

A FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

TÁJÉKOZTATÓJA

2012. ÉVI TAPASZTALATAIRÓL

2013.

I. ÖSSZEFOGLALÓ A 2012. ÉV LEGFONTOSABB ESEMÉNYEIRŐL	3
1. Az Országgyűlés plenáris ülésén elfogadta a Testület hároméves beszámolóját	3
2. A Honvédelmi és rendészeti bizottság megvitatta a Testület 2011. évi tájékoztatóját	3
3. Kapcsolat a rendőrséggel	3
4. A Testület részvétele különböző konferenciákon, szemináriumokon.....	5
5. Magyar joghallgató gyakornokok a Testületnél.....	5
6. Rendészet és emberi jogok, a Testület szakmai folyóirata	6
II. A TESTÜLET MŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK	6
1. Igazolás a rendőrségi előállítás időtartamáról	6
2. Panaszok kivizsgálása	6
3. Az eljárás alá vont személy hazaszállítása	7
4. Fokozott ellenőrzés elrendelése, térbeli és időbeli korlátai.....	7
III. A TESTÜLET ÁLTAL VIZSGÁLT ÜGYEK TANULSÁGAI	8
1. A rendőrség működésének általános elvei és szabályai	8
2. Rendőri intézkedések	8
3. Kényszerítő eszközök.....	60
4. Egyéb, nem az Rtv.-ben foglalt rendelkezések kapcsán tett megállapítások	67
IV. JOGALKOTÁSI ÉS HATÁSKÖR-BŐVÍTÉSI JAVASLATOK	72
1. Hivatalból történő eljárás.....	73
2. Felvilágosítás-kérés – meghallgatás – bizonyítási eszközök köre.....	74
3. A Testület vizsgálati körének tisztázása	75
4. Feljelentési kötelezettség	76
5. Igazolási kérelem	76
6. Visszacsatolás, a Testület beavatkozási minőségének megteremtése és eljárési pozíciójának újragondolása	76
7. Jogalkotási javaslattételi jog biztosítása a Testület számára	78
8. Nemzeti Adó- és Vámhivatal.....	78
9. A Testület hatáskörének kiterjesztése a fogva tartási kérdésekre.....	79
10. A panasz benyújtására rendelkezésre álló határidő meghosszabbítása 30 napra.....	79
11. A Testület feljogosítása büntetőeljárás iratok megismerésére	79
12. Csuklya alkalmazása	80
13. Az alapjogi sérelmek és az egyéb rendőrségi jogsértések közötti különbség panaszjogi kezelésének megszüntetése	80
14. A panasz eljárás során a rendőrség tudomására jutott adatok felhasználása.....	81
15. Az előállítottak helyzete.....	81
16. A kép- és hangfelvételek megőrzése	82
17. Tájékoztatás kérése	84
18. Bilincshasználat.....	84
19. Az igazoltatottak személyes adatainak kezelése	85
20. A gyülekezési jog gyakorlása.....	86
21. A fokozott ellenőrzés térbeli és időbeli határaitól való jogszabályi rendelkezés hiánya	87
22. A rendőrök azonosíthatósága demonstrációk során	87

23. A jegyzőkönyvezési kötelezettség bevezetése	87
24. A rendőri felvilágosítás-kérés korlátainak tisztázása	88
25. A bíróságok reformatorius jogkörének biztosítása panaszügyekben	88
26. Szolgálatba helyezkedés a rendőrt ért sérelem kapcsán és kizárás a rendőrségi intézkedések során.....	88
V. Statisztikai melléklet.....	90

A Testület tájékoztatója 2012. évi tapasztalatairól

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 6/A. §-a (1) bekezdésének b) pontja értelmében a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) „működésének és eljárásainak tapasztalatairól évente tájékoztatja az Országgyűlés rendészeti, valamint emberi jogi ügyekben feladatkörrel rendelkező bizottságait”.

Ezen kötelezettségének a 2012. évet illetően a Testület az alábbiak szerint tesz eleget.

I. Összefoglaló a 2012. év legfontosabb eseményeiről

1. Az Országgyűlés plenáris ülésén elfogadta a Testület hároméves beszámolóját

A Testület a jogszabályok által meghatározott körben látja el a rendőrség civil kontrollját. A beérkező panaszokat kivizsgálja, megállapítja, hogy a panaszosokat a rendőri intézkedés, rendőri intézkedés elmulasztása, illetve a kényszerítőeszközök alkalmazása során érte-e alapjogsérelem és az milyen súlyú. Súlyos alapjogsérelem megállapítása esetén a Testület állásfoglalását megküldi – az érintett rendőri szerv kilététől függően – az országos rendőrfőkapitány, a belső bűnmegelőzési és büntelődési feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója részére, csekély fokú alapjogsérelem esetén pedig az intézkedést fogantató rendőri szerv vezetőjének. Az országos rendőrfőkapitánynak, a belső bűnmegelőzési és büntelődési feladatokat ellátó szerv főigazgatójának vagy a terrorizmust elhárító szerv főigazgatójának a panaszügyben hozott határozata ellen a panaszos közigazgatási per indításával bírósághoz fordulhat.

Az Országgyűlés Honvédelmi és rendészeti bizottsága 2012. február 7-i, az Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottsága február 15-i, az Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottsága pedig február 20-i ülésén vitatta meg az Testület hároméves beszámolóját. Mindhárom bizottság a beszámolót általános vitára alkalmasnak találta, és egyhangúlag elfogadásra ajánlotta az Országgyűlésnek.

A Testület hároméves tapasztalatairól szóló beszámoló és annak elfogadásáról szóló határozati javaslat együttes általános vitájára február 28-án került sor. Az általános vitát követően az Országgyűlés március 5-i plenáris ülésén 287 igen szavazattal (36 tartózkodás mellett) a Testület hároméves beszámolóját elfogadta.

2. A Honvédelmi és rendészeti bizottság megvitatta a Testület 2011. évi tájékoztatóját

Az Országgyűlés Honvédelmi és rendészeti bizottsága szeptember 24-i ülésén megvitatta és egyhangúlag tudomásul vette a Testület 2011. évi tevékenységének tájékoztatóját. Dr. Juhász Imre, a Testület elnöke a bizottsági ülésen a testület tevékenységének főbb területeit kiemelve ismertette az elmúlt év tapasztalatait.

3. Kapcsolat a rendőrséggel

A panaszok kivizsgálása során adódó napi munkakapcsolaton túlmenően a Testület tagjai és munkatársai több alkalommal is meghívást kaptak az Országos Rendőr-főkapitányság, illetve a budapesti és a megyei rendőr-főkapitányságok vezetőitől különböző rendezvényeken való részvételre, előadások megtartására, konzultációs kérdések megbeszélésére.

a) Dr. Féja András testületi tag meghívott előadóként 2012. március 1-jén előadást tartott a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán, melynek során ismertette a Testület jogállását és működését, valamint a panaszkezelés és a panasz eljárás lefolytatásának legfontosabb szabályait. Gyakorlati problémák és konkrét esetek alapján került sor az egyes rendőri intézkedések arányosságának megítélésével kapcsolatban kialakított testületi gyakorlat megvitatására. Számos hallgatói kérdés alapján az előadás során részletesen is áttekintették elsősorban a bilincselések és az előállítások arányosságának kérdését.

b) Március 8-án szakmai konzultációra került sor a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányságon a Független Rendészeti Panasztestület és az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatával részvételével. A Testületet dr. Féja András testületi tag képviselte meghívott előadóként. A szakmai konzultáció kifejezetten a panaszkezelés és a panasz eljárás gyakorlati teendőire, problémáira koncentrált.

c) A közbiztonság megteremtésében való együttműködés sikerességének fontosságára hívták fel a figyelmet a rendőrség és a tűzoltóság vezetői a budapesti Városligetben április 28-án megtartott országos rendőr- és tűzoltónapon. A szervezők meghívását elfogadva a Testület elnöke és elnökhelyettese, valamint a testület több munkatársa vett részt a hétfői eseményen.

d) Rendészeti vezetőkből álló 23 fős kínai delegáció tett munkalátogatást szeptember 13-án a Testületnél. A Wuhan városából érkezett magas rangú rendőrségi küldöttséget – amely a Nemzeti Közszolgálati Egyetem meghívására látogatott hazánkba – dr. Juhász Imre, a Testület elnöke fogadta és tájékoztatta a Testület tevékenységéről.

e) Október 15-én továbbképzésre került sor a Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetői állománya részére Bujákon. A továbbképzésre a Testület, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala és a Magyar Helsinki Bizottság is meghívást kapott. Képviselőnkben dr. Féja András testületi tag jelent meg, meghívott előadóként. Az előadás elsősorban a panaszkezelés és a panasz eljárás gyakorlati teendőire, problémáira koncentrált.

f) A rendőri intézkedések és jogorvoslatok témakörében tartott előadást a Testület munkatársainak dr. Szomor Sándor r. ezredes. Az ORFK Ellenőrzési Szolgálat Központi Panasziroda vezetője az általa készített szakmai prezentációt mutatta be a Testület tanácsadóinak. Az előadást interaktív beszélgetés követte.

g) Dr. Juhász Imre, a Testület elnöke az ORFK Ellenőrzési Szolgálatával Balatonőszödön 2012. október 26-án megtartott továbbképzésén ismertette meg a részt vevő állományt a 2011. évi testületi tájékoztatóban megfogalmazott egyedi és általánosítható – panaszügyek vizsgálata kapcsán felmerült – alapjogsértésekről. Tájékoztatta a résztvevőket a Testület hároméves tevékenységéről szóló Beszámoló főbb megállapításairól, valamint a tapasztalatok alapján felmerült jogalkotási javaslatokról. Az előadást követően a panaszkezeléssel foglalkozó állomány konzultáció keretében kapott választ felvetéseire.

h) Dr. Juhász Imre, a Testület elnöke és dr. Bögi Sándor titkárságvezető 2012. november 20-án és 21-én felkereste a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei, a Hajdú-Bihar megyei, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei, valamint a Heves megyei rendőr-főkapitányságok vezetőit és a személyes megbeszélések követően előadást, illetve konzultációkat tartottak a főkapitányságok vezető állománya, a városi rendőrkapitányságok vezetői, valamint a panaszkezeléssel foglalkozó szervezetek vezetői részére.

i) Dr. Hatala József altábornagy, az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője 2012. december 12-én főkapitányi értekezletet tartott a Készenléti Rendőrség budapesti objektumában, ahová a panaszügyek gyakorlatának elemzését és értékelését tartalmazó napirendi pont megtárgyalására meghívta a Testület elnökét, tajgait és titkárságvezetőjét. A napirendi pontot az ORFK Ellenőrzési Szolgálat vezetője, dr. Somssich Gabriella r. dandártábornok asszony vezette fel, amelyet követően dr. Szomor Sándor r. ezredes, az ORFK Ellenőrzési Szolgálat Központi Panasziroda vezetője tett részletes – elemzésekkel alátámasztott – tájékoztató jelentést.

j) Az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője hangstúdió rendelkezésre bocsátásával lehetőséget biztosított a testület részére egy, a panaszjogról szóló tájékoztató kép- és hanganyag közös elkészítésére, melyet társadalmi célú hirdetés formájában kívántunk propagálni a médiában. Az így elkészült tájékoztató anyagot a MTV 1 és a Duna Televízió több alkalommal fő műsoridőben sugározta.

4. A Testület részvétele különböző konferenciákon, szemináriumokon

a) „Ezerarcú rendőri intézkedés” címmel rendeztek szakmai konferenciát június 6-án a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán. Dr. Féja András, a Testület tagja meghívott előadóként vett részt az eseményen és számolt be a megjelenteknek a Testület panaszvizsgálata során szerzett eddigi tapasztalatáról, gyakorlatáról.

b) Az Emberi Jogok Világnapja alkalmából a Testület, a Polgári Magyarországért Alapítvány és a Hanns Seidel Alapítvány „Az emberi jogvédelem fény- és árnyoldalai 1990 óta Magyarországon” címmel konferenciát tartott december 11-én, Budapesten, a Károlyi-palota Dísztermében. A konferencia résztvevőit a Polgári Magyarországért Alapítvány képviseletében Kruchina Károly köszöntötte, majd Ulrich Kleppmann, a Hanns Seidel Alapítvány magyarországi képviselője mondta el beszédét és nyitotta meg a konferenciát. A meghívott előadók felszólalásait kerekasztal-beszélgetés követte dr. Gulyás Gergely, a Fidesz frakcióvezető-helyettese, dr. Gaudi-Nagy Tamás, a Nemzeti Jogvédő Szolgálat képviselője és Schiffer András, az LMP országgyűlési képviselőcsoportjának vezetője részvételével.

c) A Testület meghívást kapott a Le Défenseur des Droits, Franciaországban működő, de nemzetközi feladatokat ellátó független jogvédő szervezettől a 2012. október 8-án, Párizsban megrendezett szak-szemináriumára, amelyen a Testület döntése alapján dr. Juhász Imre elnök és dr. Bögi Sándor titkárságvezető vett részt. A rendezvény a rendőri igazoltatásról és az igazoltatott személy átvizsgálásáról szóló kérdéseket vette górcső alá, a tanácskozáson lehetőség adódott az előadókkal történő párbeszédre is. A rendezvényen bemutatott és kiosztott igazoltató lapok másolatát a magyarországi alkalmazással kapcsolatos észrevételekkel és javaslatokkal a Testület megküldte az országos rendőr-főkapitánynak, aki intézkedett az alkalmazhatóság tekintetében rendőri javaslatok bekérésére és a megvalósítási lehetőségek vizsgálatára.

5. Magyar joghallgató gyakornokok a Testületnél

A Testület 2012-ben is meghatározott keretek között biztosította a jogi és igazgatási szakterületen tanulmányokat folytató egyetemi és főiskolai hallgatóknak, valamint a jogiasszisztens-képzésben részt vevőknek a lehetőséget, hogy gyakornoki idejüket a Testületnél tölthessék el és ezzel szakmai ismereteiket a Testületnél folyó munka tanulmányozásával, az abban való részvétellel a gyakorlatban továbbfejlessék.

6. Rendészet és emberi jogok, a Testület szakmai folyóirata

A Testület 2011-ben *Rendészet és emberi jogok* címmel új szakmai folyóiratot indított el, melynek első száma 2011 márciusában jelent meg. A kiadvány célja, hogy segítse a rendészet és az emberi jogok területén tevékenykedők szakmai munkáját, lehetőséget adjon a szakterületekkel kapcsolatos írások, tanulmányok, összehasonlító elemzések, jogértelmezési kérdések publikálására, fontos és érdekes témák felvetésére.

A folyóirat teljes egészében a tudomány szolgálatába kíván állni, azzal a nem titkolt céllal, hogy műhelye legyen az emberi jogok és a rendészeti tevékenység érzékeny és konfliktusokkal teli kapcsolatrendszer feltárásának és e kapcsolatrendszer minél zökkenőmentesebb fejlesztésének. Az elmúlt évtized, de különösen a 2006 nyarat követő időszak soha nem látott problémákat vetett fel a rendőrség és a jogkereső közönség viszonyrendszerében. Természetesen keresni kívánjuk a válaszokat e problémarendszert alapvetően jellemző emberi jogi krízishelyzet kialakulásának okaira. A gyülekezési joggal összefüggő jogvédelem mellett, a tipikusan egyedi esetekben előforduló, más jellegű emberi jogokat érintő rendőri fellépésekkel összefüggésben is kutatásokat szeretnénk generálni, támogatni. A tudomány eszközeivel kívánjuk elősegíteni az Európában még mindig ritkának számító rendészeti tevékenységre vonatkozó intézményesített civil kontroll rendszerének továbbfejlesztését. Folyóiratunk lehetőséget ad a Testület gyakorlatának megismerésére is valós jogesetek feldolgozása útján.

A Testület a szakmai folyóiratot az eredeti terveknek megfelelően évente négy számban jelenteti meg, melyet a www.panasztestulet.hu weboldalon is megtekinthetővé tett.

II. A Testület működésével kapcsolatos általános tapasztalatok

A Testület a panaszok kivizsgálása során olyan, több panaszos által is sérelmezett, vagy több rendőri intézkedés alkalmával is felmerülő gondot, problémát észlelt, amelyek gátolhatják az egységes jogalkalmazást, illetve több olyan tisztázatlan eljárási kérdéssel találta szemben magát, amelyre felhívta az országos rendőrfőkapitány figyelmét.

1. Igazolás a rendőrségi előállítás időtartamáról

Az előállítás időtartamáról szóló igazolási nyomtatványon korábbi javaslatunknak és kérésünknek megfelelően általában feltüntetik a Testülethez fordulás lehetőségét és elérhetőségeit. Tekintettel arra, hogy a rendőri szerveknél ez a nyomtatvány nem került egységesítésre, nem egységes a panaszosok tájékoztatása sem a Testülethez fordulás lehetőségének 8 napos határidejéről. Így ha ez a határidő nincs az igazoláson feltüntetve, egy igazolási kérelemmel akkor is kimentheti magát a mulasztó panaszos, ha egyébként a jogvesztő határidőről korábban tudomással bírt. Több főkapitányság, illetve kapitányság vezetője – helyeseltetően – úgy döntött, hogy a panaszosok tájékoztatása érdekében az „Igazolás”-on feltünteti a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) idézett szövegét, melyben a 92. § és a 93. § is szerepel.

2. Panaszok kivizsgálása

Az Rtv. 93/B. § (1) bekezdése szerint: „Az intézkedést fogatosító szervhez benyújtott panaszt az intézkedést fogatosító rendőri szerv vezetője közigazgatási hatósági eljárásban bírálja el.” A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás rendjéről szóló 2004. évi CXL. Törvény IV. fejezete tartalmazza a hatóság döntési lehetőségeit, így az lehet határozat vagy végzés.

Sajnos a Testület eljárása során találkozott olyan panaszelbírálással, amely nem határozattal, nem végzéssel, hanem egyszerű levéllel tájékoztatta a panaszost a rendőri vezető döntéséről. A levél tartalmazza, hogy a panaszos bejelentését panaszként értékelte a kapitányságvezető, azt kivizsgálta és tájékoztatta a panaszost a kivizsgálás eredményéről, elmulasztva az alakszerű határozat

kibocsátását. Ez olyan jogszabálysértő eljárás, amelynek következményeként ismételten célszerű tájékoztatni a panaszokkal foglalkozó rendőröket és rendőri vezetőket a panaszeljárások rendjéről.

A panaszost egy 2012. április 4-én történt intézkedés során előállították. Az előállításról szóló igazoláson a panaszos feltűntette, hogy panaszjogával élni kíván, azonban nem tűntettek fel egy panaszügy kivizsgálására jogosult, vagy más jogi képviselőt, jogi segítséget biztosító jogvédő szervezet. Panaszeljárás az ügyben nem indult, majd az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetője 2012. április 20-án kelt levelében hívta fel a panaszost a panasztételi lehetőségekre az Rtv. 92. § beidézésével.

A fenti eljárásból az tűnik ki, hogy vagy elfelejtették az előállított személy panaszjogának érvényesítését, vagy nem fordítottak kellő figyelmet a panaszosra.

3. Az eljárás alá vont személy hazaszállítása

Több panaszügyben problémaként jelentkezett a más településről szolgálati rendőrautóval előállított személyek vissza-, illetve hazaszállítása.

Az eljárás során a rendőrök az előállítás, jegyzőkönyvfelvétel, majd elbocsátás után a panaszosokat kifejezett kérésük ellenére sem vitték vissza arra a helyre, ahonnan előállították őket, arra hivatkozva, hogy a rendőrautó nem taxi. Sok esetben az előállítás és az intézkedés helyszíne között 15–20 km távolság volt, és a panaszosoknál nem volt annyi pénz, vagy nem voltak olyan állapotban, hogy utazásukhoz közforgalmú közlekedési eszközt vegyenek igénybe.

Olyan eset is előfordult, hogy az előállításból szabadult ittas panaszos – rendőrségi hazaszállítás hiányában – gyalogosan indult lakóhelye felé az éjszakai órákban, és halálos gépjárműbaleset áldozatává vált.

Felmerül a kérdés, hogy a rendőrségnek van-e felelőssége és kötelezettsége az előállított személyeknek legalább a rendőri intézkedés helyszínére történő visszaszállítása terén.

4. Fokozott ellenőrzés elrendelése, térbeli és időbeli korlátai

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 30. §-a, illetve a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011 (IX. 22.) BM sz. rendelet 22. pont 26. §-a rendelkezik a *fokozott ellenőrzés* fogalmának meghatározásáról, illetve elrendelése okainak és szükségességének megfogalmazásáról.

A Testület vizsgálatai során a rendőrség által elrendelt fokozott ellenőrzésekkel kapcsolatban készült egyedi utasításokat minden – a Testület által szükségesnek tartott – esetben bekérte az azt elrendelő rendőri szerv vezetőjétől. Az egyedi utasításokkal elrendelt fokozott ellenőrzésekről készült dokumentációt eddig kizárólag írásos formában küldték meg.

A Testület által vizsgált egyik panaszügyben fokozott ellenőrzést rendelt el az arra jogosult rendőrkapitányság vezetője. A megküldött írásos tájékoztató az alábbiakat tartalmazza: „bűncselekmény ismeretlen elkövetőinek felkutatása és elfogása érdekében azonnali intézkedésként, szóbeli utasításra – előzetes intézkedési terv mellőzésével – *fokozott ellenőrzést hajtottak végre* a településen...” A fokozott ellenőrzés elrendelése – a jelentés szerint – az Rtv. 30. §-a alapján történt.

Ezek alapján felmerül a kérdés, hogy a rendőrségnél megfelelően szabályozott-e a fokozott ellenőrzés elrendelésének alakiséga, vagyis szóban, vagy írásban kell hogy történjék, esetleg mindkét formában elfogadott-e.

A Testület megjegyzi, hogy amennyiben a fokozott ellenőrzés elrendelése szóban is megtörténhet, az nagyban gyengíti az állampolgárok jogbiztonság iránti bizalmát, hiszen a fokozott ellenőrzés számos olyan mögöttes jogosítványt tartalmaz, amely az elrendelés nélkül jogszerűen nem lenne gyakorolható.

A Testület által felvetett valamennyi kérdésre írásban válaszolt az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője, melynek kapcsán indokoltnak és szükségesnek tartotta a 30/2011. (IX.22.) BM rendelet (Szolgálati Szabályzat) és a 36/2008.(OT 19.) ORFK utasítás módosítását, illetve kiegészítését.

III. A Testület által vizsgált ügyek tanulságai

Ebben a fejezetben a Testület által elfogadott állásfoglalások lényegi tartalmi elemeit foglaljuk össze röviden. Az ismertetés nem tartalmazza az elutasító döntések és azon megszüntetéses esetek bemutatását, amelyekben érdemi vizsgálat lefolytatására nem került sor. Az intézkedést foganatosító szervhez való áttételt elrendelő, az eljárást – érdemi vizsgálatot követően – megszüntető, illetve az országos rendőr-főkapitánynak, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatójának és a terrorizmust elhárító szerv főigazgatójának megküldött állásfoglalásokon keresztül a Testület gyakorlatát az Rtv. szakaszainak sorrendjére épülő logikai rendben mutatjuk be.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a vizsgált panaszügyekben született állásfoglalások – következőkben olvasható – vizsgálata és elemzése olyan egyedi véleményeket is megjeleníthet, amelyekkel a Testület tagjai a döntéskor nem valamennyien értettek egyet, ezért azok kisebbségi érvelése különvélemény, részleges különvélemény, illetve párhuzamos indokolás formájában jelenik meg és egészíti ki a többségi véleményben megfogalmazott állásfoglalásokat.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése értelmében a Testület az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása kapcsán folytathat vizsgálatot.

1. A rendőrség működésének általános elvei és szabályai

2. § (1) A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonszabadságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. I. fejezetében található, annak 2. § (1) bekezdésébe foglalt rendelkezés – amely szerint „a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait” – olyan általános elve a rendőri tevékenységnek, amely át kell hogy hasson minden intézkedést, így a Testület által vizsgálható, az V. és VI. fejezetben szabályozott intézkedések végrehajtását is, és megsértése valamennyi – köztük a Testület hatáskörébe tartozó – rendőri fellépés vonatkozásában számon kérhető.

Ezen rendelkezés megtartását vizsgálta a Testület 82/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalásában. Az alapul szolgáló ügy panaszosa azt kifogásolta, hogy a sérelmére elkövetett jogellenes cselekménnyel tett bejelentése alkalmával az eljáró rendőr arra kérte, másnap józanul jelenjen meg a rendőrkapitányságon. Az intézkedő rendőrök a Testület rendelkezésére bocsátott jelentésükben arról számoltak be, hogy a panaszos a bejelentésekor szemmel láthatóan erősen ittas állapotban volt, leheletén erős alkoholszag érződött, és mozgása dülöngélő, koordinálatlan volt. Közölték vele, hogy mivel alkoholos befolyásoltság alatt áll, vallomását nem tudják felvenni. Kérték, hogy másnap reggel menjen be a feljelentést megtenni. Annak értékelésekor, hogy ez a megjegyzés a panaszos becsületét sérthette-e, a Testület álláspontja szerint annak van jelentősége, hogy az milyen hangnemben hangzott el. Tekintettel arra, hogy – egyéb bizonyítási eszköz hiányában – a Testületnek a panaszos és a rendőrök közötti párbeszéd rekonstruálása nem állt módjában, a Testület nem tudott állást foglalni abban a kérdésben, hogy az a panaszos becsületét sérthette-e, így az intézkedő rendőrök megjegyzése tekintetében a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelme nem volt megállapítható.

54/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalásában a Testület a panaszos azon kifogását értékelte, amely szerint az intézkedés során nevét és személyi számát a rendőrök mások által hallhatóan felolvasták. A testületi megállapítás szerint sem a Rtv., sem a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz rendelkezéseket

az igazoltatás foganatosításának módjáról olyan összefüggésben, ahogyan azt a panaszos kifogásolja. Az Rtv. 2. §-ából – amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait – levezethető azonban, hogy az intézkedő rendőrök kötelesek úgy eljárni, hogy az az intézkedés alá vontnak a lehető legkisebb sérelmet okozza. A Testület szükségesnek tartotta megjegyezni, hogy a rendőri intézkedések jelentős részét végzik az eljáró rendőrök közterületen vagy közterület közvetlen közelében, így szinte lehetetlen annak elkerülése, hogy az egyes intézkedéseknek szemtanúi legyenek. A Testület azt sem vonja kétségbe, hogy a közterületen foganatosított rendőri intézkedés az intézkedés alá vont számára kellemetlen, esetleg megalázó is lehet. A konkrét esetben sem a panaszból, sem a rendőri jelentésekből nem derült ki, hogy a panaszos jelezte volna az eljáró rendőröknek, hogy a helyzet számára megalázó, vagy kellemetlen, így azon a rendőröknek nem állt módjukban változtatni. Az iratokból nem tűnt ki olyan körülmény sem, amely miatt indokolt lett volna megállapítani a panaszos személyes adatok védelméhez való jogának sérelmét az intézkedés foganatosításának módja kapcsán. Mivel azonban az alapul szolgáló intézkedés jogszerűtlenségét a Testület kimondta, a végrehajtás módját érintő következtetése azzal nem lehet ellentétes, és az ellenőrzés végrehajtása kapcsán alkalmazott eljárás miatt is megállapította a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogának megsértését.

73/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalásában a Testület az Rtv. érintett rendelkezését vette alapul annak megállapításánál, hogy a panaszos fogvatartása során a rendőrség a panaszos élelmezéséről megfelelően gondoskodott-e. A panaszos fogvatartása adott napon 16 óra 45 perctől minimálisan másnap hajnali 3 óra 3 percre, tehát öt óránál jóval hosszabb ideig tartott, így az Rtv. 18. §-a alapján joga volt élelmet kérni. Kétségtelen ugyanakkor, hogy a fogvatartás során kiállított nyilatkozaton – amit a panaszos aláírásával is ellátott – az szerepel, hogy nem kért élelmezést. Ilyen hosszú tartamú fogvatartás esetén az Rtv. 2. §-ában foglalt általános jogvédelmi kötelezettség alapján azonban akkor is kötelessége a rendőrségnek az ilyen irányú igényét jelző előállítottat élelemmel ellátni, ha a fogvatartása kezdetén még úgy nyilatkozik, hogy nem kér élelmezést. Jelen esetben a panaszos panaszában nem állította, hogy utóbb kért volna élelmet a rendőrségtől. Minthogy pedig a rendőrséget a hatályos normák alapján elsődlegesen a fogvatartott kérelmére terheli az élelmezési kötelezettség, a Testület nem állapított meg mulasztást azzal összefüggésben, hogy a rendőrök a panaszosnak a szabadságkorlátozás ideje alatt nem adtak ételt.

A 394/2012. (XI. 7.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügy panaszosa azt sérelmezte, hogy amikor fogvatartása befejezésekor szabadon bocsátották, lábbelijének lefoglalása miatt kénytelen volt mezítláb elhagyni a kapitányság épületét, és a közeli Tesco áruházban cipőt vásárolni, hogy egyáltalán haza tudjon menni. A rendőrségi iratok megerősítették a panaszos azon előadását, hogy a történetekkel összefüggésben indított büntetőeljárásban sor került a panaszos cipőjének lefoglalására. A panaszos sérelmeit a Testület abban a kontextusban értékelte, hogy a cipő lefoglalása alkalmas volt-e a panaszos emberi méltóságának megsértésére. A rendőrség működésére vonatkozó jogszabályok ugyanis több olyan rendelkezést is tartalmaznak, amelyek a rendőrségre általános, jogvédelmi kötelezettséget rónak. Így az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése alapvetően mondja ki, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az Rtv. 16. §-ának (4) bekezdése pedig azt rögzíti, hogy a rendőr nem alkalmazhat kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot. A konkrét esetben egyértelműen megállapítható volt, hogy a panaszos tornacipőjét a rendőrség a büntetőeljárás keretében lefoglalta, ugyanakkor nem gondoskodott számára sem másik lábbeliről, sem arról, hogy a panaszos másik lábbelit hozathasson, és a panaszos hazajutásához sem nyújtott segítséget. Ennek következtében a Testület megítélése szerint olyan helyzet állt elő, ami a panaszos méltóságát komolyan sértette, hiszen mezítláb kellett a rendőrség épületét elhagynia, így a Testület megállapította az érintett alapjog megsértését.

A Testület az Rtv. 2. § előírásaira több esetben emlékeztetett a rendőrök által alkalmazott hangnem kapcsán. Az esetek túlnyomó részében azonban azt tapasztalta, hogy a felek előadása egymással teljes ellentmondásban van, amelyet a rendelkezésére álló eszközökkel feloldani nem lehetett, így a panaszok ezen részében alapjogsérelem nem volt egyértelműen megállapítható. Erre példa: 99/2012. (III. 21.), 100/2012. (III. 21.), 101/2012. (III. 21.), 162/2012. (V. 8.), 200/2012. (VI. 6.), 208/2012.

(VII. 4.), 243/2012. (VII. 23.), 261/2012. (VIII. 22.), 316/2012. (IX. 26.), 367/2012. (IX. 28.), 396/2012 (XI. 28.) sz. állásfoglalások.

A Testület ugyanakkor a 117/2012. (IV. 11.) sz. állásfoglalásában egyrészt az Rtv. 2. §-ából, másrészt az Rtv. 15. §-ából kiindulva állapította meg az egész intézkedéssorozat aránytalan és emberi méltóságot sértő voltát, tekintettel az előállítás különösen hosszú és indokolatlanul elhúzódó voltára, valamint az előállítás körülményei miatt.

Az előállított személy hazajutásához való rendőri segítségnyújtás vizsgálatának kérdése többször a Testület elé került a 2012-es évben, amit az érintett jogszabályhely, valamint az Rtv. 17. §-a alapján értékelt. A tisztességes eljárás sérelmét állapította meg a Testület azon fiatalos panaszos esetében, akit az iskolájából állítottak elő egy olyan rendőrkapitányságra, amely több mint 40 kilométerre található a panaszos otthonától, mivel nem volt vitatható objektíve azon tény, hogy sem a törvényes képviselővel, sem a gyámhatósággal, ahogy az iskolával sem vette fel a kapcsolatot a rendőrség annak érdekében, hogy tájékoztatást nyújtson a panaszos szabadon bocsátásáról és útnak indításáról. A Testület álláspontja szerint a vizsgált esetben – amely ügyben egyébként a Testület a fiatalos panaszos előállítását is aránytalanak találta – a „segítségnyújtási kötelezettség keretén belül a rendőrtől az elvárható minimum az lett volna – ha már a hozzátartozóval vagy a gyámhatósággal nem is vette fel a kapcsolatot –, hogy azt az oktatási intézményt, ahonnan a panaszost előállították legalább telefonon értesítse a fentiekről”. A Testület nem fogadta el a rendőrség azon hivatkozását, miszerint a törvényes képviselőt nem érték el telefonon, ahogy azt sem, hogy az intézkedő rendőrök azt feltételezték, hogy a panaszosnak nem fog gondot okozni a hazajutás, hiszen rendelkezett diákigazolvánnyal, bérlettel és pénzzel. A Testületi álláspont szerint a rendőrség elmulasztotta a hazajutást illetően megfelelő segítségben részesíteni a panaszost, figyelemmel a fentiekben túl a panaszos fiatalos voltára, valamint arra, hogy a rendőrség épülete és a panaszos otthona közötti távolság valóban több mint 40 km volt [200/2012. (VI. 6.) sz. állásfoglalás].

A hazajutásban történő segítségnyújtást ugyancsak vizsgálta a Testület a 397/2012. (XI. 28.) sz. állásfoglalásában azon panaszos beadványa nyomán, akit lakásában, barátnőjével együtt intézkedés alá vontak, majd – annak ellenére, hogy a helyszínen az intézkedő rendőrök száma kilencre emelkedett és az igazoltatások eredményesen megtörténtek – bilincs alkalmazása mellett, kifogásolható módon előállítottak. A tárgyi esetben úgyszintén vitathatatlan volt azon körülmény, miszerint a rendőrök nem nyújtottak semmiféle segítséget a panaszosnak abban, hogy az éjjeli órában a rendőrkapitányságról hazajusson. A felek előadása némiképp megegyezett abban, hogy mire hivatkozva nem nyújtott segítséget a rendőrség, a rendőri jelentés szerint ugyanis a szolgálati gépkocsi nem arra a célra van „kitalálva”, hogy azzal az intézkedés alá vont személyeket hazaszállítsák, a panaszos pedig úgy nyilatkozott, azt mondták neki, az „nem taxi”. A Testület ugyanakkor azt sem hagyta figyelmen kívül, hogy a rendőrség épülete és a szóban forgó lakás között öt kilométernyi távolság volt, valamint hogy a panaszos állapotát tekintve képes volt az önálló hazajutásra. A Testület mindezekre tekintettel, valamint a jogszabályi kötelezettség hiánya okán a vizsgált esetben nem tartotta indokoltnak megállapítani a tisztességes eljárás sérelmét, ugyanakkor aggályosnak tartotta a rendőrség passzivitását a hazaszállításhoz nyújtandó segítség kérdésében.

A Testület a rendőri hangnem megítélése során a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalása Indokolása II. részének 3. pontjában megfogalmazottakat tartja irányadónak, amely álláspontot az országos rendőrfőkapitány is osztotta a 2008. szeptember 10-én kelt, 25800/6/2008. RP. határozatában. Az országos rendőrfőkapitány határozatában a panaszosok „aktív”, esetleg „provokatív” közrehatását illetően azt mondta ki, hogy „az intézkedés alá vont személy provokatív, durva, sértő magatartása nem mentheti az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését”. A Testület ezért a jelen esetben attól függetlenül vizsgálta azt, hogy az intézkedő rendőr által tanúsított hangnem és viselkedés alkalmas volt-e a panaszos emberi méltóságának megsértésére, hogy a panaszos magatartására vonatkozó rendőri állításokat figyelembe vette volna. Jellemzően az ilyen jellegű – a rendőrök által használt hangnem miatti – panaszok „nem megállapítható” eredménnyel zárulnak, mivel a rendelkezésre álló bizonyítékok szűkös volta miatt nem lehet teljes bizonyossággal feloldani az előadások közötti

ellentmondást.

Szintén e gondolatmenet alapján a Testület több alkalommal fejtette ki a nézeteit az előállított személy hazaszállításának kérdéséről. Így történt ez azzal a panaszossal kapcsolatban is, akit egy kora márciusi napon fél három körül az otthonából állítottak elő a rendőrök a lakásától 17 km távolságban lévő rendőrkapitányságra, majd ezt követően 18 óra után szabadították. A Testület megállapította, hogy a panaszos szabadítását követően már csak két távolsági busz indult a városába 20 óra 35 perckor, illetve 23 óra 32 perckor, a távolság pedig gyalogosan közel három és fél óra alatt teljesíthető. Az adott ügyben a bizonyítékok alapján nem volt egyértelműen igazolható, hogy a rendőrök megfelelően tájékoztatták a panaszost arról, hogy időben elhúzódhat a vele szembeni intézkedés. Noha a rendőrségnek nincs kifejezett jogszabályi kötelezettsége az előállított személy hazaszállítására, a Testület mégis úgy ítélte meg az ügy összes körülménye alapján – különös figyelemmel a rendőri tájékoztatás hiányosságaira –, hogy az Rtv. 2. § (1) bekezdésből eredő általános követelmény alapján („A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonszabadságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak.”) elvárható lett volna a rendőröktől, hogy a nem megfelelő ruházatban lévő panaszos hazaszállításáról gondoskodjanak [324/2012. (IX. 26.) sz. állásfoglalás].

A 156/2012. (V. 23.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló beadványában a panaszos több más dolog mellett sérelmezte fogvatartásának körülményeit. Lenge, őszi öltözetben kellett eltöltenie az éjszakát egy fűtés nélküli, huzatos cellában, ahol kérésére takarót nem biztosítottak neki, a lámpa fényének lejjebb vételét is megtagadták a rendőrség szolgálati szabályzatára hivatkozva. Állásfoglalásában megállapította a Testület, hogy egy 10 órás előállítás esetén az intézkedés alá vont egészségére veszélyt jelenthet és emberi méltóságát is sérti, ha hideg időben egy fűtetlen cellában helyezik el és melegen tartásáról semmilyen módon nem gondoskodnak. A Testület megítélése szerint méltányolható igény az intézkedés alá vont részéről az is, hogy egy éjszakába nyúló előállítás esetén pihenése biztosított legyen, ami folyamatos, teljes fényerejű világítás mellett nyilvánvalóan nem valósulhat meg. A Testület utalt továbbá korábbi gyakorlatára, miszerint a rendőrség nem hivatkozhat alappal saját leterheltségére, munkaszervezési nehézségeire az állampolgárok alapvető jogaival összefüggő kötelezettségei teljesítése során. Az állam intézményvédelmi kötelezettsége ugyanis azt jelenti, hogy az állami szerveknek nem csupán tartózkodniuk kell egyes alapjogok megsértéséről, indokolatlan korlátozásától, hanem pozitív kötelezettségük áll fent arra nézve, hogy a jogok zavartalan gyakorlását biztosítsák. Általánosságban rögzíthető, hogy az Rtv. 2. §-a (1) bekezdése 2. mondata megsértésének megtörténte vagy meg nem történte az ellentmondó panaszosi és rendőri állításokra tekintettel – videofelvétel vagy egyéb hangfelvétel híján – csak különösen nehezen megállapítható.

A rendőrség segítségnyújtási kötelezettségét vizsgálta a Testület a 39/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalásban is. A panaszosi előadás szerint a rendőrök az előállítás időtartama alatt a mosdóhasználatot engedélyezték neki, de kérése ellenére nem adtak neki még egy pohár vizet sem. Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. Az Rtv. ezen rendelkezéseiből – egyebek mellett – az is következik, hogy a személyes szabadságuktól megfosztott személyek esetén az elemi szükségletek kielégítését biztosítani kell, így az előállítás során nem szabad megalázóan, méltóságot csorbító módon bánni az intézkedés elszenvetőjével. A rendőrök jelentése a panaszos állításával több pontos sem egyezett: az előállítást fogantató r. törzsszázados azt nyilatkozta, hogy sem tőle, sem társától a panaszos nem kért vizet. Ezzel egyezően a r. törzsszázados is azt mondta el meghallgatásakor, hogy a panaszos sem étkezési, sem ivóvíz-fogyasztási szándékot nem jelzett. A panaszos kihallgatását fogantató nyomozó azt nyilatkozta, hogy nem emlékszik a panaszos ilyen jellegű kérésére. A Testület ezért a rendelkezésre álló szűkös és egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján az ivóvíz biztosításának kérdésében nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, emiatt a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

A 213/2012. (VI. 19.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos a szórakozóhelyen való igazoltatását, ruházatátvizsgálását, elfogását és előállítását – és annak egyes körülményeit –, a rendőrök által tanúsított hangnemet sérelmezte. A tanúsított hangnem tekintetében a hivatkozott állásfoglalásában a Testület utal az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondatával kapcsolatban arra, hogy az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. A Testület az esettel kapcsolatban a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is felhívta a figyelmet, amelyek ugyan nem minősülnek jogszabályi előírásoknak, azonban alapjaiban meghatározzák a rendőri hivatás értékeit, és erkölcsi iránymutatásul szolgálnak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 5. pontja kimondja, hogy „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.”

Az intézkedő rendőrök az azonosítás és az intézkedések célja közlésének elmulasztása, továbbá az indokolatlan ruházatátvizsgálás és bilincs alkalmazása miatt, valamint az előállítás indokolatlanul hosszú fenntartása, illetve a rendőri bántalmazás ténye jegyzőkönyvezésének hiányossága miatt a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz, személyi szabadsághoz, személyi integritáshoz és emberi méltósághoz való jogának sérelmét, ugyanakkor az előzőekhez hasonlóan a hangnem tekintetében itt sem tudta megállapítani a panaszos emberi méltóságának sérelmét. Míg a panaszos azt állította, hogy az eljáró rendőr vele szemben megengedhetlen hangnemben beszélt, ezzel szemben a rendőrségi dokumentumok arról számoltak be, hogy az intézkedő rendőr az egész intézkedés időtartama alatt udvarias volt a panaszossal, mi több, a rendőr nyilatkozata szerint éppen a panaszos volt az, aki arrogáns, agresszív magatartást tanúsított, ezért a Testület a rendelkezésére álló, egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni az intézkedő rendőrök hangneme tekintetében.

11. § (1) A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt általános követelményt – miszerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni – számos esetben vizsgálta a tavalyi év során is.

Az 53/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos azt kifogásolta, hogy a szolgálati gépkocsit vezető rendőr a kapitányságra történt beszállításkor lakott területen belül 90–100 km/h sebességgel hajtott, és nem használt megkülönböztető jelzést, amely magatartással megijesztette a panaszost, továbbá veszélyeztette a testi épségét. A panaszos előadását a Testület az Rtv. 11. §-ában rögzített azon követelményre figyelemmel értékelte, miszerint „a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni”. Ezen előírás alapján a panaszos joggal várhatta el, hogy a rendőrök a beszállítását a közlekedési szabályok betartásával hajtsák végre. Azzal kapcsolatban azonban, hogy az hogyan is történt, a felek előadásában a Testület ellentmondást tapasztalt, amit a rendelkezésre álló bizonyítási eszközök segítségével nem volt képes feloldani, így nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy sérült-e a panaszos személyi biztonságához való joga.

A 138/2012. (IV. 11.) sz. állásfoglalásban a Testület a panaszos tulajdonhoz fűződő jogának sérelmét állapította meg a letétkezelés szabályainak megsértése miatt. A vizsgált ügyben a panaszos sérelmezte, hogy a mobiltelefonjával készített felvételeket a rendőrök végignézték, majd megsemmisítették. A rendőrség tájékoztatása szerint a videofelvételeket a rendőrség szerver számítógépére lementették – további vizsgálat során bizonyítási eszközként történő felhasználás érdekében. A Testület indokolásában rámutatott: a letétbe helyezés lényege – természetéből adódóan

– valamely tárgy biztonságos őrzése, majd a letétbe helyezés okának megszűntével a tulajdonosnak (illetve birtokosnak) való visszaadása. A letétbe vett tárgy eredeti állapotban való megőrzésének kötelezettsége alóli egyetlen kivételt a halaszthatatlan nyomozási cselekmény jelenthetné, amelynek szabályait a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 177. §-a rendelkezi. A hivatkozott jogszabályhely szerint az ügyész és a nyomozó hatóság az olyan kényszerintézkedéseket, amelyeknek elrendelésére egyébként jogosult (pl. lefoglalás), halasztást nem tűrő esetben nyomban elvégezheti, és bizonyítási cselekmények elvégzését rendelheti el. Az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvben a halaszthatatlanság tényét és az ezt megalapozó körülményeket fel kell tüntetni. A Be. kommentárja szerint a nyomozás során minden olyan intézkedést haladéktalanul meg kell tenni, amely utóbb már nem végezhető el, illetve nem foganatosítható. Bizonyos esetekben a lefoglalás is halaszthatatlanul elvégezhető, az elrendeléséről előzetesen határozatot sem kell hozni, elegendő az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvben feltüntetni a halaszthatatlanság tényét, ha a bizonyíték lefoglalásának elmaradása utóbb már nem pótolhatóan a bizonyíték megsemmisülését, a bizonyítás ellehetetlenülését eredményezné. Mindezekben az esetekben a nyomozás érdeke megelőzi azt az ugyancsak nem elhanyagolható érdeket, hogy az eljárási cselekmény elrendelése előzetesen kellő módon dokumentálásra kerüljön. Utóbb ezt egyébként kötelezően pótolni kell, a jegyzőkönyvben feltüntetve a halaszthatatlanság tényét és az azt megalapozó körülményeket. Ezáltal az eljárás későbbi szakaszában is igazolható, hogy az eljárási cselekményre jogszerűen került sor, annak eredménye aggálytalanul felhasználható a bizonyítás során. A konkrét esetben a rendőrség halaszthatatlan nyomozati cselekményről említést nem tett, ilyenről jegyzőkönyvet, illetve utólag meghozott határozatot nem küldött, ezért a Testület arra a következtetésre jutott, hogy halaszthatatlan nyomozati cselekményre nem került sor. Ebben az esetben pedig a rendőrségnek kötelessége lett volna a letétbe vett tárgy változatlan állapotban történő megőrzéséről, sértetlenségéről gondoskodni, ezért a Testület megállapította, hogy az eljáró rendőrök felhatalmazás nélkül nyerték ki a panaszos mobiltelefonjában tárolt videofelvételt, törölték azt le, majd helyezték vissza egy másik mappába a telefonon.

13. § (1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.
(2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.

Az Rtv. 13. §-ában foglalt rendőri intézkedési kötelezettséggel összefüggésben a Testület az alábbi eljárásokat folytatta.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése alapján a „rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak”. A Testület – az előző évekhez hasonlóan – számos ügyben rögzítette, hogy az intézkedési kötelezettséget mind bűncselekmény, mind szabálysértés elkövetésének gyanúja esetén megalapozottnak tekinti. Ezen ügyekben a Testület fontosnak tartotta utalni töretlen gyakorlatára, miszerint a szabálysértési tényállásszerűséget eljárásában kizárólag a rendőri intézkedés jogszerűsége szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési vagy a büntető hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény bizonyos fokú értékelését, az alapjogsérelem vizsgálata üresedne ki. A Testület a panaszeljárásokban ezért azt vizsgálja, hogy az adott intézkedéshez szükséges gyanú minimális foka fennállt-e. Ugyanezt a megközelítést alkalmazza a Testület akkor is, amikor az a panasz tárgya, hogy a rendőrség valamely bűncselekmény vagy szabálysértés áldozatának nem adta meg a tőle elvárható segítséget. A Testület ilyen esetekben is azt vizsgálja (a jogsértő cselekmény megvalósulásának kérdésében való állásfoglalás nélkül), hogy a

panaszos által sérelmezett bűncselekmény vagy szabálysértés minimális gyanúja fennállt-e, és ennek fényében értékeli a rendőrség tevékenységét.

Ugyanezt a megközelítést alkalmazza a Testület akkor is, amikor a panasz tárgya az, hogy a rendőrség valamely bűncselekmény vagy szabálysértés áldozatának nem adta meg a tőle elvárható segítséget. A Testület ilyen esetekben is azt vizsgálja (a jogsértő cselekmény megvalósulásának kérdésében való állásfoglalás nélkül), hogy a panaszos által sérelmezett bűncselekmény vagy szabálysértés minimális gyanúja fennállt-e, és ennek fényében értékeli a rendőrség tevékenységét.

Ezt a megközelítést vette alapul a Testület 82/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalásának kialakításakor is a következők szerint. A konkrét esetben a panaszos azt sérelmezte, hogy a bejelentése alapján eljáró rendőrök nem teljesítették megfelelően az intézkedési kötelezettségüket, és nem tettek meg mindent annak érdekében, hogy a sérelmére elkövetett jogellenes cselekmény elkövetésének körülményeit felderítsék. A bűnügyi technikus a Testület rendelkezésére bocsátott jelentésében arról számolt be, hogy a helyszínen a kriminalisztika szabályait figyelembe véve sem mérésre, sem metrikus fényképfelvétellel történő rögzítésre, sem megmintázásra alkalmas lábbeli-nyom vagy -nyomtöredék nem volt, mivel azok elcsúszottak, esőtől áztatottak voltak. A nyomrögzítést tehát az nehezítette, hogy a rendőri intézkedés során, valamint a délutáni órákban is esett az eső, továbbá az elkövetés pontos ideje sem volt meghatározható. A Testület erre tekintettel elfogadta a rendőrök előadását arra vonatkozóan, hogy intézkedési kötelezettségüknek a helyszínen megfelelően eleget tettek. A Testület nem állapított meg rendőri mulasztást.

A 141/2012. (IV. 11.) sz. állásfoglalásban vizsgált esetben a panaszos arról tett bejelentést a rendőrségen, hogy ismeretlen személy kiszúrta a kerékpárja kerekét. A bejelentés nyomán a helyszínen rendőrök érkeztek, akik azonban a panaszos meglátása szerint nem tettek meg mindent annak érdekében, hogy az elkövetőt kézre kerítsék, így például nem intézkedtek a nyomok rögzítése iránt. A hivatkozott jogszabályhely értelmében – a konkrét eset kapcsán – a Testületnek egyrészt vizsgálnia kellett azt, hogy a panaszos előadása, illetve a rendőrség tudomására jutott további információk alapján fennállt-e valamely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét megalapozná, továbbá azt is, hogy az intézkedő rendőrök megtették-e mindent, amire az eljárásukra irányadó normák őket felhatalmazták és kötelezték annak érdekében, hogy a panaszos sérelmeit orvosolják. A konkrét események kapcsán megállapítható volt, hogy a panaszos bejelentése és a sérelmezett események helyszínén általa elmondottak a rendőrséget illetően egyértelműen intézkedési kötelezettséget keletkeztettek. Annak vizsgálata kapcsán, hogy ezen kötelezettségét a rendőrség megfelelően teljesített-e, a Testület a következőket szögezte le: a Testület nem gyakorol és nem is gyakorolhat részletekre kiterjedő szakmai felügyeletet a rendőrség bűnügyi és szabálysértési felderítési tevékenysége felett. Az intézkedési kötelezettség megfelelő teljesítésének körében ezért csak akkor állapít meg alapjogsértést, ha a rendőrség kirívó mulasztást követ el, azaz olyan intézkedést mulaszt el, amely az adott helyzetben nyilvánvalóan szükséges és/vagy amelyet az adott helyzetre a belső rendőrségi normák kógens módon előírnak. A Testület a konkrét esetben úgy ítélte meg, hogy a rendőrök az adott körülmények között megtették az elsődlegesen szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a panaszos sérelmére megvalósított cselekményt felderítsék, hiszen a panaszost nyilatkoztatták, a kárt felmérték, a helyszínt megtekintették, a ház elérhető lakóit meghallgatták, végül tapasztalataikat jelentésben rögzítették. Tekintettel arra is, hogy a rongálás a szabálysértési értékhatár alatt maradt, a bűnügyi technikus kihívásának elmulasztását a Testület nem értékelte olyan kirívó mulasztásnak, amellyel kapcsolatban a fenti teszt értelmében megállapíthatta volna az alapjogsértést a panaszossal szemben.

A 291/2012. (VIII. 22.) sz. állásfoglalás esetében a panaszos olyan magatartásról tett a rendőrségen bejelentést, amely jogellenes cselekmény, halvédelmi szabálysértés elkövetésének gyanúját vetette fel, így a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. Mivel azonban az első hívást követően, de azt megelőzően, hogy rendőri intézkedés vette volna a helyszínen kezdetét, a panaszos újra a rendőrségre telefonált, a Testület ezen második bejelentéssel összefüggésben is, önállóan megvizsgálta a rendőrség intézkedési kötelezettségét. A panaszos a

rendőröknek – a felek egybehangzó állítása szerint – a második alkalommal arról számolt be, hogy a halászati tilalmat megsértő személy életveszélyesen megfenyegette. A Testület ennek ismeretében kétséget kizáróan megállapíthatónak ítélte, hogy a panaszos a sérelmére elkövetett olyan cselekményről tett a második alkalommal bejelentést, amely bűncselekmény elkövetésének gyanúját vetette fel, így a rendőrség oldalán ez utóbbi hívás is egyértelműen intézkedési kötelezettséget generált. Mielőtt azonban a Testület a panaszeljáráásban megvizsgálta volna, hogy ezen kötelességének a rendőrség megfelelően eleget tett-e, egy további szempontra hívta fel a figyelmet: a Testület eljárásának előfeltétele valamely alapvető jog bizonyos szintet elérő sérelme, ezért a konkrét esetben vizsgálni kellett azt, hogy a bejelentett szabálysértés a bejelentő valamely alapvető jogát kellően közvetlen módon érintette-e. Amennyiben nem, úgy a panaszos az Rtv. 92. § (2) bekezdése alapján – olyan személyként, akinek a mulasztás jogos érdekét érintette – az intézkedést foganatosító rendőri szervhez fordulhat panasszal. E mérce alapján a konkrét esetben eltért egymástól az első és a második bejelentéssel kapcsolatos rendőrségi tevékenység, illetve mulasztás megítélése. Míg az első bejelentés olyan – halászati – szabálysértésre vonatkozott, amely a panaszos alapvető jogát közvetlenül nem érintette, és ezért annak elbírálására nem a Testület a megfelelő hatáskörrel rendelkező szerv, addig a második bejelentés a panaszossal szemben elkövetett – a szabadság és az emberi méltóság elleni bűncselekmények körébe tartozó – vétség elkövetésére vonatkozott. Ebben a kontextusban azt, hogy a rendőrség a második hívást követően sem jelent meg a sérelmezett események helyszínén, a Testület a panaszost kellően közvetlen módon érintő jogsértéssel összefüggésben elkövetett mulasztásnak ítélte, és azzal összefüggésben indokoltnak tartott alapjogsértést megállapítani. A jogsértés súlyát tovább fokozta a Testület megítélése szerint, hogy a tényleges intézkedés elmaradásában közrejátszott az a körülmény is, hogy a hívást fogadó közalkalmazott nem rögzítette a bejelentést, és arról nem nyújtott tájékoztatást az ügyelteseknek.

A Testület a 317/2012. (IX. 26.) sz. állásfoglalásában a tisztességes eljáráshoz való jog súlyos sérelmét állapította meg azon eset kapcsán, amikor a panaszos az élettársa munkáltatójának feleségétől – jelentős késedelemmel – szerzett tudomást arról, hogy élettársa közlekedési baleset során életét veszítette. Az intézkedési kötelezettség alapja a vizsgált esetben is a Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése volt, továbbá nem hagyhatta figyelmen kívül a Testület az Rtv. 24. § (1) bekezdésének rendelkezéseit.

Fenti rendelkezések alapján a közlekedési baleset bekövetkezése után a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége keletkezett, melynek részletes szabályait a Szolgálati Szabályzat és a 60/2010. (OT.34.) ORFK utasítás is tartalmazza. A Szolgálati Szabályzat 11. § (3) bekezdése szerint „a bűncselekmény vagy a baleset helyszínén életét veszített, valamint súlyos és életveszélyes sérüléssel kórházba szállított személy közvetlen hozzátartozóját az ügyben eljáró rendőri szerv haladéktalanul értesíti. A rendőr az ilyen értesítést megfelelő körültekintéssel és tapintattal teszi meg. Ha gyermekkorú személy szenved sérülést, a rendőrség – közvetlen hozzátartozó hiányában – a gondozó, annak sikertelensége esetén az illetékes gyermekvédelmi hatóság értesítését is megkísérli.” A Szolgálati Szabályzat 12. § (1) bekezdése ugyancsak tartalmaz – általános jellegű rendelkezést – a rendőr közlekedési balesettel kapcsolatos értesítési kötelezettségéről a következőképpen: „Közlekedési baleset helyszínén a rendőr a hatáskörébe nem tartozó ügyekben a helyszín megtekintése vagy a szemle lefolytatása érdekében az ügyeletet értesíti. A baleseti helyszínelő kéréséig a rendőr gondoskodik az elsődleges intézkedések megtételére – különös tekintettel az elsősegélynyújtásra, értesítésadásra, helyszínbiztosításra, tanúkutatásra, adatgyűjtésre, kárelhárításra, a forgalom folyamatosságának biztosítására –, a kérését követően segíti a baleseti helyszínelő munkáját, elvégzi a rábízott feladatokat, különös tekintettel a forgalomirányításra, valamint a helyszínelő felmérésre.”

A Szolgálati Szabályzat fenti rendelkezéseinek végrehajtására – a rendőr számára kötelező jelleggel – az ORFK Utasítás 37. pontjának 1) alpontja a következő iránymutatást adja: „A bizottság vezetője, illetve ennek hiányában az eljárási cselekményt végrehajtó helyszínelő a helyszínbiztosításra vonatkozó feladatokon túl köteles [...] a jogszabály által előírt esetekben – a

rendőrkapitánysági és megyei (fővárosi) rendőr-főkapitánysági ügyeletek, illetve a más rendőri szervek szükség szerinti igénybevételeivel – intézkedni a hozzátartozók kiértesítéséről.”

A Testület hatáskör hiányában nem foglalt állást arról, hogy a helyszínen lévő több rendőri szerv közül melyik szerv kötelezettsége lett volna az értesítés teljesítése – bár erre vonatkozóan is egyértelmű a szabályozás –, de abban igen, hogy a rendőr más személyre nem bízhatja e kötelezettség teljesítését. Az országos rendőrfőkapitány a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalása alapján a panasznak helyt adott.

A Testület ugyancsak vizsgálta az intézkedési kötelezettség fennállását a 201/2012 (VI. 19.) sz. állásfoglalás alapját képező ügyben, amely eset tényállása szerint a rendőrség nagy erővel, éjjeli órában vonult ki a panaszos otthonához, majd az éjszaka közepén a panaszost és családját felkeltve intézkedést kezdeményezett oly módon, hogy a házból mindenkinek távoznia kellett, amit a ház teljes átvizsgálása követett. Időközben fény derült arra, hogy a TEK és a BRFK munkatársai nem a megfelelő ingatlanon és nem a keresett (körözött) személlyel szemben kezdte meg az intézkedést. A vizsgálat során minden kétség nélkül megállapíthatóvá vált a rendőrség szakszerűtlensége, ami miatt a Testület a következő észrevételeket tette. „A Testület megítélése szerint a BRFK Szervezett Bűnözés Elleni szolgálatánál az elvárható minimum követelmény lett volna, hogy a felderítés során, az egyébként nem »vis maior-szerű« nehézségek ellenére, a körözött személy tartózkodási helyeként általuk, a nyilvántartásokból ismertté vált címet a teljes bizonyossággal be tudják azonosítani. Ha ugyanis a keresett címen kezdi meg a rendőrség a TEK segítségével az intézkedését, akkor nem került volna sor a panaszossal szembeni indokolatlan és jogszerűtlen intézkedésre, aminek keretében egyébként – a körözött személy elfogásának indoka alapján – a panaszos házáat és annak mellékhelyiségeit is indokolatlanul átvizsgálták. Hozzá kell tenni azt is, hogy a rendőrség szakszerűtlensége a valódi elkövetők feltalálását semmiképpen sem szolgálta, sőt mi több, veszélyeztette, hiszen a panaszos házáat hangosbemondóval megkezdett, mindösszesen kb. tizenegy – köztük megkülönböztető fényjelzéssel felszerelt – szolgálati gépkocsival, kb. huszonegy személlyel végrehajtott intézkedést a környéken lakók, így adott esetben valamely keresett személy is nyilvánvalóan észlelhette. Továbbá arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy a rendőrségi akció indokolatlan veszélyhelyzetet (is) teremtett, mivel egyrészt azt a TEK nagy tűzerejű lőfegyvereivel hajtotta végre, másrészt a panaszos házáat szomszédágában esetlegesen tartózkodó keresett elkövető részéről is fennállhatott a lőfegyver használatának lehetősége és annak veszélye.” A Testület állásfoglalása szerint a megállapított szakszerűtlenségből adódó jogszerűtlen, azáltal pedig mindenféle jogalapot nélkülöző intézkedés súlyosan sértette a panaszos és családja tisztességes eljárásához való jogát és személyi szabadságát, valamint az intézkedés alatt foganatosított egyéb rendőri lépések, intézkedések és azok módja további alapjogsértésekhez – nevezeten az emberi méltósághoz, a tulajdonhoz és a magánlakás sérthetlenségéhez való jog sérelméhez – vezettek. A Testület állásfoglalását megküldte az Országos Rendőr-főkapitányságnak, illetve a Terrorrelhárítási Központnak. Mindkét testület vezetője teljes egészében helyt adó határozatot hozott az ügyben. Megjegyzendő azonban, hogy a TEK főigazgatója határozatának utolsó mondata a helyt adó határozattal némiképp mégis ellentétesnek mondható: „Megállapítom azonban, hogy a felkérésre történő műveleti feladatok végrehajtása során a TEK műveleti egységei a felkérő szerv által beszerzett és megállapított információk alapján hajtják végre feladataikat, az információk valóságtartalmáért, valamint az ebből eredően okozott kárért a Terrorrelhárítási Központot semmilyen tekintetben nem terheli felelősség.”

Megállapította a Testület a rendőrség intézkedési kötelezettségét azon ügyben, ahol a panaszos azt sérelmezte, hogy egy demonstráción a vele szemben szexuális beállítottsága miatt fellépő tüntetőket nem vonta a rendőrség intézkedés alá. A Testület álláspontja szerint a rendelkezésre álló videoanyag egyértelműen alátámasztja, hogy a panaszossal szemben fellépő személyek elsősorban a szexuális irányultságára vonatkozó kijelentésekkel próbálták a panaszost rávenni arra, hogy ne szólaljon fel a rendezvényen. A Testület álláspontja szerint a fentiekben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely felvetette a Btk. 174/B. § (1) bekezdés szerinti közösség tagja elleni erőszak bűncselekmény kísérletének gyanúját a törvényhely II. fordulata

(„erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön”) alapján. Az elkövetők magatartása továbbá akár a Btk. 174/B. § (2) bekezdés szerinti közösség tagja elleni erőszak bűncselekmény („kihívóan közösséggel szemben magatartást tanúsít”) gyanúját is felvetette, hiszen magatartásuk egyrészt olyan „garázda jellegű” elemeket tartalmazott, amely alkalmas volt arra, hogy másban megbotránkozást váltson ki, másrészt ezen magatartás oka a felvételek tanúsága szerint egyértelműen a panaszos egy beazonosítható csoporthoz való vélt vagy valós tartozása volt. A Testület álláspontja szerint tehát a fentebb leírt események alkalmasak voltak arra, hogy jogellenes cselekmény elkövetésének gyanúját alapozzák meg, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett, amelynek azonban a rendőrség csak részben tett eleget akkor, amikor a panaszost kiemelte a tüntetők közül, ugyanakkor a panaszossal ellenséges magatartást tanúsító tüntetőkkel szemben nem intézkedett a helyszínen, sem pedig később nem indított eljárást ellenük, noha személyük akár a videofelvételek alapján is könnyen beazonosítható lett volna. Ezért a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljárásához való jogának sérelmét, amelyet azonban a többségi álláspont alapján csekély fokúnak minősített [413/2012 (XII. 19.) sz. állásfoglalás].

Az állásfoglaláshoz dr. Kádár András Kristóf testületi tag fűzött részleges különvéleményt, amelynek második pontjához dr. Féja András testületi tag is csatlakozott, amely szerint az intézkedési kötelezettség a panaszos köré a későbbiekben odagyűlő és őt szidalmazó személyekkel szemben is fennállt, ezért a panaszost ért jogsértés súlyos fokú, és a panaszt az országos rendőrfőkapitánynak kellett volna megküldeni.

A Testület számos ügyben rögzítette, hogy az intézkedési kötelezettséget szabálysértés elkövetése is megalapozza. Sajátos körülmények között vizsgálta a Testület a rendőrök intézkedési kötelezettségének tartalmát az Rtv. 13. § (1) bekezdése, valamint a (rég) Szolgálati Szabályzat [62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet] 3. § (1) bekezdése alapján a 35/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalásban.

Fenti ügygel kapcsolatban fontos utalni a Testület töretlen gyakorlatára, miszerint a szabálysértési tényállásszerűséget eljárásában kizárólag a rendőri intézkedés jogszerűsége szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény bizonyos fokú értékelését, az alapjogsérelem vizsgálata üresedne ki. A Testület a panasz eljárásban ezért azt vizsgálta, hogy az adott intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt-e.

A fent hivatkozott állásfoglalás alapjául szolgáló tényállás szerint az 1848/49-es forradalom és szabadságharc évfordulóján, egy ünnepi rendezvényen meghívott előadóként részt vevő panaszost a színpadról, a Himnusz éneklése közben állították elő. A panaszos beadványában – több más dolog mellett – sérelmezte, hogy a rendőrség indokolatlan felszólítása után a színpadról a rendőrök – énekes társával együtt – lerángatták, megsértve ezáltal az ünnepelni készülő embereket. A panaszos megítélése szerint a rendőrség jogszerűtlenül korlátozta személyes szabadságát, gyülekezési jogát és az ünnep méltó megtartását. A panaszos úgy foglalt állást, hogy az ellene felhozott „vád” – „a jogszerű intézkedéssel szembeni akadályozás” szabálysértése – alaptalan, mert nem állt ellen a rendőröknek.

A Testületnek mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy fennállt-e az adott helyzetben a rendőr intézkedési kötelezettsége. A rendőrség által rendelkezésre bocsátott felvételen a rendőrnek a panaszoshoz intézett szavai nem voltak hallhatóak, de az igen, hogy a panaszos a rendőr közlése alatt hangosabban folytatja az éneklést. A panaszos saját elmondása szerint már a színpadra lépése előtt „érzékelt”, hogy valahonnan hátulról rendőri hangosbmondón keresztül felszólítások hangzanak el. Ebben – a panaszos által is rendkívül feszültnek tartott – helyzetben, a panaszos úgy érezte, hogy rajta van a döntés felelőssége, végül elkezdte a Himnusz éneklését, és szerette volna végig énekelni, nem értette, hogy a rendőrök hogyan mernek a Himnusz alatt intézkedni. Ekkor látta, hogy egy rendőr fellép mellé a színpadra és elkezd valamit „magyarázni”, amit azonban a panaszos állítása szerint nem „érthetett”, nem tudott figyelni és azt sem vette észre, hogy az énekes társát ekkorra már elvezették. A mellette álló rendőr szavaiból annyit fogott fel, hogy: „szabálysértés, befejezni”.

Az intézkedéskor hatályos, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 3. § (1) bekezdése kimondja, hogy bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha illet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli. Emellett a Testület figyelemmel volt az Rtv. 19. §(1) és (2) bekezdésében foglaltakra, mely szerint a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek mindenki köteles magát alávetni és a rendőr utasításának engedelmeskedni, továbbá „a rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható”.

A Testület álláspontja szerint fentiek okán a rendőrök intézkedési kötelezettsége fennállt, a rendezvényen a rendőrök jogszerűen kezdték igazoltatni a résztvevőket, és az intézkedés a panaszos vonatkozásában is kellő jogalappal bírt, ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga e vonatkozásban nem sérült. (Ugyanakkor a Testület megítélése szerint – az ügyre vonatkozó dokumentumok és több videofelvétel megtekintése alapján – a panaszos előállítása aránytalan, így személyes szabadságát sértő volt, melyet tetézett az előállítás indokolatlanul hosszú időtartama, ezért sérült a panaszosnak a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz, valamint az emberi méltósághoz fűződő joga.)

A 159/2012. (IV. 25.) sz. állásfoglalásban a Testületnek azt kellett vizsgálnia, hogy érvényesült-e az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt azon általános elvi jelentőségű szabály, miszerint a „rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni”. A panaszos előadása szerint ugyanis a vele szemben foganatosított intézkedés alapjául szolgáló cselekmény feljelentője nem a 112-es vagy a 107-es rendőrségi telefonszámot hívta, hanem a későbbi előállítást végrehajtó rendőr mobilszámát, a hívásnál továbbá a rendőrt a feljelentő a keresztnévén szólította. A Testület számos korábbi állásfoglalásában is leszögezte már, hogy a fenti követelmény értelmében az intézkedés az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye – akár a személyes körülményei, akár valamely társadalmi csoporthoz tartozása miatt – a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). A vizsgált esetben a Testület azt a körülményt, hogy a bejelentő ismerte a rendőr szolgálati mobiltelefonjának számát, és a rendőrt – a feltételezett bűnelkövető üldözése közben, tehát sürgős esetben – ezen a telefonon hívta, nem tekintette olyannak, ami miatt az objektív eljárás követelményének megsértése önmagában megállapítható lett volna. Ellentmondott a panaszossal szembeni részrehajlás gyanújának az a tény is, hogy a rendőrök a panaszost a fogvatartás befejezésekor visszavitték az intézkedés helyszínére (noha erre kifejezett jogszabályi kötelezettségük nincs), majd elvesztett pénzét is segítettek neki keresni. A Testület ezért arra a megállapításra jutott, hogy az intézkedő rendőrök a panaszossal szembeni eljárásuk során a részrehajlásnak az Rtv. 13. §-ában foglalt tilalmát nem sértették meg, ezért ebben a vonatkozásban a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme, illetve a diszkrimináció tilalmának megsértése nem valósult meg.

A 219/2012. (VI. 19.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panasz kifogása arra vonatkozott, hogy a Marcali Rendőrkapitányság nem működhetett volna közre az érintett ingatlan kiürítésében, tekintettel arra, hogy a Marcali Városi Bíróság előtt a végrehajtás megszüntetése iránti perben ellenérdekű fél, alperes. A panaszos álláspontja szerint emiatt a Marcali Rendőrkapitányságnak az eljárásból való kizárását kellett volna kérelmeznie. Amint azt a Testület már több állásfoglalásában [lásd a 188/2010. (IV. 7.) és a 383/2010. (VIII. 4.) sz. állásfoglalásokat] is jelezte, az elfogulatlanság, illetve részrehajlás-mentesség kérdésének megítélésénél tekintettel van az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJE) gyakorlatára. Az EJE a bírák pártatlanságának vizsgálata során alakította ki az elfogulatlanságnak úgynevezett szubjektív és objektív tesztjét. A Piersack kontra Belgium ügyben [8692/79 (1/10/1982), A53.] az EJE különbséget tett az objektív és a szubjektív teszt között. A szubjektív teszt esetében a bíró személyes meggyőződését, érdekeltségét vizsgálja, míg az objektív teszt annak megállapítására szolgál, hogy a bíró eljárása elégséges garanciát nyújtott-e ahhoz, hogy a pártatlanságát illető legitim kételyeket ki lehessen zárni.

A konkrét ügyben a Testület úgy ítélte meg: aggályos, hogy a Marcali Rendőrkapitányság munkatársát is érintő végrehajtási eljárásnál a kapitányság rendőrei jelen voltak és az intézkedésben részt vettek. Ezt nyilvánvalóan a rendőrség is érzékelte, ezért került sor a Fonyódi Rendőrkapitányság járőreinek átrendelésére, akiket azonban az intézkedés lebonyolításában a Marcali Rendőrkapitányság rendőrei váltottak, továbbá a kilakoltatásnál a Marcali Rendőrkapitányság vezetője végig jelen volt. A Testület a körülmények ismeretében arra a megállapításra jutott, hogy a marcali rendőrök jelenléte nem felelt meg az EJEB által kidolgozott és a Testület által ilyen esetekre alkalmazott „objektív” pártatlansági tesztnek, ami a panaszos oldalán alapjogsérelmet, egészen pontosan a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét okozta. A Testület szükségesnek tartotta leszögezni: a jövőre nézve azt tartaná indokoltnak, hogy az ilyen módon érintett kapitányságok munkatársai (halaszthatatlan intézkedések kivételével) egyáltalán ne vegyenek részt a kollégákat érintő eljárásokban.

A Testület vizsgálta a részrehajlásmentes ügyintézés követelményének teljesülését négy olyan egymáshoz kapcsoló ügyben – 98/2012. (III. 21.), 99/2012. (III. 21.), 100/2012. (III. 21.), 101/2012. (III. 21.) –, amelyben a panaszosok azt kifogásolták, hogy amikor otthonuknál megjelenő, általuk felületesen ismert személyekkel tettelegességig fajuló szóváltásba keveredtek, akkor a kiérkező rendőrök, akiktől egyébként a panaszosok kértek segítséget, a négy panaszt állították elő, míg a többi személlyel szemben semmiféle intézkedést nem foganatosítottak. A Testület jogszerűnek és arányosnak találta a panaszosok garázdaság gyanúja miatti előállítását, ugyanis a panaszosok otthonához kiérkező két járőr azt tapasztalhatta, hogy kilenc felnőtt férfi két csoportban állva egymással kiabál, oly módon, hogy a társaság egyik fele az úttesten, míg a másik fele egy ingatlan kerítésén belül tartózkodik; továbbá elsődleges információként az jutott tudomásukra, hogy egy gépkocsit vaslánccal megrongáltak, illetve egy személyen szemmel látható sérülés nyomai voltak. Az egyenlő bánásmód érvényesülése értékelésénél a rendőrségi dokumentumokból arra következtetett a Testület, hogy a két intézkedő rendőr azt valóban meg tudta akadályozni, hogy a két csoport között kialakult konfliktus tettelegességbe torkolljon, ilyen értelemben tehát uralni tudták a helyzetet; ugyanakkor a korrekt adatgyűjtés és annak megállapítása kapcsán, hogy kivel szemben áll fenn bűncselekmény elkövetésének gyanúja, illetve, hogy kinek az előállítása feltétlenül indokolt, az intézkedő rendőrök nem jártak el megfelelően.

A Testület rögzítette: „Hibás volt ugyanis az a rendőri eljárás, hogy a helyszínen tényként megállapították azt, hogy a kialakult helyzetért kizárólag a panaszos és társai voltak a felelősek, nem biztos, hogy a »kerítés kellett volna, hogy a határ legyen« a jogi minősítés tekintetében. A rendőrök elsőként a kerítésen kívül tartózkodókkal találkoztak, és – a rendőrségi iratok szerint is – őket hallgatták meg először, ami pedig bizonyosan olyan irányba vitte el az intézkedést, amely nem vette alapul az egyenlő elbánás és a részrehajlás-mentesség követelményét.” A Testület megállapította, hogy a megismert körülmények alapján akkor jártak volna el elfogadhatóan a rendőrök, hogy ha az ügy teljes körű tisztázása érdekében minden jelenlevő személyt előállítanak. Az Testület a súlyos alapjogsérelmet megállapító döntését megküldte az országos rendőrfőkapitánynak, aki a panaszt minden vonatkozásában elutasította.

A 400/2012. (XI. 28.) sz. állásfoglalásában a Testületnek azt kellett vizsgálnia, hogy a panaszossal szembeni igazoltatás során érvényesült-e az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt azon általános elvi jelentőségű szabály, miszerint a „rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni”. A részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége magában foglalja azt is, hogy a rendőri fellépés az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). A Testület jelen állásfoglalás kapcsán kifejtett álláspontja szerint önmagában az a tény, hogy két közlekedési szabálysértést elkövető járművezetővel szemben eltérő szankciót alkalmaz a rendőr, nem alapozza meg a panaszos alapjogi sérelmét, amennyiben jogszabályi indoka van az eltérésnek, illetve ha nem merül fel olyan tény, amely alátámasztaná, hogy a panaszossal szemben azonos körülmények között indokolatlanul alkalmaztak más, hátrányosabb szankciót a rendőrök, mint a másik gépjárművezetővel szemben. Ez

esetben viszont a két járművezető eltérő közlekedési szabályt sértett meg, így indokolt volt az eltérő intézkedés is.

Szintén nem állapított meg alapjogsérelmet a Testület annak a panaszosnak a beadványa kapcsán, aki azt kifogásolta, hogy a rendőrség nem intézkedett megfelelően a távoltartás elrendelése körében, és nem rendelte el az ideiglenes megelőző távoltartást az őt rendszeresen bántalmazó, vele egy lakásban élő volt élettársával szemben [417/2012. (XII. 19.) sz. állásfoglalás]. A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (továbbiakban: Táv. tv) rögzíti, hogy mely hozzátartozók között rendelhető el az ideiglenes megelőző távoltartás. Ebbe a személyi körbe nem tartoznak bele az egy lakóhelyen, de élettársi közösségben már nem élő volt élettársak, ezért a Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrség jogszerűen járt el, amikor nem intézkedett a távoltartás elrendelése végett, ezért nem volt kimutatható olyan mulasztás a rendőrség oldalán, amely a panaszosnál alapjogsérelmet okozott volna.

Vizsgálat tárgyává tette a Testület az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdésében megfogalmazott követelményének érvényesülését a 253/2012. (VII. 23.) sz. állásfoglalásában. A panaszos szerint az intézkedő rendőrök végig elfogultan viselkedtek, csak az ügyben érintett, velük szóváltásba keveredő biztonsági őr tényállítása alapján intézkedtek, a rendőrök a panaszos (és társai) által előadottakat egyáltalán nem vették figyelembe.

Az Rtv. indoklása szerint a rendőr a törvény rendelkezéseinek érvényesítése érdekében mindenkivel szemben részrehajlás nélkül köteles eljárni. A törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményére tekintettel a rendőri intézkedés törvényi feltételeinek megvalósulása esetén a rendőr az érintett személyére tekintet nélkül – bárkivel szemben – köteles eljárni. A rendőri intézkedés során fajra, nemre, vallásra, politikai meggyőződésre tekintettel különbséget tenni nem szabad, e minőség a rendőri intézkedés megtételének vagy elmulasztásának alapja nem lehet.

A helyszínre érkező rendőrök meghallgatták az üzlet dolgozóit, a panaszosokat, valamint az üzlet előtt várakozó három férfit. A rendőr tudomása szerint térfigyelő rendszer az adott területen nem volt telepítve, ezért a rendőr csak az üzlet kamerájának felvételét tudta megtekinteni és ezt követően döntött a panaszos és társai előállításáról.

Mérlegelve a fentieket, továbbá azt a tény, hogy nem a panaszos (illetve társai) kértek rendőri intézkedést, valamint értékelve a rendelkezésre álló videofelvételt – figyelembe véve azt is, hogy a Testület rendelkezésére álló iratokban sehol sem lelhető fel egyéb olyan adat vagy körülmény, amely rendőri elfogultságra utalna – a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőri intézkedés megfelelt az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt részrehajlás-mentesség követelményének, tehát a panaszosnak az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése szerinti diszkrimináció tilalmához és a részrehajlásmentes ügyintézés követelményéhez való jogát nem sértették meg az intézkedő rendőrök.

A Testület 67/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalásban foglaltak alapján abban a panaszügyben sem valósított meg a rendőrség diszkriminatív intézkedést, amikor a panaszos – egyebek mellett – sérelmezte, hogy a vele szemben intézkedő rendőrök arról a rendőrkapitányságról érkeztek, ahol az élettársa fegyveres biztonsági őrként dolgozik. (Erre való tekintettel már az intézkedés kezdetén nem a területileg illetékes rendőröket kérte.) Azt is sérelmezte, hogy kérése ellenére nem másik rendőrkapitányságra állították elő. Feltételezése szerint a rendőrök részrehajlóan intézkedtek.

A rendőri jelentések egybehangzóak voltak abban a tekintetben, hogy a helyszínre kikerülő rendőrök korábban nem ismerték a panaszos élettársát. A telefonos bejelentés nyomán arra utasították a rendőröket, hogy menjenek a helyszínre, továbbá a szóban forgó rendőrkapitányság ügyeletes volt az, aki a járőröket utasította, hogy az előállítást az adott rendőrkapitányság épületébe foganatosítsák. A Testület a rendelkezésre álló – egyöntetű – információk alapján úgy ítélte meg, hogy nem merült fel olyan körülmény, amely a pártatlanság tekintetében legitim kételyt ébresztett volna. Tekintettel pedig arra, hogy a bejelentés körülményeit minél gyorsabban tisztázni, a szükséges eljárási cselekményeket is foganatosítani kellett, a rendőrök nem is tekinthettek volna el az elsődleges intézkedés megtételétől, a személyazonosság megállapításától, illetve az igazoltatástól. A Testület álláspontja szerint a panaszossal szembeni intézkedések során nem merült fel ésszerű

kétely az intézkedés részrehajlás-mentességével összefüggésben, így a rendőrségi eljárás nem ütközött az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdése szerinti diszkrimináció tilalmába.

15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre nézve a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az arányosság 15. §-ban foglalt követelményének teljesülését 2012-ben is számos megközelítésben vizsgálta a Testület.

A 73/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalásában a Testület a fenti követelményre figyelemmel nem minősítette aránytalanul hosszúnak a panaszos előállítását. Az állásfoglalás szerint: az, hogy az intézkedés a sérelmezett események helyszínén kb. másfél órán át zajlott, majd a beszállítás és a panaszos első kihallgatása között mintegy három óra, két tanúkénti kihallgatása között kb. két óra, azt követően pedig gyanúsított kihallgatásának megkezdéséig közel három óra telt el, az előállítás kétségtelenül jelentős hossza ellenére – amely majdnem elérte a maximális 12 órát – nem volt tekinthető a panaszos szabadsága aránytalan korlátozásának, mivel azokban az időszakokban is, amikor nem történt a panaszos személyes részvételét igénylő eljárási cselekmény, a rendőrség olyan cselekményeket fogantatosított, amelyek a panaszosnak – mint egy nagyszámú gyanúsítottat érintő bűncselekmény egyik feltételezett résztvevőjének – a cselekvőségét voltak hivatottak tisztázni. A Testület ezért az előállítás időtartamát nem tekintette indokolatlanul hosszúnak, így a panaszos személyi szabadságának megsértését nem állapította meg.

Mivel a panaszossal szemben indított eljárásban a rendőrség mintegy 10 órán keresztül nem végzett érdemi eljárási cselekményeket, a Testület 220/2012. (VI. 19.) sz. állásfoglalásában a panaszos majdnem 12 órás előállítását az elvégzett eljárási cselekményekhez mérten aránytalanul hosszú szabadságkorlátozásnak minősítette, amely alapjogsértés megállapítására teremtett alapot.

A sérelem súlyosságának meghatározásakor a Testület ugyanakkor figyelembe vette, hogy a panaszost utóbb őrizetbe vették, és az általa előállításban töltött időt a hatóságok – a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően – beszámították az egyébként csak másnap megszüntetett őrizet idejébe. Így az a tény, hogy a panaszossal kapcsolatban a kihallgatását megelőzően hosszú ideig nem fogantatosítottak eljárási cselekményt, ténylegesen nem hosszabbította meg személyi szabadsága korlátozásának tartamát, mivel nem a kihallgatása során tett vallomása alapján szabadították. A Testület megítélése szerint ettől függetlenül – a személyi szabadság biztosítására irányuló pozitív intézményvédelmi kötelezettség keretében – elvárható lett volna a rendőrségtől, hogy mielőbb tegye meg a szükséges lépéseket a panaszos kihallgatása és azáltal annak tisztázása érdekében, hogy az őrizetbe vétel elrendelése valóban indokolt-e. Mindezek miatt a Testület az előállítással összefüggésben a személyi szabadsághoz való alapjog megsértését nem tartotta indokoltnak megállapítani, ugyanakkor ezen alapjoggal összefüggésben a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét igen.

A 354/2012. (X. 17.) sz. állásfoglalásában a Testület azt vizsgálta, hogy az általa látogatott rendezvény biztosításába bevont rendőrök indokolatlanul magas létszáma okozhatt-e alapjogsérelmet a panaszosnak. Az állásfoglalás megállapítása szerint: igaz ugyan, hogy az ellendemonstrálók tényleges létszáma utóbb meg sem közelítette a 130 főt, a rendőrségnek, amikor a rendezvény biztosítására felkészült, azzal kellett számolnia, hogy egy 300 és egy 130 főből álló – ellentétes érzelmű – táborot kell majd egymástól elválasztania. Azon túl, hogy a panaszos részvételével megtartott rendezvény lebonyolításához a város egyik legforgalmasabb pontján kellett a rendőrségnek biztosítania a kereteket, a két csoport egymással egyértelműen ellentétes nézetei miatt attól is tartani lehetett, hogy az érintettek között komoly konfliktus bontakozik ki, amely csak jelentős létszámú rendőri erővel oldható fel. Konfliktusra utóbb valóban sor is került, és a rendőrség sorfal felállításával választotta el egymástól a résztvevőket. A Testület az adatok minősített jelege

miatt számszerűen nem hivatkozhatott a rendezvény biztosításába bevont rendőri erő létszámára, annyit ugyanakkor rögzített, hogy az a panaszos által becsülnél kisebb volt. A Testület ezért a demonstrálók és az ellendemonstrálók előzetesen becsült létszámát, illetve a kivezényelt rendőri erő nagyságát figyelembe véve a rendezvényt biztosító rendőrök számát nem minősítette indokolatlanul nagynak, fenyegető jellegűnek vagy félelemkeltőnek, ezért megállapította, hogy az arányosság követelményének megfelelően, illetve azzal összefüggésben a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának a megsértése nem valósult meg. [Lásd még: 355/2012. (X. 17.), 356/2012. (X. 17.), 357/2012. (X. 17.) sz. állásfoglalások.]

A fentiekben már érintőlegesen hivatkozott 397/2012. (XI. 28.) sz., valamint a 396/2012. (XI. 28.) sz. állásfoglalásokban a Testület két fiatal lány panasza kapcsán – elsősorban az Rtv. 15. §-a alapján – találta túlméretezettnek rendőri létszámot. A Testület vizsgálata során tényként állapította meg, hogy – a csendháborítás miatt rendőrségre érkezett bejelentés alapján – az egyik panaszos tulajdonában levő magánlakásban először két rendőr jelent meg, akik erősítést hívtak a helyszínre, aminek végeredményeként mindösszesen kilenc rendőr, köztük járőrök és nyomozók jelentek meg és intézkedtek. A tárgyi lakásban két fiatal lány tartózkodott, ezért érthetetlennek tűnhet a tény, miszerint összesen kilenc rendőr volt jelen a helyszínen, ahonnan egyébként bilincsből vezették el a két panaszost, majd állították elő a kerületi rendőrkapitányságra. A Testület a rendelkezésre álló információk alapján arra a következtetésre jutott, hogy a két rendőr mellett további hét rendőr helyszínen történő megjelenésével kapcsolatos rendőrségi döntés nélkülözött mindenféle arányossági megfontolást. A Testület úgy foglalt állást: „Még ha a Testület kielégítőnek is tartaná az intézkedő rendőr azon érvelését, miszerint a további atrocitások megakadályozása, valamint a panaszos és barátnője magatartásának tanúsítása volt az erősítés kérésének és megjelenésének a célja, még akkor sem lenne elfogadható a mindösszesen kilenc rendőr két fiatal nővel szembeni intézkedése, úgy, hogy egyébként a panaszos és barátnője kapcsán bűncselekmény elkövetésének gyanúja fel sem merült.” A Testület mindkét panaszos ügyében megállapította, hogy a rendőrség megsértette az arányosság követelményét, amely a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét idézte elő.

Az arányosság követelményének sérelmét állapította meg a Testület a 32/2011. (I. 31.) sz. állásfoglalás kapcsán, amelyben a panaszos azon sérelmét vizsgálta, hogy a hét órát meghaladó előállítás – úgy, hogy ez idő alatt velük szemben majd 4 óra alatt semmilyen eljárási cselekményre nem került sor – és ezáltal a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapjogának ilyenkor korlátozása semmiképpen sem állt arányban az intézkedéssel elérni kívánt törvényes céllal.

17. § (1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

(2) A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személynek – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

A fenti követelmény érvényesülése kapcsán a Testület 80/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalása szerint a rendelkezésére bocsátott orvosi látletet alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a panaszosnak a bilincselés következtében keletkeztek sérülései. A rendelkezésre álló iratok alapján továbbá az is igazolást nyert, hogy a panaszost sérüléseinek ellátása és az orvosi látlet kiállítása érdekében a rendőrök orvosi vizsgálatra szállították. A rendőrök ezzel – a Testület álláspontja szerint – eleget tettek az Rtv. 17. §-ában foglalt azon kötelezettségüknek, amely szerint gondoskodniuk kell az intézkedés folytán megsérült személy orvosi ellátásáról. A Testület továbbá rögzítette azon tapasztalatát, hogy a bilincseléssel gyakran jár együtt a panaszoséhoz hasonló sérülés. Annak megítélése, hogy ez a testi épségnek a 17. § szerinti arányos korlátozását jelenti-e, a kényszerítő eszköz használata körülményeinek gondos mérlegelése szükséges, és ebben a körben annak

értékelése, hogy a panaszos ellenszegülése, a bilincselést követő magatartása hozzájárult-e a sérülések kialakulásához. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a Testület a konkrét esetben nem tudta az okozott sérüléseket az arányosság szempontjából olyan módon értékelni, hogy az alapján megnyugtatóan állást foglaljon abban a kérdésben, hogy azok a bilincselés aránytalanul szigorú módja miatt keletkeztek. Emiatt a Testület a panaszos testi épséghez való jogának sérelmét nem tudta megállapítani.

A 427/2012. (XII. 19.) sz. állásfoglalásában a Testület szintén azt vizsgálta, hogy a rendőrség a bilincseléssel összefüggésben megfelelően eleget tett-e az Rtv. 17. §-ából fakadó kötelezettségeinek. Az állásfoglalás rögzíti: a bilincselés okozhat az érintett személy csuklóján sérüléseket, különösen olyankor, amikor az érintettet csak nagy nehézségek árán lehet megbilincselni, amikor az intézkedés alá vont személy megpróbál ellenállni, adott esetben még a bilincselést követően is. Szintén nem zárható ki sérülések keletkezése akkor, ha az érintett személyen sokáig van bilincs, hiszen ilyenkor a mozgása-mozgatása eredményeként keletkezhetnek zúzódások, hámsérülések. Ezen gondolamenet alapján a konkrét esetben a Testület annak tulajdonított különös jelentőséget, hogy maguk a rendőrök is azt állították: miután sikerült másodszor is hátra csavarni a panaszos kezét, ő már nem tanúsított ellenállást, és a rendőrök először a jobb kezére, majd a balra rátették a bilincset. Az is kitűnik az iratokból, hogy a panaszoson az orvosi vizsgálatot megelőzően nem volt sokáig bilincs, az előállítás kezdete és az orvosi vizsgálat között mindössze fél óra telt el. Ennek ellenére a bilincs a panaszos kezein az orvosi vizsgálat szerint is nyomódást, zúzódást, hámsérülést okozott. Ezek a körülmények kellően megerősítették a panaszos állítását ahhoz, hogy a Testület elfogadja: a panaszos valóban jelezte a rendőröknek a beszállítás közben, hogy a csuklóját felsértette a bilincs, és kérte, hogy lazítsák meg, a rendőrök azonban ennek a kérésnek nem tettek eleget. Figyelembe véve, hogy a panaszos ellenszegülése a bilincselést megelőzően a rendőrök szerint is megtört, és nem áll rendelkezésre arra vonatkozó adat, hogy a beszállítása során olyan magatartást tanúsított volna, amely a bilincs meglazítását – nem pedig levételét – kizárta volna, a Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrök nem tettek meg mindent a sérülés okozásának elkerülése érdekében. A Testület ezért azzal kapcsolatban, hogy a rendőrség a panaszossal szembeni fellépés során megfelelően eleget tett-e az Rtv. 17. §-ából fakadó kötelezettségeinek, megállapította a panaszos testi épséghez való jogának megsértését. Az eset körülményeinek ismeretében a Testület úgy ítélte meg ugyanakkor, hogy a panaszos orvosi ellátásáról a rendőrség a történések után kellően rövid időn belül, a panaszos beszállítását követően gondoskodott. Az orvosi ellátás biztosítása kapcsán ezért a Testület a panaszos testi épséghez fűződő jogának megsértését nem tartotta indokoltnak megállapítani.

A 425/2012. (XII. 19.) sz. állásfoglalásában a Testület vizsgálata körébe vonta a rendőrök azon magatartását, hogy a panaszosra elfogásakor csuklyát húztak. Az állásfoglalás szerint a csuklya hatása hasonló az Rtv.-ben szabályozott kényszerítő eszközökhöz: akárcsak a bilincs, jelentős mértékű beavatkozást jelent az érintett testi integritásába, és azzal, hogy megfosztja az intézkedés alá vont személyt a látásától (ahogy a bilincs a kezei vagy lábai szabad használatának lehetőségétől), ellehetleníti (vagy legalábbis nagymértékben megnehezíti) számára akár a szökést, akár a támadást vagy ellenszegülést. Nyilvánvaló az is, hogy erősen csorbitja az érintett személy méltóságát, mivel jelentős mértékben kiszolgáltatottá teszi az intézkedő rendőrökkel szemben (többek között éppen amiatt, mert lehetetlenné teszi számára annak ellenőrzését, hogy közülük ki az, aki adott esetben törvénysértően jár el). A csuklya használata a fentiek szerint több fontos alapjogot korlátoz, ezért – hasonlóan a bilincseléshez, a rendőrbot használatához és az egyéb kényszerítő eszközökhöz – csak akkor lehetne jogszerűen alkalmazni, ha volna olyan törvényi rendelkezés, amely az alkalmazás pontos feltételeinek előírása mellett erre felhatalmazná a rendőrséget. Ez következik az Rtv. 17. §-ából is, amelynek (1) bekezdése szerint a rendőrség feladatának ellátása során az alapjogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. Minthogy azonban a hatályos törvényi szabályozás ilyen felhatalmazást nem tartalmaz, a rendőrség azon eljárása, hogy a panaszosra elfogása során csuklyát húztak, sértette a panaszos emberi méltósághoz, illetve az abból levezethető testi integritáshoz való alapvető jogát.

Ezzel összefüggésben a Testület a következőkre is fel kívánta hívni a figyelmet. Az Emberi Jogok

Európai Bírósága bizonyos, kivételes helyzetekben a csuklya alkalmazását összeegyeztethetőnek tartja az Emberi Jogok Európai Egyezményével, amennyiben az intézkedés legitim célt szolgál, és a cél eléréséhez mérten arányos korlátozást valósít meg. Így például indokolhatja a csuklya alkalmazását az intézkedő rendőrök kilétének titokban tartása, ha megalapozottan lehet attól tartani, hogy megtorlás érheti őket az adott akcióban való részvételük miatt (lásd: Öcalan kontra Törökország [GC], 46221/99 sz. ügy, 184. §), vagy sor kerülhet csuklya alkalmazására az érintett anonimitásának megőrzése érdekében is (Petyo Petkov kontra Bulgária, 32130/03 sz. ügy, 43. §). (A Testület megjegyzi, hogy amennyiben ez az intézkedés célja, akkor nincs ok az érintett látásának gátlására, tehát olyan csuklya alkalmazandó, amely az arcot ugyan takarja, de az intézkedés alá vont személy kilátását biztosítja). Mindezen esetekben azonban csak akkor fogadható el a strasbourggi mérce szerint is a csuklya alkalmazása, amennyiben arra kifejezett törvényi felhatalmazás van, annak hiányában ugyanis jogsértő jogkorlátozásnak minősül (lásd: Lenev kontra Bulgária, 41452/07 sz. ügy, 116. §). Erre való tekintettel a Testület szükségesnek tartotta felhívni a rendőri szervek figyelmét arra, hogy törvényi felhatalmazás hiányában nincsen lehetőségük jogszerűen alkalmazni ezt az intézkedést, a jogalkotó figyelmét pedig arra, hogy amennyiben lehetővé kívánja tenni a csuklya használatát a rendvédelmi szervek számára, úgy ezt az intézményt – az egyéb kényszerítő eszközök között – a rendőrségi törvényben kell szabályoznia, meghatározva, hogy milyen feltételek mellett, milyen módon és tartamban alkalmazható.

Több panaszos beadványa kapcsán vizsgálta a Testület a panaszosok azon igényét, hogy az intézkedés során vagy azt követően mobiltelefonjukkal felhívjanak valakit. A 336/2012 (X.17.) sz. állásfoglalásban fejtette ki a Testület az ezzel kapcsolatos álláspontját. A Testület a mobiltelefonokkal kapcsolatos rendőrségi gyakorlatot az Rtv. 13.§ (3) és a 17. § (1) bekezdéseiben foglalt rendelkezés összeolvasása alapján a következőképpen értékeli. Olyan esetekben, amikor a rendőri intézkedés célját veszélyezteti, ha az intézkedés alá vont személy mobiltelefonon ellenőrizetlenül lép kapcsolatba valakivel (pl. nem zárható ki, hogy bűntársát értesíti a gyanú szerint tetten ért elkövető), úgy az Rtv. 17. § (1) bekezdése és a 13. § (3) bekezdése kellő jogalapot biztosít a rendőrnek a telefon (mint az intézkedés eredményes végrehajtását akadályozó tárgy) elvételére. Ha ilyen körülmény az adott helyzetben nem áll fenn, úgy a mobiltelefon-használat korlátozásának nincsen jogalapja. Ilyen esetekben semmi nem zárja ki, hogy a hozzátartozót vagy más személyt az előállított személy a saját mobiltelefonján értesítse, hiszen e jog fő szabály szerint az érintettet illeti meg, és az értesítés csak akkor a rendőr feladata, ha a fogvatartott valamilyen okból nincsen abban a helyzetben, hogy értesítési jogával éljen. Az említett ügyben a rendőrség előadása nem jelölt meg olyan körülményt, ami alátámasztotta volna, hogy a panaszos előállítását akadályozta vagy veszélyeztette volna, ha a panaszos a rendőrségi gépjárműben fogadja a telefonjára érkező telefonhívást. Erre tekintettel a Testület álláspontja szerint a telefonhasználat korlátozásához nem álltak fenn a szükséges feltételek.

A 17. § (2) bekezdése szerint a rendőri intézkedés során kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személynek – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön. A rendőrség e kötelezettségét a Testület a 231/2012. (VII. 4.) sz. állásfoglalásban vizsgálta. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta ez idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával). A bántalmazás gyanúját felvető ügyekben a Testület ugyanezt a megközelítést alkalmazza. Jelen esetben a sérelmezett események 2011. december 23-án zajlottak, és a panaszos

azonap, még fogvatartása idején részesült orvosi ellátásban. Megállapítható továbbá, hogy a panaszosnak az orvos megállapításai szerint a kezén és a fején voltak sérülései, amivel kapcsolatban – azok helyéből és jellegéből ítélve – elmondható, hogy származhattak akár bántalmazásból is. Tekintettel ugyanakkor arra, hogy a rendőrök előadása szerint a panaszost olyan módon sikerült intézkedés alá vonni, hogy vele szemben testi kényszer alkalmaztak, a földre vitték, majd a kezeit is megbilincseltek, a Testület azt a lehetőséget sem tudta kizárni, hogy a panaszos sérülései ezen cselekmények során keletkeztek. Ilyen körülmények között a Testület felelősséggel csak annyit állapíthatott meg, hogy a panaszos sérülései egyaránt keletkezhetnek a panaszossal szemben megfelelő jogszabályi felhatalmazás birtokában alkalmazott kényszerítő eszközök használata miatt, és jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása, azaz bántalmazás eredményeként is. A Testület megítélése szerint ezért nem lehetett egyértelműen megállapítani, hogy a rendőrség a konkrét esetben kellő mértékben eleget tett-e a sérülés okozására vonatkozó jogszabályi kötelezettségének.

18. § (1) A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett személy, haladéktalanul értesíteni kell a törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

(2) A rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

(3) A fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökésnek vagy elrejtőzésnek, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

(4) A rendőrségi fogdába történő befogadáskor, amennyiben a rendelkezésre álló adatok, illetve a befogadás körülményei vagy a fogvatartott viselkedése alapján nyomós okkal feltételezhető, hogy a fogvatartott saját vagy más életének, testi épségének veszélyeztetésére alkalmas tárgyat tart magánál, az élet, testi épség védelme, továbbá a bűncselekmény megelőzése érdekében a fogvatartott testét, erre vonatkozó előzetes figyelmeztetést követően – a testüregekre is kiterjedően – át kell vizsgálni.

(5) A fogvatartott testének átvizsgálása nem történhet szemérem sértő módon, és az átvizsgálás alatt más fogvatartott, illetve a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem lehet jelen. (6) A testüregek átvizsgálását csak orvos végezheti, amelynek során a vizsgálatot végző orvoson kívül a vizsgálat elvégzésében közreműködő egészségügyi dolgozó, valamint a vizsgált személlyel azonos nemű rendőr lehet jelen.

Számos panaszos beadványa kapcsán vizsgálta a Testület a 18. §-ban foglalt rendelkezések alapján a fogvatartott panaszosok alapvető jogainak érvényesülését is.

A 18. § (1) bekezdése szerint „a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.”

A 80/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos azt sérelmezte, hogy a telefonja elvételét követően, az intézkedés helyszínén többször is kérte a rendőröktől, hogy előállításáról értesítsék a férjét, de kérését nem teljesítették. A Testület elfogadta a rendőrség azon hivatkozását, hogy a törvény nem ír elő azonnaliságot az előállított személy által megjelölt képviselő vagy hozzátartozó értesítésére, így a rendőrség azzal, hogy azt a panaszos beszállítását követően tervezete elvégezni, nem valósított meg alapjogsértést, különös tekintettel arra, hogy – a panaszos és

a tanú által is alátámasztottan – lehetővé tették a rendőrök, hogy az események egyik szemtanúja a panaszos férjével a panaszos mobiltelefonján felvegye a kapcsolatot, és tájékoztassa őt az intézkedésről. A hozzátartozó értesítésével kapcsolatos rendőri magatartással összefüggésben ezért a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának megsértését nem állapította meg.

A Testület a mobiltelefonokkal kapcsolatos rendőrségi gyakorlatot az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésében és az Rtv. 13. § (3) bekezdésében rögzített rendelkezések összeolvasása alapján 159/2012. (IV. 25.) sz. állásfoglalásában a következőképpen értékelt. (Az Rtv. 13. § (3) bekezdése értelmében ha a rendőrt az intézkedés megtételében valamely tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja; az ezzel okozott kárért a rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétkes károsultat kártalanítania kell.) Olyan esetekben, amikor a rendőri intézkedés célját veszélyezteti, ha az intézkedés alá vont személy mobiltelefonon ellenőrizetlenül lép kapcsolatba valakivel (pl. nem zárható ki, hogy bűntársát értesíti a gyanú szerint tetten ért elkövető), úgy az Rtv. 13. § (3) bekezdése a Testület álláspontja szerint kellő jogalapot biztosít a rendőrnek a telefon (mint az intézkedés eredményes végrehajtását akadályozó tárgy) elvételére. Ha ilyen körülmény az adott helyzetben nem áll fenn, úgy a mobiltelefon elvételének nincsen jogalapja (kivéve az előállító helyiségben való elhelyezéskor, amikor a mobiltelefont el kell venni, mint olyan tárgyat, amelyet az előállított nem tarthat magánál). Ilyen esetekben semmi nem zárja ki, hogy a hozzátartozót vagy más személyt (aki természetesen ügyvéd is lehet) az előállított személy a saját mobiltelefonján értesítse, hiszen e jog fő szabálya szerint az érintettet illeti meg, és az értesítés csak akkor rendőri feladat, ha a fogvatartott valamilyen okból nincsen abban a helyzetben, hogy értesítési jogával éljen. A Testület a konkrét helyzet vizsgálatakor elfogadta, hogy a rendőrök a készülék elvételével azért akadályozták meg, hogy a helyszínről a panaszos telefonáljon, mert úgy látták, fennáll a veszélye, hogy egy bűntársat próbál figyelmeztetni. Az eset összes körülménye alapján a rendőrök feltételezése nem volt indokolatlannak tekinthető, ezért a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos mobiltelefonjának a helyszínen történt elvétele az adott helyzetben nem sértette a tulajdonhoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogot, ezért ebben a vonatkozásban nem állapított meg alapjogsértést.

Hasonló gondolatmenetet követve állapította meg 175/2012. (V. 8.) sz. állásfoglalásában is a Testület, hogy a konkrét ügyet vizsgálva nem volt feltárható olyan körülmény, amely indokolta volna a telefon elvételét. A rendőrök nem számolnak be arról, hogy a panaszos bármilyen módon akadályozta volna az intézkedést azzal, hogy a telefont használta, illetve használni próbálta. A Testület megjegyzi, hogy a helyzet megítélésén nem változtat az a körülmény sem, hogy a panaszos utóbb, a rendőrségen végzett nyilatkozatát alkalmával nem kérte hozzátartozó értesítését a fogvatartásáról. A Testület ezért a konkrét esetben arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos mobiltelefonjának kikapcsoltatása jogszerűtlen rendőri lépés volt, ami sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát, többek között amiatt, mert megakadályozta őt abban, hogy az Rtv. 18. § (1) bekezdése értelmében a hozzátartozó értesítéséhez való jogával élhessen.

Más megközelítésben vizsgálta a Testület ugyanezt a rendelkezést 424/2012. (XII. 19.) sz. állásfoglalásában. Ebben az esetben a panaszos azt sérelmezte, hogy a fogvatartás ideje alatt nem beszélhetett az időközben a kapitányságra érkezett férjével. A kérdés vizsgálata keretében a Testület leszögezte: az Rtv. 18. §-a csupán azt írja elő, hogy „a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját, és ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Nincs ugyanakkor olyan előírás, amely alapján a rendőrségnek biztosítania kellett volna, hogy a panaszos a fogvatartás ideje alatt a férjével – személyesen – beszélhessen. A Testület ezért amiatt, hogy fogvatartása során a panaszos nem kapott lehetőséget, hogy a férjével beszéljen, a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog megsértését nem állapította meg.

A Testület a 111/2012 (III. 21.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló beadványában a panaszos sérelmezte a vele szemben a vasútállomáson és azt követően a rendőrség épületében foganatosított rendőri intézkedéseket, a rendőrök szolgálati fellépésének módját, az előállítás tényét és egyes

körülményeit (időtartamát, az előre várható időtartam és az előállított jogai közlésének hiányát, a hozzátartozó értesítésének elmulasztását, a mobiltelefonjának kikapcsoltatását, barátja rendőrségen tartózkodását), illetve a panasztételi lehetőségéről való megfelelő tájékoztatás elmaradását.

A Testület megítélése szerint – noha bűncselekmény gyanúja miatt történt az előállítás – nem forgott fenn olyan körülmény, ami miatt a panaszos hozzátartozójának értesítéséhez való jogát ésszerűen korlátozhatták volna. A járőrök úgy nyilatkoztak, hogy a panaszos együttműködött velük, azaz szökésétől, elrejtőzésétől nem kellett tartani. A bűncselekmény tárgyi bizonyítékát (a diákigazolványt) a rendőrök a helyszínen elkérték a panaszostól, ezért annak megváltoztatásától vagy megsemmisítésétől sem kellett tartani. Újabb bűncselekmény elkövetése adott esetben nem jöhetett szóba, illetve – tekintettel arra is, hogy a panaszos még a rendőrkapitányságra érkezés előtt szerette volna barátját értesíteni – az őrzés rendjét sem sértette volna, ha engedélyezik számára az értesítést. A feltételezett bűncselekmény jellegéből fakadóan (közokirat-hamisítás, amit diákigazolványra követtek el) a Testület megítélése szerint nem adódott olyan krimináltaktikai megfontolás (pl. hogy a panaszos összejátszana a barátjával), ami kizárta volna a hozzátartozó értesítését, ezért a Testület megállapította, hogy a rendőrség jogsértést követett el azzal, hogy elmulasztotta az Rtv. 18. §-ában leírt értesítési kötelezettségét, amivel csekély mértékben sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

Az Rtv. 18. § (1) bekezdés harmadik mondata: Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

A Testület – figyelemmel arra, hogy a panaszos a rendőri intézkedés időpontjában fiatalkorú volt – vizsgálat tárgyává tette az Rtv. 18. § (1) bekezdésében meghatározott fenti kötelezettség teljesítését a 89/2012. (II. 29.) sz. állásfoglalásában, amelyben a Testület a hozzátartozó értesítésével kapcsolatos eljárás formális volta miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét állapította meg. A rendőrségi iratok szerint a panaszos gyámszülőjének – mint törvényes képviselőnek – értesítésére a helyszínen sor került, ugyanakkor tényként állapítható meg, hogy a gyámszülőt a már ismert cselekmények miatt a panaszossal együtt vonták intézkedés alá a rendőrök, előállítása a panaszossal egyidejűleg történt. A Testület leszögezte, hogy ha valaki személyes szabadságot korlátozó intézkedés hatálya alatt áll, akkor az saját ügyei vitelében is korlátozott, ezért értelemszerűen nincs abban a helyzetben, hogy más személy ügyeit és érdekeit képviselni tudja. Ezért a rendőrök azzal, hogy az előállított gyámszülővel közölték, amit egyébként is tudott, csak formálisan teljesítették a jogszabályi előírást, ami nyilvánvalóan nem egyezik a jogalkotói szándékkal. A Testület utalt rá, hogy az Rtv. már idézett rendelkezése fiatalkorú esetén nem az intézkedés alá vont mérlegelési jogkörébe utalja, hanem a rendőr kötelezettségévé teszi a haladéktalan értesítést. E rendelkezés célja pedig az, hogy a törvényes képviselő a fiatalkorú érdekében szükséges intézkedéseket és jognyilatkozatokat (nem feltétlenül csak az előállító rendőri szervnél) haladéktalanul meg tudja tenni. A konkrét esetben a helyes eljárás a gyámhatóság azonnali értesítése lett volna, függetlenül attól, hogy az előállítással kapcsolatos „Nyilatkozat”-ot és „Igazolás”-t a panaszos mellett a gyámszülő is aláírta, továbbá védő kirendelését és a kihallgatáson való részvételét az eljáró rendőri szerv biztosította.

Az Rtv. 18. § (2) bekezdése szerint a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. Ehhez kapcsolódóan a Szolgálati Szabályzat 51. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy az előállított személyt előállító vagy biztonságos őrzését szolgáló más helyiségben kell elhelyezni. Ezen rendelkezések alkalmazását a Testület a 80/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalásában vette górcső alá. A konkrét esetben az idézett rendelkezések a Testület álláspontja szerint jogalapot adtak arra, hogy a rendőrök a panaszost a rendőrség épületén belül előállító vagy biztonságos őrzését szolgáló más helyiségben helyezték el. A rendőrség eljárásának értékelésekor a Testület ugyanakkor nem hagyhatta figyelmen kívül azt az egyértelmű tény, hogy a konkrét esetben az előállítás célja nem volt más, mint a panaszos személyazonosságának megállapítása. Az események rendőrségi leírásából kiderült, hogy a panaszost a beérkezést követően azonosították, megállapították a személyes adatait, majd szondát fűjtettek vele, és ezek után kísérték a fogdára. Amikor tehát a befogadási eljárás kezdetét vette, a

panaszos adatai a rendőrök előtt ismertek voltak, az előállítás célja már teljesült, a szabadságkorlátozás okafogyottá vált. (Nem vette figyelembe a Testület a fogdai befogadásra okot adó körülményként azt, hogy a panaszos a bilincselés okozta sérülések miatt kérte, hogy a rendőrök gondoskodjanak az orvosi ellátásáról, illetve látlelet kiállításáról. Ezt az igényét a panaszos ugyanis – a rendőrök előadása szerint is – csak a befogadási eljárás alatt jelezte, mivel a bilincset is akkor vették le róla, a panaszos elhelyezéséről tehát a rendőrség bizonyosan ezt megelőzően, vagyis ezen szempontot figyelmen kívül hagyva hozott döntést.) Erre tekintettel a Testület megállapította, hogy a panaszost a rendőrség indokolatlanul helyezte el a rendőrkapitányság fogdájában, amely eljárással személyes szabadságát szükségtelenül korlátozta, és azzal alapjogsértést valósított meg.

A 391/2012. (XI. 7.) sz. állásfoglalásában a panaszos emberi méltóságának sérelmét állapította meg a Testület az orvosi vizsgálat lebonyolításával kapcsolatban. A panaszos sérelmezte ugyanis, hogy a vizsgálat során egy rendőr is jelen volt. A panaszosi állítást a rendőrség megerősítette, a jelentés szerint az ügyeletvezető biztosította a panaszos orvosi vizsgálatát, amely az orvos kérésére az előállítóban zajlott, mert itt volt lehetőség arra, hogy a vizsgált személy vízszintes helyzetben fekhessen. Az előállító ajtaja be volt hajtva (mivel csak kívülről zárható, ezért nem zárták be), az ügyeletes pedig az ajtónál felügyelte, hogy más ne lépjen be a helyiségbe a vizsgálat ideje alatt. A Testület felhívta a figyelmet az Rtv. 18. § (2) bekezdésére, amely szerint a rendőrségnek kell gondoskodnia „a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.” Ugyanezen szakasz (3) bekezdése szerint a „fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökésnek vagy elrejtőzésnek, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja”. A Testület kimondta, hogy a rendőr jelenléte az orvosi vizsgálat (és a vetköztetés) során olyan többletkorlátozás, amelyre a szükségesség és arányosság elvének megfelelő külön indok szolgálhat jogalapul. A vizsgált esetben az állítások egybehangzóak voltak a tekintetben, hogy a vizsgálat során az ügyeletvezető jelen volt, a rendőri iratok szerint azonban olyan többletkörülmény nem merült fel, amely a rendőri jelenlétet megalapozta volna. A rendőri jelenlét a panaszos levetköztetésével járó orvosi vizsgálat során akkor lehetett volna indokolt, ha a panaszos részéről valamiféle veszély fenyegette volna az orvost. Ilyen veszélyre (vagy a panaszos részéről bármilyen támadó jellegű magatartásra) a rendőri dokumentáció semmiféle utalást nem tartalmazott. Ezzel az okfejtéssel összhangban áll a Kínzás megelőzésére létrejött európai bizottság (CPT) ajánlása [CPT/Inf/E (2002) 1 – Rev. 2009, <http://www.cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>], amely szerint a fogvatartottak orvosi vizsgálata – hacsak az érintett orvos kifejezetten nem kéri – nem történhet az állomány tagjainak jelenlétében (lásd a dokumentum 51. pontját). A Testület a fentiek alapján arra a megállapításra jutott, hogy az orvosi vizsgálat lebonyolításakor sérült a panaszos emberi méltósága. A Testület egyúttal felhívta a rendőrség figyelmét a jövőre nézve, hogy a fogvatartottak ez irányú kérése nélkül is, önként biztosítsák számukra, hogy az orvosi vizsgálatokon a rendőrök ne vegyenek részt, csupán az egészségügyi személyzet; kivéve, hogy a rendőri jelenlétet az egészségügyi személyzet maga nem kéri, vagy azt a rendőr nem látja az eset körülményei alapján indokoltnak.

Az Rtv. 18. §-ának (4) bekezdése értelmében a rendőrség az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról köteles tájékoztatni. Az 53/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban ugyanakkor a panaszos azt sérelmezte, hogy az előállítás ideje alatt a rendőrök eléje tettek egy tájékoztatót, amit – ijedségében – olvasatlanul írt alá, így ténylegesen nem kapta meg a fentiek szerinti tájékoztatást. A Testület az indokolásában kifejtette: azt, hogy a hivatkozott törvényhely előírásait teljesítették, a rendőrség rendszerint azzal igazolja, hogy a tájékoztatást tartalmazó iratot az előállított személlyel aláíratta. A panaszos tehát azzal, hogy a tájékoztatót aláírásával látta el, arról tett bizonyosságot, hogy annak tartalmát megismerte. Amennyiben erre valójában nem kapott időt, a panaszos jelezhetne volna a rendőröknek, hogy az iratot nem hajlandó aláírni, vagy akár erre utaló megjegyzéssel is elláthatta volna a kérdéses dokumentumot. Mivel

azonban azt mindenféle jelzés vagy megjegyzés nélkül aláírta, a Testület nem tudta elfogadni azon kifogását, hogy a tájékoztató tartalmának megismerésére nem volt módja. A panaszosi kifogás alapján ezért a Testület a tisztességes eljáráshoz való jog megsértését nem tartotta indokoltnak megállapítani.

20. § (1) A rendőrt az intézkedés során

a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy

b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja.

(2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles a nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és az előterjesztésére nyitva álló határidőről.

(3) A rendőr köteles – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

(4) Ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.

A 40/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalásban a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú sérelmét állapította meg amiatt, hogy az intézkedő rendőrök egyike csak többszöri kérésre, a társa azonban kérésre sem azonosította magát. A Testület állásfoglalásában kimondta, hogy a rendőrök ezen mulasztását nem pótolhatja az, hogy a panaszos leolvashatja az azonosítókat az egyenruháról, illetőleg az sem, ha valamely, a panaszos részére átadott rendőrségi dokumentumon az intézkedő rendőr rögzíti a nevét és az azonosító számát. Az Rtv. ugyanis – szűk kivételtől eltekintve – a rendőri intézkedést megelőző és szóbeli teljesítésre kötelezi a rendőrt.

A Testület megítélése szerint a rendőrök nem tettek eleget az azonosításra vonatkozó kötelezettségüknek, így a Testület a 111/2012. (III. 21.) sz. állásfoglalásában e mulasztás miatt megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelmét. A Testület a felvilágosítást kérő levélben kifejezetten kérte, hogy a panaszossal szemben a helyszínen intézkedő rendőrök nyilatkozzanak a szolgálati fellépés módjáról és az azonosításra vonatkozó kötelezettségek megtartásáról, tekintettel arra, hogy a rendőrségi dokumentumok nem tartalmaztak az azonosítási kötelezettség mikénti teljesítésére információt. Ennek ellenére a járőrök jelentésükben nem tértek ki, hogyan tettek eleget az azonosításra vonatkozó kötelezettségüknek, csak azt nyilatkozták, hogy szolgálati egyenruhában, az évszaknak megfelelő öltözetben jelentek meg a helyszínen. A Testület gyakorlata szerint, ha a rendőrség a panasz tartalmának megismerését követően nem cáfolja a panaszos állítását – illetőleg az ismeretes körülmények nem támasztanak kétséget azzal kapcsolatban –, úgy a Testület a döntését a panaszosi állításra alapozza, ezért a Testület a fentiek szerint döntött.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a „rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.”

Az intézkedés formai követelményeinek teljesítésével összefüggésben a panaszos a 73/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben azt panaszolta, hogy az intézkedő rendőrök nem köszöntek neki. A Testület ezzel összefüggésben az alábbiakat állapította meg. Az intézkedés körülményei, így különösen az érintett személyek nagy száma, a helyszínen kialakult zűrzavar, a gyanú alapjául szolgáló cselekmény erőszakos jellege és az, hogy a rendőrök érkezésekor az

érintettek közül többen is megpróbálták elhagyni a helyszínt, a Testület megítélése szerint indokolták a hivatkozott jogszabályi rendelkezésben rögzített kivétel alkalmazását. A rendőri intézkedés eredményessége ugyanis valóban veszélybe kerülhetett volna, hogy ha az azonnali fellépés helyett a rendőrök az intézkedés formai követelményeinek teljesítésére szánják az időt. A Szolgálati Szabályzat 4. § (2) bekezdése a Testület álláspontja szerint egyértelművé teszi, hogy az intézkedés kötelező formai elemei közül csak a tartalmi információt hordozó közlések, illetve aktusok (pl. a szolgálati igazolvány vagy az azonosító jelvény felmutatása) utólagos megtétele szükséges olyan esetekben, amikor a formai követelmények teljesítése az intézkedés kezdetekor nem lehetséges. (A találkozáskor használatos köszöntést nyilvánvalóan értelmetlen az intézkedés végén, a távozáskor „pótolni”). Az intézkedés kezdetén a napszaknak megfelelő köszönés elmaradása miatt ezért a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapjogának megsértését nem állapította meg. A Testület egyébként a napszaknak megfelelő köszönés elmaradása miatt a *de minimis* (azaz az alapjogsértés megállapításához szükséges minimális érdeksérelemre vonatkozó) szabály alapján akkor sem állapított volna meg jogsértést, ha nem fogadta volna el a rendőrök azon álláspontját, hogy az intézkedés formai követelményeinek teljesítésére az adott helyzetben nem volt lehetőség az intézkedés kezdetekor.

A 17/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszossal szemben azért kezdeményeztek intézkedést a rendőrök, mert a panaszos éjszaka egy lakótelepi játszótéren, egy nagyobb társaság tagjaként a barátaival beszélgetett, s ezzel a rendőrök álláspontja szerint a csendháborítás szabálysértését követte el. A panaszos egyebek mellett sérelmezte, hogy a vele szemben intézkedő rendőrök nem köszöntek, és sem az intézkedés kezdetén, sem azt követően, még a panaszos kifejezett kérésére sem igazolták magukat. A Testület a szolgálati fellépés vizsgálata során megállapította, hogy a rendőri fellépés nem felelt meg az Rtv. és az intézkedéskor hatályos Szolgálati Szabályzat rendelkezéseinek, egyrészt azért, mert az adott körülmények között a rendőri intézkedést semmi nem veszélyeztette, így a jogszabályban foglalt közlési és azonosítási kötelezettségnek a rendőröknek az intézkedés kezdetén kellett volna eleget tenniük, másrészt azért, mert a jogszabályi rendelkezések szerint a rendőrnek – egyebek mellett – szóban kell közölnie a nevét és azonosító számát, így az arra való utalás, hogy az intézkedés alá vont személy ezen adatokat a rendőr ruházatán megtekintheti, nem felel meg a jogszabályi előírásoknak. Mindezek alapján a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét. Megjegyzendő, hogy a vizsgált rendelkezések tekintetben az időközben hatályba lépett Szolgálati Szabályzat sem tartalmaz változást.

Amint azt a Testület 2011-ben is számos állásfoglalásában [lásd például: 327/2012. (IX. 26.) sz. állásfoglalás] kifejtette, az Rtv. 20. §-ában rögzített követelmények azért különös jelentőségűek az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára és az intézkedést foganatosító személy kilétére nézve birtokában van a valós és releváns információknak, ezek hiányában ugyanis nincs tisztában azzal, hogy ki ellen kell benyújtani a panaszát, nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét, és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűtlensége ellen sem. A tájékoztatás elmaradása ezért a panaszolt esetekben a panaszosok tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét valósította meg. Ezeket a szabályokat, amelyek lehetővé teszik az intézkedő rendőr azonosítását, illetve a panaszjog gyakorlását, a Testület a gyakorlatában garanciális jelentőségűnek tartja – elsősorban a közhatalom gyakorlásának megfelelő kontrolljára és az Alaptörvényben biztosított panaszjogra tekintettel.

A 218/2012. (VI. 19.) sz. állásfoglalásában a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét állapította meg a Testület amiatt, hogy nem tájékoztatták az intézkedés céljáról. A rendőri jelentés a tájékoztatással kapcsolatban azt az információt tartalmazza, hogy a helyszínen az intézkedés végén (illetve a priorálások és adatrögzítések alatt) a r. zászlós közölte az intézkedés okát (fekete ruházatban és bakancsban vonuló nagyobb csoportról érkezett bejelentés) a csoport vezetőjével, aki azt megértette, panasza az intézkedés ellen a helyszínen nem volt. A panasz és a

rendőri jelentés között nem volt ellentmondás a tekintetben, hogy a panaszos bizonyosan nem kapott tájékoztatást az intézkedés céljáról, mivel arról csak a csoport vezetőjét informálták, és őt sem az igazoltatások megkezdése előtt, hanem az adatrögzítés és priorálás alatt tájékoztatták. A Testület ezért megállapította, hogy sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga amiatt, hogy nem tájékoztatták az intézkedés céljáról. Az országos rendőrfőkapitány határozatában az intézkedés oka közlésének elmaradása tekintetében a helyt adott a panasznak.

A Testület több állásfoglalásában is kifejtette, hogy egyrészt csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztétel joga, ha az intézkedéssel érintett személlyel/kényszerítő eszköz elszenvedőjével annak okát olyan részletességgel közlik, ami alapján megfelelően meg tudja ítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét; másrészt pedig a panasz lehetőségére való figyelemfelhívás a Testület eljárásáról való tájékoztatást is jelenti.

A Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét állapította meg a rendőri tájékoztatási kötelezettség részleges teljesítésével kapcsolatban a 235/2012. (VII. 4.) sz. állásfoglalásában. A Testület felhívta a rendőrség figyelmét, hogy a rendőri intézkedéssel szembeni panasztételre vonatkozó rendőri tájékoztatási kötelezettség követelményének csak részben tettek eleget azzal, hogy az előállítás időtartamáról szóló igazoláson ugyan feltüntették a Testület nevét és elérhetőségeit, ugyanakkor nem szerepelt rajta az, hogy a jogszabályi rendelkezés alapján a Testülethez csak a rendőri intézkedés foganatosításától számított nyolc napon belül lehet a panaszt előterjeszteni.

24. § (1) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

(2) A magánérdekek védelme e törvény alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

(3) A segítségnyújtás csak halaszthatatlan szolgálati érdekből tagadható meg, közvetlen életveszély esetén csak akkor, ha a segítségnyújtás miatt több ember élete kerülne közvetlen veszélybe.

(4) A rendőrt a jogainak érvényesítése végett bárki felkérheti más személy igazoltatására. Ha az igazoltatást kérő valószínűsíti, hogy az igazoltatáshoz jogos érdeke fűződik, és a személyazonosságát igazolja, a rendőr a kérést teljesíti. Az igazoltatott adatait – a 24/A. § (1) bekezdésében foglaltakat kivéve – a rendőrkapitányság adja ki az igazoltatást kérőnek, ha az adatokhoz fűződő jogosultságát hitelt érdemlően igazolja.

(5) Ha az igazoltatást kérő az igazoltatást követő 8 napon belül az adatok kiadását nem kéri, vagy a jogosultságát nem igazolja, az igazoltatottnak a (4) bekezdés alapján felvett adatait meg kell semmisíteni.

(6) Az adatok kiadásáról az igazoltatott személyt írásban értesíteni kell. Az értesítésben közölni kell az igazoltatást kérő igényének indokait. Ha az igazoltatott kéri, az igazoltatást kérő személyazonosító adatait vele közölni kell.

A rendőrnek a 24. §-ban foglalt segítségnyújtási és felvilágosítás-adási kötelezettsége tartalmát, illetve azzal összefüggő nézeteit fejtette ki a Testület az 54/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalásban az alábbiak szerint. A panaszos beadványában előadta, hogy a sérelmezett rendőri intézkedést megelőzően békésen várakozott a BRFK III. kerületi rendőrkapitányság közelében, közterületen, mivel a Hajógyári szigetről több magyar állampolgárt állítottak oda elő. Az épület megközelítését megakadályozó rendőrök a panaszos szerint azt a megtévesztő tájékoztatást adták, hogy arra a kapitányságra nem állítottak elő senkit, ezért nincs értelme annak, hogy a panaszos és társai ott várakozzanak. A panaszos előadása alapján a Testület értékelte az említett felvilágosítás-adás jogszerűségét. Az Rtv. 24. §-a a rendőrtől „elvárható” felvilágosítást említ, ami a Testület értelmezése szerint részben szubjektív elvárhatóságot (a rendőr legyen/lehessen birtokában a kért

információnak), részben az adott helyzetben való elvárhatóságot jelent. A Testület megítélése szerint a panasz tárgyává tett eset körülményeit és az operatív állománytól kapott információkat figyelembe véve nem volt elvárható, hogy a rendőrök tájékoztatást adjanak a kapitánysághoz érkező, jelentős létszámú csoportnak az előállítások helyéről, egyéb részleteiről. Amennyiben tehát a panaszos kérdésére választ adó rendőr a válaszadást megtagadta volna, úgy azt a Testület – az „elvárhatóság” hiányában – nem találta volna jogszerűtlennek. A panaszos szerint azonban nem ez történt, hanem a kérdésére valótlán tartalmú tájékoztatást kapott az általa megkérdezett rendőrtől. A testületi álláspont az eset kapcsán a következőképpen foglalható össze. A jogállamiság követelményét és a jogbiztonság elvét a jogalanyok tekintetében a tisztességes eljáráshoz való jog testesíti meg. Amennyiben a rendőrség – mint kiemelten fontos közhatalmi funkciót ellátó és a társadalmi együttélési normák betartásáért elsődlegesen felelős szerv – részéről fellépő személy eljárása nem felel meg a jogszabályoknak, sérül a tisztességes eljáráshoz való jog. Míg – a fentiek szerint – az eset körülményeitől függően elfogadható lehet, ha a rendőr a felvilágosítás-kérést nem teljesíti, az nyilvánvalóan nem egyeztethető össze a rendőri működéssel szemben támasztott általános követelményekkel, ha a rendőrség által adott tájékoztatás valótlán tartalmú. A konkrét esetben a Testület a rendőrségnek a panasszal összefüggésben küldött megkeresésében kifejezetten rákérdezett, hogy a kapitányság biztosításában részt vett rendőrök közül a panaszos kitől kérhetett tájékoztatást az oda előállított személyekről, és az érintettől milyen információkat kaphatott, a kérdésre azonban a rendőröktől érdemi válasz nem érkezett. A rendőrségi iratok csupán arról számoltak be, hogy a kapitányság épülete elé megérkezett személyek csendben beszélgettek, illetve közülük többen érdeklődtek az előállítottak felől. Olyan esetekben, amikor a panaszos állításait a rendőrség a Testület kifejezett kérése ellenére sem cáfolja, töretlen gyakorlata szerint a Testület elfogadja a panaszos állítását. Ennek megfelelően a panaszos előadását jelen ügyben is elfogadta a történések valós leírásaként, és döntését arra alapozva hozta meg. Mivel pedig a rendőrség nem cáfolta, hogy a panaszos a kapitányság épületéhez érve az ott szolgálatot teljesítő rendőröktől valótlán tartalmú felvilágosítást kapott, a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának megsértését.

A panaszos sérelmezte – 105/2012.(III.21.) sz. állásfoglalás –, hogy a rendőrség egy birtokvitában egyoldalúan a volt élettársa oldalára állt, hiába adták elő egybehangzóan, hogy a panaszos életvitelszerűen az ingatlanban lakott, ennek ellenére az intézkedő rendőr felszólította a kulcsai átadására és az ingatlan elhagyására. A Testület álláspontja szerint a rendőrök rendelkezésére álló információk alapján a helyszínen nem volt egyértelműen megállapítható, hogy a panaszosnak a lakásban való tartózkodása jogszerű volt-e vagy sem. Az azonban az adatok alapján kiderült, hogy valamikor korábban a panaszos egy polgári jogi ügylet (élettársi kapcsolat vagy szívdességi lakáshasználat) alapján jogszerűen tartózkodott az ingatlanban. Annak eldöntésére azonban, hogy a panaszos a lakás használatára érvényesen rendelkezik-e valamilyen jogcímmel – és ennek hiányában a lakás kiürítésének végrehajtási eljárás keretében történő elrendelésére – nem a rendőrség, hanem a polgári bíróság rendelkezik hatáskörrel. A Testület álláspontja szerint az adott helyzetben a rendőröknek kötelességük volt megadni a szükséges jogi tájékoztatást a feleknek egyrészt arról, hogy az ügy eldöntésére nekik nincs hatáskörük, másrészt arról, hogy jogaiknak mely fórum előtt szerezhetnek érvényt. Mivel nem lehetett a helyszínen egyértelműen megállapítani, hogy a panaszos megvalósít-e a magatartásával szabálysértést, a Testület álláspontja szerint a rendőrök jogszabályi felhatalmazás nélkül, az intézkedési kötelezettségük kereteit túllépve intézkedtek akkor, amikor a panaszost felszólították, hogy hagyja el az ingatlant, miután átadta a kulcsot a tulajdonosnak. Emiatt a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. Az országos rendőrfőkapitány, oszttva a Testület álláspontját, helyt adott a panaszosnak.

A 206/2012. (VI. 6.) sz. állásfoglalásban a Testület olyan panaszos beadványát vizsgálta, akit egy rendőr feltartóztatott, intézkedése indokául a panaszos szerint azonban mindössze annyit közölt, hogy „ezt a parancsot kapta”. A panaszos szerint a tájékoztatás megtévesztő volt, mivel az érintett útszakasz nem volt lezárva. A panaszos a rendőrtől tájékoztatást kért a helyszínbiztosítás parancsnokának személyére nézve, azonban ő nem tudta megmondani, illetve a „nem tudja”, „nincs

itt”, illetve „máshol van, más dolga van” válaszokkal felelt a panaszos ismétlődő kérdéseire. A panaszos felhívta a rendőr figyelmét, hogy a rendőrségről szóló törvény alapján tájékoztatási kötelezettsége van, azonban a rendőr ismételten csak annyit mondott, hogy a rendőrség a területet lezárta, a rendbiztos, illetve a helyszínbiztosítás parancsnokának nevét pedig nem volt hajlandó közölni.

A rendőrség tájékoztatása szerint az intézkedő rendőr információ hiányában nem közölte a biztosítás parancsnokának nevét a panaszossal, tekintettel arra, hogy az állomány erről eligazítást nem kapott, tehát a kért információval valóban nem rendelkezett. Azon század parancsnoka és helyettese, akik a biztosítás parancsnokának kilétével tisztában voltak, a panaszos megjelenésekor nem tartózkodtak a panaszos által megkérdezett rendőr csoportja környékén.

A panaszos által készített hangfelvétel segítségével a Testület meggyőződhetett a panaszos és a rendőrség álláspontjának valóságtartalmáról. Az intézkedő rendőr segítőkész módon viselkedett a panaszossal szemben, a felvétel elején meg is kérdezte tőle, hogy merre szeretne menni. A rendőr a panaszost tájékoztatta, hogy a tervezett irányban nem mehet tovább, és azt is közölte vele, hogy a rakparton erre senkit sem engedhet el. Az intézkedés indokaként közölte továbbá a panaszossal, hogy a rendőrség a területet lezárta. A panaszos a hangfelvétel tanúsága szerint valóban érdeklődött a helyszínbiztosítás parancsnokáról. A rendőr a panaszos kérdésére egyértelművé tette, hogy a parancsnok nevét nem ismeri, de elmondta neki, hogy amennyiben a BRFK központi ügyeletét felhívja, biztosan megkapja a választ a kérdésére.

A Testület kialakult álláspontja szerint az intézkedő rendőr a panaszos kérdéseire a rendelkezésére álló információk alapján megfelelően válaszolt. Tájékoztatása az Rtv. már idézett 24. § (1) bekezdésével összhangban állt, mivel igyekezett legjobb tudomása szerint felvilágosítást nyújtani a panaszosnak. A felvétel tanúsága szerint a panaszos megkapta a tájékoztatást arra nézve, hogyan szerezhet tudomást a helyszínbiztosítás parancsnokának kilétéről, azonban e lehetőséggel nemcsak a helyszínen, hanem később sem kívánt élni. A Testület megállapította, hogy a panaszos megkapta a megfelelő felvilágosítást, ezért a tisztességes eljáráshoz való joga nem szenvedett sérelmet az intézkedés során.

A 127/2012. (IV. 11.) állásfoglalás alapjául szolgáló beadványban a panaszos az alkalmazott rendőri hangnem mellett kifogásolta, hogy a rendőrség a sérülései ellenére nem nyújtott neki segítséget, a gyógyszereit nem vehette be, és kérése ellenére egy pohár vizet sem adtak neki. A Testület állásfoglalásának kialakításakor – a panasz ezen részének értékelésénél – figyelembe vett az Rtv. 2. § (1) és 24. § (1) bekezdésének rendelkezéseit is. A Testület ugyan súlyos alapjogsérelmet állapított meg a panaszossal szemben foganatosított előállítás jogsértő volta miatt, ugyanakkor a panaszos kifogásainak értékelésekor a rendőrök bánásmódját, illetve hangnemét értékelve – a rendelkezésre álló felvételek alapján – a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy ugyan az alkalmazott hangnem határozott és utasító jellegű volt, de a feltétlenül szükséges szolgálati hangnemet nem lépte túl. A segítségnyújtást illetően az állásfoglalásban rámutatott a Testület, hogy a panaszos sérüléseinek ellátásához, valamint a számára szükséges gyógyszerek megállapításához még az intézkedést megelőzően mentőt hívott a panaszos bejelentését rögzítő rendőr, aki ráadásul többször megkérdezte a panaszostól, hogy hívjon-e hozzá orvosi segítségét. A panaszossal szemben intézkedő rendőröknek tudomása volt arról, hogy a panaszoshoz mentő fog érkezni, bizonyítható volt, hogy a mentősök kikerkeztek a rendőrkapitányságra, majd további ellátás céljából kórházba szállították a panaszost.

A Testület ezért egyrészt arra a következtetésre jutott, hogy a rendőrök bánásmódja miatt nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, másrészt ugyanezen alapjogból levezethető testi épséghez való joga szintén nem sérült, tekintettel arra, hogy a rendőrség teljesítette segítségnyújtási kötelezettségét.

A Testület 110/2012. (VIII. 21.) sz. állásfoglalásában a panasz alapjául szolgáló tényállás szerint a panaszos egy budapesti március 15-ei megemlékezés helyszínén, illetve azt követően a rendőrségen vele szemben foganatosított rendőri intézkedés-sorozatot (igazoltatását, előállítását, az annak során alkalmazott bilincselést és ezek körülményeit) kifogásolta. A rendezvények rendjének

fenntartásával kapcsolatos feladatokat a jogszabályok elsődlegesen a szervezőre hárítják, de a szervezőnek együttműködési kötelezettsége van a rendőrséggel. A rendelkezésre álló adatok alapján a Testület ugyanezen rendezvényre vonatkozóan – korábbi állásfoglalásaiban – kimondta, hogy a rendezvény főszervezője sok tekintetben megtette az elvárható lépéseket kötelezettségeinek teljesítésére. A nyilvános videómegosztó-oldalon fellelhető videofelvételen látható, hogy a főszervező a rendezvényt megelőzően – a pontos időpont meghatározása nélkül, de a felvételek tanúsága alapján jóval a rendezvény tényleges megkezdése előtt – egyeztetett a rendbizzostal arról, hogy a résztvevők általa kívánatosnak tartott rendje olyan alakzatnak minősül-e, amelyet a rendőrség elfogadhatónak tart, vagy sem. A videofelvétel szerint a főszervező a rendbizzostól olyan tájékoztatást kapott, hogy az általa vázolt felállási rend, vagyis a két középen üres téglalap a rendezvény megkezdése után, azaz csak 11 órától elfogadható. Tehát a főszervező okkal bízhatott abban, hogy az általa bejelentett rendezvény megfelel a jogszabályi előírásoknak és rendben, rendőri beavatkozás nélkül le fog zajlani, feltéve, hogy egyéb olyan események, illetve az események olyan láncolata nem következik be és nem alakul ki, amely a helyzetet utólag alapvetően megváltoztatja.

A Testület ezen állásfoglalásában kiemelte az Rtv. 24. §-ának (1) bekezdés második fordulatában meghatározott tájékoztatási kötelezettséggel kapcsolatban azt, hogy a „tőle elvárhatóság” zsinórmértéke nyilvánvalóan jóval magasabb egy rendezvények biztosításában jártas és a konkrét esetben több száz fős rendezvényre kijelölt rendbizzos esetén, mint egy „átlagos” rendőri fellépés alkalmával. A rendőri felvilágosítási kötelezettségnek egy olyan rendezvényen, ahol a gyülekezési jog gyakorlásának biztosítása a feladat, a rendbizzos és a helyszínparancsnok részéről a tájékoztatásnak mindig minden részletre kiterjedőnek, egyértelműnek és – a technika mai színvonala szerint nem kizárt – dokumentálnak kell lennie. A Testület megállapítása szerint a többszöri egyeztetés ellenére is részben a helyszínparancsnok-váltás, részben a nem teljes körű rendbizzosi tájékoztatás alkalmas volt arra, hogy az egyébként az események menetét ekkor kézben tartó és offenzív magatartást tanúsító főszervező ezt hivatkozási alappá tegye a rendőri intézkedések jogszerűségének megkérdőjelezéséhez.

A Testület a fentiek alapján megállapította, hogy a nem teljes körű, a főszervezőn keresztül történt rendőri felvilágosítás érintette a rendezvény többi résztvevőjének, így a panaszosnak az Rtv. 24. §-ában előírt elvárható rendőri felvilágosításhoz fűződő jogát, mert hitelt érdemlő tájékoztatást a résztvevők a főszervezőtől a szervezőkön keresztül kaphattak. Az összes körülményre, illetve a főszervező–résztvevő egymáshoz való viszonyára tekintettel ezért a Testület úgy ítélte meg, hogy csekély mértékben sérült a panaszosnak a jobbiztonság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz fűződő joga.

A 404/2012 (XI. 28.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló beadványban a panaszos sérelmezte a rendőri intézkedés során használt hangnemet és a testi kényszer alkalmazását, a panaszos és a felesége közös tulajdonát képező gépjárműnek a panaszos felesége részére történő rendőrség általi átadását, a panaszos ruházatának átvizsgálását és a panaszosnak a panasztételre vonatkozó tájékoztatását. A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott dokumentumokból kiderül, hogy a rendőrök a panaszossal szembeni intézkedéskor tudták, hogy a szóban forgó autó jogi helyzete tisztázatlan, mert világos volt számukra, hogy a panaszos és felesége között válóper van folyamatban, s hogy a vagyonmegosztás kérdésében a rendőri intézkedés időpontjában a bíróság még nem döntött. Az intézkedés időpontjában fennálló tisztázatlan jogi helyzet ellenére azt közölték a panaszossal, hogy az autót a panaszos feleségének kell átadni, ezért a Testület a közös tulajdon képező gépjárműnek a panaszos felesége részére történő rendőrség általi átadásával kapcsolatban megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét a rendőrség felvilágosítási és segítségnyújtási kötelezettségének elmulasztása miatt, illetve a panaszos tulajdonhoz való jogának sérelmét. mivel az intézkedő rendőrök jogszabályi felhatalmazás hiányában tulajdonjogi kérdésben döntöttek.

Az Rtv. 26. § (1) bekezdése értelmében „a rendőrség bűncselekmény elkövetésének megelőzése, megakadályozása, bűncselekmény felderítése, az elkövető elfogása, a közbiztonság védelme

érdekében – ha a törvényben meghatározott kötelezettsége más módon nem teljesíthető, és törvény másként nem rendelkezik – kérheti és igénybe veheti a magánszemély, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet segítségét és a birtokában lévő eszközt. A segítségnyújtás csak akkor tagadható meg, ha az a felkért személy életét, egészségét vagy testi épségét nyilvánvalóan veszélyezteti, továbbá, ha a kért segítség teljesítéséhez szükséges tárgyi feltételek nem állnak rendelkezésre.”

Ezen rendelkezés alkalmazásának jogszerűségét értékelte a Testület 285/2012. (VIII. 22.) sz. állásfoglalásában az alábbiak szerint. A konkrét esetben megállapítható volt, hogy a rendőrök egy jogszerű intézkedés végrehajtása – a panaszos elővezetése – érdekében, vagyis kellő törvényi felhatalmazás birtokában kívántak eljutni a panaszoshoz, ám a panaszos – jogszabályi kötelezettségét megszegve – a rendőrökkel nem működött együtt, utasításukat figyelmen kívül hagyva őket a kapun nem engedte be, s a kaputelefonon keresztül folytatott beszélgetést egyszerűen megszakította. Amikor tehát a panaszos a rendőri felszólításnak nem tett eleget, a rendőrök indokoltan kértek segítséget a társasház többi lakójától a bejutáshoz. Erre az Rtv. 26. §-a kifejezetten feljogosította a rendőröket, rögzítve, hogy a rendőrség bűncselekmény felderítése, a közbiztonság védelme érdekében – ha a törvényben meghatározott kötelezettsége más módon nem teljesíthető – kérheti és igénybe veheti magánszemély segítségét és a birtokában lévő eszközt. Mindezen körülmények ismeretében a rendőrség fent leírt eljárását a Testület nem értékelte olyannak, amely az elérni kívánt célhoz mérten aránytalan, a panaszos méltóságát szükségtelen mértékben sértő lett volna, így azt jogszerűnek minősítette.

2. Rendőri intézkedések

29. § (1) A rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani;

b) az igazoltatott személyt lakcímének, tartózkodási helyének – az igazoltatott választása szerint – a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímre, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel; valamint

c) amennyiben a 24/A. § (1) bekezdésében meghatározott személy felkérése alapján igazoltat, úgy az igazoltatott személyt a b) pontban megjelölt adatok igazolására, vagy ezen adatokra vonatkozó nyilatkozattételre kéri fel.

(2) Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelenlévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

3) Ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják, az igazoltatás során rögzíteni kell az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, az igazoltatás helyét, idejét és okát, valamint – az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott felkérés teljesítése esetén – az igazoltatott személy lakóhelyét, tartózkodási helyét.

(4) A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosítás megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatotról

- fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.
- (5) A igazoltatás vagy a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén az előállítás csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.
- (6) A rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.
- (7) Az igazoltatás során rögzített adatokat – kivéve, ha ezek büntető- vagy szabálysértési eljárásban kerülnek felhasználásra – az intézkedés befejezését követő száznolcvanadik napon meg kell semmisíteni. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a 24. § (4) bekezdése szerinti igazoltatás során rögzített adatok 24. § (5) bekezdésében meghatározott törlési idejére.
- (8) E paragrafus alkalmazásában személyazonosító adaton az érintett személy nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét kell érteni.

Az Rtv. V. fejezetében a rendőri intézkedések között első helyen – a 29. §-ban – az igazoltatás, illetve az ahhoz kapcsolódó adatrögzítés szabályozása szerepel. Ezen jogintézmények vizsgálata a Testület 2012. évi munkássága során is kiemelkedően nagy számban fordult elő.

A 80/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalásban a Testület megállapította, hogy a panaszos azon magatartása, amelyet beadványának kiegészítésében maga is elismert, vagyis hogy a sétáló utcába kerékpárral behajtott, nyilvánvalóan felvetette jogellenes cselekmény – szabálysértés – elkövetésének legalább minimális gyanúját, így rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A konkrét esetben tett nyilatkozatokból nem volt egyértelműen megállapítható, hogy az igazoltatásnak mik voltak az előzményei, illetve hogy a rendőrök előzetes szándéka valóban csak a panaszos figyelmeztetésére irányult-e. Abban azonban mindkét oldal elmondásai egybeesengenek, hogy a panaszos a terhére rótt szabálysértést nem ismerte el, így figyelmeztetésnek semmiképpen nem lett volna helye, azonban az igazoltatás mint a szabálysértési feljelentést és a további eljárást megalapozó intézkedés az adott körülmények között indokolt volt, s a panaszosnak a személyes adatok védelméhez való jogát nem érte sérelem.

A 73/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszossal szembeni konkrét rendőri fellépés kiváltó oka a rendőrség előadása szerint az volt, hogy a garázda tömeg tagjaként ő is az intézkedésre okot adó események helyszínén tartózkodott. A Testület elfogadta, hogy a kierkező rendőröknek az adott körülmények között nem volt lehetőségük a helyszínen feltárni, hogy az egyes személyek milyen – esetlegesen jogsértő – magatartást tanúsítottak az intézkedés kezdetét megelőzően, vagyis hogy közülük kik vettek részt a garázdaság elkövetésében és kik nem. A gyors rendőri fellépést alátámasztó körülményként értékelte továbbá a Testület, hogy az intézkedéssel érintett személyek a rendőrök érkezésekor megkísérelték elhagyni a helyszínt, amit a panaszos előadása is alátámaszt, hiszen ő is arról számolt be, hogy már a gépkocsijában ült, amikor a rendőrök intézkedés alá vonták. Nyilvánvaló, hogy a rendőrök nem tisztázhatták az adott helyzetben, hogy ki az, aki a verekedés előtt, és ki az, aki a kierkező rendőrök előtt próbál elmenekülni. A panaszossal szemben tehát felmerült a bűncselekmény elkövetésének a rendőri intézkedéshez minimálisan szükséges gyanúja, amelynek alapján az eljáró rendőrök a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdésében foglalt okokra hivatkozva (közrend, közbiztonság védelme bűnüldözési cél) megalapozottan igazoltatták.

A 118/2012. (IV. 11.) sz. állásfoglalás megállapításai szerint (és további három, tartalmilag lényegében megegyező állásfoglalásban) a panaszos sérelmezte, hogy amikor társaival együtt Olaszliszván, egy kegyeleti célú rendezvényen vett részt, a rendőrök intézkedést kezdeményeztek vele szemben, és így nem volt lehetősége méltó módon részt venni a megemlékezésen. A panaszos szerint az intézkedő rendőr nem, csak a parancsnoka közölte, hogy a jelenlévők – így a panaszos is – a betiltott társadalmi szervezetéhez hasonló ruhát viselnek.

A Testület az intézkedés kezdeményezésének és a panaszos igazoltatásának jogszerűsége kapcsán a következő jogszabályhelyekből indult ki. Az Rtv. 13. § (1) bekezdése értelmében „a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a

közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak”. A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (Szolgálati Szabályzat) 9. § (1) bekezdésének első mondata szerint a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A Szabs. tv. – intézkedéskor hatályos – 152/B. §-a szerint a felosztatott társadalmi szervezet tevékenységében való részvétel szabálysértését követi el, aki a bíróság által a társadalmi szervezet felosztatásáról hozott döntésben jogellenesnek nyilvánított tevékenységet végez, illetve aki a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet működésében a felosztatás után részt vesz, vagy nyilvános rendezvényen a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet egyenruháját vagy formaruháját viseli, továbbá aki nyilvános rendezvényen olyan egyenruhát vagy formaruhát visel, amelyről – annak jellegzetes tulajdonságai miatt – a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet egyenruhája, formaruhája ismerhető fel.

Az utóbbi szabálysértési tényállás kapcsán a Testületnek vizsgálnia kellett a Magyar Gárda felosztatásáról hozott, mögöttes feltételként szolgáló bírósági döntést is. E körben a Testület utalt az 503/2010. (XII. 15.) sz. állásfoglalásában rögzített megállapításaira az alábbiak szerint. A Fővárosi Ítéletábla 5.Pf.20.738/2009/7. sz., 2009. július 2-án kihirdetett másodfokú, jogerős ítéletével a Magyar Gárdát feloszlatta. Az ítélet hatálya az indoklás szerint kiterjed az egyesülethez kapcsolódó mozgalom működésére is. Az ítéletábla ítéletében utalt arra, hogy a Magyar Gárda (Mozgalom) nem jogképes, azt az egyesülettel szimbiózisban, az egyesületen belül, annak szervezeti egységeként működő entitásnak kell tekinteni. Igazolja ezt az, hogy az egyesület által becsatolt „együtműködési megállapodás” szerint a Magyar Gárda az egyesület „ideológiai-szellemi iránymutatását magáénak vallva” az egyesület céljait valósítja meg. Tekintve pedig, hogy az egyesület a Magyar Gárdát magában foglalja, az ítélet hatálya arra is kiterjed, „vagyis az egyesület felosztatása kapcsán a bíróság a Magyar Gárdában tevékenykedő természetes személyek együtműködésének az egyesülethez kötődő szervezeti kereteit is megszünteti”.

A bíróság értelmezésében a felosztatott szervezethez tartozás kellékei, jellemzői a zárt alakzatban vonulás, a vezényszavak használata, az egyenruha viselése, az elhangzó beszédek tartalma és a zászlók, transzparenszek jelenléte. A másodfokú ítélet 20. oldalán az ítélethozó kifejti, hogy ezen elemek is részei voltak annak a tevékenységnek, amely a társadalom tagjaiban – az összes körülményt együtt értékelve, de nem feltétlenül a felsorolt feltételeket együttesen megjelenítve, tanúsítva – félelmet, riadalmat, megbotránkozást keltett a Magyar Gárda részéről és amely (többek között) jelentős szerepet játszott a szervezet társadalomellenessé nyilvánításában és megszüntetésében.

A konkrét esetben ezt követően a Testület feladata annak megítélése volt a fenti szabályok fényében, hogy a panasz tárgyául szolgáló ügyben szabálysértés elkövetésének a rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúját a körülmények megalapozták-e, azaz azt kellett megállapítania, hogy a szabálysértés elkövetésének az adott intézkedéshez szükséges fokú gyanúja fennállt-e. Ebben a körben a Testület az alábbi – több korábbi, így a 3/2012 (I. 11.) sz. állásfoglalásában kifejtett – álláspontját rögzítette.

„Valamely szervezet tagjait a külvilág elsősorban olyan külső jegyek által képes azonosítani, mint a szervezetre jellemző ruházat vagy a tanúsított magatartás. A felosztatott Magyar Gárda egyenruhájának több olyan eleme van, amely az öltözet azonosítására alkalmas. Ilyen az árpádsávok, a fekete mellény, illetve az azzal együtt viselt fehér ing, a jellegzetes sapka. Az egyenöltözet túl jellemző volt továbbá a Magyar Gárdára a katonás megjelenés: a szervezet tagjai katonai vezényszavak kíséretében, sorokba rendeződve jelentek meg a kívülállók előtt, a tagok katonai rendfokozatot kaptak. Egyértelműen a szervezethez tartozásra utalt az »Adjon az Isten! Szébb jövőt!« speciális köszöntés alkalmazása, továbbá a gárdisták ruházatán is megmutatkozó jelképek megjelenítése egyéb használati tárgyakon, zászlókon, transzparenszekon.”

Fentieket a történeti tényállás alapján értékelve a Testület a konkrét ügyben nem állapította meg a panaszos tisztességes eljáráshoz és személyes adatai védelméhez fűződő jogának sérelmét. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy az ismertetett rendőri intézkedést követően hatályba lépett

szabálysértési törvény lényegében azonos tartalommal szabályozza a szóban forgó szabálysértést, így a törvényi tényállás alkalmazása során változatlanul nem megkerülhető egyes bírósági határozatok értelmezése, ami nem erősíti a jogbiztonságot e szabálysértés körüli viták kapcsán.

Jogszerűnek ítélte a Testület annak a panaszosnak az igazoltatását, aki az úttesten sétált, majd mikor a rendőrautóból rászóltak és intézkedés alá akarták vonni, akkor elfutott és felszállt a BKV egyik járatára. Jelen esetben a rendőrök az elkövetett szabálysértés miatt a panaszossal szemben szabálysértési eljárást kívántak indítani. Ehhez szükség volt a panaszos adataira, ezért rendőri intézkedést kezdeményeztek vele szemben. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszosnak a személyes adatok védelméhez való joga nem sérült az igazoltatás miatt [336/2012. (X. 17.) sz. állásfoglalás].

A 218/2012. (VI. 19.) sz. állásfoglalásban súlyos alapjogsérelmet állapított meg a Testület azon panaszos beadványa nyomán, akit egy emléktúra résztvevőjeként állítottak meg és igazoltattak a rendőrök, mivel valaki bejelentést tett, miszerint „szkinhedek vonulnak, és ő fél”. A panaszos a helyszínt a kedvezőtlen időjárás ellenére addig nem hagyhatta el, amíg a túra valamennyi résztvevőjének igazoltatása be nem fejeződött, adatait pedig a rendőrök rögzítették.

A rendőri jelentés szerint a panaszossal és társaival szemben azért intézkedtek, mert ruházatuk hasonló volt a korábban Hajdúhadházon és Gyöngyöspatán demonstráló személyek által viselt, a bíróság által betiltott formaruházathoz. Az intézkedés során a rendőrök felszólították az intézkedés alá vont személyeket személyazonosságuk igazolására, az adatokat a rendőrök a rendőrségnél rendszeresített RK-lapon rögzítették, mivel az intézkedés megkezdésekor még nem lehetett eldönteni, hogy történt-e jogsértés, és a továbbiakban szükségesek lesznek-e az adatok. A résztvevők igazoltatása után az adataikat az ügyeleten keresztül az országos nyilvántartó rendszerben leellenőriztették. A rendőrség az igazoltatások pontos, Rtv. szerinti jogalapját a Testület kifejezett kérése ellenére sem jelölte meg. A Testület ezért abból indult ki, hogy az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. A Szolgálati Szabályzat 9. § (1) bekezdése szerint a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki.

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Szabs. tv.) 152/B. §-a szerint szabálysértés a feloszlattott társadalmi szervezet tevékenységében való részvétel. A bírói gyakorlat azonban nem egységes a feloszlattott társadalmi szervezet tevékenységben való részvétel szabálysértésének jogi megítélése tekintetében. A Fővárosi Ítéletábrla 5.Pf.20.738/2009/7. sz., 2009. július 2-án kihirdetett másodfokú, jogerős ítéletében rögzíti a feloszlattott szervezethez tartozás már ismertetett kellékeit. A másodfokú ítélet 20. oldalán a bíróság kifejti, hogy ezen elemek is részei voltak annak a tevékenységnek, amely a társadalom tagjaiban félelmet, riadalmat, megbotránkozást keltett, és amely (többek között) jelentős szerepet játszott a szervezet társadalomellenessé nyilvánításában és megszüntetésében. A Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 2011. decemberében egy szabálysértési ügyben hozott végzésében kimondta: „A Magyar Gárda tevékenységét betiltó bírósági határozat nem pusztán a paramilitáris jelleget – amit egyébként önmagában sem az egyenruha, sem az alakzat-tartás, sem azok együttesen nem merítenek ki – tekintette határozata alapjának, hanem a fentiek szerint jelen esetben meg sem valósult »vonulásoknak«, azok helyszínválasztásának, az ott elhangzott beszédek tartalmának, sőt általában a problémafelvetés egyoldalúságának és annak a célzott közösség által való el nem kerülhetőségének együttes, kumulatív összhatását.”

A konkrét esetben a Testület feladata annak megítélése volt, hogy a panasz tárgyául szolgáló ügyben szabálysértés elkövetésének a rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúját a körülmények megalapozták-e. Amennyiben igen, úgy – a rendőrség intézkedési kötelezettsége alapján – a panaszossal szembeni igazoltatást mint a legenyhébb intézkedési lehetőséget jogszerűnek kell tekinteni. A rendőri jelentés, valamint a segélyhívó számon tett bejelentés mindössze azt

tartalmazza, hogy több tucat ember fekete „bomber dzsekiben” és bakancsban sétál, többen zászlóval a kezükben. A jelentés szerint ez a ruházat a rendőrök emlékeztette a Hajdúhadházon és Gyöngyöspatán demonstráló személyek által viselt formaruhára. A jelentés nem számol be alakzatban állásról vagy vonulásról, vezényszavak elhangzásáról, de a Magyar Gárda által viselt formaruha különböző jellemzőinek (árpádsávok, kendő, bocskai sapka stb.) meglétéről sem. A bejelentőben ezek a személyek nem keltettek félelmet, elmondása szerint azért telefonált, hogy „ne legyen ott semmi”. Az intézkedések megkezdését követően kiérkező r. zászlós leírja, hogy a helyszínen jogsértés elkövetését nem észlelték – ettől függetlenül az igazoltatások, priorálások elvégzését befejezték. Az intézkedés alá vont személyekkel szemben szabálysértési eljárás nem indult.

A Szabs. tv. 152/B. §-ának bírói megítélése nem egyértelmű, bírósági gyakorlata még mindig nem tekinthető kiforrottnak, és így a rendőri tevékenység egyértelmű orientálására alkalmasnak. Ennek ellenére a Testület – mivel maguk a rendőrök is úgy nyilatkoztak, hogy a helyszínen jogsértő cselekményt nem tapasztaltak – az eset körülményeinek ismeretében úgy ítélte meg, hogy a konkrét helyzetben a szabálysértés elkövetésének a rendőri intézkedéshez szükséges minimális fokú gyanúja sem állt fent. A Testület megítélése szerint ezért a rendőrség megfelelő jogalap nélkül járt el, amikor szabálysértés elkövetésének gyanúja miatt igazoltatta a panaszost, s ezzel megvalósította a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogának sérelmét. A jogsértés súlyát fokozta, hogy a fentiek miatt szükségtelenül megszerzett adatok rögzítésére is sor került.

A panaszos azon – rendőrség által nem cáfolt – sérelmével kapcsolatban, hogy az intézkedést követően a helyszínt hosszú ideig nem hagyhatta el, a Testület – mivel a Testület a panaszos igazoltatását jogszerűtlennek ítélte – szükségszerűen a szabad mozgáshoz való jogot sértő körülménynek találta azt is, hogy a panaszos a csoport többi tagjának igazoltatásáig, illetve priorálásáig nem hagyhatta el az intézkedés helyszínét.

A 250/2012 (VII. 23.) számú állásfoglalásban szereplő tényállásban a rendőrök a megyei ügyelet utasítására érkeztek ki a helyszínre, mivel bejelentés érkezett, miszerint egy nagy létszámú, fekete ruházatú, bakancsos, zászlót hordó társaság vonul Debrecen utcáin. A csoport 23 főből állt, amelyből 4 nő, továbbá 9 férfi fekete ruházatban, bakancsban volt. Az intézkedésben részt vevő r. törzsőrmeester elmondása szerint a fent említett személyekkel szemben azért kezdtek el intézkedni, mert ruházatuk hasonló volt a korábban Hajdúhadházon és Gyöngyöspatán demonstráló személyek által viselt, a bíróság által betiltott formaruhához. Az intézkedés során a rendőrök felszólították az intézkedés alá vont személyeket személyazonosságuk igazolására, amelynek egyes személyek az adatok bediktálásával, mások személyazonosításra alkalmas igazolvány bemutatásával tettek eleget. Az adatokat a rendőrök a rendőrségnél rendszeresített RK-lapon rögzítették, mivel az intézkedés megkezdésekor még nem lehetett eldönteni, hogy történt-e jogsértés, és a továbbiakban szükségesek lesznek-e az adatok. A résztvevők igazoltatása után az adataikat az ügyeleten keresztül az országos nyilvántartó rendszerben leellenőriztették. Ez a folyamat a hiányzó okmányok esetében hosszabb ideig tartott. Az addig szerzett információk, illetve tapasztalatok alapján az intézkedő rendőrök megállapították, hogy az intézkedés alá vont személyek jogsértést nem követtek el, ezért velük szemben egyéb rendőri intézkedésre nincs szükség. Ezzel egyidejűleg a személyek igazoltatása be is fejeződött.

A rendőrség az igazoltatások pontos, Rtv. szerinti jogalapját a Testület kifejezett kérése ellenére sem jelölte meg. A Testület ezért abból indult ki, hogy a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 13. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülmény vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Az intézkedés idején hatályos, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 9. § (1) bekezdése szerint a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. Ennek ellenére a Testület – mivel maguk a rendőrök is akként nyilatkoztak, hogy a helyszínen jogsértő cselekményt nem tapasztaltak – az eset körülményeinek ismeretében úgy ítélte meg, hogy a konkrét helyzetben a

szabálysértés elkövetésének a rendőri intézkedéshez szükséges minimális fokú gyanúja sem állt fenn. A Testület megítélése szerint ezért a rendőrség megfelelő jogalap hiányában járt el, amikor szabálysértés elkövetésének gyanúja miatt a panaszossal szemben igazoltatást foganatosított, s így megvalósította a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogának sérelmét. A jogsértés súlyát fokozta, hogy a fentiek miatt szükségtelenül megszerzett adatok rögzítésére is sor került.

30. § (1) A rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

(2) A rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.

(3) A rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

(4) A rendőrség a nyilvános forgalom számára nyitva álló helyen őrizetlenül hagyott, a közbiztonságra veszélyt jelentő tárgyat szükség esetén az elvárható gondossággal eltávolíthatja, megsemmisítheti.

31. § (1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

(2) A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon.

Az Rtv. 30. és 31. §-aiban szabályozott fokozott ellenőrzés keretében fellépő rendőrök magatartásának jogszerűségét ugyancsak számos alkalommal kérdőjelezték meg beadványaikban a panaszosok. Az 54/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalásban a Testület nézeteit az érintett rendelkezések alkalmazhatóságát illetően az alábbiak szerint összegezte. A Testület gyakorlata során többször találkozott azzal a helyzettel, hogy az intézkedő rendőrök egy hatályban lévő fokozott ellenőrzési utasításra hivatkozva igazoltatnak olyan személyeket, akik nyilvánvalóan saját jól konkretizálható magatartásuk kapcsán kerülnek a hatóság látókörébe, és nem pusztán azért, mert valamely nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén tartózkodnak. Ilyen esetekben általában magának a rendőrségnek sem egyértelmű, hogy az Rtv. melyik szakaszára hivatkozzon az igazoltatás jogalapjaként: a fokozott ellenőrzést szabályozó 30. §-ra, vagy a „rendes”, egyedi gyanúokon alapuló igazoltatásról rendelkező 29. §-ra. Ez a bizonytalanság a konkrét ügyben is megfigyelhető volt, a Testület ezért szükségesnek tartotta a két jogalap közötti viszonyra vonatkozó álláspontjának részletes kifejtését.

Az Rtv. 30. §-ából és a Szolgálati Szabályzat 39. §-ából világosan kitűnik, hogy a fokozott ellenőrzés szabályozásában kifejeződő jogalkotói szándék térben és időben koncentrált igazoltatási felhatalmazás megadására vonatkozik. Ez következik abból, hogy az Rtv. – valamely nyilvános hely mellett – a „közterület kijelölt részéről” beszél (amely nyilvánvalóan nehezen lehet például az egész főváros, vagy az egész ország), a Szolgálati Szabályzat pedig kifejezetten rögzíti, hogy a fokozott ellenőrzés „koncentrált” tevékenység, márpedig egy időben elhúzódó és jelentős területet lefedő felhatalmazás, amelynek alapján a rendőrök időnként igazoltatnak, máskor pedig nem, nem minősülhet „koncentrálnak”. A rendelkezések nyelvtani elemzéséből az is kiderül, hogy a fokozott ellenőrzés tulajdonképpeni célja egy adott területen tartózkodó vagy oda belépő személyek kilétének módszeres, lehetőség szerint minden egyes ott tartózkodóra, oda belépni vagy onnan távozni kívánó személyre kiterjedő megállapítása. Ez következik a Szolgálati Szabályzat azon rendelkezéséből,

hogy a fokozott ellenőrzéssel érintett területet a rendőrség „lezárja”, és az ott tartózkodókat igazoltatja. Nyilvánvaló, hogy több hónapon át olyan méretű területeket, mint pl. Budapest, nem lehetséges „lezárni”, a rendőrség fokozott ellenőrzési gyakorlata tehát nincsen összhangban az alapját jelentő jogszabályokban megjelenő szabályozási szándékkal. A Testület szerint a fokozott ellenőrzés szabályozása akkor lehet alapjogi szempontból elfogadható, ha azt szűken értelmezzük, olyan módon, hogy az Rtv. 30. §-ában konkrét bűnelkövetőről és a közbiztonságot veszélyeztető, kellő konkrétsággal meghatározható cselekményről és eseményről, illetve annak közvetlen veszélyéről kell szólni, továbbá a rendőri szerv vezetője csak a konkrétan meghatározható bűnelkövető elfogásához, illetve a konkrétan meghatározható közbiztonsági veszély megakadályozásához szükséges időre és helyszínre rendeli el a fokozott ellenőrzést. Csak ilyen feltételekkel indokolható az intézmény által biztosított széles körű háttér-felhatalmazás, nevezetesen az, hogy a fokozott ellenőrzés hatálya alatt a ténylegesen intézkedő rendőröknek már nem kell egyedileg mérlegelniük az intézkedés körülményeit: bárkit igazoltathatnak (illetve igazoltatniuk kell), aki az adott helyen tartózkodik, függetlenül attól, hogy személyes magatartásával okot ad-e erre.

Ez az értelmezés és megközelítés egyeztethető össze az Emberi Jogok Európai Bíróságának a Gillan és Quinton kontra Egyesült Királyság ügyben hozott ítéletével (ügyszám: 4158/05), amely az Egyezményvel ellentétesnek találta azt a brit jogszabályt (és az annak alapján foganatosított konkrét intézkedést), amelynek értelmében a terrorizmus elleni harc keretében a brit rendőrök gyakorlatilag bárkit megállíthatnak és ellenőrizhetnek. A kérdéses döntés 83–87. pontja szerint „további aggályra ad okot az adott rendőrré ruházott diszkréció széles volta. [...] A döntés [...] kizárólag az érintett rendőr »megérzésén«, »szakmai intuícióján« alapul [...]. Nem kell bármiféle ésszerű gyanú létét igazolnia, sőt az sem szükséges, hogy valamiféle szubjektív gyanút érezzen a megállított és átvizsgált személlyel kapcsolatban. [...] A Bíróság megjegyzi, hogy az előljáró felhatalmazhat bármely egyenruhás rendőrt, hogy az általa megjelölt területen belül megállítson és átvizsgáljon bármely járókelőt, »amennyiben ez valamely terrorcselekmény megelőzése érdekében célszerűnek látszik«. [...] A felhatalmazáshoz nincs szükség arra, hogy az intézkedés »szükséges« legyen, tehát nem nyílik lehetőség az arányosság vizsgálatára sem. [...] A Bíróság összességében úgy véli, hogy a [kérdéses jogszabályban adott] felhatalmazás nincs megfelelő részletességgel meghatározva, és nincsenek meg a kellő garanciák az önkényes alkalmazás ellen sem.”

A fokozott ellenőrzéssel szemben az Rtv. 29. §-a általánosabban van megfogalmazva: nincs a rendőri szerv vezetőjének döntéséhez kötve, és lényegesen több és kevésbé konkrét indok (pl. általános „bűnmegelőzési cél”) alapján teszi lehetővé az igazoltatást. Ennek ellensúlyaként viszont az e paragrafus alapján végrehajtott igazoltatás jogszerűségéhez az szükséges, hogy az intézkedő rendőr az intézkedés alá vont személy magatartásával, az eset konkrét körülményeivel meg tudja indokolni, miért tartotta szükségesnek az adott helyen és időpontban az adott személy személyazonosságának megállapítását.

A Testület gyakorlatában felmerült ügyek áttekintése alapján megállapítható, hogy a magyar rendőri szervek nem ilyen módon tekintenek a fokozott ellenőrzés intézményére és annak a „rendes” igazoltatáshoz való viszonyára; azt inkább arra használják, hogy az eljáró rendőröket mentesítve a konkrét intézkedésekhez kapcsolódó mérlegelési, majd indokolási kötelezettség alól, lehetővé tegyék, hogy az utcai állomány egyfajta biankó felhatalmazás alapján foganatosíthasson – a Testület gyakorlatában többször felbukkanó rendőri terminológiával élve – „általános” igazoltatásokat. A konkrét ügyben érvényben volt fokozott ellenőrzés is ennek a megközelítésnek felelt meg. Mivel tehát a rendőrség által a – panasz tárgyává tett – konkrét intézkedés alapjaként megjelölt fokozott ellenőrzés nem felelt meg az azzal szemben támasztott, a fentiekben részletesen kifejtett jogszabályi kritériumoknak, a Testület nem fokozott ellenőrzés keretében foganatosított igazoltatásként vizsgálta a panaszolt intézkedést, hanem az Rtv. 29. §-a alapján. Erre való tekintettel a Testület úgy ítélte meg, hogy az igazoltatásoknak, így a panaszos igazoltatásának sem volt meg a jogalapja. A Testület szükségesnek tartotta megjegyezni, hogy akkor is erre a következtetésre jutott volna, ha az igazoltatások megalapozottságát a fokozott ellenőrzés általános céljaihoz mérten értékelte volna,

hiszen az átiratban nevesített célok között nem volt olyan, amelynek érvényesítése érdekében a panaszos igazoltatására a fokozott ellenőrzés keretében jogszerűen kerülhetett volna sor. A vizsgált ügyben az intézkedéssel érintett tömeg tagjai az épület előtt békés beszélgetést folytattak, és az előállított személyekre váraakoztak. Viselkedésük nem volt közbiztonságot veszélyeztető jellegű, és a velük szembeni fellépés az adott körülmények között bűnügyi vagy idegenrendészeti érdeket sem szolgált. Nem volt tehát olyan cél vagy érdek, amelynek érvényesítésére a fokozott ellenőrzés keretében a rendőrök a panaszossal szemben jogszerűen felléphettek volna. A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos igazoltatásának nem volt megfelelő jogalapja, így emiatt megvalósult a személyes adatok védelméhez fűződő jogának megsértése.

A Testület a 413/2012 (XII. 19.) sz. állásfoglalásában azon panaszos igazoltatását a fokozott ellenőrzés alapján jogszerűtlennek tartotta, akit egy demonstráción vontak igazoltatás alá, miután az ellenséges hangulatú tömegből kiemelték. A rendőrség az intézkedés jogalapjaként mind az Rtv. 30.§-át, mind az Rtv. 29.§-át megjelölte. A Testület arra a következtetésre jutott, hogy a fokozott ellenőrzést elrendelő egyedi utasításban, illetve a közleményben nevesített célok (migráció elleni küzdelem) között nem volt olyan, amelynek érvényesítése érdekében a panaszos igazoltatására a fokozott ellenőrzés keretében jogszerűen kerülhetett volna sor, mivel az nem szolgálhatott az illegális migráció elleni küzdelem leküzdésére. A rendőrök ugyanis nem jelöltek meg olyan körülményt, ami arra utalt volna, hogy a panaszosnak bármilyen kapcsolata lenne az illegális migrációval, vagy az bármilyen közvetlen módon érintené a panaszost. A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos igazoltatása a fokozott ellenőrzés alapján jogszerűtlen volt, mivel az események idején érvényes fokozott ellenőrzés célja a konkrét intézkedéssel nem volt összeegyeztethető. (Ugyanakkor az Rtv. 29. § alapján jogszerűnek minősítette az igazoltatást a Testület.)

A Testület a ruházat, csomag és jármű átvizsgálásának az Rtv 30–31. §-ában foglalt rendelkezései alapján („akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja”) a 325/2012 (IX. 26.) sz. állásfoglalásában az előállított panaszos ruházatának átvizsgálását jogszerűtlennek találta. A Testületnek megküldött rendőrségi videofelvételeken nyomon követhető, hogy az előállítás megkezdésekor a panaszos ruházatát az egyik rendőr átvizsgálta, miközben azt kérdezte a panaszostól, hogy van-e nála szűrő vagy vágó eszköz. A hivatkozott rendelkezés [Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése] alkalmazását, mivel az a rendőrség számára opcionális felhatalmazást tartalmaz, a Testület az Rtv. 15. §-ában foglalt – és fentebb is idézett – arányossági követelmény figyelembevételével vizsgálta. A konkrét eset történéseit vizsgálva a Testület nem talált olyan momentumot, ami a rendőrökben megalapozott gyanút ébreszthetett volna, hogy a panaszosnál támadásra vagy önvészély okozására alkalmas tárgy található. Arra sem a panaszos ruházata – farmernadrág és vékony pulóver –, sem magatartása alapján nem lehetett következtetni, hiszen a rendőrök felszólítására szóban ugyan hevesen reagált, de viselkedése az események ezen pontján már leginkább passzív maradt. A fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy az intézkedés helyszínén a rendőrség a panaszos ruházatát szükségtelenül vizsgálta át, s ezért ezzel összefüggésben megállapította a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának megsértését.

A 382/2012. (XI. 7.) sz. állásfoglalásban súlyos alapjogsérelmet állapított meg a Testület egy panaszos előállításának aránytalan időtartama miatt. A Testületnek az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontját illetően is le kellett folytatnia vizsgálatát, mivel az intézkedő rendőr arra hivatkozott, hogy a panaszost büncselekmény elkövetésén érte tetten, ezért az Rtv. fenti szakasza alapján intézkedett elfogása iránt. A panaszossal szemben a Btk. 316. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés 1. fordulója szerint minősülő kisebb értékre elkövetett lopás vétségének megalapozott gyanúja miatt indult büntetőeljárás.

A panaszos a történetek kapcsán előadta, hogy az intézkedés napján hajnali 3 óra környékén egy barátjával B. község határánál az út mellett váraakozott két lányra egy gépjárműben, amikor minden ok nélkül rendőrök rontottak rájuk. Az intézkedő rendőr ennek a lehető legteljesebb mértékig ellentmondva ugyanakkor arról számolt be, hogy a panaszos a barátjával behatolt a B. község

határánál elhelyezkedő lezárt laktanya területére, és onnan fémtárgyakat tulajdonított el, aminek ő – mivel a helyszínen figyelő szolgálatot látott el – szem- és fültanúja volt.

A Testület vizsgálta, hogy mennyiben volt „tettenérésként” értelmezhető az intézkedő rendőr által a helyszínen tapasztalt eseménysor. Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület itt is a 265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követte. Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból az derül ki, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért töretlen gyakorlatának megfelelően a Testület szükségesnek tartotta, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Az intézkedő rendőr előadta, hogy a helyszínen fémtolvajok tevékenykedtek. Figyelő szolgálata alatt fémcsövek koccanásának zaját és drótvágás hangját hallotta, ami valószínűsítette, hogy a bűncselekmény elkövetése az intézkedés megkezdését megelőzően is folyamatban volt. Az intézkedő rendőr tájékoztatása szerint a panaszos felvillantotta gépjárművének lámpáját, amellyel a laktanyában tartózkodó elkövetőknek jelezte megérkezését, aztán kiszállt a járműből, bement a laktanya kapuján és azt be is csukta maga után. Álláspontjának kialakításakor a Testület mérlegelte, hogy mennyiben várható el egy éjszaka, egyedül, több személlyel szemben intézkedő rendőrtől, hogy a helyszínen bűnelkövetőként azonosított személyek cselekvőségét nagyfokú bizonyossággal értékelje. A Testület töretlen gyakorlata szerint a bűncselekmény elkövetése gyanújának megítélésakor megelégszik az elkövetés minimális gyanújának igazolhatóságával, ebből kiindulva tehát a Testület lényegében azt vizsgálta, nem volt-e nyilvánvalóan megalapozatlan a r. főörzszászlós tettenérésre utaló felvetése. Az ügy konkrét körülményeit értékelve a Testületben az a meggyőződés alakult ki, hogy az intézkedő rendőrnek nem állt módjában a helyszínen pontosan feltárni, hogy milyen kapcsolatban álltak egymással a laktanyában tevékenykedő, a hangok alapján feltehetően a lopás bűncselekményét éppen megvalósító személyek a helyszínre érkező – nekik fényjelzést leadó, és az önkormányzat által kezelt, lezárt laktanyába éjjel behatoló – panaszossal, így a tettenérésre való hivatkozás nem volt nyilvánvalóan megalapozatlan.

Mindezek alapján – tekintetbe véve, hogy tettenérés esetében az Rtv. nem ad lehetőséget a mérlegelésre – a Testület megállapította, hogy a panaszos elfogására és előállítására jogszerűen került sor, ezért a panaszos a személyes szabadsághoz való jogát nem érte sérelem.

32. § A rendőr feladatának ellátása során bárkihez kérdést intézhet, felvilágosítást kérhet, ha alaposan feltehető, hogy a megkérdezett olyan közlést tehet, amely a rendőri feladatok teljesítéséhez szükséges. A felvilágosítás kérésének idejére a kérdezett személy feltartóztatható. Akitől a rendőr felvilágosítást kér - ha jogszabály másként nem rendelkezik –, az általa ismert tényekkel, adatokkal kapcsolatos válaszadást nem tagadhatja meg.

A 295/2012. (VIII. 22.) sz. állásfoglalásában a Testület megállapította a panaszos magánélethez és tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogának sérelmét azon kiskorú panaszos esetében, akinek a rendőrök több alkalommal is a lakhelyére és várakozásának céljára vonatkozó kérdéseket tettek fel. A Testület a panasz ezen részének vizsgálata során az Rtv. fentebb idézett 32. §-ában foglaltakból indult ki. A rendőrségi tájékoztatás szerint az intézkedő rendőr a panaszos mellé hajtott, és megkérdezte tőle, hol lakik, és milyen céllal tartózkodik a meglátása szerint veszélyes helyen. A panaszos közölte, hogy a községben lakik, és a buszt várja, mert angolórára megy. Ezt követően a r. zászlós kérte, vigyázzon magára, nehogy baleset érje. A jelentés szerint a rendőr 20–30 perc elteltével ismét a fenti kanyarhoz ért, és amikor látta, hogy a panaszos továbbra is ott tartózkodik, megkérdezte, továbbra is a buszt várja-e. A panaszos igenlő válaszát követően a r. zászlós ismételt felhívta a figyelmet a közlekedés veszélyeire. A jelentés szerint a panaszos azonban semmilyen közúti szabálysértést nem követett el. A Testület felhívta a figyelmet az Rtv. 2. § (1) bekezdésére, amely szerint „a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül

fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulónak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” E szakasz alapján a rendőrnek egyértelműen a feladatkörébe tartozik bármely személy, különösen egy gyermekkorú személy figyelmeztetése valamely veszélyes közlekedési helyzetre. Az Rtv. 32. § azonban úgy rendelkezik, hogy a felvilágosítás-kérés csak olyan közlésre irányulhat, amely a rendőri feladatok teljesítéséhez szükséges. Mivel a rendőri jelentés az eljárás alapjául a közlekedési veszélyhelyzetet jelölte meg, és nem utalt arra, hogy a panaszos netán eltévedt volna, vagy a közlekedési helyzettől függetlenül veszélyeztetve lett volna, sem a panaszos lakhelyére, sem a várakozásának céljára vonatkozó kérdés nem irányulhatott a rendőri feladat teljesítéséhez szükséges közlésre. Ugyanez érvényes a második alkalomra, amikor a rendőrök – állításuk szerint – megkérdezték a panaszost, hogy még mindig a buszra várakozik-e. A rendőrök azon feladatuknak, hogy a panaszost figyelmeztessék a közlekedési veszélyhelyzetre, a jelentésben foglalt kérdések feltétele nélkül is eleget tudtak volna tenni.

A 375/2012. (XI. 7.) sz. állásfoglalásban a Testület – egyebek mellett – a panaszostól való felvilágosítás-kérés és az azt biztosító feltartóztatás jogalapját és időtartamát vizsgálta. Az állásfoglalásban a Testület felhívta a figyelmet a feltartóztatás intézményének a személyi szabadságot korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott általános arányossági követelmény is.

Az állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadvány szerint a panaszos a családjával a lakásukban tartózkodott Szenteste 20 óra 45 perckor, amikor megjelent két rendőr és egy civil személy, akik annyit közöltek, hogy a panaszos aznap este 18 óra körül vasat lopott, s ezért „gyanúsítottként előállítják”. A panaszos édesapja közölte, hogy a fia nem követhette el a lopást, mert otthon tartózkodott, illetve a barátjánál, aki szintén tudna alibit igazolni. A panaszos édesapja ezért kérte, hogy tisztázhassák a fia alibijét, ezt azonban a helyszínen tartózkodó rendőröknek megtiltotta az ügyeletes nyomozó, aki akkor még nem jelent meg a helyszínen. A panaszos állítása szerint a vele szemben foganatosított rendőri intézkedés mintegy 3 órán keresztül tartott. (Ezen idő alatt került sor halaszthatatlan nyomozási cselekményként a Be. szabályai alapján foganatosított házkutatásra, melyet a Testület hatáskör hiányában nem vizsgált.)

A rendőri jelentések szerint a bejelentő „felismerni vélte” a bűncselekmény közelében a panaszost, továbbá hallotta, amikor társa a panaszost keresztneven szólítja, ezért a Testület megítélése szerint a bűncselekmény gyanúja és a panaszosnak a bejelentő általi azonosítása kellő jogalapot adott a rendőröknek arra, hogy a panaszostól a lakásán felvilágosítást kérjenek és ennek időtartamára a panaszost feltartóztassák.

A felvilágosítás-kérés és feltartóztatás időtartamának vizsgálata szempontjából fontos kiemelni – és e tekintetben a rendőrségi iratok és a panaszos állítása egybehangzó –, hogy a panaszos végig határozottan tagadta, hogy bármi köze lenne a bűncselekményhez, továbbá „alibijére” vonatkozó állítását nemcsak a szülei, hanem a házban tartózkodó ismerősök is megerősítették. Ugyancsak lényeges körülmény, hogy az intézkedés során – és ebben is egybehangzó a panaszosi és a rendőri állítás – a panaszos édesapja – a lakcímet is közölve – megjelölte azt a személyt, aki véleménye szerint a bűncselekményt elkövette. Ezen körülményeket, a házkutatás 10 perces időtartamát és a panaszos meghallgatásának időtartamát is figyelembe véve, a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos ügyében legalább 1 órán át érdemi cselekményekre nem került sor, s ezzel a feltartóztatás ideje a szükséges mértéket meghaladta és ezáltal sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga

33. § (1) A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt,

a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek;

b) aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki;

c) akinek őrizetbe vételét, előzetes letartóztatását rendelték el, vagy akinek ideiglenes kényszergyógykezelését, illetőleg elmeállapotának megfigyelését rendelték el;

d) aki az őrizetbe vétel, az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kiadatási letartóztatás, a kiadatási letartóztatás, az ideiglenes átadási letartóztatás, az átadási letartóztatás, az ideiglenes végrehajtási letartóztatás, a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során megszökött, vagy a fogvatartás helyéről engedéllyel eltávozva oda nem tért vissza, a lakhelyelhagyási tilalom, a házi őrizet, valamint a távoltage szabályait megszegte, illetőleg aki az ideiglenes kényszergyógykezelés, az elmeállapotának megfigyelése, a kényszergyógykezelés vagy a javítóintézeti nevelés alól magát kivonta;

e) akinek előállítását külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik;

f) aki az ország területén jogellenesen tartózkodik.

(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,

a) aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;

b) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;

c) akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges;

d) aki a szülői felügyelet vagy a gyámság, illetőleg a nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban történő elhelyezése hatálya alól engedély nélkül kivonja magát, és azt a gyermeket, akinek a körözését gyermek átadására irányuló bírósági végrehajtás során rendelték el;

e) aki a pártfogó felügyelet – külön törvényben meghatározott és a rendőrség hatáskörébe tartozó – szabályait megszegi;

f) aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani;

g) akivel szemben ideiglenes megelőző távoltage elrendelésének van helye.

(3) A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

(4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

(5) Nemzetközi szerződés rendelkezése alapján elfogott, illetőleg előállított külföldi személy személyi szabadsága legfeljebb az abban meghatározott időtartamig korlátozható.

Az elfogásnak és előállításnak az Rtv. 33. § (1) bekezdésében szabályozott esetei közül az év folyamán a Testület az alábbiakat vonta vizsgálatai körébe.

Jogszerűtlennek minősítette a Testület 424/2012. (XII. 19.) sz. állásfoglalásában a panaszos előállítását, mivel az ügy körülményeinek ismeretében kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a bíróság végzése a panaszos tárgyalási őrizetének foganatosításáról, nem pedig a panaszos elővezetéséről rendelkezett. Az Rtv. 33. § (1) bekezdésének c) pontja alapján a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja – egyebek mellett – azt, akinek őrizetbe vételét, előzetes letartóztatását, vagy akinek ideiglenes kényszergyógykezelését, illetőleg elmeállapotának megfigyelését rendelték el. A hivatkozott törvényhely alapján a Testületnek azt kellett vizsgálni, hogy a sérelmezett intézkedés időpontjában a panaszos őrizetbe vételét a bíróság valóban elrendelte-e. A kérdés megítélésakor a Testület figyelembe vette a panaszos azon kifogását, miszerint a neki átadott végzés, amely alapján a rendőrök vele szemben 2012. július 3-án eljárak, 2012. május 31-ére vonatkozott. A megküldött iratokból kiderült, hogy a rendőri intézkedés időpontjára vonatkozó bírósági végzés valóban nem állt rendelkezésre a

rendőrségnél. A Budapest XVIII. és XIX. kerületi bíróság 2012. február 13-án meghozott végzésében ugyanis a panaszos tárgyalási őrizetét a 2012. május 31-én 10 óra 30 percre kitűzött tárgyalás miatt rendelte el, majd az eljáró bíró 2012. április 4-ei átiratával arról tájékoztatta a rendőrséget, hogy a tárgyalás időpontja 2012. július 3-án 10 óra 30 percre módosult, új végzést azonban nem küldött el. A rendőrség tehát a panaszos őrizetbe vételét, illetőleg annak érdekében a panaszos előállítását 2012. július 3-án bizonyosan megfelelő határozat hiányában hajtotta végre, ami miatt a Testület indokoltnak tartotta megállapítani az intézkedés jogszerűtlenségét. A Testület álláspontja szerint a rendőrségnek az előállítás foganatosítását megelőzően fel kellett volna ismernie, hogy a végrehajtás jogszabályi feltételei nem teljesülnek, és jelezni kellett volna a bíróságnak, hogy hiányzik az intézkedés jogalapját biztosító végzés. A rendőrség ezen kötelezettségét egyértelművé teszi a Szolgálati Szabályzat 28. § (4) bekezdése, amely rögzíti, hogy a foganatosító hatóság előállítási kötelezettsége csak akkor áll fenn, ha az elrendelés „a törvényben meghatározott feltételek alapján” történt. Mivel azonban jelen ügyben a 2012. július 3-ára vonatkozó elrendelés nem felelt meg a törvényes követelményeknek (hiszen az átirat nem tekinthető alakszerű határozatnak), és a rendőrség az előállítás jogalapjának tisztázására irányuló kötelezettségét elmulasztotta, az előállítás végrehajtásával a panaszos oldalán alapjogsértést valósított meg.

Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület a 265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi. Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból az derül ki, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha a tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szűkítjük, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyenfajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

A Testület a 57/2012 (II.15) – 63/2012 (II. 15.) sz. állásfoglalásaiban jogszerűnek minősítette azon panaszosok előállítását, akik vélhetően egy előre megszervezett szurkolói verekedésben vettek részt Székesfehérváron. Hangsúlyozva, hogy ezen álláspontja nem jelent a panaszos bűnössége kérdésében való állásfoglalást, a Testület az adott ügyben úgy ítélte meg, hogy a rendőrök által személyesen is észlelt bűncselekmény elkövetésében való részvételnek (és ezáltal a tettenérésnek) az a fokú gyanúja, amely a rendőri intézkedéshez szükséges (és amely hangsúlyozottan nem azonos a konkrét személy meggyanúsításához szükséges megalapozott gyanú fokával), a helyszínen tartózkodó minden személlyel szemben, így a panaszossal szemben is fennállt. Erre tekintettel az intézkedő rendőrök – az Rtv. idézett 33. § (1) bekezdésének a) pontja alapján – mérlegelés nélkül kötelesek voltak elfogni és előállítani a panaszost az illetékes rendőrkapitányságra.

Szintén jogszerűnek tekintette a Testület azon panaszos előállítását, aki [165/2012 (V. 8.) sz. állásfoglalás] a rendőri jelentések szerint magatartásával a hatósági eljárás megzavarása bűncselekményt valósította meg. A r. főörzszászlós többször felszólította a panaszost, hogy cselekményét hagyja abba, és kiabálásával ne zavarja az ott lakókat, aminek azonban a panaszos nem tett eleget, az adatrögzítés közben folyamatosan hangoskodott, integetett a kezével, majd egy hirtelen mozdulattal kikapta a r. főörzszászlós kezéből a gépjármű forgalmi engedélyét, és megindult a gépkocsi csomagtartója felé. Mivel az ismételt felszólítás a cselekmény abbahagyására késsedelemmel járt volna, a r. főörzszászlós utasította járőrtársait, hogy a panaszost hatósági eljárás megzavarása bűncselekmény elkövetése miatt bilincseljék meg, és állítsák elő a BRFK VII. kerületi rendőrkapitányságra további rendőri intézkedés céljából. A Testület úgy ítélte meg, hogy mivel a konkrét esetben maguk a rendőrök észlelték a gyanú alapjául szolgáló cselekményt, jogi értelemben valóban tettenérés történt, így az intézkedő rendőr – az Rtv. idézett 33. § (1) bekezdésének a) pontja alapján – mérlegelés nélkül köteles volt elfogni és előállítani a panaszost az illetékes rendőrkapitányságra.

A 117/2012. (IV. 11.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos úgy kezdte meg a várakozást fizetős parkolóhelyen, hogy a gépkocsi szélvédője alá mozgáskorlátozott parkoló kártyát helyezett, amelynek jogosultja – a panaszos édesapja – nem volt a helyszínen. A panaszost azt követően állították elő a kerületi rendőrkapitányságra, hogy a környéken megkísérelték felkutatni az édesapját, aki a panaszos állítása szerint a helyszínen tartózkodott. Mivel ez nem vezetett eredményre, a panaszost az Rtv. 33. § (1) bekezdése a) pontja alapján előállították. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény [a vizsgált esetben a Btk. 274. § (1) bekezdése b) pontja szerint közokirat-hamisítás] elkövetésén tetten értek. A fenti rendelkezés a rendőrnek nem ad mérlegelési lehetőséget, azaz a tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását.

A 215/2012. (VI. 19.) sz. állásfoglalásában súlyos alapjogsértést állapított meg a Testület egy kiskorú panaszos ügyében, akit iskolájából, tanítási időben, megbilincselve állítottak elő a rendőrök egy bűncselekmény gyanúsítottjaként. Mivel a nyomozás során beazonosított gyanúsítottak között a panaszos valóban szerepelt, a Testület elfogadta azt a rendőrségi álláspontot, hogy a panaszossal szemben fennállt a bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja, amely alapján az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja (a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható) kellő jogalapot biztosított a panaszos előállítására.

A panaszos beadványában maga is említette, hogy 2012. február 13-án az iskola épületében történt egy incidens, melynek fiatalok sértette az eset napján édesanyja társaságában megjelent a Sajókazai Rendőrőrsön, hogy feljelentést tegyen. A rendőrkapitányság vezetője megerősítette a panaszbeadványban előadottakat. A rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatása szerint az elkövetők cselekménye alkalmas volt a Btk. 175. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés 1. fordulata szerint minősülő, 18. életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett személyi szabadság megsértése-büntett megállapítására. A nyomozás során a rendőrségnek négy gyanúsítottat sikerült beazonosítania, köztük a panaszost, ezért a Testület elfogadta azt a rendőrségi álláspontot, hogy a panaszossal szemben fennállt a bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja, s ezért az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja kellő jogalapot biztosított a panaszos előállítására.

Ugyanakkor az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja csupán lehetőséget teremt az előállításhoz, és adott esetben a rendőrség diszkrecionális jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy valóban feltétlenül szükséges-e annak foganatosítása. Azon kérdés megítéléséhez, hogy a rendőrség megalapozottan döntött-e a panaszos előállítása mellett, az Rtv. 15. §-ában előírt arányossági követelmény ad eligazítást. A rendelkezés értelmében „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”, továbbá „több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre nézve a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár”. A rendőrség tájékoztatása szerint nyomozástaktikai okai voltak annak, hogy a feltételezett elkövetőket 2012. február 23-án 9 óra 50 perckor egyszerre állították elő az iskolából. A kapitányságvezető által kifejtettek szerint, mivel a gyanúsítottakat az ügyben korábban még nem hallgatták ki, a legcélravezetőbb az volt, hogy – az összebeszélés megakadályozása érdekében – egy időben egy helyről állítsák elő őket. A Testület az előállítás indoka kapcsán azon kérdést vizsgálta, hogy a kitűzött cél, az összebeszélés megakadályozása tükrében arányban álltak-e egymással az előállítástól várható előnyök, valamint a személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedés által a panaszosnak okozott joghátrányok. A Testület az arányosság megítélésékor – anélkül, hogy a rendőrség mint nyomozó hatóság eljárását bírálta volna – egyebek mellett értékelte azt a tényt, hogy a bűncselekmény elkövetése és az előállítás foganatosítása között 10 nap telt el. Meggyőződése szerint az eltelt időtartamra, és arra való tekintettel, hogy a panaszosnak tudomása volt az ellene megtett feljelentésről, az összebeszélés megakadályozása nem olyan indok, amely az előállítás arányos voltát igazolhatná. Mivel a gyanúsítottaknak a rendőrség által megelőzni kívánt összebeszélésre tíz napjuk állt rendelkezésre, a Testület vélekedése szerint a megfelelő eljárás a Be. 67. § (2) bekezdése alapján a panaszos idézése

lett volna. Ezért aránytalan sérelmet okozott a fiatalok panaszosnak a nevelőtestület tagjai, és különösképpen a társai előtt vele szemben foganatosított előállítás.

A megismert összes körülményre tekintettel a Testület a panaszos előállítását aránytalanának, a panaszos személyes szabadságát súlyosan sértőnek ítélte meg. Tekintettel arra, hogy a panaszost többek szeme láttára, saját oktatási intézményéből állították elő, a Testület megállapította, hogy az előállítás egyúttal a panaszos emberi méltóságához való jogát is sértette. A Testület ezen megállapításánál azt is figyelembe vette, hogy a szóban forgó településen a lakosság lélekszámánál fogva egy ilyen esemény híre rövid idő alatt és viszonylag széles körben elterjed, ami az emberi méltóság fokozott sérelmével jár.

A 234/2012. (VII. 4.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványukban azt sérelmezték a panaszosok, hogy egy üzletben történt vásárlás közben szóváltásba keveredtek az üzlet biztonsági őrével, aki jogtalanul járt el velük szemben. Az a tény, hogy tévesen megnyomtak egy gombot a pult melletti panelen, még nem adott okot a biztonsági őr durva és trágár fellépésére, hiszen ezzel – a panaszos álláspontja szerint – nem követte el sem, szabálysértést sem bűncselekményt, sem támadó, sem fenyegető magtartást nem tanúsítottak. A biztonsági őr kiabálása ellenére a panaszos és társai nem hagyták el az üzletet, erre a biztonsági őr kirángatta őket az utcára, majd a panaszos egyik társát, egy fiatal nőt ököllel mellbe vágta. A rendőrségi iratok egybehangzóan az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontját, azaz a szándékos bűncselekmény (garázdaság) elkövetésén tettenért személy elfogását jelölték meg az előállítás jogalapjaként. Az üzlet biztonsági kamerájának felvételén és az üzlet alkalmazottainak elmondása alapján kétségtelenül megállapítható, hogy a panaszos és társai hevesen gesztikulálnak, szinte áthajolnak a pénztár rakodópultja felett és láthatóan nem az általánosan elfogadott normák szerint kommunikálnak, amely viselkedésük alkalmas lehetett a szóban forgó tényállás megvalósítására. A konkrét esetben, figyelemmel arra, hogy az üzlet dolgozói a büntetőjogi törvényi tényállás elemeit megvalósító cselekménysornak tanúi voltak, továbbá a rendőrök megérkezésékor a panaszos és társai a helyszínen tartózkodtak – függetlenül attól, hogy a személy elleni erőszakos cselekmény vonatkozásában a Testületnek tanúvallomás nem áll rendelkezésére – a Testület megállapítása szerint a rendőrség kellő jogalap birtokában döntött a panaszos tettenérés alapján történő, az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerinti elfogásáról és előállításról.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdése alapján előállított panaszosok esetében a Testület az intézkedés jogalapján túl annak arányosságát is megvizsgálta, mivel a hivatkozott törvényhely nem kötelező előállítási okokat jelöl, hanem az intézkedő rendőrnek mérlegelési lehetőséget biztosít az előállítás szükségessége tekintetében.

Az 53/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló esetben az intézkedő rendőr jelentése szerint a panaszos lehetetlen erős alkoholszag volt érezhető, ezért a rendőr közölte a panaszossal, hogy alkoholszondás ellenőrzést fog vele szemben foganatosítani, majd szóban nyilatkoztatta, hogy hajlandó-e megfűjni a Dräger alkoholszondát, amire a panaszos igennel válaszolt. Ezt követően megkérdezte, hogy a panaszos nem szenved-e idült vagy akut tüdőbetegségben, illetve nincs-e testhőmérséklet-emelkedése, amely kérdésekre a panaszos nemmel felelt. A mérési eredmény ezek után 0,42 mg/l volt. Az eredmény ismeretében a rendőr közölte a panaszossal, hogy elő fogja állítani, mivel a mért érték meghaladta a 0,30 mg/l-t, és ilyenkor ez a követendő eljárás. A Testület ugyanakkor – a vonatkozó jogszabályi előírások ismeretében – arra a következtetésre jutott, hogy, az lett volna az előírás szerinti eljárás, ha a rendőr mérlegeli a vérvizsgálat szükségességét, azt követően pedig nyilatkoztatja a panaszost, hogy elfogadja-e a mérési eredményt. Az intézkedő rendőr eljárása azonban a fenti előírásoknak nem felelt meg. A légalkoholszint mérését követően ugyanis – a mérési eredmény elfogadására vonatkozó nyilatkoztatása helyett – közölte a panaszossal, hogy mivel az érték a 0,3 mg/l-t meghaladja, előállítását hajtja végre. A Testület a kapcsolódó jogszabályi rendelkezések ismeretében azt állapította meg, hogy azok nem tartalmaznak olyan rendelkezést, amelyre az intézkedő rendőr a konkrét esetben hivatkozott. A 0,3 mg/l légalkoholszinthez az irányadó rendelkezések semmilyen jogkövetkezményt nem fűznek, különösen nem teszik szükségessé afölötti mért érték esetén az intézkedés alá vont személy előállítását. A

Testület megítélése szerint továbbá a körülmények ismeretében nem volt ok kételkedni abban, hogy a panaszos nyilatkozatása esetén a mért értéket elfogadta volna, figyelemmel arra, hogy a helyszínen megállapított többi szabálysértés – nem használt bukósisakot, nem tartotta magánál a vezetői engedélyét, illetve a segédmotoros kerékpárján személyt szállított – elkövetését is elismerte, ahogyan nem vonta kétségbe a Seres Ethylometerrel történt mérés eredményeit sem, és véralkohol vizsgálatot sem kért. A Testület az intézkedés vizsgálata során fontosnak tartotta hangsúlyozni a következőket. Az Rtv. 33. § (2) bekezdésében szabályozott előállítási okok diszkrecionálisak, a rendőr ezek alapján előállíthatja, de nem köteles előállítani az érintett személyt. Ezen előállítási okok fennállása esetén az Rtv. 15. §-ában szabályozott szükségességi-arányossági elv alapján kell döntést hoznia abban a kérdésben, hogy elérhető-e az intézkedési cél az érintett személyi szabadságának korlátozása nélkül. Az ittasság ellenőrzéséről szóló ORFK utasítás tulajdonképpen ezt a mérlegelést végzi el a rendőr helyett, amikor rögzíti, hogy 0,5 mg/l-t meg nem haladó véralkoholérték esetében az érintett elismerő nyilatkozata elégséges a szükséges eljárás lefolytatásához, ezért ilyen esetekben nem szükséges az előállítás. Az eljáró rendőr tehát a – rá nézve egyébként kötelező – ORFK utasítást figyelmen kívül hagyásával sértette meg az Rtv. 15. §-ában rögzített követelményeket, amikor a panaszost előállította, eljárása tehát e tekintetben bizonyosan jogszerűtlen volt. A Testület ezért a panaszosnak az ORFK utasítás – és ekként az Rtv. 15. §-ában szabályozott arányossági követelmény – megsértésével végrehajtott előállítása miatt megállapította a személyes szabadsághoz való alapjog megsértését.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pont II. fordulata alapján a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki rendőri felszólításra nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja. A 80/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos maga is azt állította beadványában, hogy a rendőrök kérésére nem volt halandó átadni a személyi igazolványát, ezért a hivatkozott rendelkezés egyértelműen jogalapot teremtett szabadságának korlátozására. Mivel ugyanakkor az idézett rendelkezés az előállítás végrehajtását az abban foglalt feltétel teljesülése esetére – vagyis ha az intézkedés alá vont személy magát nem tudja, vagy nem akarja igazolni – nem kötelező jelleggel írja elő, hanem az intézkedő rendőrnek mérlegelési jogkört biztosít, a Testület a rendőrök reakcióját az arányosság követelményére figyelemmel is szükségesnek tartotta értékelni. A konkrét esetben a szabálysértési feljelentés megírásához elengedhetetlenül szükséges volt a panaszos személyes adatainak ismerete. Azon túl pedig, hogy a panaszos az adatait a rendőrökkel – ahogyan arról ő is nyilatkozott – nem volt hajlandó közölni, a rendőrségi iratok szerint nem volt más lehetőség a beazonosításra. A rendőrök jelentésükben utalnak rá, hogy nem tartózkodott a helyszínen olyan személy, aki az adatszolgáltatást a panaszos helyett elvégezhette volna. A rendőrök számára tehát nem kínálkozott más megoldás arra, hogy a panaszos személyes adatait beszerezzék, ráadásul az intézkedés ezen pontján nem tudhatták, hogy a panaszos milyen okból tagadja meg személyazonosságának igazolását (annak oka lehetett volna akár az is, hogy a panaszos körözés alatt áll). Ezzel összefüggésben a Testület szükségesnek tartotta utalni arra is, hogy a rendőrök az intézkedés során nem lehettek tisztában azzal – a panaszos magatartását bizonyosan befolyásoló körülménnyel –, hogy a panaszos évek óta pszichiátriai kezelés alatt áll, rendszeresen gyógyszert szed szorongásra és pánikbeteg is. Ennek az információnak a hiányában az a tény, hogy a panaszos semmiképpen nem akarta igazolni magát, alappal ébreszthetett gyanút a rendőrökben, akik ezért a Testület megítélése szerint indokoltan döntöttek az előállítás mellett.

A Testület a panaszos előállításának jogszerűségét 159/2012. (IV. 25.) sz. állásfoglalásában az alábbi körülmények ismeretében értékelte: a rendőrségre bejelentés érkezett egy személyről, aki jogosulatlanul hatolt be egy tanyába, majd onnan kerékpárral távozott; a személyt a tanyától az őt észlelő személy kerékpárral követte és megpróbálta feltartóztatni; a rendőrök a tanya felé haladva kerékpárosokra lettek figyelmesek, akik az út mellett várakoztak, és amikor a rendőröket észlelték, egyikük – a panaszos – a helyszínt megpróbálta elhagyni, és azzal kivonni magát a rendőri intézkedés alól. Mindezek után vonták a rendőrök intézkedés alá a panaszost, aki azt állította, hogy kerékpártúrán van, azonban számos olyan használati tárgyat tartott magánál, amelyekre egy kerékpározás alkalmával bizonyosan nem volt szüksége. Időközben az intézkedés helyszínére

érkezett az a személy – egy további személy kíséretében –, aki a panaszost a tanyától követte, és saját bevallása szerint szemtanúja volt jogtalan cselekményének. A fentiek alapján a Testület megítélése szerint megalapozottan alakult ki gyanú az eljáró rendőrökben, hogy a panaszos a bejelentésben szereplő cselekmény elkövetésével összefüggésbe hozható, ami az előállításához is alapot szolgáltatott. Mivel azonban az idézett rendelkezés az előállítás végrehajtását az abban foglalt feltétel teljesülése esetére – vagyis ha az intézkedés alá vont személyt érintő gyanú fennáll – nem kötelező jelleggel írja elő, hanem az intézkedő rendőrnek mérlegelési jogkört biztosít, a Testület a rendőrök reakcióját az arányosság követelményére figyelemmel is szükségesnek tartotta értékelni. A konkrét eset körülményeit figyelembe véve a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a tanyán elkövetett cselekmény felderítése, a panaszossal szemben felmerült gyanú kizárása vagy alátámasztása, továbbá annak tisztázása, hogy a panaszos miért tart magánál olyan tárgyakat, amelyek egy kerékpártúrához nem szükségesek, elengedhetlenné tették a panaszos nyilatkoztatását. Ezért a panaszos személyes szabadságának előállítással való korlátozását a Testület jogszerűnek minősítette, és a kapcsolódó alapjog megsértését nem állapította meg.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja. Az Rtv. e rendelkezése kapcsán a Testület a 336/2012. (X. 17.) sz. állásfoglalásban megállapította a panaszos személyazonosítás céljából történő előállításának jogszerűségét, tekintettel arra, hogy a panaszos nem tudta a személyazonosságát a helyszínen igazolni, a rendőrökkel az intézkedés alatt végig kötekedett és nem működött együtt, ezért az intézkedés célja más módon nem volt elérhető.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdése szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható. A Testület jogszerűnek tartotta azon panaszos előállítását, aki a szomszédjával kialakult vitát garázda jellegű magatartással próbálta rendezni, s ennek során a szomszédját az arcán megsebezte, illetve a fényképezőgépében kárt okozott. Ez esetben elsődlegesen az volt a Testület vizsgálatának tárgya, hogy egyrészt az előállításához szükséges minimális szintű gyanú fennállt-e, másrészt mindent megtett-e a járőr a tények tisztázása érdekében, különös tekintettel az Rtv. 15. §-ában előírt arányosság követelményére, illetve arra a tényre, hogy a hivatkozott Rtv. 33. § (2) bekezdése csupán lehetőséget teremt az előállításra, az intézkedő rendőr mérlegelésére bízva annak alkalmazását, és nem kötelező jelleggel írja elő. A konkrét esetben eljáró rendőrnek annak mérlegelésekor, hogy a panaszossal szemben milyen intézkedésekre van szükség, vizsgálnia kellett, hogy fennáll-e az előállítást megalapozó gyanúja annak, hogy a panaszos bűncselekményt követett el. A rendőri jelentések szerint a helyszínre kikerülő rendőrök először a bejelentőt, majd a panaszost hallgatták meg, illetve a bejelentő sérüléseit szemrevételezték, majd tájékoztattak a magánindítvány előterjesztésének szükségességéről, illetve a bejelentőt látélet felvétele végett elküldték a helyi egészségügyi intézménybe. A panaszos a helyszíni meghallgatásakor elismerte a bántalmazást. A Testület álláspontja szerint a konkrét esetben az intézkedő rendőrök eleget tettek annak a kötelezettségüknek, hogy a helyszínen minél jobban feltárják a bejelentést megelőző eseménysor körülményeit, és ennek fényében okkal jutottak arra a következtetésre, hogy a panaszost illetően felmerül az előállításához szükséges gyanú [150/2012. (IV. 25.) sz. állásfoglalás].

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület itt is a 265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követte. Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból az derül ki, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szűkítjük, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanú, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyenfajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Az Rtv. 33 § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani. A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

Általánosságban elmondható, hogy a Testület az előállítás időtartamának vizsgálatánál minden panasz kivizsgálása kapcsán külön tájékoztatást kér a rendőrségtől arról, hogy a panaszos ügyében az előállítás időtartama alatt pontosan és tételesen milyen eljárás cselekmények történtek és azok mennyi időt vettek igénybe.

A 412/2012. (XII. 16.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a rendőrség a Testület ezen kérdésére nem válaszolt, illetve a megküldött rendőrségi iratok nem tartalmazzak adatokat arra vonatkozóan, hogy a tanúk kihallgatása mikor történt meg, s az mennyi időt vett igénybe. A Testület ezen állásfoglalásában a panaszos kirívóan hosszú – 11 óra 37 percen át tartó – előállítása kapcsán megállapította, hogy a panaszost az előállításával kapcsolatos ügyben semmilyen minőségben nem hallgatták meg a rendőrségen, amely tény a Testület megítélése szerint a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának súlyos sérelmét eredményezte. (Ugyanakkor a panaszos személyes szabadsághoz való joga nem sérült, mivel az előállított, illetve az őrizetbe vett státusz a személyi szabadság szempontjából lényegében azonos jogkorlátozást jelent.)

A 253/2012. (VII. 23.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló beadványában a panaszos sérelmezte, hogy egész éjjel benn tartották őt és a társait a rendőrségen, „holott semmilyen más ügyben nem hallgattak ki akkor senkit”. A földszinti ügyfeleknek fenntartott részen fél óra várakozás után külön-külön egy-egy hideg, fűtetlen zárkába zárták őket, és reggel hatig nem kezdték meg a kihallgatásukat.

A Testület az előzőekben kifejtett gyakorlata alapján a rendőrkapitányság vezetőjéhez intézett megkeresésében kifejezetten kérte, hogy a panaszos előállításától a szabadon bocsátásáig terjedő teljes időtartamra vonatkozóan adjon tájékoztatást a panaszossal szemben foganatosított cselekményekről és azok időtartamáról. A rendőrkapitányság vezetője a kérdésre tételes választ nem adott, csupán annyit jegyzett meg, hogy egy személy tanúkénti kihallgatása után az előállítottak gyanúsítottkénti kihallgatását a lehető legrövidebb időn belül megkezdték, és a kihallgatást követően a lehető legrövidebb időn belül szabadon bocsátották őket. Ezen túlmenően az ügyeletes tiszt és a forrónyomos készenléti szolgálatot ellátó rendőrök jelentése tartalmaz utalást arra, hogy a panaszosok előállításakor egy másik ügyben folytattak kihallgatásokat.

Fenti körülményeket és a panaszos gyanúsítottkénti meghallgatásának időtartamát is figyelembe véve a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos ügyében több mint 2 órán át érdemi cselekmények foganatosítására nem került sor.

A Testület itt is felhívta a figyelmet azon gyakorlatára, miszerint a rendőrség nem hivatkozhat saját leterheltségére, munkaszervezési nehézségeire az állampolgárok alapvető jogaival összefüggő kötelezettségeinek teljesítése során. Az állam intézményvédelmi kötelezettsége ugyanis azt jelenti, hogy az állami szerveknek nem csupán tartózkodniuk kell egyes alapjogok megsértésétől, indokolatlan korlátozásától, hanem pozitív kötelezettségük, hogy e jogok zavartalan gyakorlását biztosítsák.

Az országos rendőrfőkapitány 29000-105/375-12/2009. RP. sz. határozatában egyetértett a Testület álláspontjával, miszerint a rendőrségi kapacitás, feladatelosztás, esetleges (pillanatnyi, átmeneti vagy tartós) létszámhiány nem vehető figyelembe az alapjogsérelem mérlegelése kapcsán. A Testület megállapítása szerint az előállítás időtartama – tekintettel az ezen időtartam alatt végrehajtott cselekményekre – meghaladta a szükséges mértéket, és ezáltal sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga. Az Rtv. 33. § (3) bekezdése mellett a Testület figyelembe vette az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegét, amire értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott azon általános arányossági

követelmény is, mely szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

34. § (1) A rendőr az elővezetést elrendelő határozatban vagy végzésben megjelölt személyt az abban megjelölt helyre kíséri vagy oda útba indítja.

(2) Ha az elővezetés másként nem teljesíthető, az elővezetett személyt a rendőrségen a szükséges ideig – legfeljebb 12 óra időtartamra – vissza lehet tartani. A visszatartás időtartamának számításához az előállításra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(3) Az elővezetés elrendelésének törvényességéért az elrendelő a felelős.

Azzal összefüggésben, hogy az elővezetés jogszerűségének vizsgálatára a Testület milyen mértékben jogosult, a 285/2012. (VIII. 22.) sz. állásfoglalásában fejtette ki álláspontját a következőképpen. Megállapítható, hogy elválik egymástól az elővezetés elrendeléséért és foganatosításáért való felelősség, mint ahogy elválik egymástól a két kérdés szabályozása olyan értelemben is, hogy az elrendelésre vonatkozó normák a Be.-ben, a foganatosításra vonatkozó szabályok pedig az Rtv.-ben, illetve a Szolgálati Szabályzatban található. Noha a konkrét esetben az elővezetést elrendelő hatóság is rendőri szerv volt, annak tevékenységét a Testület a hatásköri szabályai alapján nem vizsgálhatta, mivel – fő szabály szerint – nem terjed ki hatásköre a büntetőeljárás keretei között a Be. alapján végzett rendőri tevékenységre. Az ilyen rendőri intézkedésekkel szemben a Be. 196. §-a alapján van helye panasznak, s annak elbírálására – mint ahogy az jelen esetben meg is történt – az ügyész jogosult. Ennek megfelelően a Testület nem vizsgálhatta sem az elővezetés elrendelésének megalapozottságát, sem pedig azt a kérdést, hogy az elővezetést foganatosító rendőrök miért nem útba indítással teljesítették feladatukat, mivel erről a kérdéstről sem az intézkedő rendőrök döntenek, hanem – a Be. 162. §-ának értelmében – az elrendelő szerv. Vizsgálta azonban a Testület az elővezetés foganatosításának módját a panaszos előadása alapján több megközelítésben is. (A Testület a panaszos elővezetése időpontjának megválasztása kapcsán nem állapította meg a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését, a rendőrök épületbe történt bejutásával összefüggésben pedig nem tartotta indokoltnak megállapítani a panaszos emberi méltósághoz való alapjogának megsértését. A rendőrök azon magatartását, hogy az intézkedés kezdetekor azonnal bementek a panaszos lakásába, nem tekintette jogszerűtlennek, és a gyermek felügyeletéről való gondoskodás, továbbá a panaszos nyilatkoztatásának elmaradása kapcsán sem tárt fel rendőri mulasztást; úgy ítélte meg, hogy ezáltal a panaszos tisztességes eljáráshoz, illetve a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való alapjoga nem sérült. Nem tudta ugyanakkor feloldani a tapasztalt ellentmondást a panaszos tájékoztatásával összefüggésben, s ezért a tisztességes eljáráshoz való jogának a megsértése ebben a vonatkozásban sem volt megállapítható.)

A 344/2012. (X. 17.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló beadványában és annak kiegészítésében a panaszos a sérelmezett rendőri intézkedés előzményeként előadta, hogy közlekedési szabálysértést követett el, amelynek tényét azonban a helyszínen elismerte, és várta a bírság kiszabását. Ezt követően két alkalommal beidéztek a szabálysértési eljárás során, azonban csak tanúként, és ő nem tartotta olyan súlyúnak a szabálysértést, hogy a személyes jelenlétére szükség lenne, ezért – és mert 67%-os rokkant – nem jelent meg a hatóság előtt. Az intézkedés napján hajnali 4 óra 15 perckor a panaszos lakásán megjelent két rendőr, akik annyit közöltek vele, hogy egy gépjármű felelősségbiztosítási szerződés nélküli vezetése ügyében két alkalommal tanúként beidéztek, ő azonban nem jelent meg, s ezért az aznapi 8 órai ismételt kihallgatási időpontra előállítják. A rendőrök a panaszos állítása szerint nem hivatkoztak az előállítással összefüggésben jogszabályi rendelkezésre.

Az állásfoglalásban a Testület megállapította, hogy a panaszos szabálysértési eljárásban történő elővezetésének elrendelése – ideértve annak a határozatban megállapított módját is – a szabálysértési eljárás részeként a szabálysértési hatóság és az ügyész hatáskörébe tartozik, s ezért a Testület hatásköre nem terjed ki az elővezetés elrendelésének vizsgálatára, tehát csak az elővezetés végrehajtását és annak egyes körülményeit (annak időpontját, a szolgálati gépkocsin rendszeresített

megkülönböztető jelzés használatát) vizsgálhatta, továbbá a panaszosnak azt a kifogását, hogy elővezetésének körülményei megszegénítették őt a családjá és a szomszédjai előtt.

Az Rtv. 34. § (1)–(3) bekezdéseit tovább részletező Szolgálati Szabályzat 49. §-át vizsgálva a Testület megállapította: e jogszabályi rendelkezések egyértelművé teszik, hogy a rendőrségnek az elővezetés szabálysértési hatóság általi elrendelése esetén nincs mérlegelési jogköre, sem az elővezetés foganatosítását, sem a szabálysértési hatóság által meghatározott módját illetően. Az intézkedő rendőr joga és kötelessége, hogy az elrendelő határozat Szolgálati Szabályzat szerint kötelező tartalmi elemeit ellenőrizze, és ha a határozat e feltételeknek megfelel – márpedig a panaszos esetében kétségkívül megfelelt –, az elővezetést a határozatban megjelölt módon végrehajtsa.

Az elővezetés foganatosításának időpontját illetően figyelembe vette a Testület azt a tényt, hogy a panaszos az első idézését követő négy hónap alatt egyszer sem kísérelte meg az együttműködést a szabálysértési hatósággal, valamint elfogadta a rendőrségi iratokban szereplő azon indoklást, hogy a korai időpont megválasztásának oka egyrészt az volt, hogy a 6 órás munkakezdésre munkába indulók ilyenkor még otthon vannak, másrészt számolniuk kellett a rendőröknek azzal is, hogy az intézkedés alá vont nem tartózkodik otthon. A Testület az összes körülményt mérlegelve arra a megállapításra jutott, hogy az elővezetés időpontjának megválasztása nem sértette a panaszosnak a tisztességes eljáráshoz és személyi szabadsághoz fűződő jogát.

A Testület az elővezetés végrehajtásának körülményeit vizsgálva – figyelembe véve a panaszos azon írásbeli nyilatkozatát is, mely szerint „az intézkedő rendőrökkel kapcsolatban panaszja nincs” – arra a megállapításra jutott, hogy a rendőri fellépés a panaszos családtagjai és szomszédjai előtt nem sértette az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott arányossági követelményt.

Fentiek okán a Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszossal szemben foganatosított elővezetés jogszerűen történt, amelynek végrehajtásával nem sértették a panaszos személyes szabadsághoz, tisztességes eljáráshoz, a magán- és családi élet tisztelgésben tartásához fűződő alapvető jogát, valamint a jó hírnévhez való jogát.

37. § A rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében

a) megteszi a veszélyhelyzet elhárításához, megszüntetéséhez haladéktalanul szükséges, a feladatkörébe tartozó intézkedéseket;

b) intézkedik az önmagát vagy mást veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatáért, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában;

c) intézkedik az öngyilkosság lehetőség szerinti megakadályozásáért;

d) közterületen vagy nyilvános helyen – ha az élet vagy a testi épség védelme megkívánja – intézkedik a magatehetetlen, önkívületben lévő, illetve erősen ittas vagy bódult személynek a lakására vagy kijózanító állomásra, egészségügyi intézetbe kíséréséről, illetőleg szállíttatásáról;

e) területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.

Biztonsági intézkedést a rendőr az Rtv. 37. §-a értelmében alkalmazhat az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében. A 431/2012. (XII. 19.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos a rendőri fellépéssel összefüggésben azt is kifogásolta, hogy a rendőrök, miután behatoltak a lakásába, mentőt hívtak hozzá. A panaszosi kifogás értékelése kapcsán a Testület figyelembe vette az Rtv. 2. §-át, valamint a 37. § azon rendelkezését, amely szerint a rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében – egyéb intézkedések mellett – intézkedik az önmagát veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatáért, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában. A Testület hitelesnek fogadta el a rendőri jelentésben foglaltakat arra vonatkozóan, hogy a panaszos a rendőrök érkezésekor zavartan

viselkedett, nehezen orientálódott, hiszen a panaszos maga is arról számolt be, hogy nem észlelte a bejutással kapcsolatos próbálkozásokat – noha a csengetés, dörömbölés és az ajtó berúgása minden bizonnyal jelentős zajjal járt –, és utólag azt sem tudta megmondani, kik voltak jelen a lakásban. A Testület megítélése szerint a kikerülő rendőröknek a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján kötelességük volt tisztázni, hogy a panaszos egészségét veszélyeztető helyzet áll-e fenn, amely kérdés megítélése nyilvánvalóan egészségügyi ismereteket kívánt volna meg tőlük. Ezen kompetenciájukat meghaladó szakkérdés eldöntéséhez hívtak a rendőrök mentőt a panaszoshoz. A kikerülő ápoló a rendőrök gyanúját megerősítette és a panaszos ellátását indokoltnak ítélte, ám mivel ahhoz a panaszos nem járult hozzá, ellátásban végül nem részesítette. A fenti gondolatmenetre alapján a Testület a rendőri fellépés jogszerűségének vizsgálatakor hasonló eljárást követett, mint azon esetekben, amikor az intézkedés oka valamely szabálysértési vagy büntetőjogi tényállásba ütköző cselekmény gyanúja. Ilyen esetekben a Testület nem foglal állást abban a kérdésben, hogy az adott cselekményt az érintett elkövette-e, hanem csupán azt vizsgálja, hogy a rendőrökben okkal merülhetett-e fel az a – szabálysértési vagy büntetőeljárás megindításához szükségesnél egyébként alacsonyabb fokú – gyanú, hogy ilyen cselekményre sor került. Az adott helyzetben a Testület arra a megállapításra jutott, hogy az eset körülményei, így a rendőrök saját tapasztalatai és a szomszéd által tett nyilatkozat kellő alapot szolgáltatott ahhoz, hogy az eljárók az Rtv. 37. §-ában meghatározott feltételek szerint, a panaszos egészségi állapotának felmérése érdekében a mentő kihívása mellett döntsenek, s ezért úgy ítélte meg, hogy a rendőrök eljárása az adott helyzetben megfelelő volt, és nem sértette a panaszos emberi méltóságát.

A Testület jogszerűnek tekintette az Oktogon területének körbekerítését a Meleg Méltóság Menetének biztosítása céljából. A beadványban kifogásolta a panaszos, hogy a rendőrség a jogszabály fenti szakaszát alkalmazva, a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom (HVIM) által szervezett demonstráció helyszínét kordonokkal zárta le. A Testület megvizsgálta a rendelkezésre álló bizonyítékokat (videofelvétel, rendőrségi iratok), amelyekből kitűnt, hogy amint a szervezők (HVIM) tudomást szereztek a Meleg Méltóság Menete útvonalának megváltozásáról, haladéktalanul bejelentették a rendezvény végét. A kordonrendszert azt követően zárták le, hogy a rendezvényt 16 óra 54 perckor befejezettnek nyilvánították. Felmerül a kérdés: mi okból hiúsította volna meg az ellendemonstráció célját önmagában az a tény, hogy a menet az Oktogont elkerülve haladt. A rendőrség feltehetően a fenti kérdést átgondolva arra a következtetésre jutott, hogy az ellendemonstráció résztvevői az Oktogon elhagyását követően ellenőrizetlen körülmények között eredtek volna a felvonulás nyomába. A Testület a tényeket értékelve a rendőrség következtetésével megegyező álláspontra jutott. A rendezvény feloszlata egy békés demonstráció esetében logikailag nem magyarázható, mivel tiltakozni a megjelentek által kétségbe vont értékeket megjelenítő közösség ellen anélkül is lehetséges, hogy a két csoport egymással közvetlen kapcsolatba kerülne. Amennyiben a rendőrség az ellendemonstráció résztvevőit hazaküldi, és az Oktogon területét lezárja előlük, kétségtelenül kisebb fokban korlátozná az ellentüntetők alapjogait, mivel ezzel tulajdonképpen egy területre vonatkozóan zárna ki mozgásszabadsághoz való joguk gyakorlását. A tüntetők körbezárásával a rendőrség a mozgásszabadsághoz való jogukat átmenetileg teljes körben elvonta. Egymás mellé állítva a rendőrség két lehetőségét: megállapítható, hogy a rendőrség a megjelentek jogait csekélyebb fokban korlátozta volna, amennyiben az ellendemonstráció résztvevőit hazaküldi, és a területre való belépésüket megtiltja, azonban az Rtv. idézett arányossági rendelkezése a kevésbé korlátozó intézkedés követelményét az alkalmasság és az eredményesség szem előtt tartása mellett írja elő. Ha a rendőrség az Oktogon kiürítése mellett dönt, a már ismert tények tükrében pontosan azt idézhette volna elő, hogy a demonstráció tagjai konfrontálódjanak a menet résztvevőivel, ezért a Testület álláspontja szerint a rendőrség az egyetlen szakmailag helyes döntést hozta meg a tüntetők körbezárásával. A rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint a kordonok megnyitása iránt, amint a felvonulás biztonságos távolságra távolodott az Oktogontól, pontosan 17 óra 17 perckor intézkedtek, és a kordonokat 17 óra 30 perc körül megnyitották, tehát az intézkedés teljes időtartama mintegy 40 perc volt, amely az így elhárított esetleges következményeket figyelembe véve arányos mértékű korlátozásnak tekinthető. A

fentiek alapján a Testület megállapítja, hogy a rendőrség a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően eljárva, helyesen mérte fel a helyzetet, így a panaszos mozgásszabadsághoz való alapvető joga nem sérült a biztonsági intézkedés alkalmazása során [23/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalás].

A 236/2012. (VII. 4.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló panaszbeadványban a panaszos kifogásolta, hogy hajnali 4 óra 30 perckor megjelent két járőr a panaszos tartózkodási helyén, hogy őt és élettársát tanúként elővezessék az M. Rendőrkapitányságra, azonban elővezetésük során az otthonukban hagyták velük 8 hónapos és 2 éves gyermekeiket, akik felügyelet nélkül maradtak, továbbá kihallgatásuk során a rendőrök elvették tőlük személyes okmányaikat és telefonjaikat, ezért a panaszos nem tudott hazatelefonálni és a felügyelet nélkül maradt kiskorú gyermekekről gondoskodni.

Jelen esetben a rendőrségi iratok azt tartalmazták, hogy a panaszos gyermekeiről a járőröknek előzetesen nem volt tudomásuk. A panaszos a szomszédasszonyát kérte fel a gyerekek felügyeletére, illetve a rendőr jelenlétében beszéltek vele. Ezt követően, a szolgálati gépkocsival történő beszállítás során a panaszos telefonon hívta a sógorát, hogy közölje vele: a gyerekeket a szomszédasszonyra bízta, és vegye át tőle őket. Az ezzel kapcsolatban történekről azonban a rendőrök dokumentumot nem készítettek. A tanúkihallgatásokat végző nyomozó jelentésében az áll, hogy a panaszos élettársa a kihallgatása megkezdésekor elmondta: két kiskorú gyermekükre a hozzátartozójuk vigyáz. Az egyik intézkedő rendőr a jelentésében a panasz ezen részével összefüggésben úgy nyilatkozott, hogy a szomszédasszony elvállalta a gyermekek felügyeletét, ezért látva, hogy a panaszos és a szomszéd megegyeznek, a rendőrök a szolgálati gépkocsiban várták meg a panaszost és élettársát. A rendőr nyilatkozatában azt is megemlítette, hogy felajánlották a panaszosnak, hogy elmennek a sógoráért, azonban a panaszos azt elutasította. A rendőrségi iratok egyike sem tartalmazott arra vonatkozóan utalást, hogy a panaszos szerette volna magukkal vinni két kiskorú gyermekét a rendőrkapitányságra, aminek egyébként semmilyen törvényes akadálya nem lett volna, lévén két egészen kis gyermekről volt szó.

A panaszos által megjelölt tanú – a rendőrség állításával szemben – arról számolt be, hogy amikor megérkezett a panaszos lakásához (aminek ajtaja egyébként nyitva volt), a gyermekek ott voltak, azonban felnőtt felügyelete nélkül. A panaszos beadványa és a tanú nyilatkozata alapján pontosan nem állapítható meg, hogy mennyi ideig, de legalább fél óráig egyedül lehettek a gyermekek a lakásban.

A Testület a fenti állásfoglalásában utalt az intézkedéskor hatályos Alkotmány 67. §-ának (1) bekezdésére, amely deklarálja, hogy a Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családja, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges. A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény 20. cikkelye továbbá kimondja, hogy minden olyan gyermeknek, aki ideiglenesen vagy véglegesen meg van fosztva családi környezetétől, vagy aki saját érdekében nem hagyható ott e környezetben, jogosult az állam különleges védelmére és segítségére. Az Egyezményben részes államok hazai jogszabályaiknak megfelelően intézkednek helyettesítő védelemről az ilyen gyermek számára. A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok egybevetésével a panaszos állítását tartotta meggyőzőbbnek, ezért azt a megállapítást tette, hogy a rendőrök nem jártak el a megfelelő körültekintéssel ideiglenes intézkedési kötelezettségük körében: nem győződtek meg arról, hogy a szomszédasszony valóban átvette-e a mindössze 8 hónapos és 2 éves kisgyermek felügyeletét, s ezáltal sérült az érintett kiskorú gyermekeknek az Alkotmány 67. § (1) bekezdésében foglalt alapvető joga.

39. § (1) A rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve

a) segélyhívás esetén vagy öngyilkosság megakadályozása céljából;

b) bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megszakítása, vagy a bűncselekmény elkövetőjének vagy gyanúsítottjának elfogása és előállítására céljából;

c) közveszély, továbbá az életet vagy testi épséget fenyegető közvetlen veszély elhárítása, illetőleg az ilyen veszélyben lévők kimentése érdekében;

d) rendkívüli vagy tisztázatlan okból bekövetkezett halálesettel kapcsolatos intézkedés megtételére;

e) végrehajtási eljárás lefolytatása céljából, ha az abban való közreműködés – jogszabály alapján – a rendőrség számára kötelező;

f) az elővezetés végrehajtása érdekében;

g) NINCS g

h) a szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítása céljából;

i) személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [46. § (1) bekezdés c) pont] végrehajtására;

j) ha ez előállítás a törvényben meghatározott egyéb okból szükséges.

(2) A végrehajtási eljárásban a rendőr kirendelésének törvényességéért a végrehajtást elrendelő szerv vezetője a felelős.

(3) A birtokos távollétében történt behatolást követően – a végrehajtási eljárásban való közreműködés kivételével – a rendőrség köteles a birtokost tájékoztatni, és a vagyonvédelem érdekében szükséges intézkedést megtenni.

(4) A magánlakásban való tartózkodás csak a feladat végrehajtásához szükséges ideig tarthat.

A magánlakásban végrehajtott rendőri fellépés jogszerűségét értékelte a Testület 175/2012. (V. 8.) sz. állásfoglalásában a panaszos azon kifogása alapján, miszerint amikor az előállítás foganatosítását megelőzően a lakásába bement meleg ruháért, egy rendőr utána ment, és bekísérte. Az Rtv. 39. § (1) bekezdése szerint a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve bizonyos jól körülhatárolható helyzeteket, amelyek közül azonban a konkrét ügyben egyik sem állt fenn. A panaszos ugyanakkor panaszában nem állította, hogy a rendőrnek jelezte volna, hogy nem kívánja beengedni a lakásába. Mivel pedig a bebocsátás ráutaló magatartással is megtörténhet, ezért a Testületnek nem volt oka feltételezni, hogy a rendőr az Rtv. 39. § (1) bekezdésével ellentétes módon lépett be a panaszos lakásába. A Testület fontosnak tartotta felhívni a figyelmet arra is, hogy mivel a panaszos előállítására mintavétel céljából került sor, a bejelentés alapján meghatározott elkövetés és a mintavétel közötti idő miatt különös jelentősége volt annak, hogy a mintavétel eredménye minden befolyástól mentes legyen. Egy esetleges „ráivással” a panaszos kétségkívül befolyásolni tudta volna a mérési és visszaszámítási eredményeket, akár olyan mértékben is, hogy az alkoholteszt mérési adatai és a mintavétel eredménye alapján végzett visszaszámítás az elkövetés idejére befolyásoltság-mentes vizsgálati eredményt hozott volna. Indokolt volt tehát biztosítani, hogy a panaszos alkoholos befolyásoltságának mértéke utólagos behatással ne változzon. A rendőr megtehetette volna, hogy erre tekintettel nem engedélyezi, hogy a panaszos visszamenjen a lakásába, ezzel szemben a panaszosra nézve kedvezőbb megoldást választva lehetővé tette a belépést azzal a feltétellel, ha a panaszos ezt kísérettel teszi meg, aminek alternatívája az lett volna, hogy a panaszos meleg ruha nélkül várja végig az intézkedést. Ennek fényében a Testületnek különösen nem volt oka kételkedni abban, hogy a rendőr a panaszos tudomásulvételével, tehát bebocsátás alapján lépett be a panaszos lakásába. A fentiek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos magánlakás sérthetlenségéhez való joga azáltal, hogy a rendőrök a bizonyítás befolyásolása lehetőségének kizárása céljából a panaszost a lakásába bekísérték.

A 302/2012. (IX. 5.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló beadványában a panaszos előadta, hogy a 107-es rendőrségi hívószámon, telefonon bejelentette, hogy a Nemzeti Múzeum lépcsőjén tartott „jobbikos gyűlés” résztvevői közül többen „Magyar Nemzeti Őrsereg” jelvényes és feliratos, katonai jellegű ruhában alaki gyakorlatot folytatnak, vezényszavakra sorakoznak. A bejelentéskor a panaszos hivatkozott a félkatonai szervezetek betiltására és törvényes, azonnali intézkedést kért a rendőrségtől. A panaszos ezt követően, az esti órákban ismét felhívta a 107-es hívószámot és tájékoztatást kért az intézkedésről, amikor is a panaszos eredeti bejelentését felvevő rendőr azt

közölte, hogy nem történt rendőri intézkedés, mert a rendezvény nem közterületen zajlott, továbbá előre bejelentett volt.

Itt szükséges visszautalni a Testület korábbi gyakorlatára, miszerint ha a panaszos az Rtv. szerinti rendőri intézkedési kötelezettség elmulasztásának mögöttes jogalapjaként egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. szabálysértés vagy bűncselekmény gyanújára) hivatkozik, a Testület – az adott cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely a rendőrség részéről intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A Testület ennek alapján vizsgálat tárgyává tette, hogy a panaszos konkrét bejelentése alapján keletkezett-e a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége, illetve annak milyen módon tett eleget.

A megküldött rendőrségi iratok és Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatójának a Testülethez írt tájékoztatása alapján a Testület megállapította, hogy a panaszos bejelentésére a rendőrök a helyszínen kellő időben megjelentek, felvilágosítást kértek a rendezvény és az intézmény rendjéért felelős személyektől, ellenőrizték az engedélyt, majd – mivel szabálysértésre vagy bűncselekményre utaló körülményeket nem tapasztaltak – további intézkedéseket nem foganatosítottak. Mindezek alapján az intézkedő rendőröket nem terheli mulasztás, tehát nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. Ugyanakkor az esti órákban lezajlott telefonbeszélgetésben foglalt felvilágosítás tartalma miatt a Testület e vonatkozásban megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét, amelyet azonban csekély fokúnak ítélt. Ugyanis az Rtv. 40. §-a szerint a rendőr a feladata ellátása során – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – beléphet a magánlakásnak nem minősülő egyéb helyre, és ott az intézmény rendjének lehetőség szerinti tiszteletben tartásával intézkedhet, ezért a tulajdonjogra és a kezelői jogra vonatkozó jogviszonyok e tekintetben irrelevánsak, a rendőr szabálysértés vagy bűncselekmény gyanúja esetén jogosult és köteles lett volna intézkedni a konkrét esetben is. Intézkedés azonban azért nem történt, mert a rendezvény résztvevőinek magatartása sem bűncselekményt, sem szabálysértést nem valósított meg.

44. § (1) A rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során

a) a közúti forgalmat irányíthatja, korlátozhatja, illetve szüneteltetheti;

b) a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti;

c) a jármű vezetőjét a rendszeresített eszközzel légzésminta, ha nála a vezetési képességére hátrányosan ható szer befolyása vagy alkoholfogyasztás miatt bűncselekmény vagy szabálysértés, illetve a közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés elkövetésének gyanúja merül fel, az egészségügyi szolgálat igénybevételeivel vér-, vizelet- és mütétnek nem minősülő módon egyéb minta adására kötelezheti;

d) a járművezetésre jogosító engedélyt (okmányt), a jármű üzemben tartására vonatkozó hatósági engedélyt (okmányt), a rakományhoz tartozó okmányokat, valamint a jármű hatósági jelzését – a külön jogszabályban meghatározottak szerint – a helyszínen elveheti;

e) a forgalomban való részvételt megtilthatja, ha a jármű vagy vezetőjének állapota a közúti forgalom biztonságát veszélyezteti, és a további jogellenes járműhasználat megakadályozása céljából a jármű kulcsait elveheti, illetőleg a járművet más módon mozgásában korlátozhatja vagy elszállíthatja.

45. § (1) A rendőrség, valamint a rendőr a feladata ellátása során jogosult – a külön jogszabályban meghatározott módon – a közterületen szabálytalanul elhelyezett járművet elszállíttatni vagy egyéb módon eltávolíttatni, ha az a közúti forgalom biztonságát vagy a

közbiztonságot veszélyezteti. Ha a tulajdonos (üzemben tartó) nem állapítható meg, vagy a felszólítás ellenére az elszállított, eltávolított járművet nem veszi birtokba, és a tárolás költsége aránytalanul magas, a rendőrség a járművet értékesítheti, vagy más módon hasznosíthatja. Ha az elszállított, eltávolított jármű ismeretlen tulajdonosa a jármű értékesítése után 60 napon belül jelentkezik, részére az értékesítésből befolyt, a tárolási költséggel csökkentett ellenértéket ki kell fizetni.

(2) Ha a közterületen szabálytalanul elhelyezett jármű baleseti veszélyt nem jelent, illetőleg ha az a jármű biztonsága vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt szükséges, rögzítésére a jármű elszállításáig vagy további intézkedésig kerékbilincs alkalmazható.

(3) Az elszállítás és a kerékbilincs alkalmazásának költsége a jármű tulajdonosát, vagy az üzemben tartóját, vagy a használóját terheli. A jármű elszállítása vagy a kerékbilincs alkalmazása során a járműhasználat akadályoztatása folytán a keletkezett kárért a rendőrséget nem terheli kártalanítási kötelezettség.

Az Rtv. 44–45. §-ai szerinti közlekedésrendészeti intézkedés kapcsán a Testület számos korábbi állásfoglalásában leszögezte: a hivatkozott jogszabályhely általános felhatalmazást nyújt a rendőrnek arra, hogy a közlekedés biztonsága érdekében – arra okot adó speciális körülmény hiányában is – a járműveket, valamint azok vezetőit intézkedés alá vonja és a közlekedési rendszabályok betartását ellenőrizze. A panaszos azon kifogásával összefüggésben pedig, hogy a panaszost sem az orvosi vizsgálat során, sem azt követően nem szondáztatták meg, a Testület 159/2012. (IV. 25.) sz. állásfoglalásában az alábbiakat állapította meg. A konkrét eset körülményeinek ismeretében nem volt vitás, hogy a panaszos a sérelmezett intézkedést megelőzően kerékpárral közlekedett. Önmagában azonban ez a tény egyéb körülmény – így különösen alkoholfogyasztással vagy vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyásával összefüggő bűncselekmény vagy szabálysértés – hiányában nem adott okot az intézkedő rendőröknek, hogy a panaszostól légzésmintát vegyenek, és így ellenőrizzék, nem áll-e vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt. Megjegyezte továbbá a Testület, hogy a büntetőeljárás nyomozati szakában az eljáró nyomozó hatóság kötelezettsége az eljárás alá vont személy felelősségének vizsgálata, és a hatóság dönti el, hogy az eljárás alá vont személy felelősségét milyen bizonyítékkal kívánja cáfolni, vagy adott esetben alátámasztani. Figyelemmel továbbá a bizonyítás szabadságára, nincsenek kötelezően beszerzendő bizonyítási eszközök; azokról nyomozati szakban a nyomozóhatóság saját belátása szerint dönt. Minderre figyelemmel a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát nem érte sérelem azért, mert vele szemben a rendőrök az intézkedés során nem alkalmaztak szondát.

Az Rtv. 44. §-ának (1) bekezdés d) pontja felhatalmazza az intézkedő rendőrt, hogy a jármű hatósági jelzését a külön jogszabályban meghatározottak szerint a helyszínen elvegye. Ennek a rendelkezésnek az alkalmazását vizsgálta a Testület 199/2012. (V. 23.) sz. állásfoglalásában az alábbiak szerint. Külön jogszabályban meghatározott rendelkezésként a rendőrség a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet 59/A. §-ának (1) bekezdését jelölte meg. A rendelet hivatkozott és további előírásainak értelmezésekor a panaszeljárársban azonban nyilvánvalóvá vált, hogy a rendőrség által megjelölt jogszabályhely a panaszos esetében nem alkalmazható, hiszen annak előírásai nem a panaszos gépkocsijára felszerelt P, hanem az M betűjellel ellátott ideiglenes rendszámok használatára vonatkoznak. Egyértelművé vált továbbá az is, hogy a P betűjelű rendszámok használata kapcsán a BM rendelet nem tartalmaz olyan követelményeket, amelyek teljesítését az adott helyzetben a rendőr a panaszostól elvárta, és nincs olyan rendelkezése, amelynek alapján a rendőr eljárása a konkrét esetben jogszerűnek lett volna minősíthető. Ezt a gondolatmenetet támasztotta alá a szabálysértési hatóság utólag meghozott határozata, amellyel a szabálysértési eljárást szabálysértés hiányában megszüntette. Mivel tehát a rendőrségi iratokban megjelölt jogszabályhely a rendszám helyszíni elvételéhez nem biztosított jogalapot, és az intézkedés idején nem volt hatályban más olyan jogszabályi rendelkezés sem, amely azt lehetővé tette volna, a Testület

megállapította, hogy az intézkedő rendőröknek az Rtv. 44. §-ára alapított eljárása jogszerűtlen volt, ami a panaszos oldalán alapjogsértést valósított meg.

A 254/2012. (VII. 23.) sz. állásfoglalásában a tisztességes eljáráshoz és a tulajdonhoz való jog sérelmét állapította meg a Testület azon panaszos ügyében, aki külföldi rendszámú autójával Magyarország területén közlekedett, amikor egy közlekedésrendészeti intézkedés során arra hivatkozva vonták be hatósági jelzését, hogy nem tudta külföldi lakcímét igazolni. Az intézkedést foganatosító rendőr nem fogadta el lakcím igazolására alkalmas iratként az Egyesült Királyságban kiállított bemutatott vezetői engedélyt, amely közokiratnak minősül és a lakcím igazolására is szolgál, ezért a Testület megállapította, hogy a rendszám elvételére jogszerűtlenül került sor. A Testület egyúttal megjegyezte, hogy a külföldi rendszámmal ellátott jármű belföldi üzemeltetésére, használatára vonatkozó jogszabályi rendelkezések önmagukban alkalmasak arra, hogy a tulajdonhoz, a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogokkal összefüggésben visszásságot okozzanak, és közvetlenül veszélyeztessék a tisztességes eljáráshoz fűződő jogot.

Az állásfoglalásban hivatkozott jogszabályhelyekből (Kkt. 44. §, 25/B. §, a közúti járművek megvizsgálásáról szóló 5/1990 (IV.12.) KöHÉM rendelet 14. §) – a Testület álláspontja szerint – látható, hogy akár az üzembentartó, akár a járművezető esetében a Kkt. alapján a „lakó-”, illetve a „szokásos tartózkodási hely” dönti el, hogy a külföldi jármű használatának jogszerűségét miként kell megítélni. A rendőrség által megküldött iratok megemlítik, hogy a közlekedésrendészeti intézkedés során a panaszos személyét a nyilvántartóban ellenőrizték, így megállapítást nyert, hogy Magyarországon bejelentett állandó lakóhellyel rendelkezik. A hivatkozott jogszabályi rendelkezések értelmében a panaszos által vezetett jármű, mivel a panaszos Magyarország területén lakóhellyel rendelkezik, fő szabály szerint a közlekedési igazgatási hatóság által kiadott magyar hatósági engedéllyel és jelzéssel vehet részt a közúti forgalomban. A Kkt. a fenti, kötelező jellegű szabály alkalmazása alól ugyanakkor kivételt enged meg: amennyiben a jármű üzembentartója nem minősül belföldi üzembentartónak (tehát lakó-, szokásos tartózkodási, illetve székhelye nem a Magyar Köztársaság területén van), vagy a jármű vezetőjének szokásos tartózkodási helye nem Magyarország területén van, a közúti forgalomban való részvételnek nem feltétele a magyar hatósági engedély és jelzés. Ezen lehetőség szerint azonban csak azon járművezetők térhetnek el a főszabálytól, akik a külföldi szokásos tartózkodási hely meglétét közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal tudják igazolni. A panaszos sérelme közvetlenül e kitételhez kapcsolódik, mivel az intézkedést foganatosító rendőr nem fogadta el lakcím (illetőleg a tartózkodási hely) igazolására – a panaszos meggyőződése szerint alkalmas iratként – az Egyesült Királyságban kiállított bemutatott vezetői engedélyt, amely vitathatatlanul közokiratnak minősül és egyúttal tulajdonosának a külföldi lakcímét is tartalmazza.

A Mezőkövesdi Rendőrkapitányság vezetője jelentésében hivatkozott a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 52. §-ának (2) bekezdésére, amelynek értelmében a külföldön kiállított közokirat [...] – hacsak az ügyfajta-ra vonatkozó jogszabályból, nemzetközi szerződésből, illetve viszonyossági gyakorlatból más nem következik – a magyar törvény szerinti bizonyító erővel csak akkor rendelkezik, ha azt a kiállítás helye szerinti államban működő magyar külképviseleti hatóság diplomáciai felülhitelesítéssel látta el. A nem magyar nyelven kiállított okirat – ha az ügyfajta-ra vonatkozó jogszabály másként nem rendelkezik – csak hiteles magyar fordítással ellátva fogadható el.

A Testület ezzel összefüggésben felhívta a figyelmet az intézkedéskor hatályban volt, a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet 16. §-ának (1) és (2) bekezdéseire, valamint a 17. § (1) bekezdésére, és megállapította, hogy a panaszos jogosítványát (lévén, hogy azt az Egyesült Királyságban adták ki, mely egyébként csatlakozott az 1968. évi Bécsi Közúti Közlekedési Egyezményhez) a rendelet 16. § (2) bekezdés a) pontja, illetőleg a 17. § (1) bekezdés a) pontja szerint „megfelelő” és „érvényes” okmánynak kell tekinteni. A Testület megítélése szerint ezen okmány mint közokirat bizonyító erejéhez nincs szükség sem hivatalos fordításra, sem pedig diplomáciai felülhitelesítésre. A rendelet a hiteles magyar nyelvű fordítás csatolását a vezetői

engedélyek esetében kizárólag a 16. § (2) bekezdés d) pontjának hatálya alá tartozó vezetői engedélyek esetében írja elő, azonban a panaszos vezetői engedélye nem ezen pont hatálya alá tartozik, mivel azt az 1968. évi Bécsi Közúti Közlekedési Egyezményhez csatlakozott országban (Egyesült Királyság) állították ki. Tévedett tehát a rendőrség akkor, amikor Ket. 52. §-ának (2) bekezdésére hivatkozott a külföldön kiállított közokirat bizonyító erejével összefüggésben. Az a jelen esetre nem vonatkoztatható, hiszen akkor minden egyes esetben, amikor a rendőrség uniós tagállami gépjárművezetővel szemben intézkedik, el kellene kérnie az okmány hivatalos fordítását – ami nyilvánvalóan képtelenség, amit sem a hatályos jogszabályok, sem pedig a gyakorlat nem támaszt alá.

A Testület ugyancsak utalt Az Európai Parlament és a Tanács 2006/126/EK Irányelvére (2006. december 20.) a vezetői engedélyekről. Az irányelv 2. cikke a Kölcsönös elismerés körében rögzíti, hogy: „(1) A tagállamok az általuk kiállított vezetői engedélyeket kölcsönösen elismerik.” A 7. cikk rendelkezik a vezetői engedély kiállítása, érvényessége és megújítása szabályairól. Eszerint: „(1) Vezetői engedély kizárólag azon kérelmezőknek állítható ki: [...], e) akiknek szokásos tartózkodási helye annak a tagállamnak a területén található, amelyik a vezetői engedélyt kiállítja, vagy aki bizonyítani tudja, hogy tanulmányi céllal ott töltött legalább hat hónapot.” Illetve: „(5) a) Senki nem rendelkezhet egynél több vezetői engedéllyel. b) A tagállam megtagadja a vezetői engedély kiállítását, amennyiben megállapítja, hogy a kérelmező már rendelkezik vezetői engedéllyel.” A 12. cikk definiálja, hogy: „Ezen irányelv alkalmazásában a 'szokásos tartózkodási hely' az a hely, ahol az adott személy általában él, vagyis ahol egy naptári évben legalább 185 napot tölt, személyes és foglalkozásával összefüggő kööttségei miatt, vagy foglalkozási kööttségekkel nem rendelkező személy esetén, olyan személyes kööttségei miatt, amelyek szoros kapcsolatra utalnak az adott személy és azon hely között, ahol él.” A európai uniós szabályozás tehát egyértelmű rendelkezéseket tartalmaz arra is, hogy az uniós tagállamának polgára kizárólag egy vezetői engedéllyel rendelkezhet, melyet főszabály szerint a „szokásos tartózkodási hely” szerinti tagállam állíthat ki.

A fentiekből a jelen panaszügyre vetítve az következik, hogy mivel a panaszosnak az Egyesült Királyság által kiállított vezetői engedélye volt, ezért a Magyarország által közvetlenül alkalmazandó normákra (uniós irányelv) figyelemmel, a panaszos szokásos tartózkodási helye az okmány kiállítása szempontjából az Egyesült Királyság. Ezért pedig a rendőrségnek – további bizonyítási kötelezettség előírása nélkül is – el kellett volna fogadnia az angol vezetői engedélyt mint megfelelő bizonyító erővel rendelkező okiratot (mely egyébiránt a panaszos külföldi lakcímét is tartalmazta), és meg kellett volna állapítania, hogy a panaszos nem minősül belföldi üzembentartónak, hiszen a szokásos tartózkodási helye a vezetői engedély kiállítása szerinti uniós tagállam, nevezetesen az Egyesült Királyság.

A Testület a fentiekre figyelemmel megállapította, hogy a hatósági jelzésnek (rendszámnak) az Rtv. 44. § (2) bekezdés d) pontja szerinti elvételére jogszerűtlenül került sor, amely intézkedés így sértette a panaszosnak az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljárásból való jogát és a 13. §-ának (1) bekezdésében garantált tulajdonhoz való jogát. A Testület megjegyzi, hogy osztja az állampolgári jogok országgyűlési biztosának megállapításait arról, hogy a külföldi rendszámmal ellátott jármű belföldi üzemeltetésére, használatára vonatkozó jogszabályi rendelkezések önmagukban alkalmasak arra, hogy a tulajdonhoz, a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogokkal összefüggésben visszásságot okozzanak, és közvetlenül veszélyeztessék a tisztességes eljárásból fűződő jogot [AJB-489/2012. sz. jelentés].

3. Kényszerítő eszközök

47. § A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszer) alkalmazhat.

A testi kényszer alkalmazását az Rtv. 47. §-a szabályozza. A hivatkozott jogszabályhely szerint a

rendőr intézkedése során az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmazhat. E rendelkezés alapján a 80/2012. (II. 15.) sz. állásfoglalásában a Testület a testi kényszer körébe tartozónak ítélte a rendőr azon tevékenységét, hogy kivette a telefont a hívást kezdeményező panaszos kezéből. A rendőr ezen tevékenységének jellegadó célja nem a telefon feletti rendelkezés megszerzése volt, hanem a rendőri intézkedést akadályozó – a személyazonosság igazolása helyett a telefonálás ismételt megkísérlésében megnyilvánuló – ellenszegülés megtörése. A Testület e testi kényszer indoklásának megítélésakor különös jelentőséget tulajdonított annak, hogy a panaszos olyankor próbált hívást kezdeményezni, amikor a rendőrök már sokadik alkalommal szólították fel személyazonosságának igazolására, amit ő megtagadott. A Testület megítélése szerint a panaszos ezen magatartását az adott körülmények között a rendőrök indokoltan értelmezheték az intézkedésnek való ellenszegülésként, ami – a fentiek szerint – megalapozta a testi kényszer, különös tekintettel arra, hogy a rendőrök számára nem lehetett egyértelmű, kit és miért akar a kilétét egyébként felfedni nem hajlandó panaszos értesíteni. A Testület ezért a panaszos mobiltelefonjának elvételét indokolt testi kényszernek értékelte, ami jogszerűen korlátozta a panaszos emberi méltóságához való alapjogát.

A Testület a testi kényszer alkalmazását jogszerűnek ítélte azzal a panaszossal szemben is, aki megfogta és fogva tartotta a rendőrautó ajtaját, és nem engedte, hogy a rendőrök az intézkedést követően elhagyják a helyszínt. A Testület a panaszos magatartását olyan ellenszegülésnek minősítette, amelynek megtörése, illetve a károkozás megakadályozása végett a rendőrök jogszerűen alkalmaztak testi kényszer a panaszossal szemben [32/2012 (I. 31.) sz. állásfoglalás].

Szintén jogszerűnek ítélte a Testület a testi kényszer alkalmazását azzal a panaszossal szemben, aki a lánya kihallgatása közben bement az irodai helyiségbe és onnan nem volt hajlandó felszólítás ellenére sem kimenni. A Testület álláspontja szerint ez esetben a nyomozati, eljárási cselekmény zavartalan lefolytatását akadályozta meg a panaszos ezzel a magatartással. Ezért a Testület álláspontja szerint a rendőr a nyomozati cselekmény zavartalanságának biztosítása végett jogszerűen szólította fel a lezárt irodai terület elhagyására a panaszost. A panaszosnak engedelmeskednie kellett volna a rendőri felszólításnak, ugyanis annak az igénynek a jogszerűségéhez, hogy a tanúkihallgatás zavartalanul foganatosítható legyen, nem férhet kétség, és ezt a panaszosnak is fel kellett volna ismernie. Az egybehangzó rendőri előadások alapján a Testület elfogadta azt a rendőri érvelést – figyelemmel arra, hogy a panaszos felhívás ellenére sem egészítette ki előadását e tekintetben –, hogy a panaszos felszólítás ellenére sem volt hajlandó elhagyni az irodai helyiséget. A panaszos e magatartásával tehát gyakorlatilag ellenszegült a rendőri intézkedésnek, ami lehetővé tette a rendőrök számára, hogy az Rtv. 19. § (2) bekezdésében megfogalmazott felhatalmazás alapján a panaszossal szemben az arányosság követelményének megfelelően kényszerítő eszközt alkalmazzanak. Minderre tekintettel a Testület a testi kényszer alkalmazását a panaszosi ellenállás megtörése és a kihallgatás rendjének visszaállítása végett jogszerűnek minősítette.

Jogszerűnek ítélte a Testület a testi kényszer alkalmazását a 342/2012 (X. 17.) sz. állásfoglalásában is. Az intézkedésről rögzített videofelvételek alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a rendőrök felszólításainak a panaszos nem tett eleget, majd megpróbálta akadályozni is az intézkedés végrehajtását. Előbb egy lámpaoszlopba kapaszkodott bele, majd pedig elhagyta magát és nem volt hajlandó lábra állni. Ez a magatartás a Testület megítélése szerint is a rendőri intézkedés megghiúsítását célozta, ezért úgy ítélte meg, hogy az adott helyzetben a rendőrök indokoltan alkalmaztak a panaszossal szemben testi kényszer azért, hogy az úttestről lekísérjék, és intézkedés alá vonják. Mivel tehát az intézkedéssel elérni kívánt cél – a panaszos eltávolítása az úttestről, majd igazoltatása – kényszerítő eszköz alkalmazása nélkül nem volt eredményes, a legenyhébb kényszerítő eszköz, vagyis a testi kényszer alkalmazása a panaszossal szemben indokolt és jogszerű volt.

Alapjogot súlyosan sértő intézkedést állapított meg a Testület a 43/2012. (I. 31.) sz. állásfoglalásában. A vizsgált ügyben a panasz előterjesztője nem kívánta megfűjni az őt közlekedésrendészeti intézkedés alá vonó rendőrök alkoholszondáját, ezért a rendőrök őt a rendőrautónak lökték, kezeit hátracsavarva megbilincseltek, majd a vérvétel elvégzése érdekében

előállították. A panaszos a kényszerítő eszköz alkalmazása során csuklóján sérüléseket szenvedett. A Testület a bilincselésnek az Rtv.-ben és a Szolgálati Szabályzatban foglalt szabályain túl döntése meghozatalakor figyelembe vette az Rtv. 2. §, 15. § és 17. §-ait is.

A Testület meggyőződése szerint nehezen képzelhető el, hogy a testi kényszer – melynek jogszerűségét a rendelkezésre álló adatok fényében nem lehetett megítélni – nem lett volna elegendő ahhoz, hogy az intézkedést foganatosító, feltehetően jó fizikumú, férfi r. hadnagy és r. zászlós az időskorú, nyugdíjas panaszost beültesse a járóautóba előállítás céljából. A panaszos a rendelkezésre álló klinikai tünetekről felvett jegyzőkönyv és a rendőrök elmondása szerint is bizonytalanul mozgott, s ő maga is elmondta, hogy egészségi állapota miatt nehézkes a járása. Az Rtv. már idézett 15. §-ába foglalt arányossági klauzula alapján az intézkedéssel érintettre nézve a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszközt kell választani, amely alkalmas az intézkedés eredményességének biztosítására. Mindezek alapján a Testület úgy véli, hogy a panaszos megbilincselése szükségtelen volt, és a panaszos rendőrök által leírt magatartásához képest az arányosság és a fokozatosság követelményeit sértő intézkedésként értékelendő, amely a panaszos emberi méltóságához és személyes szabadságához fűződő jogának sérelmét valósította meg.

Abban a tekintetben, hogy a bilincs a panaszos csuklóján sérülést okozott, nincsen különbség a rendőri állítások és a panaszos elmondása között. A sérülések meglétének bizonyításához a csatolt, rendkívül gyenge minőségű fényképfelvételek értékelésére nem is volt szükség, mivel a vallomásokon túl a sérülések létét a panaszos csuklóit ellátó orvos által kiállított igazolás is tanúsítja. A r. zászlós úgy nyilatkozott, hogy a sérülések a panaszos bilincset feszegető mozdulatai miatt keletkeztek – a rendőrök pedig az Rtv. 17. § (2) bekezdése által előírtaknak megfelelően gondoskodtak az orvosi ellátás biztosításáról. A Testület a panaszos csuklóján lévő sérülésekkel kapcsolatban valószínűsíti, hogy azok ténylegesen a panaszos saját mozdulatai következtében keletkeztek. Mindazonáltal a Testület már megállapította a bilincselés jogszerűtlenségét – a sérülések léte pedig csak fokozza az intézkedés törvényes céljának a panaszosnak okozott hátrányhoz viszonyított aránytalanságát. A Testület úgy foglalt állást, hogy a bilincs által okozott sérülések a panaszos testi épséghez fűződő jogának súlyos fokú sérelmét valósították meg.

A 152/2012. (IV. 25.) sz. állásfoglalás alapját képező panaszügyben a panaszos az éjjel közterületen kezdődő, majd a rendőrkapitányság épületében folytatódó rendőri intézkedéseket (igazoltatást, ruházat- és csomagátvizsgálást, előállítást), illetve egyes dolgok elmulasztását (a szolgálati fellépésre kötelezettség indoklásának, illetőleg a panaszjogról és az előállítás várható időtartamáról való tájékoztatásnak az elmaradását), és kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) alkalmazását sérelmezte.

A panaszos jogi képviselője útján panaszolta a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközöket is, nevezetesen, hogy az egyik rendőr a szolgálati gépkocsinak lökte, kezeit hátrabilincselte. Sérülésről ugyanakkor a panaszbeadványban nem tettek említést, és látéletet sem vetetett fel a panaszos. Az állásfoglalás hivatkozik az intézkedéskor hatályos Szolgálati Szabályzat [62/2007. IRM rendelet] 58. §-ának (2) bekezdésére, amely meghatározza, hogy mit kell a kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek tekinteni: azt a célzatos, fizikai erő kifejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr valahová belépjen, valahol tartózkodjon, valahonnan távozzon, valakit személyes szabadságában korlátozzon, illetőleg valakivel szemben intézkedést foganatosítson.

A Testület állásfoglalásában rámutatott, hogy a panaszos maga sem vitatta, hogy hozzáért a rendőr testéhez az intézkedés során. A Testület – anélkül, hogy a bűncselekmény kérdésében állást foglalna – a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján úgy vélte, hogy a panaszos hirtelen magatartását érzékelhette a rendőr úgy, hogy a személye ellen támad. Emiatt pedig a panaszosi magatartás értékelhető a jogszabály szerint megkívánt „ellenszegülésnek”, ami a rendőrt jogszerű intézkedése befejezésében akadályozta, és annak eredményessége ezzel volt biztosítható. Figyelemmel pedig erre, az ezt követő bilincselést is indokoltak találta a Testület, így

megállapította, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazásával a rendőrök jogszerűen korlátozták a panaszos személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való jogát.

48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,**
- b) támadásának megakadályozására,**
- c) szökésének megakadályozására,**
- d) ellenszegülésének megtörésére.**

A Testület 199/2012. (V. 23.) sz. állásfoglalásának kialakításakor a panaszosi és a rendőri előadás alapján is egyértelműen megállapítható volt, hogy a panaszos a rendőrökkel szemben nem tanúsított erőszakos magatartást. A rendőrség szerint a kényszerítő eszköz alkalmazására okot adó cselekmény mindössze abban merült ki, hogy a rendőrök felszólításának a panaszos vonakodott eleget tenni, a gépkocsival nem akart félreállni, és abból kiszállni, utóbb azonban teljesítette a felszólításban foglaltakat. Magatartásában tehát nem álltak fenn azok az okok, amiket az Rtv. a bilincselés alapjaként meghatároz. Erre tekintettel a Testület kétségek nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a panaszossal szemben nem volt helye az adott helyzetben bilincs alkalmazásának, arra egyértelműen jogszerűtlenül, alapjogot sértő módon került sor.

Hasonló következtetésre jutott a Testület a 175/2012. (V. 8.) sz. állásfoglalásában is, az intézkedő rendőrök előadásában ugyanis nem tudott feltárni olyan elemet, ami bármelyik bilincselési ok alkalmazását megalapozta volna. Ezen kívül azonban szükségesnek tartotta felhívni a Testület a figyelmet egy további szempontra is: amennyiben fenn is állt volna a szökés vagy a támadás veszélye, bilincs csak akkor lett volna alkalmazható – figyelemmel az Rtv. 15. §-ában és a 16. § (1) bekezdésben foglalt arányosság követelményére, illetve a Szolgálati Szabályzat 39.§-ában előírt fokozatosság elvére –, ha a testi kényszer alkalmazása nem vezetett volna eredményre, vagy már eleve kilátástalan lett volna az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazásának sikere. Ilyen körülményről ugyanakkor az iratok nem tesznek említést. Mivel a fentiek alapján a bilincs alkalmazására jogalap nélkül került sor, a Testület megállapította a panaszos emberi méltósághoz való jogának megsértését.

A 285/2012. (VIII. 22.) sz. állásfoglalásában a Testület annak a panaszosnak a megbilincselését, aki korábban több alkalommal nem jelent meg az idézésekre és a rendőröket az intézkedés végrehajtásában megpróbálta olyan módon megakadályozni, hogy őket a kapun nem engedte be, nem tekintette nyilvánvalóan megalapozatlannak és aránytalannak az Rtv. 48. § c) pontja – azaz a szökésveszélyre hivatkozás – alapján. A Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrök a bilincseléssel korlátozták, de nem sértették meg a panaszos emberi méltósághoz, illetve az abból levezethető fizikai integritáshoz való jogát, így alapjogsértést ebben a vonatkozásban nem állapított meg.

Jogszerűtlennek minősítette a Testület a panaszossal szembeni bilincshasználatot a 342/2012 (X. 17.) sz. állásfoglalásában. A Testület a bilincselés jogszerűségének értékelésekor alapvető jelentőséget tulajdonított annak, hogy a bilincselésre az események menetében pontosan mikor került sor. Az iratok és a felvételek alapján is megállapítható ugyanis, hogy amikor a rendőrök a panaszost intézkedés alá kívánták vonni, az ellenállását testi kényszer alkalmazásával sikerült megtörni. A panaszos a járdán átadta az iratait, s a rendőrök ezt követően nem alkalmaztak testi kényszert vele szemben. A bilincselésre sem ekkor, hanem az események egy későbbi szakaszában került sor. A panaszost ugyanis – bilincs nélkül – rendőrségi gépkocsival elvitték a közelben várakozó rabszállító járműhöz, és a kezeit csak akkor bilincselték meg, hogy a rabszállítóba ültették. A Testület ezért nem tulajdonított jelentőséget a panaszos igazoltatás előtti magatartásának, hanem csak azt értékelte, hogyan viselkedett, amikor a rabszállítóhoz vitték. A rendőrségi iratok nem számolnak be arról, hogy a történések ezen pontján, tehát a rabszállítóba beültetését megelőzően a panaszos újra bármiféle ellenszegülést tanúsított volna, a rendőrökre próbált volna támadni vagy megkísérelte volna kivonni magát az intézkedés alól. Ebből a Testület azt a következtetést vonta le, hogy a bilincs

jogszerű alkalmazásának az adott helyzetben egyik törvényi kritériuma sem teljesült, ezért ezzel összefüggésben megállapította a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának a megsértését.

Szintén jogszerűtlennek minősítette a panaszos megbilincselését a Testület abban az ügyben [325/2012. (IX. 26.) sz. állásfoglalás], ahol „A Város Mindenkié!” aktivistái megpróbálták megakadályozni, hogy a hajléktalanok bódéit elbontsák Budapest IX. kerületében egy fás területről. Az Rtv. 48. §-a értelmében „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására vagy d) ellenszegülésének megtörésére”. Ezen okok közül a rendőrök a konkrét esetben a b) és c) pontokra, tehát támadás és szökés megakadályozására hivatkoztak.

A Testület ellentmondást tapasztalt a rendőrségi iratokban annak kapcsán, hogy a bilincselésnek mi volt a jogszabályi alapja. Az intézkedő rendőrök jelentésükben ugyanis az Rtv. 48. §-ának d) pontját jelölték meg, míg a később keletkezett rendőri jelentés, valamint a kapitányságvezető válaszlevele a b), c) és d) pontokra egyaránt hivatkozott. A Testület a tapasztalt ellentmondást úgy oldotta fel, hogy a sérelmezett eseményekhez időben közelebb álló jelentés megállapításait fogadta el valószínű, vélelmezve, hogy az szolgál a leginkább hiteles információval. A továbbiakban tehát a Testület azt vizsgálta, hogy a panaszos ellenszegülése valóban csak bilincs alkalmazásával volt-e megtörhető.

A konkrét ügy körülményeit – különösen a videofelvételek által rögzített eseményeket – a fent hivatkozott rendelkezéssel összevetve a Testület az alábbi következtetésre jutott. A panaszos által az intézkedés idején tanúsított magatartás nem tartalmazott semmilyen olyan elemet, amely azt jelezte volna, hogy a panaszos ellenszegülésének megtöréséhez nem elegendő csupán a testi kényszer. Ugyanis a panaszos ellenállása alapvetően passzivitásban, illetve vitatkozásban nyilvánult meg. Ezért a rendőrség által megjelölt ok bizonyosan nem adott megfelelő jogalapot a bilincs alkalmazására, így azzal összefüggésben a Testület megállapította a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának a megsértését.

A 365/2012. (XI. 7.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos azt sérelmezte, hogy az előállítás ideje alatt a rendőrök bilincs és vezetősíj használatával kísérték át a BRFK Központi Fogdára, illetve onnan a bíróságra. A panaszos előadását a rendőrség nem cáfolta. A Testület több korábbi állásfoglalásában is tárgyalta már a kísérés során történő bilincselés alkalmazás kérdését [lásd pl. a 488/2010. (XII. 1.) sz. állásfoglalást]. Ezzel összhangban a panaszos kísérése alkalmával tanúsított rendőri eljárást a következőképpen értékelte. A kísérés végrehajtásával, illetve a kényszerítő eszköz kísérés során történő alkalmazásával összefüggő rendelkezések a Szolgálati Szabályzatban és a Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) sz. ORFK utasításban (a továbbiakban: ORFK Utasítás) egyaránt azt rögzítik, hogy a kísért személy bilincselése lehetőség, annak szükségességéről – indokoltsága esetén – a kísérést elrendelő személy jogosult dönteni. Ezzel szemben a fogvatartottak kísérésének biztonságos végrehajtásáról szóló 59/2010. (XI. 08.) BRFK Intézkedés (a továbbiakban: BRFK Intézkedés) a bilincselést mint kötelezően alkalmazandó eljárást említi, kizárva az egyedi mérlegelést a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban. Az irányadó rendelkezésekben mutatkozó ellenmondás feloldásához a Testület a Rendőrség Normaalkotási Szabályzatáról szóló 23/2006. (XII. 29.) sz. ORFK utasítás (a továbbiakban: Normaalkotási Szabályzat) előírásait vette alapul. A 7. pont szerint „a norma jogszabállyal vagy állami irányítás egyéb jogi eszközével ellentétes rendelkezést nem tartalmazhat”, továbbá „a szervezeti hierarchiában alacsonyabb szinten elhelyezkedő vezető által kiadott intézkedés nem határozhatja meg a magasabb szinten lévő vezető által kiadott intézkedésben, illetve az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasításban foglaltakkal ellentétes rendelkezést”. Ebből egyértelműen következik, hogy a Magyarország Alaptörvényének T) cikke értelmében jogszabálynak minősülő Rtv.-vel és Szolgálati Szabályzattal, illetve az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasítással ellentétes rendelkezést Budapest rendőrfőkapitányának intézkedése nem tartalmazhat. Kétségtelen azonban, hogy a BRFK Intézkedés azon előírása, amely a bilincs alkalmazását kísérés esetére mindig kötelezővé teszi, ellentétes mind az említett jogszabályok, mind pedig az ORFK Utasítás

tartalmával, hiszen a bilincs alkalmazása kapcsán egyértelműen kizárja a mérlegelés lehetőségét, a kényszerítőeszköz-alkalmazás szükségességének és indokoltságának vizsgálatát, és ezáltal az arányosság követelményének érvényesülését. A Testület ezt a rendelkezést és gyakorlatot rendkívül aggályosnak találja, azonban úgy véli: az ezen alapuló bilincselés csak abban az esetben valósítja meg az emberi méltósághoz való jog indokolatlan, és ezért jogsértő korlátozását, ha a magasabb rendű normák alapján egyébként nem volna helye a bilincselésnek. A konkrét esetben a rendőrségi dokumentumok nem tartalmaztak semmilyen adatot, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a panaszossal szemben indokolt volt a bilincshasználat a kísérés során, különösen annak fényében, hogy a panaszos megbilincselését a rendőrök a beszállítás idején sem tartották indokoltnak. Ezért a Testület a bilincselést és a vezetősíj alkalmazását a panaszos esetében szükségtelennek, és ezért alapjogot sértőnek minősítette. Ezen kívül szükségesnek tartotta a Testület felhívni a rendőri vezetés figyelmét arra, hogy a jogsértő BRFK norma és az azon alapuló jogsértő gyakorlat megszüntetése érdekében minél előbb tegye meg a szükséges intézkedéseket, és végezze el a BRFK Intézkedés magasabb szintű normákkal összhangban álló módosítását.

A 204/2012. (VI. 6.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló beadványában a panaszos előadta, hogy az őt megtámadó személyre ráfogta engedéllyel tartott gáz-riasztófegyverét, és két figyelmeztető lövés után célzott lövést adott le a támadóra, aminek következtében támadója összeesett, de szinte azonnal talpra ugrott és karóval hadonászva folytatta a panaszos fenyegetését.

Amikor a panaszos megérkezett úti céljához, telefonon értesítette a történetkről a rendőrséget. Bejelentése nyomán két járőr érkezett – a panaszos útbaigazítása alapján – a helyszínre, akiknek a panaszos bemutatta a telefonjával a támadásról készített felvételeket. Kifogásolta, hogy annak ellenére, hogy ő segítségül hívta a rendőrséget, a rendőrök csak több mint egy óra elteltével érkeztek meg a helyszínre, s ekkor beültették a panaszost a szolgálati gépkocsiba, ahol már bilincs is került rá, és bevitték a kórházba, hogy a sérüléseit ellássák, illetve látéletet vegyenek róluk, majd előállították több mint 8 óra időtartamra. Sérelmezte a panaszos, hogy noha ő szenvedett sérülést, őt állították elő, míg a támadóját nem bilincselték meg, sőt, mentőautóval szállították el. A panaszos – állítása szerint – nem tanúsított semmilyen erőszakos magatartást, nem keveredett szóváltásba senkivel, ezért is érthetetlen volt számára a bilincshasználat, amelyre úgy került sor, hogy a rendőrautóban az egyik rendőr odaadta neki a bilincset, hogy tegye fel magának, s ő szót fogadott. A bilincselést nem előzte meg sem testi kényszer alkalmazása, sem figyelmeztetés, a bilincs a kórházba történő beszállításig volt a panaszoson.

A megküldött rendőrségi iratok – a jelentés szövegszerűen, míg az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szövegszerűen és jogszabályhelyre hivatkozással – egyöntetűen az Rtv. 48. §. (c) pontját, azaz a „szökés megakadályozását” jelölték meg a bilincselés jogalapjaként. Az intézkedés az akkor hatályban lévő Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek előrebilincselésével történt.

Ugyanakkor a Testület rendelkezésére bocsátott hangfelvétel alapján tényként állapítható meg, hogy a panaszos nyugodt hangon, lényegre szorítkozóan tett bejelentést és kért rendőri intézkedést, kérés nélkül megadva a rendőrség ügyeletes számára a helyszín megközelítési útvonalait. A rendőri jelentés alapján a panaszos a rendőrök segítségére volt a tanú felkutatásában, s megmutatta a rendőröknek az esemény helyszínét. Egybehangzó a rendőri jelentés és a panasz a tekintetben, hogy a panaszos még a helyszínen önként adta át a rendőröknek gáz-riasztófegyverét a benne lévő töltényekkel és a fegyver műszaki lapjával, úgyszintén önként adta át fegyverviselési engedélyét. A panaszos előadta, hogy semmilyen szóváltásba nem keveredett sem a rendőrökkel, sem mással az intézkedés során, és a rendőri jelentés sem tesz említést a panaszos semmilyen ellenállásáról, vagy olyan magatartásáról, amely szökési kísérletre vagy az Rtv. 48. §-ában körülírt más szándékra utalt volna.

Erre tekintettel a Testület megállapította, hogy jogszerűtlenül került sor a panaszos megbilincselésére, ami által sérült a panaszos személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való joga. Megjegyzi a Testület, hogy az okiratokból megállapíthatóan a panaszos által a rendőri

intézkedés során tanúsított magatartás egyetlen olyan okot sem valószínűsített, amely akár az Rtv., akár a Szolgálati Szabályzat alapján a bilincskalkalmazás jogszerűségét megalapozta volna.

A Testület több állásfoglalásában is felmerült a *jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazásának kérdésköre*. A kérdés kapcsán a 159/2012. (IV. 25.) sz. állásfoglalásban a Testület az alábbiak szerint alakította ki álláspontját. A Testület vizsgálata alapján utalt arra, hogy az Rtv. szerint számára rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök személyes meghallgatása stb. – zömét nem veheti igénybe, a konkrét tényállás felderítése során kizárólag a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozata állt rendelkezésére. A Testület ugyanakkor figyelembe vette az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlatára, amely szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta az ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. cikkének sérelmét, amely tiltja a kínzást, a megalázó vagy embertelen bánásmódot. A konkrét ügyben a panaszos még fogvatartása idején részesült orvosi ellátásban, és az orvos megállapításai szerint a kezén és a fején keletkeztek sérülések. Ezek helye és jellege alapján elmondható volt, hogy származhattak bántalmazásból. Tekintettel ugyanakkor arra, hogy a rendőrök előadása szerint a panaszost olyan módon sikerült intézkedés alá vonni, hogy vele szemben testi kényszerítést alkalmaztak, a földre vitték, majd a kezeit is megbilincseltek, a Testület azt a lehetőséget sem tudta kizárni, hogy a panaszos sérülései ezen cselekmények során keletkeztek. Ilyen körülmények között a Testület felelősséggel csak annyit állapíthatott meg, hogy a panaszos sérülései egyaránt keletkezhetnek a panaszossal szemben megfelelő jogszabályi felhatalmazás birtokában alkalmazott kényszerítő eszközök használata miatt, és jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása, azaz bántalmazás eredményeként is. A jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazását illetően ezért a Testület a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának megsértését a konkrét esetben nem tudta megállapítani.

22. § A rendőr szolgálati fegyver viselésére jogosult. A szolgálati fegyver viselésével és tárolásával kapcsolatos szabályokat külön jogszabály állapítja meg.

52. § (1) A rendőrt a lőfegyverhasználati jog – a jogos védelem és a végszükség esetein kívül – az e törvényben foglaltak szerint illeti meg.

(2) A lőfegyverhasználat saját elhatározásból vagy utasításra történhet. Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén csak utasításra használható lőfegyver.

53. § (1) Lőfegyverhasználatnak csak a szándékosan, személyre leadott lövés minősül.

(2) Ha e törvény szerint a lőfegyverhasználat feltétele fennáll, a rendőr bármely dolgot fegyverként használhat. A lőfegyver használatára vonatkozó szabályokat ebben az esetben is értelemszerűen alkalmazni kell.

(3) E törvény alkalmazása szempontjából nem minősül lőfegyverhasználatnak a rendfenntartás céljára rendszeresített gumilövedék, a pirotechnikai eszköz, a könnygázgránát, az elfogó háló lőfegyverrel vagy az e célra szolgáló egyéb kilövő eszközzel történő célba juttatása.

(4) A (3) bekezdésben nem említett, egyéb célra rendszeresített műanyagból készült lövedék használatára csak abban az esetben kerülhet sor, ha – az eset összes körülményeire figyelemmel – enyhébb kényszerítő eszközzel az alkalmazás törvényes célja nem érhető el, vagy az nem vezet eredményre. A műanyagból készült lövedék használatára a lőfegyverhasználat szabályait értelemszerűen kell alkalmazni.

54. § (1) A rendőr lőfegyvert használhat

a) az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására;

b) a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására;

c) a közveszélyokozás, a terrorcselekmény vagy a légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése bűncselekményének megakadályozására vagy megszakítására;

d) bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének megakadályozására;

e) lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására;

f) az állam működése vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos létesítmény ellen felfegyverkezve intézett támadás elhárítására;

g) az emberi élet kioltását szándékosan elkövető elfogására, szökésének megakadályozására;

A 382/2012. (XI. 7.) sz. állásfoglalásában a Testületnek a gyakorlatában meglehetősen ritkán előforduló kényszerítő eszköz, a lőfegyver alkalmazásának kérdésével is foglalkoznia kellett, tekintettel arra, hogy a panaszos beadványában sérelmezte, hogy az intézkedés során a fejéhez fegyvert szorítottak. A panaszos a történet kapcsán előadta, hogy az intézkedés napján hajnali 3 óra környékén egy barátjával B. község határánál az út mellett várakozott két lányra egy gépjárműben, amikor minden ok nélkül rendőrök rontottak rájuk. Az intézkedő rendőr ezen előadásnak teljesen ellentmondva ugyanakkor arról számolt be, hogy a panaszos a barátjával behatolt a B. község határánál elhelyezkedő lezárt laktanya területére, és onnan fémtárgyakat tulajdonított el, aminek ő – mivel a helyszínen figyelő szolgálatot látott el – szem- és fültanúja volt.

A panaszos állításával szemben az intézkedést egyedül foganatosító rendőr jelentéséből az derült ki, hogy a rendőr szolgálati lőfegyverét tűzkész állapotban a kezében tartotta, de nem szorította a panaszos tarkójához. A jelentés szerint a lakott területen kívüli, kivilágítatlan laktanyában a rendőr éjjel, sötétben, az intézkedés megkezdése előtt nem volt tisztában a helyszínre érkezők számával, sem az egyéb, potenciálisan veszélyt jelentő körülményekkel. A rendőr fegyverével a kezében utasította a panaszost és a társát, hogy feküdjenek arccal a földre, és kezüket tegyék hátra. A jelentéséből kitűnt továbbá, hogy a lőfegyver kézben tartása elegendő volt ahhoz, hogy a panaszos és a társa a rendőri felszólításnak engedelmesskedjen.

A Testület az intézkedés körülményeit figyelembe véve úgy találta, hogy önmagában a lőfegyver kézbe vétele és tűzkész állapotban tartása a panaszos alapvető jogait nem sértette. Mivel azonban a Testületnek a panaszon és a rendőri iratokon kívül egyéb bizonyíték nem állt rendelkezésére, nem volt tisztázható, hogy csupán a lőfegyver kézben tartásáról, vagy a panaszos állításának megfelelően, a fegyver fejéhez szorításáról volt-e szó, s ezért úgy ítélte meg, hogy a panaszos emberi méltóságának sérelme ezúttal nem megállapítható.

4. Egyéb, nem az Rtv.-ben foglalt rendelkezések kapcsán tett megállapítások

A 354/2012. (X. 17.) sz. állásfoglalásában a Testület a panaszos azon kifogását értékelte, amely szerint egy rendezvényről, amelyen a panaszos is részt vett, a rendőrség előzetesen olyan közleményt adott ki, amely alapjogsértésre volt alkalmas. A Testület állásfoglalása kialakításakor figyelembe vette Magyarország Alaptörvénye VIII. cikkének (1) bekezdését, amely rögzíti, hogy „mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez”. A Gytv. 2. § (1)–(2) bekezdései szerint továbbá: „A gyülekezési jog gyakorlása keretében békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések (a továbbiakban együtt: rendezvény) tarthatók, amelyeken a résztvevők véleményüket szabadon kinyilváníthatják. A rendezvény résztvevői jogosultak a közösen kialakított álláspontjukat az érdekeltek tudomására hozni.” Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint: „[...] a gyülekezési jog – csakúgy, mint a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadsága – szorosan kapcsolódik a véleménynyilvánítás szabadságához [...]. Gyűlések megszervezésének, megtartásának, az azokon való részvételnek a joga nélkül a nézetek, információk megszerzésének és másokkal való megosztásának, a vélemények közösen történő kialakításának a lehetősége ugyanis aligha volna megvalósítható” [55/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 449.]. A Testület már 353/2009. (X.

28.) sz. állásfoglalásában is kifejtette álláspontját, miszerint az állampolgárok gyülekezési szabadságának biztosítása kapcsán „az államnak tartózkodnia kell a beavatkozástól olyan alkotmányjogi funkciójú csoportosulások esetében, amelyeknél a fizikai együttlét valamifajta közös véleményformálással, vagy már meglévő vélemény kifejezésével, hatás elérésével mint céllal is társul. Amennyiben a véleményformálás, illetve a vélemény kommunikálása békés módon a politikai döntéshozók befolyásolására irányul, a gyülekezési szabadság békés gyülekezéshez való alapvető jogi – elsőgenerációs, klasszikus politikai szabadságjogi – jellege kerül előtérbe, amely alá van vetve a Gytv.-ben foglalt – az Alkotmánybíróság által is többször vizsgált és értelmezett – korlátozásoknak, és csak azoknak. Egyéb korlátozások híján ezek a korlátozások feleltethetők meg egyúttal azoknak a nemzetközi egyezményekben is megjelenő korlátozásoknak, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek, és törvényben rendelkeztek róluk.” Az Emberi Jogok Európai Bírósága több esetben is kimondta: valamely alapvető jog gyakorlásába való beavatkozásnak minősül az olyan hatósági magatartás is, amely ugyan közvetlenül nem korlátozza valamely alapjog gyakorlását, ám olyan körülményeket teremt, amelyek eltántorít(hat)ják az érintetteket a joggyakorlástól. Ez az úgynevezett „chilling effect”, azaz elbizonytalanító hatás (lásd például: Baczkowski és mások kontra Lengyelország, 1543/06. sz. ügy, 67. §). A Trade Union of the Police in the Slovak Republic és mások kontra Szlovákia (11828/08. sz. ügy, 59–61. §§) ügyben például az egyesülési szabadság sérelmének tekintette a Bíróság a szlovák belügyminiszter azon kijelentéseit, amelyek hátrányokat helyeztek kilátásba azon rendőrökre nézve, akik a szlovák rendőrszakszervezet tevékenységében részt vesznek. Miután pedig az ilyen magatartások az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett és ekként a magyar jogrendszerbe integrált, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményben biztosított alapvető jogok gyakorlásába való beavatkozásnak minősülnek, ezért csak abban az esetben lehetnek jogszerűek, ha az egyezményes tesztnak megfelelnek, tehát az Egyezményben meghatározott célból és arányosan korlátozzák a kérdéses alapjogot. A Testület figyelembe vette továbbá a rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990. (V. 14.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet) előírásait.

A konkrét esetben a rendőrség közleménye egy olyan demonstrációra vonatkozott, amelyet a bíróság döntése alapján tudomásul vett rendezvénynek kellett tekinteni, s bejelentés szerinti megtartásának nem állt fenn törvényi akadály. Ugyanakkor a rendőrség rendelkezésére álló információk alapján nem volt megalapozatlan az a feltételezés, hogy a rendezvényen előfordulhatnak jogsértő cselekmények, hiszen az egyeztetésről szóló jegyzőkönyv szerint maga a bejelentő jelezte, hogy sor fog kerülni a „gárdisták” eskütételére, illetve szervezetként jelezték csatlakozási szándékukat a Gárdaszövetség tagjai. Ezek alapján a rendőrség feltételezhette, hogy sor kerülhet olyan tevékenységre, amely a mások jogait és szabadságát sértő működése miatt feloszlott Magyar Gárda tevékenysége továbbfolytatásának minősülhet, illetve megvalósulhatnak ezzel kapcsolatos szabálysértések. A Testület véleménye szerint tehát önmagában nem volt kifogásolható, hogy a BRFK olyan közleményt adott ki, amely jelzi: ha bekövetkeznek a törvényben előírt okok, fel fogja oszlatni a rendezvényt, mivel ennek lehetősége a rendelkezésre álló információk alapján nem volt kizárható. Más megítélés alá tartozik ugyanakkor, hogy a közlemény tényként rögzítette a rendezvény jogsértő voltát és azt, hogy az eseményt a „törvényes demonstráció lehetőségével visszaélve kívánják megtartani”. A rendőrségi közlemény kiadásának időpontjában még nyilvánvalóan nem lehetett tudni, hogy a kérdéses rendezvény megvalósulása jogellenes lesz-e, vagy sem. A rendőrség ugyanakkor kategorikusan és minden további feltételtől függetlenül jogsértőnek minősítette a rendezvényt. Ennek leszögezése mellett a rendőrségi beavatkozás kilátásba helyezése a Testület megítélése szerint a közlemény olvasójában azt a meggyőződést alakíthatta ki, hogy amennyiben a demonstráción megjelenik, jó eséllyel rendőri intézkedés alá vonják. Ezért a közlemény szükségképpen alkalmas volt arra, hogy a demonstráción megjelenni kívánó személyeket részvételi szándékukban elbizonytalanítsa, ami – az Emberi Jogok Európai Bíróságának fent

ismertetett gyakorlata alapján – a gyülekezési jog mint alapvető jog gyakorlásába való állami beavatkozásnak minősült. A Testület meglátása szerint a rendőrség a közrend, közbiztonság fenntartásával kapcsolatos feladatát kevésbé korlátozóan is megfelelően elláthatta volna oly módon, hogy nem nyilvánítja a rendezvényt eleve jogsértőnek, csupán arra szorítkozik, hogy figyelmeztessen az esetleges jogsértések lehetséges következményeire, és – amennyiben a rendezvényen történtek ezt indokolják – megfelelően beavatkozik. Mivel azonban a rendőrség a közleményben jogsértőnek nevezte a rendezvényt, megsértette a panaszos gyülekezési jogát. Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy a figyelmeztetésnek volt ténybeli alapja (hiszen a szervező által mondottakon alapult), kiadása csupán áttételesen érintette a panaszos gyülekezési jogának gyakorlását, továbbá figyelembe véve a sérelmezett kijelentés kontextusát is (tehát azt, hogy a szöveg egészében túlsúlyban vannak azok az elemek, amelyek feltételesen, jogsértés bekövetkezése esetére helyeznek kilátásba intézkedéseket, illetve hogy a szöveg első mondatából kifejezetten arra lehet következtetni, hogy a kilátásba helyezett intézkedések nem a rendezvény egészére, hanem a „gárdaavató” részére vonatkoztak), a Testület a jogsértés, illetve az általa okozott érdeksérelem fokát nem ítélte olyannak, amely szükségessé tenné az ügy megküldését az országos főkapitánynak.

A 362/2012. (X. 17.) sz. állásfoglalásában azon panaszos beadványát vizsgálta a Testület, aki 2012. március 30-án több társával együtt a Lánchíd elfoglalásával fejezte ki nemtetszését a köztársasági elnök lemondásának elmaradása miatt. Vizsgálata során a Testület megállapította, hogy sérült a panaszos gyülekezési joga a tüntetés idő előtti feloszlata miatt, valamint a tisztességes eljáráshoz fűződő joga amiatt, hogy az eljáró rendőrök nem figyelmeztették a demonstrálókat – köztük a panaszost – jogszabályban meghatározott módon az oszlatásra. A Testület rámutatott, amint azt 75/2008. (V. 29.) AB határozatában az Alkotmánybíróság kifejtette, „a Gytv. [a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény] I. fejezetének rendelkezései – az Alkotmány 62. § (1) bekezdésének megfelelően – magukban foglalják a békés célú spontán, illetve gyors gyűlések szabadságát is. Tehát [...] a Gytv.-nek az Alkotmány 62. § (1) bekezdésével összhangban lévő értelmezéséből az következik, hogy a Gytv. 1. és 2. §-a alapján törvényes lehetőség van spontán (nem szervezett) békés gyülekezésekre, amelyeket a 6. § alapján nem lehet előzetesen bejelenteni”. Az Alkotmánybíróság kifejtette: mind a valóban spontán (tehát „nem előre eltervezett és megszervezett módon [...]), hanem több személy egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként” létrejövő), mind a rendezvényre okot adó esemény miatt rendkívül rövid időn belül megtartható rendezvények mint „közéleti célú, békés megmozdulások az Alkotmány 62. § (1) bekezdésében elismert gyülekezési jog körébe tartoznak. [...] A gyülekezési jognak ez a felfogása illeszkedik az alkotmányos demokráciákkal szemben támasztott elvárásokhoz. A Német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlata a spontán és a gyors gyülekezéseket (Eilversammlungen) alkotmányos védelemben részesíti. Ezért a bejelentési kötelezettséget tartalmazó szabályozás a spontán gyűlésekre nem alkalmazható (BVerfGE 69, 344.; BVerfGE 85, 69.). [...] Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet e tárgykörben kibocsátott dokumentuma a gyülekezési jog lényeges elemének minősíti a spontán, illetve az azonnali demonstrációk lehetőségét (OSCE/ODIHR Guidelines for Drafting Laws Pertaining to the Freedom of Assembly, chapter 5.3. Warsaw, December 2004.). Az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint önmagában a bejelentési kötelezettség nem korlátozza a gyülekezési jog lényegét (Rassemblement Jurassien Unité kontra Svájc, 8191/78. sz. 1979. október 10.), ugyanakkor a be nem jelentett, békés célú és lefolyású tüntetés azonnali rendőrségi feloszlata sérti az Egyezmény 11. cikkében biztosított gyülekezési szabadságot (Oya Ataman kontra Törökország, 74552/01. sz., 2006. december 5.).”

A Testület egyetértett az alapvető jogok biztosának a panasz tárgyát képező eseménysorral kapcsolatban kiadott, AJB-3673/2012 sz. jelentésében foglaltakkal (lásd: www.ajbh.hu/allam/jelentes/201203673.rtf) is, miszerint a Lánchíd úttestén való leülés spontán gyülekezésnek minősül, „ugyanis több személy azonos helyen, annak érdekében gyűlt békésen össze, hogy – vitán felül állóan közéleti kérdésben – véleményét közösen kinyilvánítsa, vagyis a vizsgált ügyben az aktivisták [...] gyülekezési jogukat gyakorolták. [...] A két rendezvény előtt néhány órával jelentette be a korábbi köztársasági elnök, hogy nem kíván lemondani, [...] ehhez az

eseményhez időben szorosan kapcsolódott a gyülekezési jog gyakorlása. Egy politikai eseményre való, bárki által felismerhető demonstráció formájában történő azonnali reagálásnak volt tekinthető. A [...] gyülekezésre okot adó körülmény és a rendezvény közötti nagyon szoros időbeli kapcsolatra, továbbá arra figyelemmel, hogy azok szervezettségére nem merült fel adat” – összhangban az alapvető jogok biztosának következtetésével –, megállapítható, hogy a panaszos részvételével tartott demonstráció spontán gyülekezés volt, tehát a rendőri fellépés érintette a panaszos gyülekezési jogát. A Testület abban is osztotta az alapvető jogok biztosának álláspontját, hogy erre való tekintettel a rendőrségnek nem szabálysértési tényállásként, hanem gyülekezési jogi kérdésként kellett volna a helyzetet értékelnie és elemeznie, hiszen – amint arra a biztos rámutat – „a gyülekezési jog gyakorlása rendszerint együtt járhat a közút illetően igénybevételevel. Álláspontom szerint ebből pedig az is következik, hogy a tüntetők úttestre lépésükkor nem gyalogosok, és az úttest sem tekinthető a KRESZ szerinti közútnak. Ha ugyanis a tüntetők gyalogosok lennének, az úttest pedig közút, akkor valamennyi esetben valamennyi résztvevővel szemben szabálysértési eljárást kellene indítani, ha a gyülekezési jog gyakorlása során úttestre lépnek. [...] Jelen esetben ezért a tiltakozók magatartása a vizsgált rendezvények időpontjában hatályban volt, a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 1. § (1) bekezdése alapján sem volt szabálysértésnek tekinthető, ugyanis a jogellenesség mint annak fogalmi eleme nyilvánvalóan hiányzott. Ha a rendezvény a Gytv. hatálya alá tartozónak minősül, akkor azt kellett volna vizsgálnia a rendőrségnek, hogy a gyülekezési jog gyakorlása nem valósít-e meg olyan okot, amely miatt a rendezvény feloszlására sor kerülne.”

Ez utóbbi körben a Testület álláspontja a következő. A Testület meglátása szerint a vizsgált eset analóg az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt folyamatban volt és az Alkotmánybíróság által is hivatkozott Oya Ataman kontra Törökország ügyel (74552/01 sz. ügy), amelyben a kérelmező 2000. április 22-én demonstrációt szervezett egy bizonyos, rendkívül szigorú büntetőtípus bevezetése ellen. A demonstráció délben kezdődött, 40–50 ember vett rajta részt, akik plakátokkal gyűltek össze egy forgalmasabb téren Isztambul belvárosában. A céljuk egy nyilvános nyilatkozat felolvasása volt. A török rendőrség hangosbemondókkal figyelmeztette a demonstrálókat, hogy bejelentés hiányában a tüntetés jogellenes, és felszólította őket, hogy oszoljanak szét. A tüntetők nem engedelmeskedtek, ezért a rendőrség fél óra múltán paprika spray-vel feloszlatta a rendezvényt és 39 tüntetőt előállított. A Bíróság megállapította, hogy mivel a demonstrálók megszegték a török jog alapján fennálló bejelentési kötelezettségüket, a tüntetés nem volt jogszerű, ám kimondta, hogy a rendezvény jogszerűtlensége nem feltétlenül alapozza meg az oszlatást mint arányos reakciót. Bár a rendezvény nem volt jogszerű, „nincs rá bizonyíték, hogy a demonstráló csoport a közlekedés megzavarásától eltekintve veszélyt jelentett volna a közrendre. [...] A Bíróság rögzíti, hogy a tüntetés délben kezdődött, és a csoport tagjait fél órán belül előállították. A Bíróság különösen aggályosnak tartja azt a türelmetlenséget, amellyel a hatóságok véget kívántak vetni a rendezvénynek [...]. A Bíróság szerint amennyiben a tüntetők nem alkalmaznak erőszakot, a hatóságoknak bizonyos fokú toleranciát kell tanúsítaniuk a békés gyülekezések iránt, ha nem kívánják megfosztani a gyülekezési jogot biztosító 11. cikket a tényleges tartalmától.”

A Testület kimondta: mivel az esetet gyülekezési jogi szempontból kell értékelni, a Gytv. szabályai alkalmazandók rá. A Gytv. 2. § (3) bekezdése értelmében a gyülekezési jog gyakorlása – egyebek mellett – nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével. A 14. § (1) bekezdése értelmében a rendőrségnek a gyülekezést fel kell oszlatnia, ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2. § (3) bekezdésében foglaltakba ütközik, tehát akkor is, ha a gyülekezési jog gyakorlása mások jogait és szabadságát sérti. A Testület felhívta a figyelmet arra, hogy a Gytv. 2. § (3) bekezdése mások jogainak és szabadságának sérelméről, nem pedig korlátozásáról beszél, hiszen a gyülekezési jog gyakorlása sokszor korlátozza mások jogait és szabadságát (pl. a szabad mozgáshoz való jogot), ez ugyanakkor gyakran elkerülhetetlenül szükséges velejárója a gyülekezési joggal élésnek. Az az Ataman-ügyben is kifejtett álláspont, hogy a hatóságoknak bizonyos fokú türelmet, toleranciát kell tanúsítaniuk a békés – legfeljebb a forgalom megzavarásával járó – demonstrációk iránt, oly módon fordítható le a magyar szabályozási keretre, hogy a spontán gyülekezések forgalomkorlátozó hatása egy bizonyos időtartamig mások jogainak és szabadságának csupán korlátozását, ezen időtartamon

túl viszont a sérelmét eredményezi. Ilyen értelmezés mellett lehet megtalálni az egyensúlyt a kétféle, egyaránt jogos érdek között. Ebből a Testület meglátása szerint a rendőrségre nézve az következik, hogy a forgalom megzavarásával, korlátozásával járó, előre be nem jelentett, de egyéb feloszlátási ok alá nem eső gyülekezések esetében bizonyos időt biztosítani kell a gyülekezőknek arra, hogy közös véleményüket kinyilváníthassák, azonban ezen idő eltelte után a harmadik személyek mozgásszabadságának sérelme miatt és arra hivatkozva módjuk (illetve kötelezettségük) van a gyülekezés feloszlátására a Gytv. 2. § (3) bekezdés és a 14. § (1) bekezdés alapján. Azt, hogy milyen hosszú ez a „türelmi” idő, az eset összes körülménye (így többek között a forgalomban okozott zavar mértéke) alapján kell a rendőrségnek mérlegelnie. A Testület megítélése szerint a vizsgált ügyben a híd úttestére való leüléstől a rendőri beavatkozásig terjedő kb. 40 másodperces idő bizonyosan nem volt elegendő arra, hogy a panaszos és társai a gyülekezés apropóját jelentő közéleti kérdéssel kapcsolatos véleményüket megfelelően kifejthessék, mielőtt a rendőrök – az intézkedés tartalmát tekintve – a gyülekezést feloszlatták. Ezért sérült a panaszos gyülekezési joga.

A 198/2012. (V. 23.) sz. állásfoglalásban a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét állapította meg amiatt, hogy a rendőri eljárás során nem tájékoztatták megfelelően fogvatartotti jogairól az anyanyelvén, vagy egy általa ismert más nyelven. A vizsgált esetben a panaszos sérelmezte, hogy kifejezett kérése ellenére nem hívtak az intézkedő rendőrök tolmácsot. Az alapul vett rendőrségi tájékoztatás szerint az intézkedő rendőrök német és magyar nyelven kommunikáltak a panaszossal, aki némileg értette a magyar nyelvet is, mivel több éve élt már Magyarországon. A magyar nyelvet nem beszélő intézkedés alá vont személyek esetében az anyanyelv használatának jogi szabályozása rendezetlen. Sem az Rtv., sem a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz ugyanis rendelkezést arra vonatkozóan, hogy milyen esetekben kötelező tolmács bevonása, illetve hogyan kell biztosítani az intézkedés alá vontaknak az anyanyelv használatát, vagy legalább az általuk érthető tájékoztatást. A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: Fogdaszabályzat) 2. §-ának (8) bekezdése szerint a fogvatartott a fogdába történő befogadásakor jogosult anyanyelvén, vagy az általa ismert más nyelven írásban, ha indokolt, szóban megismerni a) jogait és kötelességeit, azok gyakorlásának módját, b) a fogda napirendjét, c) a panasz és a kérelem előterjesztésének módját, d) a fegyelmi vétségeket, a kiszabható fegyelmi fenyegetéseket, azok időtartamát, a jogorvoslat lehetőségeit. A Testület rámutatott: a Fogdaszabályzat nem vonatkozik az előállítottakra, ugyanakkor megállapítható, hogy egy 8, bizonyos esetekben 12 órás szabadságelvonás kellően súlyos jogkorlátozás ahhoz, hogy ugyanazon elvi okokból, amelyek miatt a Fogdaszabályzat rendelkezik a kérdéssről, a rendőrség az előállítottak számára is biztosítsa legalapvetőbb jogaik (és kötelezettségeik) megismerésének lehetőségét. Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az előállítottak számára az Rtv. számos olyan jogot biztosít, amelyeknek garanciális jelentőségük van több alapvető jog érvényesülése szempontjából. Ilyen az orvosi ellátáshoz való jog, az ételmezéshez való jog, és ilyen az a – fogvatartott kiszolgáltatottságát nagymértékben csökkentő – lehetőség is, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt (akár ügyvédet) értesítsen. Ha ugyanakkor a fogvatartott mindezekről nem kap megfelelő tájékoztatást, úgy a jogok illuzórikussá válnak, azaz a rendőrség az érintett jogok védelmének pozitív kötelezettségét nem teljesíti megfelelően. Nyilvánvaló, hogy a jogok biztosítására a rendőrségnek az ésszerűen elvárható erőfeszítéseket kell megtennie, nem várható el tehát reálisan, hogy a tájékoztatás minden fogvatartási helyszínen minden elképzelhető nyelven rendelkezésre álljon; azonban például az, hogy az osztrák határhoz közel a jogokról való tájékoztatás németül, azaz egy Magyarországon viszonylag sokak által beszélt nyelven rendelkezésre álljon, mindenképpen az ésszerű elvárhatóság keretein belül van. A panaszos beadványából kiderül, hogy egy keveset ért magyarul. Erről a rendőrök is beszámolnak, leírják, hogy a panaszos évek óta Magyarországon él. A rendőri iratokból az is kiderül azonban, hogy a rendőröknek a panaszossal nem sikerült magyar nyelven kommunikálniuk. Saját előadásuk szerint is német nyelven kísérelték meg igazoltatni, és a hozzátartozó értesítésének jogáról is mutogatással próbálták meg „tájékoztatni”. A rendőrök tehát tisztában voltak azzal, hogy a panaszos nem tudott annyira magyarul, mint ami a rendőri intézkedés céljának, valamint a panaszos fogvatartotti jogainak

ismertetéséhez szükséges lett volna. A rendőri jelentésben leírtak továbbá arra engednek következtetni, hogy a rendőrök sem voltak a német nyelv olyan szintű birtokában, ami a személyi szabadság korlátozásával összefüggésben adandó teljes körű tájékoztatáshoz nélkülözhetetlen lett volna. A rendőri iratok nem számolnak be arról, hogy a panaszos az előállított jogairól és kötelezettségeiről idegen nyelvű tájékoztatót kapott volna. A Testület megítélése szerint mindenképpen indokolt lett volna valamilyen formában biztosítani a panaszos számára, hogy a rendőri intézkedéssel összefüggésben adandó tájékoztatást anyanyelvén, vagy egy általa ismert más nyelven kapja meg. Az ORFK a panasznak részben helyt adott.

A 139/2012. (IV. 11.) sz. állásfoglalásában a Testület azon panaszosi sérelmet vizsgálta, miszerint az intézkedő rendőr nem viselt jól látható mellényt egy közlekedésrendészeti intézkedés alkalmával. A Testület felhívta a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról szóló 10/2010. (IX. 27.) ORFK utasítás 1. sz. mellékletére, amely rögzíti, hogy a jó láthatóságot biztosító mellény viselése kötelező az egyenruhás állomány tagjai számára nappal és éjszaka közötti ellenőrzés, valamint közúton és közvetlenül az út mellett folytatott egyéb tevékenység során, bel- és külterületen egyaránt. Bizonyítást nyert, hogy a rendőr a fentieknek valóban nem tett eleget, vagyis nem az ORFK utasítás idézett rendelkezésének megfelelően járt el, ugyanakkor a Testület megítélése szerint a panaszosnak nincs olyan alapvető joga, amelyet a rendőr sértett volna azzal, hogy öltözéke e tekintetben nem felelt meg az ORFK utasításnak. A Testület kimondta: az öltözék hiányosságai lehetnek alapjogi jelentőségűek, például az azonosításra vonatkozó kötelezettségek megszegése esetén, vagy akkor, ha a láthatósági mellény hiánya az érintett biztonságát, testi épségét veszélyezteti a konkrét közlekedési helyzetben; a vizsgált esetben azonban nem volt olyan körülmény, amely miatt az egyébként bizonyított hiányosságnak ilyen jelentőséget kellett volna tulajdonítani.

IV. Jogalkotási és hatáskör-bővítési javaslatok

A Testület hároméves tevékenységéről és tapasztalatairól szóló Beszámolóban – melyet a Tisztelt Ház 2012. március 5-i ülésén elfogadott – olyan jogalkotási javaslatok fogalmazódtak meg egyrészt a Testület működésével kapcsolatos, másrészt a rendőrség tevékenységét szabályozó hatályos jogszabályi módosításokra, amelyek a Testület létrehozása óta szerzett gyakorlati tapasztalatokon alapultak.

Ezek figyelembevételével a Testület Elnöke és az Országos Rendőr-főkapitány az Rtv.-re vonatkozó olyan javaslat elkészítését tűzte ki célul, amely mindkét intézmény munkáját elősegítő változtatásokra irányult.

Ennek eredményeként a kezdetben több mint tíz oldal terjedelmű javaslatból a jogalkotási eljárás során az alábbi – a Testületet érintő – Rtv. módosítás született, amely 2013. január 1-jétől hatályos. „93. § A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 92. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(1) Akinek a IV–V. fejezetben – a 46/A-46/C. § kivételével –, valamint a VI. fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint

a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy

b) kérheti, hogy – amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá – panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kilététől függően

ba) az országos rendőrfőkapitány,

bb) a belső bűnmegelőzési és büntfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, vagy

bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója

bírálja el.”

Az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(6) A Testület a panaszt kilencven nap alatt vizsgálja meg, amely *határidőbe nem számít bele a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő*. A Testület az

állásfoglalását külső befolyástól mentesen alakítja ki. A Testület az állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitány, valamint a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója és a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója számára.”

Az Rtv. 93/A. §-a a következő (10) bekezdéssel egészül ki: „(10) Az országos rendőrfőkapitány, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója, illetve az intézkedést foganatosító szerv vezetője döntéseinek megküldésével tájékoztatja a Testületet azokban az ügyekben, amelyekben a Testület állásfoglalást alakított ki.”

A 93. § (1) bekezdésében a „nyolc” szövegrész helyébe a „húsz” kerül,” vagyis: „93. § (1) A Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemtől később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított *húsz napon* belül lehet előterjeszteni.”

A fentiekre figyelemmel a Testület szükségesnek tartja ismételten felhívni a tisztelt jogalkotók figyelmét az alábbi jogalkotási javaslatban megfogalmazottakra. Ismételten fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet arra, hogy az Európa Tanács Jelentése a magyar kormány számára a kínzás és embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzésére létrehozott európai bizottság (CPT) magyarországi látogatásáról (2009. március 24. – április 2.) *a Testület hatáskörének bővítése* kapcsán az alábbiakat tartalmazza:

„20. A CPT a múltban már hangsúlyozta, hogy a rendőri bántalmazás megelőzésének egyik leghatékonyabb módja a panaszok és az ilyen bánásmódra utaló más információ gondos kivizsgálása, és, szükség esetén, megfelelő szankciók kiszabása. Az e területén bekövetkezett öröndetes fejlődést a Független Rendészeti Panasztestület létrehozása jelentette, 2008. januárjában. Ez az új testület, amely az Országgyűlés által megválasztott öt tagból áll, jogosult kivizsgálni a kifogásolható rendőri magatartások miatti panaszokat, és írásbeli ajánlásokat tenni az Országos Rendőr-kapitányság vezetőjének. Ha a Testület ajánlásai nem kerülnek elfogadásra, az ügy végső döntéshozatal végett bíróság elé utalható. A küldöttséget azonban úgy tájékoztatták, hogy a Testületnek nincs joga hivatalból vizsgálatokat kezdeményezni. *A CPT felkéri a magyar hatóságokat arra, hogy terjesszék ki a Független Rendészeti Panasztestület jogosítványait arra, hogy hivatalból kezdeményezhessen vizsgálatokat az esetleges bántalmazási ügyekben.*

A Testület tagjai felhívták továbbá a küldöttség figyelmét arra, hogy rendkívül alacsony azoknak a testületi ajánlásoknak az aránya, amelyeket a rendőrség megszívlelt. *A Bizottság szeretné, ha megkapná a magyar hatóságok állásfoglalását ebben az ügyben.*

Ugyanakkor számos olyan terület, megoldatlan probléma van a Panasztestület működésében, amelynek megoldása jogosítványainak és hatáskörének bővítésével feloldható lenne.”

A Testület fennállására és működésére vonatkozó igény nem kérdéses. Azonban sajnálatos módon – mind a Testület hatásköre, mind pedig eljárása kapcsán – számos olyan hiányosság tapasztalható (a fent említett felvetésen túlmenően), amelyek megoldása egyre sürgetőbbé válik az alábbiak szerint.

1) Hivatalból történő eljárás

A jelenlegi szabályozás meglehetősen korlátozó meghatározást tartalmaz a panaszosi körre nézve, az Rtv. ugyanis úgy fogalmaz: „92. § (1) Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette...”. Tehát a Testülethez panasszal az fordulhat, akivel szemben rendőri intézkedés foganatosításra, vagy annak elmulasztására, továbbá kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.

Ugyan az országgyűlési biztos eljárása sem ismeri a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól 2004. évi CXL. törvényben (a továbbiakban: Ket.) meghatározott ügyféli minőséget (amely csak az ügghöz való érintettséget követeli meg), azonban az országgyűlési biztos az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében a törvényben foglalt feltételek

fennállása esetén hivatalból is eljárhat [az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajtv.) 18. § (4)].

Nem egy esetben előfordul ugyanis, hogy a Testület egy, a hatáskörébe tartozó esetről értesül (akár a médián keresztül), jogszabályi felhatalmazás hiányában azonban nem jogosult hivatalból eljárni, sőt arra sincsen módja, hogy az érintett személyt megkeresse és tájékoztassa a Testülethez fordulás lehetőségéről (amely eljárási mód több aggályt is felvetethet). Ugyanakkor nem elképzelhetetlen, hogy az érintett (esetleg alapjogában sértett) személy a Testülethez fordulás, vagy – még távolabb menve – magával a panasztétel lehetőségével sincsen tisztában a megfelelő tájékoztatás elmaradása okán. Indokolt ezért, hogy a Testület – az alapvető jogok biztosára vonatkozó szabály Rtv.-be történő bevonásával, vagy csak arra való utalással – hivatalból történő eljárásának lehetővé tétele mihamarabb megvalósuljon.

A hivatalból való intézkedés egy speciális esetét jelenthetnék a rendezvények, demonstrációk, mivel ezek esetében az azonnali véleményalkotás, az általános vizsgálat gyors lefolytatása meghatározó jelentőségű. Erre olyan megoldás képzelhető el, hogy a rendőrség folyamatos tájékoztatást nyújtana a Testület részére a bejelentett, engedélyezett, vagy akár a megtiltott rendezvényekről. Ezt követően a Testület maga döntené el, hogy részt kíván-e venni azokon. A Testület részvételét természetesen jelezné a rendőrségnek, majd a rendezvény helyszínén is folyhatna a kommunikáció. Ezt követően a Testület a tapasztaltak alapján, még a beérkező panaszokat megelőzően, kialakíthatná általános véleményét. Ehhez az is kell, hogy a rendőrség egy gyorsított eljárásban a rendezvényt követően keletkezett iratanyagot (pl.: jelentéseket, felvételeket) megküldje a Testület részére.

Feltétlenül megfontolandó lenne a Testületi tagok *mentelmi joga biztosításának* kérdése. Az alapvető jogok biztosát az országgyűlési képviselővel azonos mentelmi jog illeti meg (Ajtv. 14. §). Az azonnali véleményalkotás okán elengedhetetlen volna a testületi tagoknak a mentelmi jog biztosítása az országgyűlési biztoshoz hasonlóan, ezzel is garantálva azt a függetlenséget, mely adott esetben az azonnali véleményalkotás lehetőségét ilyen korlátoktól mentesen tenné lehetővé, illetve megakadályozná Testületi tagokkal szemben retorzióként történő eljárások megindítását.

2) Felvilágosítás-kérés – meghallgatás – bizonyítási eszközök köre

A Testület Rtv. felhatalmazása alapján vizsgálata során a rendőrségtől felvilágosítást kérhet. A Testület az összes olyan iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet, adatot, körülményt, tény, eljárást megismerhet, ami a vizsgált intézkedéssel összefügghet [Rtv. 93/A. § (1)]. Mivel az Rtv. a felvilágosítás kérés kapcsán további részletszabályokat nem tartalmaz, ezért nincs kellőképpen tisztázva, hogy a testületet valójában mire is jogosult vizsgálata során (nyilatkoztatás, meghallgatás stb.). Nyilvánvaló, hogy felvilágosítás kérés fenti szabályozásának forrása az Ajtv. 22. §-a, sőt az Rtv. kifejezetten utal is az Ajtv.-re, amikor a minősített adatok Testület általi megismerését, illetve a hivatali helyiségbe való belépést szabályozza [Rtv. 93/A. § (3), (4)]. Elengedhetetlen volna ezért Ajtv. 22. §-ának bekezdéseire való hivatkozás, vagy annak átvétele és az Rtv. fenti jogszabályhelyének további két bekezdéssel való kiegészítése, hiszen a hivatkozott bekezdések alapján az alapvető jogok biztosja jogosult arra, hogy a vizsgált ügy intézőjét vagy az eljárást folytató szerv bármely munkatársát meghallgassa, továbbá az érintett szerv vezetőjét vagy felügyeleti szervének vezetőjét, valamint az annak lefolytatására a jogszabály által egyébként feljogosított szerv vezetőjét vizsgálat lefolytatására kérje fel. Az alapvető jogok biztosja az általa vizsgált ügyben bármely szervtől – ideértve az Ajtv. szerint hatóságnak nem minősülő szerveket is – vagy annak munkatársától írásbeli magyarázatot, nyilatkozatot, felvilágosítást vagy véleményt kérhet.

Egyik legfontosabb probléma a meghallgathatóság és nyilatkoztatás kérdése. Amennyiben a panaszolt intézkedéssel érintett rendőrök meghallgatásának lehetősége bekerülne a törvénybe, nyilvánvaló, hogy az azzal kapcsolatos eljárási garanciák meghatározása is szükségszerű. Mivel a Testület nem a Ket. szabályai szerint folytatja le vizsgálatát, ezért már az ORFK-n keresztül, a

megkeresés formájában történő nyilatkozatás is felvet aggályokat. Az ORFK álláspontja szerint ugyanis a rendőrök nyilatkozattétele önkéntes, azaz a kérést meg is tagadhatják. Az Ajtv. ugyanakkor részletesen tartalmazza, a meghallgatás során a válaszadás, illetőleg a nyilatkozattétel megtagadásának eseteit [Ajtv. 22. § (4) bekezdés].

A jelenlegi állapot sok esetben oda vezet – mivel az állásfoglalás a panasz tartalma és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok egybevetésén alapul –, hogy a Testület kénytelen az alapjogsérelem meg nem állapíthatóságáról dönteni. Ha ugyanis rendőrség nem szolgáltat információt, vagy a rendőrségi tájékoztatás nem elégséges, a Testület „nem tud mit vizsgálni”. Ilyen esetekben a Testület gyakorlata az, hogy a rendőrség által nem, vagy elégtelenül cáfolt panaszosi elmondásra alapozza állásfoglalását, ez azonban az eljáráson belül feszültséget keletkeztet, mivel ezt követően – akár az ORFK-ra küldi az ügyet a Testület, akár átteszi az intézkedést foganatosító szervhez – a rendőrség által lefolytatott közigazgatási eljárásban megnyílik a bizonyítás teljes eszköztára (pl. az érintett rendőrök tanúkenti kihallgatása), így a rendőrség adott esetben sokkal több információ alapján hoz döntést, mint ami a Testület rendelkezésére állt. Le kell szögezni, hogy a rendőri nyilatkozattétel, a személyes meghallgatás a rendőrség érdekeit is szolgáló eszköz. A Testület ugyanis tényállás alapos és hiánytalan tisztázására törekszik, azonban elegendő információ híján a rendelkezésre álló adatok alapján hozza meg döntését.

A fentiekben vázolt okokból egyértelmű, hogy szükséges tehát az állampolgári jogok országgyűlési biztosa jelenlegi és jövőbeli jogosítványainak beépítése a törvénybe (Rtv.). Fontos lenne a bizonyítási eszközök Ajtv. alapján való bővítése is.

3) A Testület vizsgálati körének tisztázása

A Testület álláspontja szerint elengedhetetlen, hogy a jogalkotó tisztázza, milyen eljárásjogi korlátai lehetnek a Testület vizsgálatának az Rtv. IV. fejezetében szabályozott általános elvek vonatkozásában.

A Testületnek az Rtv. 92. § (1) bekezdés alapján lehetősége van arra, hogy az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell.

Erre az Rtv. IV. fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A 11. § (1) bekezdése tehát olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze, hanem más – az adott szolgálati feladat ellátására vonatkozó – jogi norma érvényesülésével. Az Rtv. 11. §-án keresztül a szigorú nyelvtani értelmezés szerint vizsgálhatóvá válik tehát a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő egyéb jogszabályok, például a büntetőeljárás vagy a szabálysértési törvény által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik.

A Testület gyakorlata szerint azonban hatáskörének ilyen értelmezése korlátokkal érvényes: a Testület olyan esetekben él az ilyen jellegű vizsgálat lehetőségével, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel vagy mulasztással szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak. Ez a vélelmezhető jogalkotói szándékot respektáló értelmezés azonban adott esetekben meglehetősen abszurd eredményekre vezethet: így például az előállított személyt ért sérelmek vizsgálhatók a Testület által, attól a ponttól kezdve azonban, hogy ugyanez a személy bűnügyi őrizetbe kerül (amelynek időtartamába egyébként az előállítás is beletartozik), a hasonló jellegű sérelmeket a Testület már nem vizsgálhatja, mivel azokat az esetleges panaszos egy büntetőeljárás keretei között szenvedni el.

A Testület úgy véli, hogy ennek a kérdésnek a rendezése jogalkotást és a Testület hatáskörébe vonható jogsértések körének a jelenleginél átgondoltabb és tisztább meghatározását teszi szükségessé.

Itt szükséges annak jelzése, hogy eljárási cselekmények elvégzésére nem csak a Testület tagjait, hanem érdemi ügyintéző munkatársait is indokolt feljogosítani, a vizsgálatok jelentős részét ugyanis már jelenleg is ők folytatják.

4) Feljelentési kötelezettség

Kérdésként merülhet fel, hogy mit tehet a Testület abban az esetben, ha a panasz tárgyául szolgáló cselekmény vizsgálata során szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúját észleli. A testületi tagok nem hivatalos személyek, ezért feljelentési kötelezettségük nincsen. Jelenleg tehát a Testület annyit tehet, hogy a panaszost tájékoztathatja arról, hogy büntetőeljárást kezdeményezhet az ügyben, vagy amennyiben a panaszos úgy nyilatkozik, a Testület jelezheti az illetékes ügyészségnél a hivatali bűncselekmények elkövetésének gyanúját.

Megfontolandó lenne az Ajtv. 35. §-a rendelkezéseinek átvétele. Ezen jogszabályhely ugyanis előírja, hogy ha az országgyűlési biztos eljárása során szabálysértés vagy fegyelmi vétség elkövetésének alapos gyanúját észleli, az illetékes szervnél felelősségre vonásra irányuló eljárást kezdeményezhet, bűncselekmény észlelése esetén pedig kezdeményez. A megkeresett szerv az eljárás megindításával kapcsolatos álláspontjáról – törvény eltérő rendelkezése hiányában – hatvan napon belül, az eljárás eredményéről pedig annak befejezését követően harminc napon belül tájékoztatja az országgyűlési biztost.

5) Igazolási kérelem

A Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az öt ért jogsérelemlről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított **húsz** napon belül lehet előterjeszteni [Rtv. 93. § (1)]. A problémát az okozza, hogy a Testület több esetben azt tapasztalja, hogy a panaszos azért késlekedik beadványa előterjesztésével, mert az intézkedő rendőrök elmulasztják az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségük teljesítése során azt, hogy említést tegyenek a testülethez fordulás lehetőségéről. Az ügyek vizsgálata során nyilvánvalóvá vált, hogy nem egyedi mulasztásról van szó, hanem esetenként az érintett szervek vezetőinek is az az álláspontja, hogy a panaszjogról való kioktatásnak nem kell kiterjednie a Testület eljárására.

A jelenlegi gyakorlat szerint amennyiben azt tapasztalja a Testület, hogy a panaszost a rendőrség nem tájékoztatta megfelelően az Rtv. 92. §-ában biztosított jogorvoslati jogra vonatkozó választási lehetőségről, a panaszeljárást lefolytatja akkor is, ha a panaszos a nyolc napos határidőn túl nyújtja be panaszát. Tehát a Testület „panaszos barát”, befogadja az ilyen jellegű panaszokat, és analógiával élve a Ket. igazolási kérelemre vonatkozó szabályokat alkalmazza. Felmerül azonban a kérdés, hogy – amennyiben kell/lehet – meddig fogadhatja be a Testület – a fentiekre hivatkozással – az elkésett beadványokat. Az igazolási kérelem jogintézményét a Testület eljárására vonatkozó szabályok között kellene rögzíteni, az arra vonatkozó optimális, szubjektív és objektív határidő meghatározásával. Megjegyzendő, hogy az igazolási kérelem formai és tartalmi követelményeiről több fordulóban egyeztetett a Testület elnöke által vezetett delegáció az ORFK képviselőivel és ennek során megállapodás született e körben.

6) Visszacsatolás, a Testület beavatkozási minőségének megteremtése és eljárási pozíciójának újragondolása

Az Rtv. szerint a Testület az állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitány számára. Az országos rendőrfőkapitány a panaszról az állásfoglalás kézhezvételét követő harminc napon belül

közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány határozatában eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni [Rtv. 93/A. § (6)–(7)]. A problémát az okozza, hogy az országos rendőrfőkapitány Testület állásfoglalásával ellentétes tartalmú határozata esetén az Rtv. indokolási kötelezettséget ír ugyan elő, azonban annak pontos formájára és számonkérhetőségre semmiféle előírás nem vonatkozik, így féltő, hogy az országos rendőrfőkapitány „egyszerűen félreteszi” a panasztestület állásfoglalását.

Egyik megoldási lehetőségként ismételten érdemes az Ajtv. szabályaihoz visszanyúlni. Az Ajtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint ha az alapvető jogok biztosa a lefolytatott vizsgálat alapján arra a megállapításra jut, hogy az, alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság fennáll, annak orvoslására – az érintett szerv egyidejű tájékoztatása mellett – ajánlást tehet a visszásságot előidéző szerv felügyeleti szervének. A felügyeleti szerv az ajánlás tekintetében kialakított érdemi állásfoglalásáról, illetve a megtett intézkedésről az ajánlás kézhezvételétől számított harminc napon belül értesíti az alapvető jogok biztosát. A törvényhely (2) bekezdése tartalmazza, hogy a felügyeleti szerv egyet nem értése esetén az alapvető jogok biztosa tájékoztatja a felügyeleti szervet az ajánlás fenntartásáról, módosításáról vagy visszavonásáról. Az Ajtv. 32. §-a (1)–(4) bekezdései többek között az alábbi előírásokat tartalmazzák: amennyiben a rendelkezésre álló adatok szerint az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásságot az előidéző szerv saját hatáskörben meg tudja szüntetni, az alapvető jogok biztosa kezdeményezheti az érintett szerv vezetőjénél a visszásság orvoslását. Az ilyen kezdeményezés rövid úton (távbeszélőn, szóban stb.) is történhet, ez esetben a kezdeményezés időpontját, módját és lényegét az ügyiraton kell rögzíteni. Az érintett szerv a kezdeményezés tekintetében kialakított érdemi állásfoglalásáról, illetve a megtett intézkedésről harminc napon belül tájékoztatja az országgyűlési biztost. Amennyiben a megkeresett szerv a kezdeményezéssel nem ért egyet a köteles azt véleményével ellátva felügyeleti szervéhez felterjeszteni. A felügyeleti szerv a felterjesztés kézhezvételétől számított harminc napon belül köteles állásfoglalásáról, illetőleg a megtett intézkedésről az országgyűlési biztost értesíteni.

A fentiekből egyértelműen megállapítható, hogy az alapvető jogok biztosa és az érintett szervek között gördülékenyebb kommunikáció folyik. Az ajánlások megítélésén túl az alapvető jogok biztosa arról is tájékoztatást kap, hogy milyen konkrét intézkedések kerültek elrendelésre egy adott ügy kapcsán. Ezzel szemben a Testület az országos rendőrfőkapitány – döntésén kívül – az azt követően megtett intézkedésről már nem értesül hivatalosan, legfeljebb a panaszos révén. Az is komoly gondot okoz, hogy akkor, amikor a Testület a panasz foganatosító szervhez való áttételről dönt (csekély fokú alapjogsérelem, alapjog korlátozás jogszerűsége vagy annak jogszerűségének meg nem állapíthatósága okán), nem egyszer el sem jut a testülethez a foganatosító szerv határozata (amely legtöbb esetben a panaszt elutasító döntést tartalmaz). Az Ajtv. analógiájára elő lehetne írni, hogy az ügyet határozattal eldöntő rendőri szervek számára kötelező legyen a Testületnek az ügy további sorsáról való tájékoztatása.

Szintén megfontolandó a Testület perképeségének biztosítása – legalábbis célzottan és korlátozottan – a közigazgatási határozat felülvizsgálata [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) XX. fejezete] iránti perben, ahol a felperes a panaszos, az alperes az ORFK. Így – a bírósági tájékoztatási kötelezettség révén – biztosítható, hogy a peranyagról első kézből értesüljön a Testület, illetve korábban megfogalmazott álláspontját is képviselje, és a panaszos mellett beavatkozhatna a perbe. Szemben az általános beavatkozási szabályokkal, a jogalkotó *ipso iure* biztosítaná a beavatkozás lehetőségét (ilyen beavatkozási joga van pl. az anyának a gyermeke származásával és az apasággal összefüggő perekben). Ez esetben nem kell a jogi érdeket valószínűsíteni.

A Pp. módosításával megoldható lenne mindez, amely valószínűleg egyszerűbb, mint az Rtv. módosítása.

Elképzelhető egy olyan másik megoldás is, amelyben a testület a másodfok szerepét töltené be a panaszügyekben. A Ket. jelenlegi rendszerében [105. § (2) bekezdés], ha a másodfokú döntés meghozatalához nincs elég adat vagy a tényállás további tisztázása szükséges, a fellebbezés elbírálására jogosult szerv a döntés megsemmisítése mellett az ügyben első fokon eljáró hatóságot új

eljárásra utasíthatja, vagy a kiegészítő bizonyítási eljárás lefolytatását maga végzi el. Ez a konstrukció a testület vonatkozásában is megfelelőnek mutatkozik annyiban, hogy bizonyítás lefolytatását szűk körben tenné szükségessé (tehát nem kellene a testületnél dolgozók létszámát jelentősen bővíteni), ugyanakkor az első fokon eljáró rendőri szerv bizonyítási eljárásának elégtelensége esetén lehetővé tenné a testület számára a bizonyításra vonatkozó megfelelő instrukciók melletti hatályon kívül helyezést (akár többször is), biztosítva, hogy egy független szerv valóban hatékony ellenőrzést gyakoroljon a rendőrségi vizsgálat felett. Egy ilyen változtatás esetén azonban világossá kellene tenni, hogy a testület eljárására a Ket. szabályait kell alkalmazni (ami számos eljárási bizonytalanságot megoldana), ugyanakkor szükségessé tenné az elsőfokú eljárás bizonyos módosítását is. Ebben a rendszerben a testület határozatot hozna, amelynek bírósági felülvizsgálata biztosítaná, hogy a panaszosok továbbra is élhessenek a számukra jelenleg rendelkezésre álló jogorvoslati fórumhoz fordulás jogával.

7) Jogalkotási javaslattételi jog biztosítása a Testület számára

A Testület gyakorlatában több olyan eset fordult elő, amikor a rendőrség ugyan a jogszabályoknak megfelelően járt el, azonban – a jogszabály hiányosságából fakadóan – az eljárás mégis valamilyen alapjogsértést valósított meg. Ilyen esetekre indokolt kifejezetten biztosítani azt a lehetőséget a Testület számára, hogy jogalkotást kezdeményezzen. Annak érdekében, hogy ez a jogosítvány – és az a már létező felhatalmazás, hogy a Testület az országos főkapitánynál kezdeményezheti utasítás kiadását, módosítását – valóban hatékonyan érvényesülhessen, szükség van rá, hogy a címzett szervezetek jogszabályi kötelezettségük álljon fenn legalább arra, hogy a Testületet tájékoztassák a kezdeményezéssel kapcsolatos álláspontjukról, esetleges intézkedéseikről.

8) Nemzeti Adó- és Vámhivatal

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagjai meghatározott feltételek fennállása esetén, feladataik ellátása körében bizonyos intézkedéseket foganatosíthatnak (pl.: igazoltatás, előállítás). A pénzügyőr, törvényben meghatározott jogszerű intézkedése elleni tetteles ellenszegülés megtörésére, törvényben meghatározott intézkedést tehet, és kényszerítő eszközt (pl.: testi kényszer, szolgálati kutya alkalmazása, útzár telepítése, bilincs alkalmazása, lőfegyverhasználat) alkalmazhat [a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 38. § (1)]. A törvény – az Rtv.-hez és a Szolgálati Szabályzathoz hasonlóan – előírást tartalmaz többek között a szolgálati fellépés módjára, a fokozatosság elvére, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőző felszólításra, segítségnyújtásra. A rendőri eljárás mintájára, kényszerítő eszköz alkalmazás esetén a pénzügyőrt is jelentéstéli kötelezettség terheli. A törvény 39. §-ának (4)-(6) bekezdései ugyan szólnak a jogorvoslat lehetőségéről, azonban figyelemmel a fent említett intézkedések, különösen a kényszerítő eszközök alapjog korlátozására alkalmas voltára, indokolt volna a törvény által szabályozott panasz eljárás felülvizsgálata. Maga a kommentár is tartalmazza, hogy a pénzügyőri intézkedés eredményessége nem függhet az érintett belátásától, ezért szükség esetén az kikényszeríthető, amely kikényszerítés többnyire a személyi szabadság átmeneti korlátozásával jár.

A jelenlegi szabályozás szerint – hasonlóan a rendőrségi panasz eljárás Testület létrehozását megelőző időszakához – a pénzügyőr intézkedése elleni panaszt az intézkedést foganatosító vámszervnél (kirendeltségnél), illetve nyomozó szervnél, az intézkedést követő nyolc napon belül lehet előterjeszteni. A foganatosító vámszerv (kirendeltség), illetve nyomozó szerv határozata ellen benyújtható fellebbezés, amelyet az arra jogosult felettes szerv bírál el. A felettes szerv határozata közigazgatási határozat, amelynek bírósági felülvizsgálatát – a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatára vonatkozó szabályok szerint – az kérheti, akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét sértette.

Érdemes megfontolni tehát egy független szervezet bevonását a fent ismertetett panasz eljárásba,

mind az Rtv., mind pedig a Vtv. vonatkozó rendelkezéseinek módosításával. A Vtv. által szabályozott panasz eljárás módosításával, akár a testületre és az Rtv. vonatkozó rendelkezéseire való hivatkozással is átvehető volna a jelenlegi eljárásba egy független szerv általi ellenőrzési mechanizmus.

9) A Testület hatáskörének kiterjesztése a fogva tartási kérdésekre

Az Rtv. 2008. január 1-jén hatálya lépett módosítása kiterjesztette a panaszjogot olyan rendőri magatartásokra is, amelyekkel kapcsolatban korábban nem állt rendelkezésre hatékony jogorvoslat, azonban továbbra is vannak a rendőrségnek olyan lényegi tevékenységei, amelyek nem integrálódnak az általános panasz eljárási rendszerbe. Ilyen a rendőrségi fogva tartás egyes formáinak (pl. őrizet) végrehajtása. A Fogdaszabályzat szerint a fogva tartott panasz előterjesztésére jogosult, ez a panasz azonban nem függ össze az Rtv.-ben szabályozott panasz eljárással.

A Fogdaszabályzat 4. §-a értelmében a fogva tartott a fogva tartással összefüggő ügyében hozott döntés (intézkedés, határozat), illetve annak elmulasztása miatt panasszal élhet a döntés közlésétől, illetve elmulasztásától számított 15 napon belül. Fő szabályként a fogda parancsnoka dönt a panaszról, az általa hozott döntés elleni, illetve a döntés elmulasztása miatti panaszt a fogva tartásért felelős bírálja el. Bár a Fogdaszabályzat szerint jogszabályban meghatározott esetekben a fogva tartott a döntés ellen keresettel fordulhat a bírósághoz, nincs olyan jogszabály, amely ezt a lehetőséget biztosítaná. Alaktalan, eljárásjogilag nem szabályozott, jogorvoslati garanciákkal körbe nem bástyázott lehetőségről van tehát szó, noha a fogva tartás végrehajtásának alapjogi vetületei nyilvánvalóak. Ráadásul egy előállítást követő őrizetbe vétel esetén a jelenlegi szabályozás ahhoz a sajátos helyzethez vezet, hogy míg a Testület az előállítás során okozott sérelmeket vizsgálhatja, kérdéses, hogy az őrizet elrendelése után – nem a büntetőeljárással, hanem pl. a fogva tartás körülményeivel kapcsolatban – felmerülő panaszokra kiterjed-e a hatásköre (noha az előállítás – az őrizet elrendelése esetén – az őrizet idejébe beleszámít, tehát annak részévé válik). Mindezt indokolt a Testület hatáskörének kiterjesztése a rendőrség által foganatosított fogva tartás során a fogva tartással – tehát nem a fogva tartás alapjául fekvő ügygel – összefüggő panaszok vizsgálatára.

A 391/2012. (XI. 7.) sz. állásfoglalásában Testület a jövőre nézve felhívta a rendőrség figyelmét, hogy a fogvatartottak ez irányú kérése nélkül is, önként biztosítsák a számukra, hogy az orvosi vizsgálatokon a rendőrök távollétében, csupán az egészségügyi személyzet jelenlétében vehessenek részt, feltéve, hogy a rendőri jelenléte az egészségügyi személyzet maga nem kéri, vagy azt a rendőr nem látja az eset körülményei alapján indokoltnak.

10) A panasz benyújtására nyitva álló határidő meghosszabbítása 30 napra

Nincs elfogadható indoka annak a jelenleg fennálló különbségnek, hogy míg az intézkedést foganatosító szervhez az intézkedéstől (vagy tudomásszerzéstől) számított 30 napon belül lehet panaszt benyújtani, addig a Testülethez fordulásra csak *húsz* napja van a panaszosnak. A Testület a gyakorlatában sok problémát okozó és a panaszosok számára rendkívül hátrányos különbséget kiküszöbölését javasolja.

11) A Testület feljogosítása büntetőeljárás iratok megismerésére

Mivel a büntetőeljárás és a rendőrségi törvény több helyen átfedésben szabályoz egyes kérdéseket (pl. a Be. alapján elrendelt elővezetést az Rtv. szerint kell végrehajtani, de a Be. is tartalmaz rá nézve rendelkezéseket, a bűnügyi őrizetbe beleszámít az előállítás is, amelyet bűncselekmény gyanúja alapján is foganatosíthat a rendőr, stb.), több ügyben előfordult, hogy büntetőeljárás iratokat kellett volna a Testületnek megismernie a tényállás megfelelő tisztázásához, erre azonban nem minden esetben biztosítottak lehetőséget az érintett hatóságok a Be. azon rendelkezéseire hivatkozva,

amelyek szabályozzák, hogy ki ismerheti meg az eljárás iratait. Ez indokolja annak egyértelművé tételét, hogy a Testület irat-megismerési joga a büntetőeljárás iratokra is kiterjed.

12) Csuklya alkalmazása

A 425/2012. (XII. 19.) sz. állásfoglalásában a Testület arra hívta fel a rendőri szervek figyelmét arra, hogy törvényi felhatalmazás hiányában nincsen lehetőségük jogszerűen alkalmazni csuklyát kényszerítő eszközként. Jelezte továbbá a jogalkotónak, hogy amennyiben lehetővé kívánja tenni a csuklya használatát a rendvédelmi szervek számára, úgy ezt az intézményt – az egyéb kényszerítő eszközök között – a rendőrségi törvényben kell szabályoznia, meghatározva, hogy milyen feltételek mellett, milyen módon és tartamban alkalmazható.

13) Az alapjogi sérelmek és az egyéb rendőrségi jogsértések közötti különbség panaszjogi kezelésének megszüntetése

A Testület töretlen gyakorlata szerint az intézkedő rendőrök által elkövetett bármely jogsértés érinti az intézkedés alá vont személyek alapvető jogát ahhoz, hogy a törvények betartásáért elsődlegesen felelős szerv eljárása megfeleljen a jogszabályoknak. Az egyén számára a közhatalommal való találkozásnak az egyik legtipikusabb és – a rendőrség speciális jogosítványaira, így a legitim erőszak alkalmazásának monopóliumára való tekintettel – talán legnagyobb fokú kiszolgáltatottság lehetőségét magában rejtő formája a rendőri intézkedéssel való szembesülés, ezért a Testület gyakorlatában igen hamar felmerült az a kérdés, hogy elképzelhető-e olyan rendőri jogsértés, amely nem valósít meg alapjogsértést is egyben.

A Testület válasza tulajdonképpen nemleges, az alkalmazott érvelés rendkívül szűkre szabja azoknak a lehetséges eseteknek a körét, amikor a szabályszegés megállapítása nem vonja maga után az – adott esetben csekély fokú – alapjogsértés kimondását. A Testület a rendőri jogsértéseket a tisztességes eljáráshoz való – tágran értelmezett – jog megsértésének tekinti, így tulajdonképpen bármilyen rendőri szabályszegést alapjogsértéssé transzformál. Az ezt alátámasztó érvelés lényege a Testület 33/2009. (II. 25.) sz. állásfoglalásban a következőképpen jelenik meg: „A jogbiztonság követelménye az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság kritériumából ered. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállamnak nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtsék ki tevékenységüket [56/1991. (XI. 8.) AB határozat]. Az, ami a közhatalmi szervek (köztük a rendőrség) oldalán kötelezettségként jelentkezik, a másik oldalról – a velük kapcsolatba kerülő állampolgárok oldalán – jogként jelenik meg. A jogállamiság követelményét és a jogbiztonság elvét a jogalanyok tekintetében a tisztességes eljáráshoz való jog testesíti meg. Abban az esetben, ha egy kiemelten fontos közhatalmi funkciót ellátó és a társadalmi együttélési normák betartásáért elsődlegesen felelős szerv részéről fellépő személy eljárása nem felel meg a jogszabályoknak, sérül a tisztességes eljáráshoz való jog [...]”

Ezen gondolatmenet alapján a Testület a 93. § (2) bekezdésében szereplő „alapjogot nem sértő” intézkedés fogalmát kizárólag a jogszerű alapjog-korlátozást megvalósító intézkedésekre alkalmazza, „jogszerűtlen, de alapjogot nem sértő” intézkedés megállapítására eddig nem került sor. Emiatt felesleges a hatályos szabályozás azon különbségtétele, amely csak alapvető jog megsértése esetén teszi lehetővé a Testülethez fordulást. Ez a lehetőség a Testület által javasolt szabályozás alapján minden vélt rendőri jogsértés esetén megilletné az érintett személyeket, egységesítve az eljárást, egyszerűsítve mind a panaszosok jogérvényesítését, mind a Testület feladatát, amelynek ily módon csak azt kellene megállapítania, hogy a rendőri eljárás megfelelt-e a jogszabályoknak vagy sem.

14) A panasz eljárás során a rendőrség tudomására jutott adatok felhasználása

A panaszhoz való joggal – mint az Alkotmány 64. §-ában biztosított alapjoggal – kapcsolatos visszasságot eredményez, hogy nincs rendezve, milyen fokú bűnüldözési érdek igazolhatja azt, hogy a rendőrség a panasz eljárás során tudomására jutott adatokat más (szabálysértési, büntető-) eljárásban a panaszos felelősségre vonására használja fel. A panaszhoz való jog és a bűnüldözéshez fűződő érdek közötti dilemma az adott esetben úgy merül fel, hogy a panaszosnak számolnia kell-e azzal, hogy míg panasztétel hiányában elkerüli a felelősségre vonást, beadványa alapján rekonstruálható a jogellenes cselekménye, ezért felelősségre vonható.

A fennálló konfliktust törvényi szinten lenne indokolt rendezni, a kérdéses jogellenes cselekmény súlyára tekintettel (bizonyos bűncselekményi kör meghatározásával) vagy az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény 143. §-ában alkalmazott „rosszhiszeműségi” mérce bevezetésével. A 143. § (2) bekezdése szerint „a panaszost, illetőleg a bejelentőt – a (4) bekezdésben foglaltak kivételével – nem érheti hátrány a panasz, illetőleg a közérdekű bejelentés megtétele miatt”. A (4) bekezdés úgy rendelkezik, hogy „ha nyilvánvalóvá vált, hogy a bejelentő rosszhiszeműen járt el, és ezzel bűncselekményt vagy szabálysértést követetett el; másnak kárt vagy egyéb jogsérelmet okozott, adatai az eljárás kezdeményezésére, illetőleg lefolytatására jogosult szerv vagy személy részére átadhatóak”.

15) Az előállítottak helyzete

A Testület az előállítottak státusának bizonytalansága, helyzetük hézagos szabályozása miatt felhívja a jogalkotó figyelmét a jogbiztonságnak megfelelő, alapjogokat tiszteletben tartó szabályok kialakításának szükségességére.

Az Rtv. 33. §-a alapján előállított személyek helyzetére – jogaira, kötelezettségeire – nem vonatkozik részletes szabályozás. Az Rtv. 97. §-a (1) bekezdésének h) pontja értelmében az előállított is fogvatartottnak minősül. A fogvatartott bizonyos alapvető jogait rögzíti az Rtv. A törvény 18. §-ának (1) bekezdése kimondja: a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát. A (2) bekezdés értelmében a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogva tartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni. A (3) bekezdés szerint a fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja. Az Rtv. az előállított vonatkozásában ezen túlmenően kimondja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani [33. § (4) bekezdés]. A Szolgálati Szabályzat 51. §-a ezeket a rendelkezéseket azzal egészíti ki, hogy az előállított személyt előállító vagy biztonságos őrzését szolgáló más helyiségben kell elhelyezni. Az azonos ügyben előállítottakat el kell különíteni. Ha az előállító helyiségben előállított személy van, gondoskodni kell az állandó őrzéséről. E szakasz (2) bekezdése szerint az előállító helyiségben történő elhelyezés, nyilvántartás és őrzés végrehajtásának feltételeit a rendőri szerv vezetője biztosítja. A (3) bekezdés kimondja: az előállító helyiségben történő elhelyezéskor az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.

A korábbi Szolgálati Szabályzatban [a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet] szerepelt egy rendelkezés („az előállított, elővezetett személy ellátására a fogvatartottakra vonatkozó szabályok megfelelően irányadók”), amely alkalmazhatóvá tette a Fogdaszabályzat szabályait az előállítottakra is. A hatályos Szolgálati Szabályzat elfogadásakor ez a rendelkezés kimaradt, így az előállítottak státuszát csupán a fent idézett „maroknyi” norma szabályozza, mivel a Fogdaszabályzat „fogvatartottakról” beszél, azok közé pedig az előállítottak nem tartoznak 1. § (1) bekezdés: „E rendelet alkalmazásában fogvatartott a bűnügyi, a szabálysértési, a közbiztonsági őrizetes, az előzetesen letartóztatott, valamint az elítélt és a szabálysértési elzárást töltő, amennyiben számára a fogva tartás helyéül rendőrségi fogdát jelöltek ki.”

Ezen jogszabályi rendezetlenség következtében kerülhetett sor arra, hogy a Fogdaszabályzatnak a motozásra vonatkozó rendelkezését a 2009. március 15-én előállított személyek esetében az eljáró rendőrök alkalmazhatónak vélték. Amint azt a Testület a II. fejezet 1. pont fb) (????) pontja alatt jelezte, az Alkotmánybíróságnak a Fogdaszabályzatban szereplő, motozásra vonatkozó rendelkezést megsemmisítő döntése után az a jogalkotó az Rtv. 18. §-ának 2010. március 24-től kezdve hatályos (4) bekezdésében, törvényi szinten rendezte a motozás kérdését, mivel azonban a bekezdés „rendőrségi fogdáról” beszél, az előállítottak pedig nem fogdába, hanem – fő szabály szerint – előállító helyiségbe kerülnek, ezért rájuk a szabályozás továbbra sem vonatkozik, így motozásukra akkor sem kerülhet sor, ha az egyébként indokolt lenne.

Jogszabályi rendelkezések hiányában továbbá csak a 26-326/3/2006. sz., az ORFK Közbiztonsági Főigazgatója által kiadott körlevélhez mellékelte tájékoztató tartalmaz iránymutatást az előállítottak ételmezését illetően. A Testület 152/2009. (VI. 3.) sz. állásfoglalásában rögzített véleménye szerint ez a helyzet nem egyeztethető össze a jogbiztonság követelményével, ezért jelezte a jogalkotónak, hogy haladéktalanul rendezendő az előállítottak helyzete e szempontból is. Emellett követelményül szabta meg az étkeztetéssel kapcsolatban, hogy az előállítottakat ilyen igényeikről dokumentált módon kérdezzék meg – mivel ilyen kérdés hiányában nem tudnak élni azzal a jogukkal, hogy öt órát meghaladó fogva tartásuk esetén ételmet „kérjenek”. Tehát mind az ételmezési lehetőségről való tájékoztatás, mind az előállított étkezési szándékáról való nyilatkoztatás, mind pedig a neki konkrétan átadott vagy át nem adott étel, és az átadás időpontja is precíz dokumentációt igényel, hogy a későbbiekben – akár panasz eljárás keretei között – ezek megtörténte kétséget kizáróan megállapítható legyen.

Amint az Testület 298/2010. (V. 26.) sz. állásfoglalásának alapjául szolgáló ügyben világossá vált, a körlevél melléklete azt sem írja elő, hogy a speciális étkezési igényeket milyen módon kell figyelembe venni. Arra vonatkozó előírás tehát, hogy az előállított számára kérése esetén vegetáriánus ételmet kell biztosítani, a hatályos szabályozásban nem található, ami szintén aggályos.

A konkrét ügyben a panaszosnak nem volt módja aludni sem, s ezzel kapcsolatban a Testület a következőket rögzítette. Hasonlóan az étkezés kérdéséhez, jogszabályi előírás nem vonatkozik arra, hogy – éjszakai előállítás esetén – a rendőrségnek biztosítani kell az alváshoz szükséges minimális feltételeket (pl. alkalmas fekhelyet). Köztudomású tény ugyanakkor, hogy az egész éjszakai nem alvás rendkívül megterhelő a szervezet számára. Az Rtv. már idézett 2. § (1) bekezdéséből következően (mely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait) a rendőrségnek kötelessége, hogy a fogva tartás során kiküszöbölje mindazokat a körülményeket, amelyek az érintett helyzetét embertelenné, megalázóvá tehetik.

A fentiekkel összefüggésben a Testület újfent felhívja a figyelmet az előállítottak helyzetének szabályozatlanságára, ami nem egyeztethető össze a jogbiztonság követelményével.

16) A kép- és hangfelvételek megőrzése

A 33/2010. (I. 27.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben szerzett tapasztalatai alapján a Testület a rendőrségi felvételek megőrzésével kapcsolatban az alábbiakat tartotta szükségesnek leszögezni. A panasz eljárás megindulása miatt – „a rendőri intézkedés jogszerűségének közigazgatási eljárásban

történő vizsgálata céljából, illetve az érintett személy jogainak gyakorlása érdekében” – a rendőrség által az intézkedéssel összefüggésben készített felvételeket meg kellett volna őrizni. A megőrzés ilyen esetben a rendőrségnek nem pusztán lehetősége, hanem a 42. § fent hivatkozott (7) bekezdéséből és az Rtv.-nek a rendőrség általános jogvédelmi kötelezettségét rögzítő 2. § (1) bekezdéséből következő törvényi kötelezettsége.

A Testületnek ebben az ügyben nem volt módja tisztázni, hogy a Testület megkeresése a felvétel felett rendelkező rendőri szervhez a felvétel törlésének időpontját megelőzően megérkezett-e, vagy azt csak azután kapták kézhez, hogy a felvételt megsemmisítették. Nyilvánvaló, hogy az előbbi esetben a mulasztás megítélése súlyosabb, ugyanakkor e kérdés tisztázása nélkül is megállapítható a panaszos panaszjogának sérelme, ugyanis a rendőrség mint szervezet felelőssége e kérdésben egységesen vizsgálendő. Az ilyen helyzetekben az érintett személy nem minden esetben tudhatja, hogy a felvételt mely rendőri szerv állományába tartozó személy készíti, illetve hogy a rendőrség belső struktúrájától függően melyik rendőri szerv fogja tárolni, kezelni az elkészült felvételeket.

Különösen így van ez a rendezvények esetében, amikor számos különböző rendőri szerv (kerületi, városi kapitányságok, megyei főkapitányságok, vagy akár az ORFK) állományába tartozó rendőrök vehetnek részt a biztosításban. A panaszos azon jogát, hogy a panasszal érintett rendőri intézkedésről készített rendőri felvétel rendelkezésre álljon, akkor is biztosítani kell, ha az illető nem a felvétel felett rendelkező rendőri szervhez (vagy mint jelen esetben a Testülethez) nyújtja be panaszát. A rendőrségnek mint egységes szervezetnek a felelőssége a felvételek kezelését, a panaszok regisztrálását olyan módon megszervezni, amely a lehető legnagyobb mértékben garantálja a panaszosoknak, hogy a rendőrségi felvételeket felhasználják a panasz eljárásokban. Ha a rendőrség mint szervezet mulasztása miatt ez nem történik meg, csökken a panaszos panaszjogának hatékonysága, s így csorbul a panaszjog, függetlenül attól, hogy a panasz és a felvételek kezelésében érintett egyes rendőri szerveknek felróható-e a felvételek felhasználásának ellehetetlenülése. Elvárható tehát, hogy a törlést végző személy a törlési határidő lejártát megelőzően ellenőrizze, hogy a folyamatban lévő eljárás nem indokolja-e a felvételek megőrzését és a kezelési határidő meghosszabbítását az Rtv. 42. § (8) bekezdése szerint. A hatályos szabályozás alapján elképzelhetők olyan helyzetek, amikor ez nem lehetséges: ha például a rendőrséghez előterjesztendő panasz 30 napos határidejének utolsó napján valaki postán adja fel panaszát – ilyen esetben a panasz előterjesztése joghatályos, de a felvétel megőrzésére nyitva álló szintén 30 napos határidő lejártakor a rendőrség bizonyosan nem rendelkezhet információval a panasz benyújtásáról. Az ismertetett ügyben ugyanakkor nem ez történt: a Testület 11 nappal a 30 napos határidő lejártá előtt futárral küldte el megkeresését, ezért aggálytalanul megállapítható volt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csorbulása.

A Testület a fentiek miatt indokoltnak látná olyan eljárás kialakítását, amelyben az Rtv. 42. § (6)–(7) bekezdéseiben foglalt maradéktalanul érvényesülnek, vagyis a felvételek törlését közvetlenül megelőzően az illetékesek meggyőződnek arról, hogy a (6) bekezdésben felsorolt célok valamelyike fennáll-e, így például hogy a felvételen szereplő eseménnyel, cselekménnyel összefüggésben panaszt terjesztettek-e elő. A Testület ezért javasolja olyan országos rendőrségi információs rendszer kialakítását, amely a felvételezés helyének és a készítés idejének rögzítésével ellenőrizhetővé teszi, hogy a törlés nem sérti-e a fentebb hivatkozott elveket, azaz a felvételen rögzített rendőri fellépéssel kapcsolatban az Rtv. 42. § (6) bekezdésében foglalt körben értékelhető eljárás indult-e. Egyúttal a jogalkotóhoz fordul, hogy a jelen panasz eljárásban észlelt eljárási anomália elkerülése érdekében a törlésre irányadó határidőt a panasz eljárás megindítására irányadó határidőhöz igazítsák. A fentiek szerint a panasz kivizsgálásához fűződő érdekekkel igazolható, hogy a rendőrségnek a jelenleg harminc naponál hosszabb időtartamot kell biztosítani arra, hogy a felvételek törléséről az Rtv. 42. § (8) bekezdése szerint valós információk alapján dönthessen. A Testület a panasz eljárás szempontjából releváns felvétel megsemmisítése vonatkozásában a 60 napos határidőt tartaná indokoltnak.

17) Tájékoztatás kérése

Az alábbiak szerint rögzítette álláspontját a Testület annak a panaszosnak az ügyében, aki azért lépett a sebességellenőrzést végző szolgálati gépkocsinhoz, hogy a benne ülő rendőröktől felvilágosítást kérjen, hogy milyen sebességgel közlekedett, és bár azt megkapta ugyan, a rendőrök azonban válaszul igazoltatták, adatait pedig az előírásoknak nem megfelelő eljárással rögzítették [489/2010. (XII. 1.) sz. állásfoglalás]. A Testület a probléma általános jellegére való tekintettel hangsúlyozta: az Rtv. 24. §-a alapján konkrét jogszabályi kötelezettség és vonatkozó belső normák hiányában is megállapíthatónak tartja azt a rendőri kötelezettséget, hogy a panaszoséhoz hasonló felvilágosítás-kérésre az eljáró rendőrök válaszoljanak. A Testület tehát követendőnek tartja az érintett rendőr azon eljárását, hogy a bizonytalan jogszabályi helyzet ellenére a kért információt megadta, és javasolja, hogy az illetékes rendőri szervek olyan tartalmú belső normát fogalmazzanak meg, amely egyértelművé teszi a rendőrök ilyen irányú kötelezettségét. (Ha persze a felvilágosítás megadása valamilyen alapos okból nem lehetséges, vagy nem célszerű, attól – fő szabály szerint az ok megjelölése mellett – el lehet tekinteni.) A Testület a konkrét esetben tehát a rendőri tájékoztatással összefüggő alapjogsértést nem állapított meg, fontosnak tartotta ugyanakkor megjegyezni, hogy megítélése szerint az igazoltatás és az adatrögzítés folytán megvalósult jogsértésben nagy szerepet játszott az egyértelmű jogszabályok és megfelelő iránymutatást adó belső normák hiánya.

18) Bilincshasználat

A 488/2010. (XII. 1.) sz. állásfoglalásával elbírált ügyben azzal a problémával találkozott a Testület, hogy az eljáró rendőr az Rtv.-vel, a Szolgálati Szabályzattal, illetve az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasítással ellentétes rendelkezésre hivatkozva bilincselte meg a panaszost. A panaszossal szemben két esetben is alkalmaztak bilincset az intézkedő rendőrök: először elfogását követően, a kapitányságra való beszállítás során, majd pedig akkor, amikor a fogdáról a gyanúsított kihallgatásra kísérték. A második bilincshasználat értékelésekor a Testület az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat fent idézett rendelkezésein túl a következő előírásokat vette figyelembe. A Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (2) bekezdése kifejezetten kitér a kísérés és a fogdán kívüli őrzés során foganatosított bilincselésre. Rögzíti, hogy az előjáró a fogvatartott személy bilincselését a kísérés és a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. A kísérő őr tevékenységét határozza meg a Szolgálati Szabályzat 90. §-a, amely (9) bekezdésében a következőket rögzíti: „ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja, a kísért személyt meg kell bilincselni”.

A Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK Utasítás) a személyi szabadságukban korlátozott személyek kísérésével összefüggésben az alábbi rendelkezéseket tartalmazza. A 74. pont szerint „a kísérő őrzést végrehajtó rendőr szolgálatát a rendszeresített felszereléssel, bilincsre szerelt vezetősíjjal és bilincsrögzítő övvel teljesítse”. A 75. pont alapján „a fogvatartott kísérésére vonatkozó utasítást a fogva tartás elrendelésére jogosult vezető adhat, aki az átkísérési utasításban határozza meg – egyebek mellett – a fogvatartott kísérésének módját, a kísérő őrkök létszámát, fegyverzetét, felszerelését, a kényszerítő eszköz alkalmazását vagy az alkalmazás lehetőségét”. A 77. pont előírja továbbá, hogy az objektumon belül történő kísérés biztonságos végrehajtását a helyi sajátosságok figyelembevételével a rendőri szervek vezetői intézkedésben szabályozzák. A kísérő őrköket a fogvatartott neméhez, testi alkatahoz, fizikumához és veszélyességi fokához igazodva kell kiválasztani, lőfegyverrel történő felszerelésük – biztonságos körülmények között – mellőzhető. A 79. pont a fentieket azzal egészíti ki, hogy a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt fogva tartott személy kísérését úgy kell megszervezni és végrehajtani, hogy az eljáráshoz, a bizonyításhoz fűződő érdekeket ne veszélyeztesse.

A Testület figyelembe vette továbbá a fogvatartottak kísérésének biztonságos végrehajtásáról

szóló 37/2010. (VI. 17) BRFK Intézkedés (a továbbiakban: BRFK Intézkedés) előírásait. A 14. pont szerint a „kísérési feladat végrehajtása során a fogvatartottat minden esetben meg kell bilincselni. A fogvatartott várható magatartására tekintettel keze előre vagy hátra is bilincselhető, szükség esetén lábbilincs is alkalmazható”. A 18. pont értelmében „a kísérés végrehajtását megelőzően, illetve a végrehajtást követően az átkísérési utasításon – óra, perc feltüntetésével – rögzíteni kell az átvétel idejét. Ez alapján pontosan megállapítható a bilincs használatának kezdete és befejezésének időpontja.” A 20. pont továbbá lehetővé teszi, hogy „a rendőrségi épületen belüli egyes eljárási cselekmények foganatosítására [...]a fogvatartottat az ügy előadója a fogdából, előállító helyiségből kikérheti és szükség esetén kísérheti. Ebben az esetben számára jelen intézkedés előírásai kötelező érvényűek.”

A fentiek alapján megállapítható volt, hogy a kísérés végrehajtásával, illetve a kényszerítő eszköz kísérés során történő alkalmazásával összefüggő rendelkezések a Szolgálati Szabályzatban és az ORFK Utasításban egyaránt azt rögzítik, hogy a kísért személy megbilincselése csupán lehetőség, annak szükségességéről – indokoltsága esetén – a kísérést elrendelő személy jogosult dönteni. Ezzel szemben a BRFK Intézkedés a bilincselést mint kötelezően alkalmazandó eljárást említi, kizárva az egyedi mérlegelést a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban.

Az irányadó rendelkezésekben mutatkozó ellenmondás feloldásában a Testület a Rendőrség Normaalkotási Szabályzatáról szóló 23/2006. (XII. 29.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Normaalkotási Szabályzat) előírásait vette alapul. A 7. pont szerint „a norma jogszabállyal vagy állami irányítás egyéb jogi eszközével ellentétes rendelkezést nem tartalmazhat”, továbbá „a szervezeti hierarchiában alacsonyabb szinten elhelyezkedő vezető által kiadott intézkedés nem határozhat meg a magasabb szinten lévő vezető által kiadott intézkedésben, illetve az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasításban foglaltakkal ellentétes rendelkezést”. Ebből egyértelműen következik, hogy a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 1. §-ának (1) bekezdése szerint jogszabálynak minősülő Rtv.-vel és Szolgálati Szabályzattal, illetve az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasítással ellentétes rendelkezést Budapest rendőrfőkapitányának intézkedése nem tartalmazhat. Kétségtelen azonban, hogy a BRFK Intézkedés azon előírása, amely a bilincs alkalmazását kísérés esetére mindig kötelezővé teszi, ellentétes mind az említett jogszabályok, mind pedig az ORFK Utasítás tartalmával, hiszen a bilincs alkalmazása kapcsán egyértelműen kizárja a mérlegelés lehetőségét, a kényszerítőeszköz-alkalmazás szükségességének és indokoltságának vizsgálatát, és ezáltal az arányosság követelményének érvényesülését.

Feltétlenül sürgetővé válik ezért a BRFK Intézkedés aggályos részeinek az Rtv., valamint a Szolgálati Szabályzat követelményeihez történő igazítása, úgy, ahogy az az 52/2010 (X. 21.) BRFK Intézkedés hatályba lépésével a BRFK Központi Fogda működési rendjéről szóló 52/2009. (X. 09.) BRFK intézkedés kapcsán meg is történt. Amíg ugyanis a BRFK Intézkedés módosítása nem történik meg, addig magasabb szintű jogszabályi normák előírásainak megkerülésével, mérlegelés nélkül sor kerülhet kísérés során bilincs alkalmazására.

A 365/2012. (XI. 7.) sz. állásfoglalásában a Testület a kísérés során történő bilincskalkalmazás kérdését vizsgálva ismételten indokoltnak tartotta felhívni a rendőri vezetés figyelmét arra, hogy a jogsértő BRFK norma és az azon alapuló jogsértő gyakorlat megszüntetése érdekében minél előbb tegye meg a szükséges lépéseket, és végezze el a BRFK Intézkedés magasabb szintű normákkal összhangban álló módosítását.

19) Az igazoltatottak személyes adatainak kezelése

Az igazoltatottak adatainak kötelező ellenőrzését a Szolgálati Szabályzat írja elő. Ez a forrása annak, hogy minden igazoltatás szükségszerűen – az érintett adatainak helyszíni ellenőrzésén túlmutató – adatkezeléssel is jár, és emiatt kell az elektronikus lekérdezéseket dokumentálni, ami viszont szükségessé teszi az igazoltató lap kitöltését is (hogy az igazoltató lapok alapján tudja a szolgálat után a közterületről visszatérő rendőr az aláírásával igazolni, hogy egy adott lekérdezést valóban ő kezdeményezett), és olyan általános gyakorlathoz vezet, amely teljesen kiüresíti az Rtv. 29. § (3)

bekezdésében foglaltakat. A Testületnek a 213/2009. (VII. 8.) sz. állásfoglalásában kifejtett álláspontja szerint: annak érdekében, hogy az Rtv. 29. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés ne üresedjen ki, hanem megfelelő tartalommal érvényesülhessen, a Szolgálati Szabályzat olyan módosítására van szükség, amely az igazoltatott személy további ellenőrzését csak indokolt esetben, és nem kötelező jelleggel, nem automatikusan írja elő.

Indokoltnak látja továbbá a Testület megfontolni a rendőrség által használt – de más szerv kezelésében lévő – adatbázisok olyan átalakítását, amelynek eredményeként maga a rendszer rögzítené az adatot lekérdező személyre és a lekérdezés céljára vonatkozó információkat. Ezáltal az adatlekérdezés valamennyi körülménye visszakereshetővé válna magából az elektronikus rendszerből, szükségtelenné téve a többszörös adatrögzítést és a külön rendszeresített, papíralapú rendőrségi nyilvántartást.

Ezen túlmenően a Testület azt is megjegyezte, hogy bár az adattárakból való lekérdezések nyilvántartását valóban indokolja az Avtv. 12. §-a, a jogbiztonság szempontjából megnyugtatóbb helyzet lenne, ha kifejezett törvényi rendelkezés szabályozná a rendőrség ilyen jellegű és célú adatkezelését. Az sem egyértelmű, hogy az adattárakból való lekérdezések nyilvántartásában szereplő valamennyi adatra valóban szükség van-e az Avtv. 12. §-ában foglaltak érvényesítéséhez, vagy kisebb adattartalom mellett is teljesíthetők lennének a jogszabályi kötelezettségek.

Az Avtv. 12. §-ában foglaltak ezen túlmenően teljesíthetők lennének úgy is, hogy a rendőr az igazoltatásról olyan – a nemzetközi gyakorlatban már alkalmazott és bevált – igazoltató lap másolatát adná át az intézkedéssel érintett személynek, amely rögzíti az intézkedés helyét, idejét, jogalapját és valamely, a rendőr egyedi azonosítására alkalmas adatot (pl. nevét, rendfokozatát, azonosító számát), mely esetben nem lenne szükség az igazoltatott jogaira hivatkozva az ő egyéb személyes adatait az igazoltató (RK) lapon rögzíteni. Az igazoltató lap másik oldala pedig tartalmazza a jogorvoslati lehetőségeket, valamint a jogorvoslat érvényesítéséhez igénybe vehető szervezetek elérhetőségeit.

A Testület jelzi, hogy a jelenlegi helyzet – bár az a fentiek szerint nem elsősorban a rendőrségnek felróható – összhatását tekintve a szükségesnél nagyobb számú adatrögzítést eredményez, így sérti az állampolgárok személyes adatok védelméhez való jogát.

20) A gyülekezési jog gyakorlása

A Testület már működése első évének tapasztalatai alapján is felhívta a figyelmet arra, hogy számos kérdésben pontosításra, átgondolásra szorulnak a gyülekezési jogot érintő egyes törvényi rendelkezések, a gyülekezési jog gyakorlásának jogszabályi keretei.

Az egyik legégetőbb kérdés, amelyre először a 2009. július 4-ei demonstrációk irányították rá a Testület figyelmét, hogy a közterület-foglalási engedély és a gyülekezési jog gyakorlásának konfliktusa nincs megnyugtatóan rendezve, adott esetben egy közterület-foglalási engedély birtokában bármikor felülírható a gyülekezési jog, amint erre sor is került a vonatkozó rendőrségi jogértelmezés folytán.

Szintén probléma, hogy a rendőrség nehezen tudja biztosítani a vonulások rendezvényeket, a gyülekezési jogról szóló törvény ugyanis alapvetően nem a vonulások, hanem inkább az egy körülhatárolható területen összegyűlő és onnan el nem mozduló rendezvényeket tekinti szabályozási mintának. Éppen ezért mondta ki a Testület, hogy a gyülekezési szabadság magában foglalja nemcsak a rendezvényeken való szabad részvételt, de azok helyszínének szabad elhagyását is. A rendezvényekre való bejutáskor nem kizárt a beeresztési pontok felállítása és a személyek biztonsági szempontból történő átvizsgálása miatti alapjog-korlátozás, ugyanez azonban kifelé, a rendezvény elhagyásakor már aggályos, és a gyülekezési szabadság indokolatlan és szükségtelen korlátozásának minősül. A konkrét eseteket vizsgálva nem tartható tehát a rendőrség azon gyakorlata, hogy egy vonulások rendezvény menetét mindkét oldalról szorosan körbefogva teljesen végigkíséri, és onnan senkit nem enged kilépni a végpont előtt, még akkor sem, ha ő már nem kíván a rendezvényen részt

venni, gyülekezési jogát már nem kívánja gyakorolni. Ezt a problémakört – a spontán gyülekezésekkel együtt – a jogalkotó tudná megnyugtatóan rendezni.

21) A fokozott ellenőrzés térbeli és időbeli határaitól való jogszabályi rendelkezés hiánya

A fokozott ellenőrzés hatályos szabályozása szerint a fokozott ellenőrzés elrendelhető a rendőrhatalóság teljes illetékességi területére, ugyanakkor a törvény nem ír elő szempontokat arra nézve, hogy minek alapján indokolt meghúzni a fokozott ellenőrzés területi határait. Különösen az ország egész területére, egész éven át folyamatosan elrendelt és fenntartott fokozott ellenőrzés ténye zavarja az állampolgárokat, aminek panaszaihoz hangot is adnak. Ezen túlmenően a főváros esetében is aggályosnak találta a Testület, hogy térben egymáshoz meglehetősen közeli rendezvények kapcsán is előfordult az, hogy az egész fővárosra fokozott ellenőrzést rendelt el az arra egyébként jogosult főkapitány. Mivel a fokozott ellenőrzés az igazoltatásra és az ahhoz kapcsolódó, nagyobb fokú jogkorlátozást jelentő intézkedésekre (pl. ruházat és csomag átvizsgálása) egyfajta generális felhatalmazást jelent (tehát nem kell vizsgálni az egyes konkrét rendőri intézkedések – igazoltatások és átvizsgálások – jogalapjának meglétét), a Testület jogszabály-módosítást tart szükségesnek annak érdekében, hogy ne lehessen időben és térben indokolatlanul tág módon meghatározni a fokozott ellenőrzés hatályát.

Itt említendő meg, hogy a Testület szükségesnek látja a fokozott ellenőrzés keretében intézkedő rendőrök közlései tekintetében egységes és a polgárok számára átlátható gyakorlat kialakítását (pl. az ilyen igazoltatásokkor a rendőrök utaljanak a fokozott ellenőrzés tényére, és annak alapját – ha az egyébként nem veszélyezteti az intézkedés célját – jelöljék meg). Szükséges továbbá az eligazításokon a rendőrök figyelmét a megfelelő tájékoztatás kötelezettségére felhívni.

22) A rendőrök azonosíthatósága demonstrációk során

Bár örömdetesesen csökken az ezzel kapcsolatos panaszok száma, időnként még mindig felmerül az egyes intézkedő rendőrök beazonosíthatóságának kérdése. A sisakszámok alkalmazásának problémáival kapcsolatban jogalkotásra, de legalább az országos rendőrfőkapitány utasítására lenne szükség, ugyanis ha a rendőr öltözékén csak a sisakszám van feltüntetve, ez még nem elég az ő beazonosításához, sem az Rtv. 20. § (1) bekezdése alapján, sem pedig azért, mert az nem köthető ugyanúgy, jogszabály alapján egy konkrét rendőrhöz, mint az azonosító szám (ami a sisakszámtól eltérő). Nincs tehát jogszabályi szinten rendezve, hogy a sisakszámot hogyan képezik és mi alapján osztják ki a rendőröknek, nincs szabályozva, hogy éppen mikor melyik rendőr melyik sisakot kapja (esetleg cseréli), az a nevéhez köthető-e vagy sem – mindezek miatt tehát a sisakszám önmagában, az azonosító szám nélkül nem feltétlenül elegendő a rendőr beazonosításához. Ezt a kérdést azzal tudná elrendezni a jogalkotó, ha előírná, hogy a rendőrök sisakján mindig csak az ő egyéni azonosító számukat szabad feltüntetni, amely az ő azonosításukra alkalmas; ezen kívül más egyéb szám, vagy betű és szám-kombináció nem alkalmazható.

23) A jegyzőkönyvvezési kötelezettség bevezetése

A Testület 147/2008. (XII. 3.) sz. állásfoglalásában foglalt megítélése szerint a polgárok számára biztosítani kellene azt a jogot, hogy felkérhessék az eljáró rendőrt az általa észlelt tények jegyzőkönyvi rögzítésére olyan esetekben is, amikor az adott eljárásra nem vonatkozik ezt előíró jogszabály. A polgárok számára azt is garantálni kellene, hogy a jegyzőkönyvből kaphassanak egy példányt. A rendőrség által felvett jegyzőkönyv számos esetben megkönnyítené a polgároknak „jogaiknak és jogos érdekeiknek hatékony érvényesítését” [lásd: 46/2003. (X. 16.) AB határozat,

ABH 2003, 488.] hozzájárulva a jogbiztonság elvének maradéktalan megvalósulásához. A kérdés az Rtv. módosításával lenne megoldható, de az átmeneti időszak erre irányuló főkapitányi utasítással is áthidalható volna.

24) A rendőri felvilágosítás-kérés korlátainak tisztázása

A jelen tájékoztatóban is jelzett több ügyben merült fel a kérdés, hogy vonatkozik-e a felvilágosítás kötelezettsége azokra az intézkedés alá vont személyekre, akik a felmerülő kérdésekre a válaszadást egyes eljárási jogszabályok (pl. Be.) alapján megtagadhatnák (pl. gyermekkorú hozzátartozó), illetve feltehető-e a rendőr ilyen kérdéseket ezen személyeknek, és ha igen, mire kell figyelmeztetnie az érintettet. A Testület javaslatot tesz a jogalkotónak, hogy az Rtv. 32. §-át pontosítsa, és a „ha jogszabály másként nem rendelkezik” közbevetést részletesen fejtse ki, hogy az intézkedő rendőr számára is világos és egyértelmű legyen, kiktől lehet vagy nem lehet, és milyen tartalmú, mire vonatkozó felvilágosítást kérni, illetve pontosan milyen felsorolható esetekben van lehetőség a válaszadás megtagadására.

25) A bíróságok reformatorius jogkörének biztosítása panaszügyekben

A rendőrségi panaszeljárások tapasztalatai alapján szükségesnek mutatkozik, hogy a jogalkotó a panaszügyekben döntő bíróságoknak ne csak kasszációs, hanem reformatorius jogkört is biztosítson, mivel gyakran előfordul, hogy a világos bírói iránymutatás ellenére is ugyanazt a döntést hozzák a rendőri szervek a megismételt eljárásban, így elvileg a végtelenített eljárások sem kizártak. Arra a közigazgatási perben eljáró bíróságok nyilván nem alkalmasak, hogy a mulasztó, jogsértő rendőrökkel szemben szankciókat is alkalmazzanak (erre egyébként a jelenlegi szabályok szerint folyó panaszeljárásokban sincs lehetőség, amennyiben a rendőr eljárásának jogszerűtlensége megállapítást nyer, úgy meg kell indítani a fegyelmi vagy a büntetőeljárást, hogy valamiféle jogkövetkezmény alkalmazható legyen). Ehhez hasonlóan a bíróságok is csupán a panasz megalapozottságának megállapítására kapnának jogot, azzal, hogy a bíróságnak a panasz megalapozottságát megállapító rendelkezése az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetőjének oldalán kötelezettséget keletkeztetne a szükséges intézkedések (figyelmeztetés, fegyelmi eljárás, stb.) megtételére.

26) Szolgálatba helyezkedés a rendőrt ért sérelem kapcsán és kizárás a rendőrségi intézkedések során

A Ket. 42. § (1) bekezdése szerint az ügy elintézésében nem vehet részt az a személy, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti. Noha a rendőrség rendészeti tevékenysége a közigazgatási eljárás egy speciális ágának tekinthető, az Rtv. nem tartalmazza a kizárás intézményét, nem mondja ki, hogy nem intézkedhet az a rendőr, aki az adott ügyben valamilyen módon érintve van. A rendőri tevékenység jellegénél fogva ez nem is lenne minden esetben indokolt (pl. egy tömegrendezvényt biztosító rendőr az őt megtámadó személlyel szemben nyilvánvalóan alkalmazhatja a rendelkezésére álló kényszerítő eszközöket), szükséges volna azonban annak átgondolása, hogy milyen módon szabályozható a kérdés, mivel nyilvánvalóan problematikus, ha a rendkívül jelentős közhatalmi jogosítványokkal (így pl. a legitim erőszak alkalmazásának jogával) felruházott rendőr az elkerülhetetlenül szükségesnél tovább vesz részt egy olyan intézkedésben, amely egy őt közvetlenül érintő ügygel függ össze. (A példánál maradva: az ártalmatlanná tett támadó előállítását és bekísérését nem célszerű a megtámadott rendőrről bízni.) A Testület olyan megoldást lát elfogadhatónak, amelynek értelmében az életet, testi épséget, vagyónbiztonságot fenyegető veszély elhárulását követően nem vehet részt az intézkedésben az a rendőr, akit az adott ügy közvetlenül érint.

Speciális esete az érintettség miatti kizárásnak, amikor a szolgálaton kívüli rendőr az őt ért sérelem kapcsán helyezi magát szolgálatba és él speciális jogosítványával a másik féllel szemben. A 383/2010. (VIII. 4.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló – fent ismertetett – ügyben a közlekedési baleset részesévé vált panaszosokkal szemben az a rendőr kezdeményezett intézkedést, aki a balesetnek szintén résztvevője volt. A Testület arra a kérdésre, hogy egy rendőr saját – adott esetben jogszerű – magánérdekeinek érvényesítése céljából felhasználhatja-e a rendőri minőségét és az ebből adódó többletjogosítványait, nemleges választ adott. Így ugyanis a rendőrség állományába tartozó személy mindenki máséhoz képest jelentős előnyökhöz jutna hétköznapi, a rendőri hivatás teljesítéséhez semmilyen módon nem kapcsolódó esetekben, ráadásul – mivel a rendőr magánérdeke nehezen kapcsolható ki – a visszaélés lehetősége is rendkívüli módon megnőne. A kizárásnak az Rtv.-ben való szabályozása során az ilyen eseteket is érdemes figyelembe venni.

A 219/2012. (VI. 19.) sz. állásfoglalásában a Testület aggályosnak ítélte, hogy a Marcali Rendőrkapitányság munkatársát is érintő végrehajtási eljárásnál a kapitányság rendőrei jelen voltak és az intézkedésben részt vettek. A Testület szükségesnek tartotta leszögezni: a jövőre nézve azt tartaná indokoltnak, hogy az ilyen módon érintett kapitányságok munkatársai (halaszthatatlan intézkedések kivételével) egyáltalán ne vegyenek részt a kollégáikat érintő eljárásokban.

A Testület úgy ítéli meg, hogy a fenti jogalkotási javaslatok megfontolása és érvényre juttatása segítené egyrészt a rendőrséget abban, hogy intézkedéseik során szakszerűbben, jogszerűbben, az arányosság szem előtt tartásával, kultúráltnan, az állampolgárok érdekében lássák el szolgálati feladataikat, másrészt a Testületet abban, hogy a célzott kibővített hatáskörrel még alaposabb vizsgálatokkal és elemző munkával, a rendőri intézkedések hiányosságainak és az esetenkénti túlkapásoknak lehető legalacsonyabb szintre csökkentésében segítse a rendőrséget annak érdekében, hogy mindennapi szolgálatukat az állampolgárok elfogadó elismerése öveze.

Budapest, 2013. augusztus 1.

Dr. Kozma Ákos s. k.
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra s.k.
testületi tag

Dr. Féja András s. k.
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf s. k.
testületi tag

V. Statisztikai melléklet

Statisztika a Független Rendészeti Panasztestület 2012. évi beszámolójához

I. A panaszosok alapvető jellemzői

1. Nem, kor, lakóhely

1. táblázat A panaszosok lakóhely szerinti megoszlása (2012)

	N	Százalék (%)
Budapest	124	29
Bács-Kiskun megye	7	2
Baranya megye	22	5
Békés megye	6	1
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	39	9
Csongrád megye	8	2
Fejér megye	31	7
Győr-Moson-Sopron megye	9	2
Hajdú-Bihar megye	25	6
Heves megye	18	4
Jász-Nagykun-Szolnok megye	12	3
Komárom-Esztergom megye	8	2
Nógrád megye	5	1
Pest megye	56	13
Somogy megye	10	2
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	16	4
Tolna megye	5	1
Vas megye	4	1
Veszprém megye	7	2
Zala megye	5	1
Külföld	10	2
Összesen	427	100
Hiányzó adatok	22	

2. táblázat A panaszosok megoszlása az intézkedés helye szerint (2012)

	N	Százalék (%)
Budapest	128	37
Bács-Kiskun megye	8	2
Baranya megye	18	5
Békés megye	3	1
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	33	9
Csongrád megye	8	2
Fejér megye	24	7
Győr-Moson-Sopron megye	8	2
Hajdú-Bihar megye	18	5
Heves megye	12	3
Jász-Nagykun-Szolnok megye	9	3
Komárom-Esztergom megye	5	1
Nógrád megye	3	1
Pest megye	31	9
Somogy megye	7	2
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	15	4
Tolna megye	4	1
Vas megye	3	1
Veszprém megye	7	2
Zala megye	6	2
Összesen	350	100
Hiányzó adatok	81	

3. táblázat A panaszosok nemek szerinti megoszlása (2012)

	N	Százalék (%)
Férfi	323	72
Nő	121	27
Csoport	4	1
Összesen	448	100

4. táblázat A panaszosok életkori csoportok szerinti megoszlása (2012)

	N	%
15–24 éves	44	16
25–34 éves	58	22
35–44 éves	78	29
45–54 éves	45	17
55–64 éves	28	10
65 évesnél idősebb	17	6
Összesen	270	100
Átlag életkor	40	
Minimum életkor	15	
Maximum életkor	82	
Hiányzó adatok	179	

2012-ben a legfiatalabb panaszos 15, a legidősebb 82 éves volt.

A panaszosok átlagéletkora 40 év volt.

A panaszosok legnagyobb része, 29 százaléka 35–44 éves, 22 százaléka 25–34 éves, 17 százaléka 45–54 éves, 16 százaléka 15–24 éves, 10 százaléka 55–64 éves. A 65 évesnél idősebbek aránya 6 százalék.

2. Jogi képviselő

A panaszosok mindössze 12 százaléka rendelkezett jogi képviselővel.

A férfiak 14, a nők 7 százalékanak volt jogi képviselője.

Az életkor esetében azt láthatjuk, hogy legnagyobb arányban a 25–34 évesek rendelkeztek jogi képviselővel (23 százalék). A jogi képvisellel rendelkezők aránya a 65 év feletti korosztályban volt a legalacsonyabb, 0 százalék.

5. táblázat: A jogi képvisellel rendelkezők aránya nem és életkori csoportok szerinti megoszlásban (%)

	Százalék
Nem	
Férfi (N=43)	14
Nő (N=8)	7
Korcsoport	
15–24 éves (N=10)	23
25–34 éves (N=21)	36
35–44 éves (N=10)	13
45–54 éves (N=3)	7
55–64 éves (N=2)	7
65 évesnél idősebb (N=0)	0

3. A panasz

2012-ben összesen 431 panasz érkezett a Testülethez, melyből 429 esetben van információ arról, hogy ki küldte a panaszt.

6. táblázat: A panaszok küldő szerinti megoszlása (N, %)

	N	%
Panaszos	336	78
Jogi képviselő	39	9
Civil szervezet	5	1
Rendőrkapitányság	35	8
A Testület magához vonta	0	0
Egyéb	14	3
Összesen	429	100

A panaszok legnagyobb részét, 78 százalékát a panaszosok küldték be, 9 százalékát jogi képviselő, 8 százalékát rendőrkapitányság. Civil szervezettől 5 esetben érkezett panasz.

7. táblázat: A rendőrkapitányságokról érkezett panaszok (N)

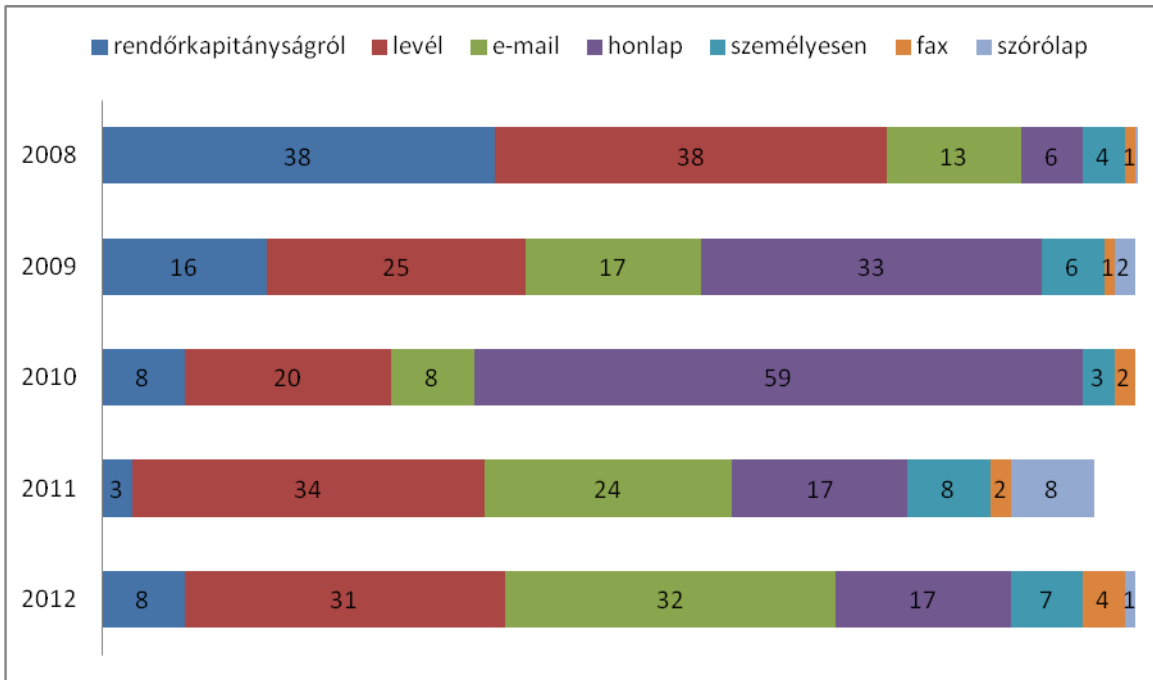
	N
BRFK	4
Ózd RK	3
BRFK XI. Kerületi Rendőrkapitányság	2
Győri Rendőrkapitányság	2
Hajdúnánási Rendőrkapitányság	2
ORFK	2
Csongrád MRFK	1
Hajdúböszörményi Rendőrkapitányság	1
Hajdúszoboszlói Rendőrkapitányság	1
Heves MRFK	1
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőrkapitányság	1
Tapolcai Rendőrkapitányság	1
Ügyészség	1
Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság	1
Összesen	23

8. táblázat: A panasz érkezésének módja (N,%), 2008-2012

	2008		2009		2010		2011		2012	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
e-mail	22	13	78	17	43	8	93	24	135	32
Levél	64	38	116	25	105	20	134	34	133	31
Honlap	10	6	150	33	310	59	68	17	71	17
Rendőrkapitányságtól	65	38	71	16	44	8	13	3	36	8
Személyesen	7	4	27	6	18	3	33	8	29	7
Fax	1	1	5	1	3	1	10	2	16	4
Szórólap	1	1	10	2	1	0	33	8	6	1
Összesen	170	100	457	100	525	100	384	96	429	100

1. ábra: A panasz érkezésének módja, 2008–2012 (%)

Az adatokból láthatjuk, hogy az elmúlt években jelentősen megváltozott a panaszok érkezésének módja. Amíg 2008-ban a panaszok 38 százaléka érkezett rendőrkapitányságokról, addig ez az arány 2012-ben már csupán 8 százalék. A levélben érkezett panaszok aránya 2008 és 2010 között 38 százalékról 20 százalékra csökkent, azonban 2011-ben és 2012-ben ismét emelkedett (2011-ben 34 százalék, 2012-ben 31 százalék volt). Az e-mailben érkezett panaszok aránya az előző évekhez képest 2012-ben volt a legmagasabb, 32 százalék. A legszembetűnőbb változás 2008 és 2010 között a Testület honlapjáról érkezett panaszok esetében figyelhető meg, hiszen az innen érkező panaszok aránya 6 százalékról 59 százalékra nőtt. Azonban 2012-re a növekedés megállt, és az arány jelentősen csökkent (2011-ben és 2012-ben is 17 százalék volt).

9. táblázat: A panaszok érkezésének hónapok szerinti megoszlása (% , N)

	N	%
Január	24	6
Február	32	7
Március	68	16
Április	20	5
Május	31	7
Június	47	11
Július	40	9
Augusztus	36	8
Szeptember	40	9
Október	20	5
November	44	10
December	29	7
Összesen	431	100

A legtöbb panasz 2012 márciusában érkezett (16%), ezt követi a júniusi (11%) és a novemberi (10%).

I. Alapjogok

Legfontosabb eltérések 2008, 2009, 2010 és 2012 között (10 sz. táblázat):

Míg 2008-ban a legnagyobb arányban minden negyedik érintett alapjog a személyi szabadságra vonatkozott, addig 2009-ben az érintett alapjogok közül első helyen a tisztességes eljáráshoz való jog állt (szintén minden negyedik eset). 2010-ben és 2012-ben ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jog szerepelt az első helyen (2009-ben és 2010-ben az esetek 24 és 25 százaléka, 2012-ben az esetek 30 százaléka).

- 2008-ban az első öt helyen szerepelt: a személyi szabadsággal (25%), emberi méltósággal (17%), tisztességes eljáráshoz való joggal (15%), személyes adatok védelmével (10%) és testi-lelki egészséghez való joggal (9%) kapcsolatos panasz.
- 2009-ben az öt leggyakoribb panasz az alábbi típusokba sorolható: a tisztességes eljáráshoz való jog (25%), a személyi szabadsággal (17%), emberi méltósággal (13%), személyes adatok védelmével (12%) gyülekezési joggal kapcsolatos panasz (7%).
- 2010-ben az első öt helyen szerepelt: a tisztességes eljáráshoz való joggal (24%), a személyes adatok védelmével (15%), a gyülekezési joggal (14%), az emberi méltósághoz való joggal (12%) és a személyi szabadsággal (12%) kapcsolatos panasz.
- 2012-ben négy panasztípus volt 10% feletti, ezek gyakorisági sorrendje a következő volt:
  - tisztességes eljáráshoz való jog (30%)
  - emberi méltósághoz való jog (19%)
  - személyi szabadság (15%)
  - személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) (13%)

10. táblázat: Érintett alapjogok 2008–2012, 2012 szerinti csökkenő sorrendben (N,%)

	2008		2009		2010		2012	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Tisztességes eljáráshoz való jog [Alk. 2. § (1)]	33	15	192	25	395	24	253	30
Emberi méltósághoz való jog	39	17	102	13	201	12	164	19
Személyi szabadság [Alk. 55. § (1)]	56	25	134	17	192	12	130	15
Személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [Alk. 59. § (1)]	22	10	93	12	246	15	109	13
Jogorvoslathoz való jog [Alk. 57. § (5)]	3	1	0	0	54	3	33	4

	2008		2009		2010		2012	
Diszkrimináció tilalma [Alk. 70/A. §]	1	0	7	1	39	2	33	4
Tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	11	5	26	3	38	2	27	3
Gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	1	0	55	7	230	14	24	3
Mozgásszabadság, tartózkodási hely szabad megválasztása, ország elhagyásához, ill. hazatéréshez való jog [Alk. 58. § (1)]	5	2	32	4	33	2	20	2
Testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [Alk. 70/D. § (1)]	21	9	25	3	85	5	7	1
Kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [Alk. 54. § (2)]	10	4	1	0	13	1	5	1
Magánlakás sérthetlensége [Alk. 59. § (1)]	4	2	5	1	18	1	10	1
Személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	2	1	21	3	39	2	11	1
Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog (EJEE 8. cikk)	2	1	0	0	6	0	9	1
Jó hírnévhez való jog [Alk. 59. § (1)]	0	0	2	0	2	0	5	1
Élethez való jog [Alk. 54. § (1)]	7	3	1	0	3	0	0	0
Kérelem, ill. panasz előterjesztéséhez való jog [Alk. 64. §]	2	1	21	3	12	1	3	0
Véleménynyilvánítás szabadsága [Alk. 61. § (1)]	1	0	24	3	34	2	3	0
Közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [Alk. 61. § (1)]	1	0	0	0	0	0	0	0
Egyesülési jog [Alk. 63. § (1)]	1	0	1	0	0	0	0	0
Tudományos és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [Alk. 70/G. § (1)]	1	0	0	0	0	0	0	0
Sajtószabadság [Alk. 61. § (2)]	0	0	0	0	2	0	0	0
Vállalkozás szabadsága [Alk. 9. § (2)]	0	0	0	0	5	0	1	0
Munkához való jog [Alk. 70/B. § (1)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [Alk. 60. § (1)]	0	0	1	0	0	0	0	0
Sztrájkjog [Alk. 70/C. §]	0	0	2	0	0	0	0	0

A Független Rendészeti Panasztestület 2012. évi tájékoztatója

	2008		2009		2010		2012	
(1)]								
Védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [Alk. 57. § (3)]	0	0	18	2	2	0	0	0
Menedékjog [Alk. 65. § (1)]	0	0	5	1	0	0	0	0
Gyermekjogok [Alk. 67. § (1)]	0	0	0	0	0	0	1	0
Magántitok védelme [Alk. 59. § (1)]	0	0	1	0	0	0	0	0
Egyéb (kiírni)	0	0	0	0	0	0	1	0
Összesen	223	100	769	100	1649	100	849	100

Az összesen sor értéke meghaladja az összes panasz számát, mivel egy panasz többféle alapjogot is érinthet: 2012-ben összesen 849 alapjogot érintett a 431 beérkezett panasz.

1. Sértett alapjogok

Legfontosabb eltérések 2008 és 2012 között:

- Míg 2008-ban a legnagyobb arányban (24%-ban) az alapjogsértés a személyi szabadságot érintette, addig 2009-ben, 2010-ben és 2012-ben a érintett alapjogok közül első helyen a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése állt (31, 38, és 41 százalékkal).
- Minden évben az első három helyen ugyanazok az alapjogok szerepeltek, csak sorrendjükben és megoszlásukban tapasztalható eltérés: míg 2008-ban a személyi szabadság megsértését (24%) követte az emberi méltósághoz való jog (17%) és a tisztességes eljáráshoz való jog; addig 2009-ben a tisztességes eljáráshoz való jogot (31%) az emberi méltósághoz való jog (17%) és a személyi szabadság megsértése követte (16%); 2010-ben a tisztességes eljáráshoz való jogot (38%) a személyi szabadsághoz (20%), majd az emberi méltósághoz való jog követte (16%), 2012-ben pedig a tisztességes eljáráshoz való jogot (41%) az emberi méltósághoz való jog (19%) és a személyi szabadság megsértése követte (17%).

11. táblázat: Sérült alapjogok 2008–2012, 2012 szerinti csökkenő sorrendben (N, %)

	2008		2009		2010		2012	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Tisztességes eljáráshoz való jog [Alk. 2. § (1)]	22	15	81	31	196	38	126	41
Emberi méltósághoz való jog	24	17	45	17	82	16	57	19
Személyi szabadság [Alk. 55. § (1)]	35	24	41	16	106	20	52	17
Személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [Alk. 59. § (1)]	6	4	20	8	35	7	18	6
Mozgásszabadság, tartózkodási hely szabad megválasztása, ország elhagyásához, ill. hazatéréshez való jog [Alk. 58. § (1)]	1	1	9	3	1	0	12	4
Gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	19	13	10	4	3	1	10	3
Tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	7	5	7	3	6	1	9	3
Diszkrimináció tilalma [Alk. 70/A. §]	0	0	1	0	2	0	6	2
Jogorvosláthoz való jog [Alk. 57. § (5)]	1	1	2	1	26	5	5	2
Kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [Alk. 54. § (2)]	10	7	12	5	8	2	2	1
Magán- és családi élet	2	1	0	0	2	0	2	1

	2008		2009		2010		2012	
	N	%	N	%	N	%	N	%
tiszteletben tartásához való jog (EJEE 8. cikk)								
Kérelem, ill. panasz előterjesztéséhez való jog [Alk. 64. §]	1	1	7	3	9	2	2	1
Testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [Alk. 70/D. § (1)]	5	3	7	3	32	6	1	0
Magánlakás sérthetlensége [Alk. 59. § (1)]	2	1	2	1	1	0	1	0
Gyermekjogok [Alk. 67. § (1)]	0	0	0	0	0	0	1	0
Élethez való jog [Alk. 54. § (1)]	5	3	0	0	0	0	0	0
Személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	2	1	8	3	9	2	0	0
Véleménynyilvánítás szabadsága [Alk. 61. § (1)]	1	1	6	2	1	0	0	0
Közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [Alk. 61. § (1)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Egyesülési jog [Alk. 63. § (1)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Tudományos és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [Alk. 70/G. § (1)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Sajtószabadság [Alk. 61. § (2)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Vállalkozás szabadsága [Alk. 9. § (2)]	0	0	0	0	1	0	0	0
Munkához való jog [Alk. 70/B. § (1)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [Alk. 60. § (1)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Sztrájkjog [Alk. 70/C. § (1)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [Alk. 57. § (3)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Menedékjog [Alk. 65. § (1)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Magántitok védelme [Alk. 59. § (1)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Jó hírnévhez való jog [Alk. 59. § (1)]	0	0	1	0	1	0	0	0
Egyéb (kiírni)	0	0	0	0	0	0	0	0
Összesen	143	100	259	100	521	100	304	100

II. Intézkedések

Az intézkedések 36,6 százaléka Budapesten történt, 9,4 százaléka Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, 8,9 százaléka pedig Pest megyében (12. táblázat).

12. táblázat: Az intézkedés helye, megye (N,%)

	N	%
Budapest	128	37
Bács-Kiskun megye	8	2
Baranya megye	18	5
Békés megye	3	1
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	33	9
Csongrád megye	8	2
Fejér megye	24	7
Győr-Moson-Sopron megye	8	2
Hajdú-Bihar megye	18	5
Heves megye	12	3
Jász-Nagykun-Szolnok megye	9	3
Komárom-Esztergom megye	5	1
Nógrád megye	3	1
Pest megye	31	9
Somogy megye	7	2
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	15	4
Tolna megye	4	1
Vas megye	3	1
Veszprém megye	7	2
Zala megye	6	2
Összesen	350	100

A 13. táblázatban azt láthatjuk, hogy az intézkedések 37 százaléka a fővárosban, 22 százaléka megyei jogú, 25 százaléka egyéb városokban és 14 százaléka községekben történt.

13. táblázat: Milyen településtípuson történt az intézkedés?

	N	%
Főváros	129	37
Megyei jogú város	78	22
Város	89	25
Község	48	14
Egyéb	6	2
Összesen	350	100

Panaszolt intézkedések

14. táblázat: A panaszolt rendőri intézkedések, mulasztások 2008–2012, 2012 szerinti csökkenő sorrendben (N, %)

	2008		2009		2010		2012	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Panaszolt intézkedések:								
intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően [Rtv. 13. §]	6	1	32	3	69	3	149	10
Védelemnyújtás, felvilágosítás és	12	3	43	4	136	5	143	10

segítségadás, ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség [Rtv. 2. §]								
Igazoltatás [Rtv. 29. §]	38	9	96	10	240	9	101	7
Előállítás, egyéb [Rtv. 33. § (2)-(5)]	8	2	8	1	116	5	88	6
Rendőr szabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)-(4)]	16	4	37	4	89	3	84	6
Arányosság követelménye [Rtv. 15. §]	39	10	62	6	139	5	80	6
Egyéb	7	2	52	5	102	4	74	5
Segítségnyújtási kötelezettség [Rtv. 24. §]	9	2	41	4	33	1	60	4
Bilincs [Rtv. 48. §]	19	5	43	4	79	3	59	4
A rendőr közli az intézkedés tényét, célját [Rtv. 20. § (2)]	10	2	54	5	198	8	57	4
Testi kényszer [Rtv. 47. §]	19	5	35	4	90	4	44	3
Fogvatartott hozzátartozójának értesítése [Rtv. 18. §]	9	2	14	1	23	1	42	3
A rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről [Rtv. 20. § (2)]	2	0	22	2	56	2	42	3
Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása [Rtv. 30-31. §]	21	5	57	6	109	4	38	3
Intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül [Rtv. 13. §]	6	1	17	2	49	2	35	2
Elfogás tettenérés esetén [Rtv. 33. § (1)]	3	1	7	1	10	0	34	2
Előállítás bűncselekmény gyanúja miatt [Rtv. 33. § (2)]	4	1	28	3	30	1	29	2
Szolgálati feladatok tv.-es teljesítése, előjáró utasításainak engedelmeskedés, közbiztonság, közrend védelme (élete kockáztatásával is) [Rtv. 11. § (1)]	4	1	14	1	22	1	28	2
Kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (tv.-i feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig / intézkedés eredményességéig) [Rtv. 16. § (1)-(3)]	11	3	6	1	15	1	27	2
Előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	20	5	29	3	97	4	26	2
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében	2	0	18	2	26	1	21	2

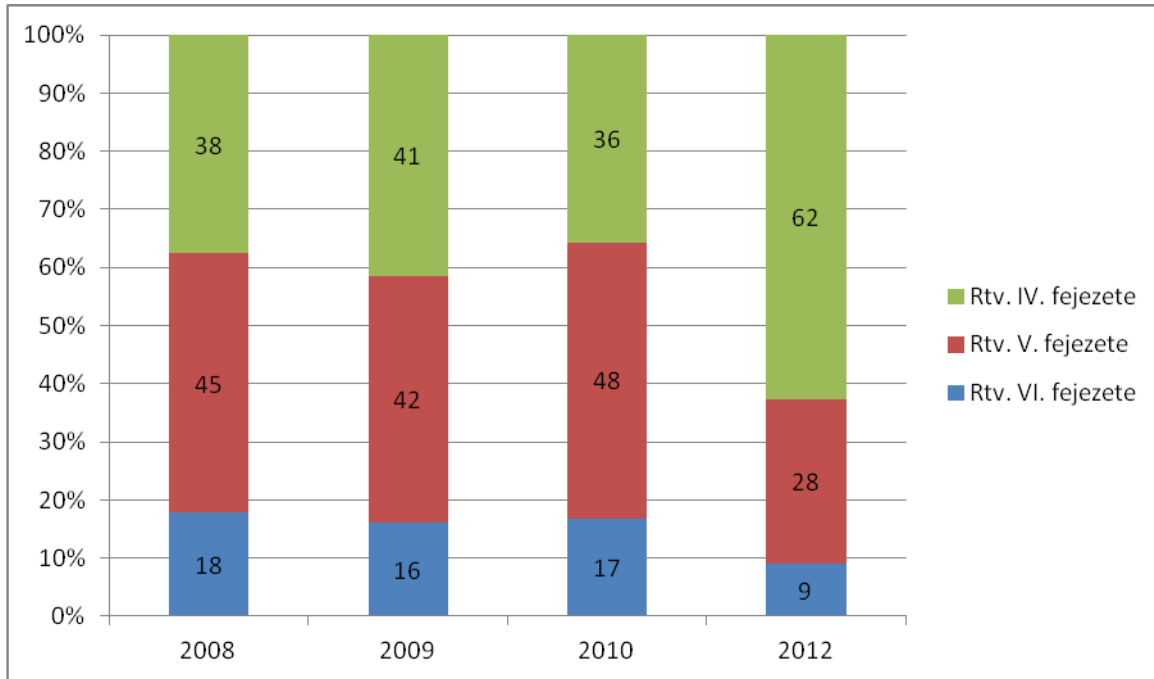
közúti ellenőrzés [Rtv. 44-45. §]								
Kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	20	5	0	0	11	0	18	1
Előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt [Rtv. 33. § (2)]	5	1	7	1	13	1	17	1
Fogvatartott jogainak tiszteletben tartása [Rtv. 18. §]	5	1	14	1	23	1	16	1
Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen [Rtv. 39-40. §]	6	1	7	1	123	5	15	1
Intézkedés elmulasztása (kiírni) [Rtv. 29.-46. §]	0	0	11	1	8	0	11	1
Sérülésokozás kerülése (hozzátartozó értesítése) [Rtv. 17. § (2)]	0	0	0	0	7	0	10	1
Fokozott ellenőrzés [Rtv. 30-31. §]	27	7	66	7	194	8	9	1
Biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	0	0	1	0	3	0	9	1
Adatrögzítés az Igazoltatás során [Rtv. 29. § (3)]	19	5	44	4	144	6	8	1
Elfogás egyéb esetben [Rtv. 33. § (1)]	2	0	1	0	4	0	8	1
Vegyí eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, ill. más eszköz alkalmazása [Rtv. 49. §]	0	0	17	2	53	2	7	1
Csapaterő [Rtv. 58. §]	0	0	11	1	5	0	7	1
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel [Rtv. 44-45. §]	0	0	0	0	4	0	5	0
Intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsult kártalanítása [Rtv. 13. § (3)]	4	1	3	0	2	0	6	0
Felvilágosítás-kérés [Rtv. 32. §]	0	0	10	1	7	0	6	0
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében okmányok elvétele [Rtv. 44-45. §]	0	0	0	0	2	0	6	0
Orvosi ellátás [Rtv. 17. § (2)]	0	0	6	1	10	0	5	0
Képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése, megsemmisítése [Rtv. 42-42/A. §]	14	3	10	1	34	1	4	0
Elővezetés [Rtv. 34. §]	0	0	0	0	3	0	4	0
Kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma [Rtv. 16. § (4)]	9	2	8	1	2	0	3	0

Közös szabályok, előzetes figyelmeztetés, terhes nővel és gyermekkorúval szembeni tilalmak, helyettesítő eszköz szabályai, eljárónak jelentéstételi kötelezettség [Rtv. 61-62. §]	0	0	16	2	50	2	3	0
Szolgálati kutya alkalmazása [Rtv. 50. §]	1	0	0	0	0	0	1	0
Fegyverviselési jog [Rtv. 22. §]	0	0	0	0	0	0	1	0
Helyszín biztosítása [Rtv. 43. §]	0	0	0	0	3	0	1	0
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés [Rtv. 44-45. §]	0	0	3	0	0	0	1	0
Veszélyhelyzet elhárításában közreműködés [Rtv. 14. §]	0	0	0	0	0	0	1	0
Tömegoszlatás [Rtv. 59-60. §]	14	3	10	1	94	4	0	0
Tömegoszlatás során felszólítás [Rtv. 59-60. §]	11	3	9	1	33	1	0	0
Útzár, megállásra kényszerítés [Rtv. 51. §]	2	0	0	0	0	0	0	0
Titoktartási kötelezettség [Rtv. 21. §]	0	0	1	0	0	0	0	0
Segítség és eszközök igénybevétele [Rtv. 26. §]	0	0	0	0	2	0	0	0
Idegenrendészeti intézkedés [Rtv. 35. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Határforgalom-ellenőrzés [Rtv. 35/A. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Műszeres ellenőrzés [Rtv. 41. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [Rtv. 46. §]	0	0	19	2	5	0	0	0
Személyi védelemmel, illetve Védelmi Programmal kapcsolatos intézkedés [Rtv. 46/A. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Lőfegyverhasználat [Rtv. 52-56. §]	0	0	0	0	2	0	0	0
Külföldi szerv határrendészeti feladatokat ellátó tagjára vonatkozó rendelkezések [Rtv. 62/A. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Belső szervezet és működés során egyéni felelősség mindenkor megállapítható legyen [Rtv. 11. § (2)]	0	0	1	0	0	0	0	0
Lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben [Rtv. 57. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Összesen	404	100	990	100	2569	100	1443	100

15. táblázat: Az intézkedések Rtv. fejezetei szerinti megoszlása, 2008–2012 (N, %)

	2008		2009		2010		2012	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Rtv. IV. fejezete	142	38	383	41	873	36	747	62
Rtv. V. fejezete	169	45	391	42	1167	48	340	28
Rtv. VI. fejezete	66	18	152	16	414	17	111	9
Összesen	377	100	926	100	2454	100	1198	100

2. ábra: Az intézkedések megoszlása az Rtv. fejezetei szerint, 2008–2012 (%)

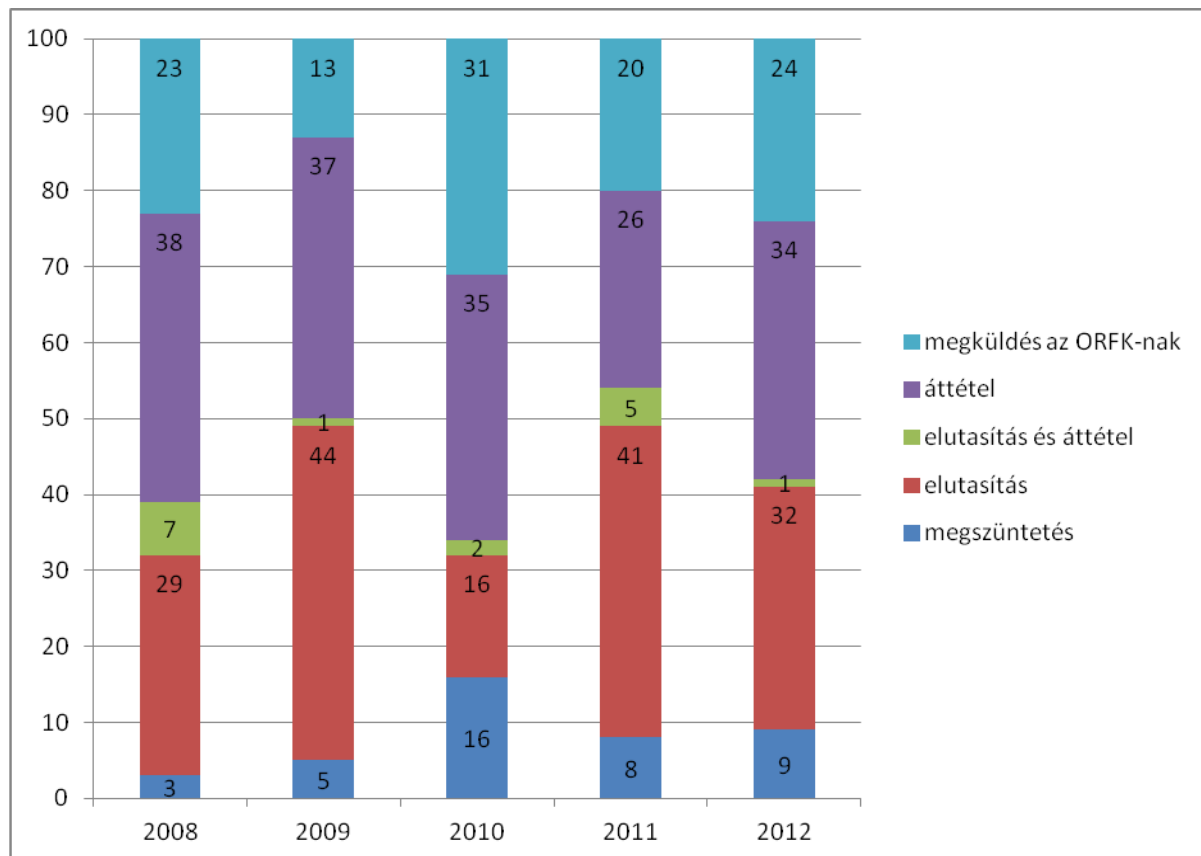
Az „ügy sorsa”

- Az érdemi vizsgálatot igénylő ügyek (áttétel, megküldés az ORFK-nak és megszüntetés) együttes aránya az összes ügghöz képest 67 százalék volt 2012-ben (2008-ban 64 százalék, 2009-ben 55 százalék, 2010-ben 82 százalék, 2011-ben 54 százalék).
- Az érdemi vizsgálatot nem igénylő ügyek (elutasítás, elutasítás+áttétel) aránya az összes ügghöz képest 33 százalék volt (2008-ban 36 százalék, 2009-ben 45 százalék, 2010-ben 18 százalék, 2011-ben 46 százalék).

16. táblázat: Az ügy sorsának megoszlása, 2008-2012 (N,%)

	2008		2009		2010		2011		2012	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Áttétel	66	38	169	37	188	35	110	26	144	34
Elutasítás	50	29	202	44	83	16	159	41	138	32
Megküldés az ORFK-nak	40	23	59	13	164	31	77	20	102	24
Megszüntetés	6	3	21	5	83	16	31	8	40	9
Elutasítás és áttétel	12	7	6	1	10	2	19	5	6	1
Összesen	174	100	457	100	528	100	387	100	430	100

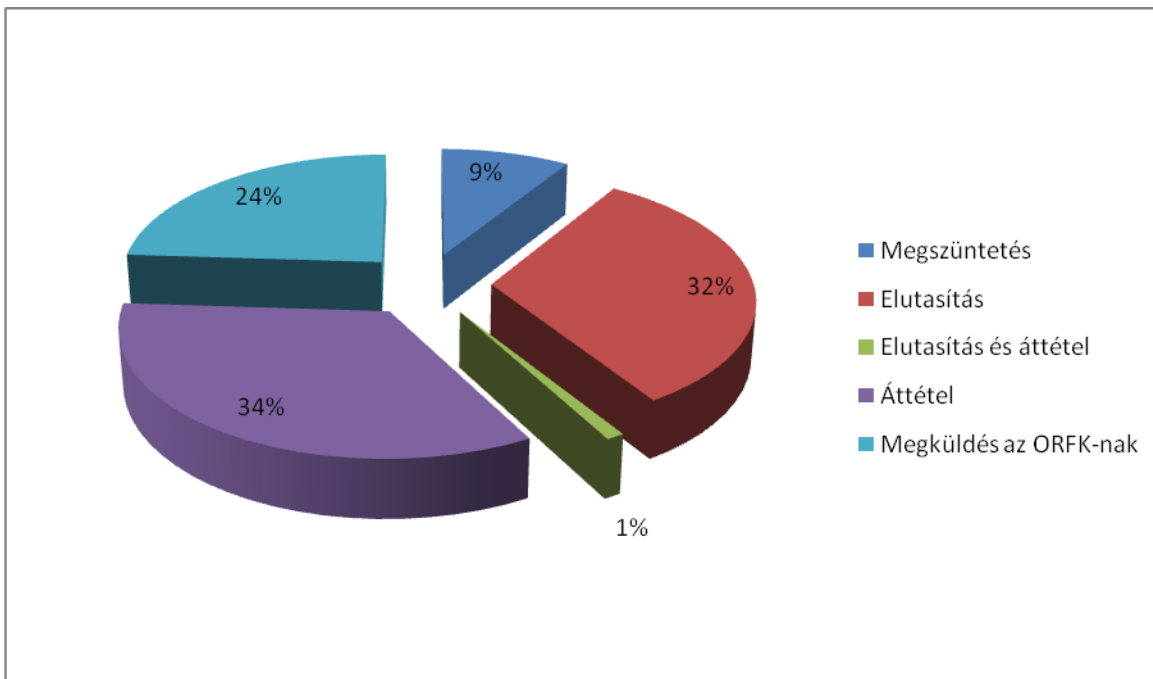
3. ábra: Az ügy sorsának megoszlása, 2008-2012 (%)

A 2008-ban, 2009-ben, 2010-ben, és 2012-ben beérkezett ügyek „sorsának” változásai (16. kérdés):

- A legnagyobb különbségek az elutasítás arányának változásában figyelhetők meg: míg 2008-ban a beérkezett ügyek 29 százalékát elutasította a Testület, 2009-ben 44 százalék, 2010-ben 16 százalék volt ez az arány, 2012-ben pedig a beérkezett ügyek 32 százalékát utasította el a Testület.
- Nagy változás még, hogy míg 2008-ban és 2009-ben az ügyek 3, illetve 5 százalékát szüntették meg, addig ez az arány 2010-ben 16 százalék, 2012-ben pedig ismét csökkent, 9 százalék volt.
- Csökkenés tekintetében nagy változást tapasztalhatunk az elutasítás és áttétel esetében: 2009-ben az ügyek 7 százaléka elutasítással és áttétellel zárult, ezzel szemben 2009-ben ez mindössze 1 százalék, 2010-ben 2 százalék és 2012-ben ismét 1 százalék volt.
- Emellett jelentős változás az ORFK-nak való megküldésben is tapasztalható: míg 2008-ban az ügyek 23 százalékát küldték tovább az ORFK-nak, 2009-ben mindössze 13 százalékát. 2010-ben azonban az ügyek 31 százalékát. A legfrissebb adatfelgyűjtés szerint 2012-ben az ügyek körülbelül egynegyedét, 24 százalékát küldték tovább az ORFK-nak.
- Az áttételben nem mérhető lényeges elmozdulás: 2008-ban a beérkezett ügyek 38 százaléka került áttételre, 2009-ben 37 százalék, 2010-ben 35 százalék, 2012-ben pedig 34 százalék.

4. ábra: Az ügy sorsa 2012

Az összes megszüntetésen belül az egyes megszüntetési, elutasítási és áttételi okok előfordulása:

17. táblázat: A megszüntetési okok megoszlása 2012-ben (N,%)

	N	%
Nincs vagy csekély fokú az alapjogsérelem	23	58
A panaszt visszavonták	6	15
A panaszost felhívta a Testület	11	28
Egyéb	0	0
Összesen	40	100

18. táblázat: Az elutasítási okok megoszlása 2012-ben (% , N)

	N	%
A panasz elkésett	34	23
A Testületnek nincs rá hatásköre	47	32
A panasz nem jogosulttól származik	6	4
Kiderül, hogy már jogerősen lezárták a panaszeljárást	1	1
Egyéb	57	39
Összesen	145	100

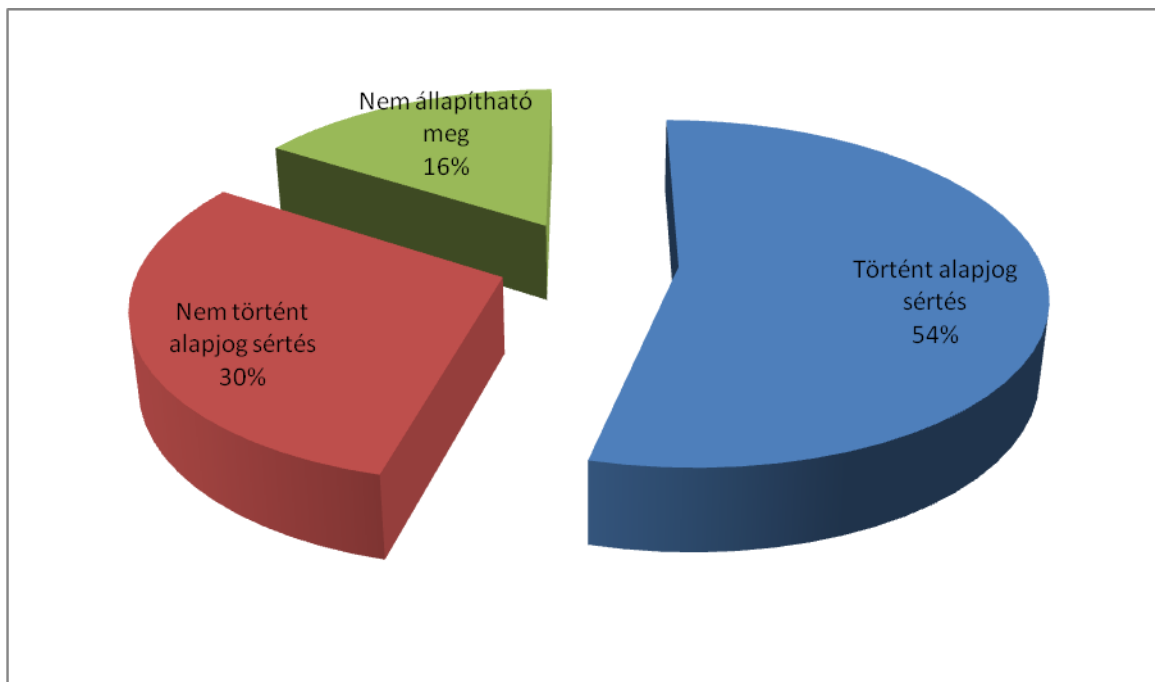
19. táblázat: Az áttételi okok megoszlása 2012-ben

	N	%
Nem történt alapjogsérelem	0	0
Nem állapítható meg alapjogsérelem	79	42
Csekély fokú alapjogsérelem	56	30
Egyéb	55	29
Összesen	190	100

Alapjogsértés

A rögzített esetek 54 százalékában történt alapjogsértés, 30 százalékában nem történt alapjogsértés, továbbá az esetek 16 százalékában nem állapítható meg.

5. ábra: Alapjogsértés 2012-ben

20. táblázat: Történt-e alapjogsértés? (N,%)

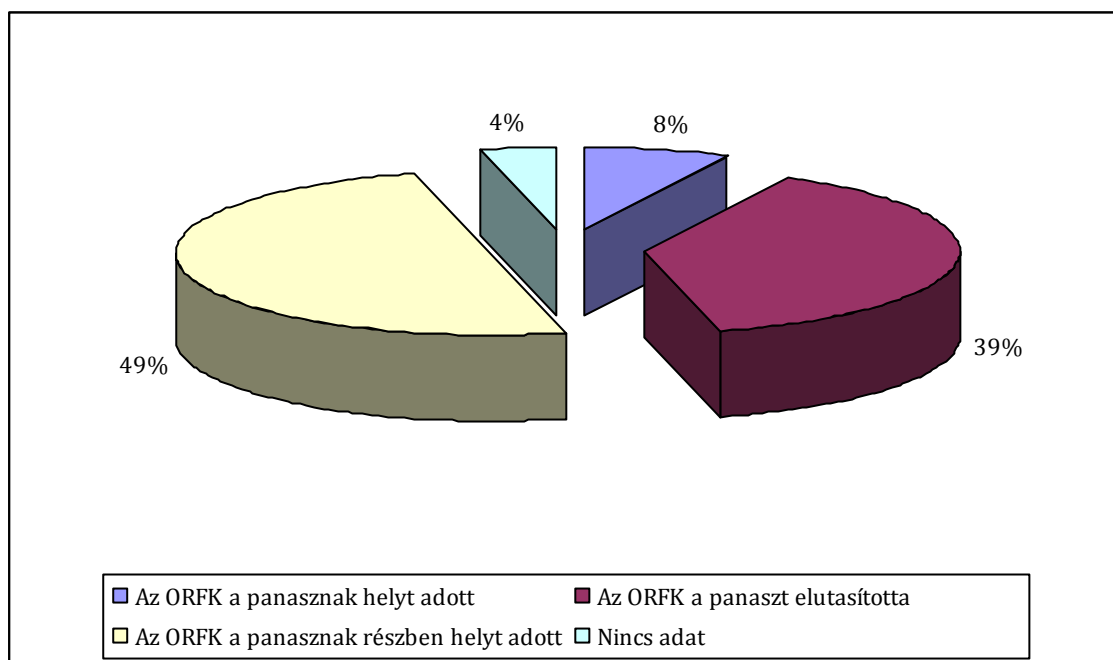
		N	%
Történt	súlyos	106	27,0
	csekély	144	36,7
Nem történt		92	23,5
Nem állapítható meg		50	12,8
Összesen		392	100

21. táblázat: Az ORFK-nak küldött ügyek sorsának megoszlása, 2012 (N, %)

	N	%
Az ORFK a panasznak helyt adott	8	7,5
Az ORFK a panaszt elutasította	41	38,7
Az ORFK a panasznak részben helyt adott	53	50,0
Nincs adat	4	3,8
Összesen	106	100

Az ORFK-nak megküldött 106 ügyből 102 esetében van információ az ügyek sorsáról. Az ügyek 41 százalékában az ORFK a panaszt elutasította, 53 százalékában részben helyt adott, és a panaszok 8 százalékában adott helyt.

6. ábra: Az ORFK-nak küldött ügyek sorsának megoszlása, 2012 (%)

Különvélemény és párhuzamos indoklás:

A 22. táblázat szerint összesen 9 esetben, tehát az esetek 6 százalékában volt különvélemény. Két esetben a különvéleménynek több szerzője volt, tehát összesen 11 különvélemény született.

22. táblázat: A különvélemények szerzők szerinti megoszlása (N, %)

	N	%
Dr. Féja András	4	36
Fráterné dr. Ferenczy Nóra	0	0
Dr. Juhász Imre	0	0
Dr. Kozma Ákos	0	0
Dr. Kádár András Kristóf	7	64
Összesen	11	100

Összesen 6 esetben (az esetek 4 százalékában) volt párhuzamos indoklás.

23. táblázat: A párhuzamos indoklások szerzők szerinti megoszlása (N, %)

	N	%
Dr. Féja András	0	0
Fráterné dr. Ferenczy Nóra	0	0
Dr. Juhász Imre	0	0
Dr. Kozma Ákos	0	0
Dr. Kádár András Kristóf	6	100
Összesen	6	100

24. táblázat: Sértett alapjogok gyakorisága, és megoszlása a sérülés foka szerint, 2012 (N)

	N	Ebből csekély	Ebből súlyos
Élethez való jog [Alk. 54. § (1)]	0	0	0
Emberi méltósághoz való jog [Alk. 54. § (1)]	57	3	54
Személyi szabadság [Alk. 55. § (1)]	52	0	52
Személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	0	0	0
Jó hírnévhez való jog [Alk. 59. § (1)]	0	0	0
Magánlakás sérthetlensége [Alk. 59. § (1)]	1	0	1
Magántitok védelme [Alk. 59. § (1)]	0	0	0
Személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [Alk. 59. § (1)]	18	3	15
Mozgásszabadság, tartózkodási hely szabad megválasztása, ország elhagyásához, ill. hazatéréshez való jog [Alk. 58. § (1)]	12	0	12
Véleménynyilvánítás szabadsága [Alk. 61. § (1)]	0	0	0
Közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [Alk. 61. § (1)]	0	0	0
Sajtószabadság [Alk. 61. § (2)]	0	0	0
Gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	10	8	2
Egyesülési jog [Alk. 63. § (1)]	0	0	0

Kérelem, ill. panasz előterjesztéséhez való jog [Alk. 64. §]	2	0	2
Tisztességes eljárásához való jog [Alk. 2. § (1)]	126	49	77
Diszkrimináció tilalma [Alk. 70/A. §]	6	1	5
Tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	9	2	7
Vállalkozás szabadsága [Alk. 9. § (2)]	0	0	0
Munkához való jog [Alk. 70/B. § (1)]	0	0	0
Testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [Alk. 70/D. § (1)]	1	0	1
Sztrájkjog [Alk. 70/C. § (1)]	0	0	0
Tudományos és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [Alk. 70/G. § (1)]	0	0	0
Gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [Alk. 60. § (1)]	0	0	0
Kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [Alk. 54. § (2)]	2	0	2
Védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [Alk. 57. § (3)]	0	0	0
Jogorvoslathoz való jog [Alk. 57. § (5)]	5	2	3
Menedékjog [Alk. 65. § (1)]	0	0	0
Gyermekjogok [Alk. 67. § (1)]	1	0	1
Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog (EJEE 8. cikk)	2	0	2
Egyéb	0	0	0
Összesen	164	63	101

25. táblázat: Ha súlyos alapjogsértés történt, panaszolt intézkedések 2008-ban, 2009-ben, 2010-ben, és 2012-ben, és azok százalékos megoszlása (N,%):

Panaszolt intézkedések	2008		2009		2010		2012	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	17	9	11	4	91	6	20	3
Arányosság követelménye [Rtv. 15. §]	16	8	17	6	82	5	42	6
Igazoltatás [Rtv. 29. §]	13	7	28	9	103	7	50	7
Bilincs [Rtv. 48. §]	12	6	23	8	71	5	46	6
Testi kényszer [Rtv. 47. §]	11	6	19	6	78	5	29	4
Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása [Rtv. 30-31. §]	10	5	20	7	87	6	19	3
Kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (tv.-i feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig / intézkedés eredményességéig) [Rtv. 16. § (1)-(3)]	9	5	7	2	13	1	21	3
Tömegosztatás során felszólítás [Rtv. 59-60. §]	9	5	2	1	30	2	0	0
Fogvatartott hozzátartozójának értesítése [Rtv. 18. §]	8	4	9	3	20	1	31	4
Tömegosztatás [Rtv. 59-60. §]	8	4	2	1	90	6	0	0
Fokozott ellenőrzés [Rtv. 30-31. §]	7	4	13	4	33	2	5	1
Kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma [Rtv. 16. § (4)]	6	3	4	1	2	0	3	0
Rendőrszabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)-(4)]	6	3	10	3	35	2	32	4
Előállítás, egyéb [Rtv. 33. § (2)-(5)]	6	3	5	2	107	7	56	8
Kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	6	3	1	0	7	0	10	1
Védelemnyújtás, felvilágosítás és segítségadás, ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség [Rtv. 2. §]	5	3	10	3	41	3	59	8

Fogvatartott jogainak tiszteletben tartása [Rtv. 18. §]	4	2	0	0	21	1	11	2
Adatrögzítés az igazoltatás során [Rtv. 29. § (3)]	4	2	10	3	15	1	4	1
Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen [Rtv. 39-40. §]	4	2	1	0	6	0	6	1
Intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően [Rtv. 13. §]	3	2	7	2	24	2	53	7
Intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül [Rtv. 13. §]	3	2	2	1	15	1	23	3
Előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt [Rtv. 33. § (2)]	3	2	2	1	8	1	10	1
Képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése, megsemmisítése [Rtv. 42-42/A. §]	3	2	0	0	6	0	1	0
Szolgálati feladatok tv.-es teljesítése, előjáró utasításainak engedelmeskedés, közbiztonság, közrend védelme (élete kockáztatásával is) [Rtv. 11. § (1)]	2	1	1	0	11	1	10	1
Intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsult kártalanítása [Rtv. 13. § (3)]	2	1	1	0	0	0	2	0
A rendőr közli az intézkedés tényét, célját [Rtv. 20. § (2)]	2	1	15	5	121	8	37	5
Elfogás egyéb esetben [Rtv. 33. § (1)]	2	1	0	0	2	0	3	0
Egyéb	2	1	14	5	48	3	29	4
A rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről [Rtv. 20. § (2)]	1	1	9	3	20	1	20	3
Segítségnyújtási kötelezettség [Rtv. 24. §]	1	1	3	1	12	1	12	2
Elfogás tettenérés esetén [Rtv. 33. § (1)]	1	1	5	2	8	1	22	3
Előállítás bűncselekmény gyanúja	1	1	15	5	19	1	21	3

miatt [Rtv. 33. § (2)]								
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44-45. §]	1	1	2	1	11	1	7	1
Szolgálati kutya alkalmazása [Rtv. 50. §]	1	1	0	0	0	0	0	0
Útzár, megállásra kényszerítés [Rtv. 51. §]	1	1	0	0	0	0	0	0
Belső szervezet és működés során egyéni felelősség mindenkor megállapítható legyen [Rtv. 11. § (2)]	0	0	0	0	0	0	0	0
Veszélyhelyzet elhárításában közreműködés [Rtv. 14. §]	0	0	0	0	0	0	1	0
Sérülésokozás kerülése (hozzátartozó értesítése) [Rtv. 17. § (2)]	0	0	0	0	6	0	6	1
Orvosi ellátás [Rtv. 17. § (2)]	0	0	1	0	9	1	3	0
Titoktartási kötelezettség [Rtv. 21. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Fegyverviselési jog [Rtv. 22. §]	0	0	0	0	0	0	1	0
Segítség és eszközök igénybevétele [Rtv. 26. §]	0	0	1	0	1	0	0	0
Felvilágosítás-kérés [Rtv. 32. §]	0	0	1	0	5	0	3	0
Elővezetés [Rtv. 34. §]	0	0	0	0	1	0	1	0
Idegenrendészeti intézkedés [Rtv. 35. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Határforgalom-ellenőrzés [Rtv. 35/A. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	0	0	0	0	2	0	1	0
Műszeres ellenőrzés [Rtv. 41. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Helyszín biztosítása [Rtv. 43. §]	0	0	0	0	1	0	1	0
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel [Rtv. 44-45. §]	0	0	0	0	2	11	3	0
közlekedésrendészeti intézkedés keretében okmányok elvétele [Rtv. 44-45. §]	0	0	0	0	0	0	3	0
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés [Rtv. 44-45. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Személy- és	0	0	0	0	1	0	0	0

létesítménybiztosítási intézkedés [Rtv. 46. §]								
Személyi védelemmel, ill. Védelmi Programmal kapcsolatos intézkedés [Rtv. 46/A. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Vegyiszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, ill. más eszköz alkalmazása [Rtv. 49. §]	0	0	8	3	40	3	3	0
Lőfegyverhasználat [Rtv. 52-56. §]	0	0	0	0	2	0	0	0
Lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben [Rtv. 57. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Csapaterő [Rtv. 58. §]	0	0	1	0	2	0	0	0
Közös szabályok, előzetes figyelmeztetés, terhes nővel és gyermekkorúval szembeni tilalmak, helyettesítő eszköz szabályai, előjárónak jelentéstételi kötelezettség [Rtv. 61-62. §]	0	0	6	2	39	3	1	0
Külföldi szerv határrendészeti feladatokat ellátó tagjára vonatkozó rendelkezések [Rtv. 62/A. §]	0	0	0	0	0	0	0	0
Közbiztonsági őrizet [Rtv. 38. §]	0	0	10	3	0	0	0	0
Intézkedés elmulasztása [Rtv. 29.-46. §]	0	0	0	0	3	0	3	0
Összesen	190	100	296	100	1349	100	724	100

2012-ben összesen 106 esetben történt súlyos alapjogsértés.